

శ్రీ మహాగణాధిపతయేనమః

శ్రీ గురుభ్యోనమః

శ్రీ మాత్రేనమః

శ్రీ ప్రణవపీఠాధీశులు,
త్రిభాషామహాసహస్రావధాని,
అభినవశుక

పూజ్య గురుదేవులు బ్రహ్మశ్రీ వద్దిపర్తి పద్మాకర్ గారు అందించిన

సుందరకాండము

(శ్రీమద్రామాయణం)

అథః శ్రీ మద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే ప్రథమసర్గః

(హనుమంతుడు సముద్రమును దాటుట, మైనాకుని స్వాగతము, సురసను జయించుట, సింహికావధ, లంకాశోభను గాంచుట)

తతో రావణనీతాయాః సీతాయాశ్శత్రుకర్షణః
ఇయేష పదమన్వేష్టుం చారణాచరితే పథి 1.1
దుష్కరం నిష్ప్రతిద్వంద్వం చిక్చీర్షన్ కర్మ వానరః
సముదగ్రశిరోగ్రీవో గవాంపతిరివాబభౌ 1.2
అథ వైదూర్యవర్ణేషు శాద్యలేషు మహాబలః
ధీరస్సలిలకల్పేషు విచచార యథాసుఖమ్ 1.3
ద్విజాన్ విత్రాసయన్ ధీమాన్ ఉరసా పాదపాన్ హరన్
మృగాంశ్చ సుబహూన్ నిఘ్నన్ ప్రవృద్ధ ఇవ కేసరీ 1.4
నీలలోహితమాంజిష్ఠ పత్రవర్ణేస్సితాసితైః
స్వభావవిహితైశ్చిత్రైః ధాతుభిస్సులంకృతమ్ 1.5
కామరూపిభిరావిష్టమ్ అభీక్ష్యం సపరిచ్ఛదైః
యక్షకిన్నరగంధర్వైః దేవకల్పైశ్చ పన్నగైః 1.6

స తస్య గిరివర్యస్య తలే నాగవరాయుతే
తిష్ఠన్ కపివరస్తత్ర హ్రాదే నాగ ఇవాబభౌ 1.7
స సూర్యాయ మహేంద్రాయ పవనాయ స్వయంభువే
భూతేభ్యశ్చాంజలిం కృత్వా చకార గమనే మతిమ్ 1.8
అంజలిం ప్రాజ్ఞుభిః కృత్వా పవనాయాత్యయోనయే
తతోహి వవృధే గంతుం దక్షిణో దక్షిణాం దిశమ్ 1.9
ప్లవంగప్రవర్తైర్వృష్టః ప్లవనే కృతనిశ్చయః
వవృధే రామవృద్ధ్యర్థం సముద్ర ఇవ పర్వసు 1.10
నిష్ప్రమాణశరీరస్సన్ లిలంఘుయిషురర్ణవమ్
బాహుభ్యాం పీడయామాస చరణాభ్యాం చ పర్వతమ్ 1.11
స చచాలాచలశ్చాపి ముహూర్తం కపి పీడితః
తరూణాం పుష్పితాగ్రాణాం సర్వం పుష్పమశాతయత్ 1.12

తేన పాదపముక్తేన పుష్పాఘ్న సుగన్ధినా
 సర్వతః సంవృతః శైలో బభౌ పుష్పమయో యథా 1.13
 తేన చోత్తమవీర్యేణ పీడ్యమానః స పర్వతః
 సలిలం సమ్మసుస్రావ మదం మత్త ఇవ ద్విపః 1.14
 పీడ్యమానస్తు బలినా మహేంద్రస్తేన పర్వతః
 రీతీః నిర్వర్తయామాస కాంచనాంజనరాజతీః 1.15
 ముమోచ చ శిలాశ్చైలో విశాలాస్సమనశ్శిలాః
 మధ్యమేనార్చిషా జుష్టో ధూమరాజీరివాసలః 1.16
 గిరిణా పీడ్యమానేన పీడ్యమానాని సర్వతః
 గుహావిష్టాని భూతాని వినేదుర్వికృతైః స్వరైః 1.17
 స మహాసత్త్వసన్నాదః శైలపీడానిమిత్రజః
 పృథివీం పూరయామాస దిశశ్చో పవనాని చ 1.18
 శిరోభిః పృథుభిస్సర్పా వ్యక్తస్వస్తికలక్షణైః
 వమంతః పావకం ఘోరం దదంశుర్దశనైశ్శిలాః 1.19
 తాస్తదా సవిషైర్దష్టాః కుపితైః తైః మహాశిలాః
 జజ్జలుః పావకోద్ధీప్తా బిభిదుశ్చ సహస్రధా 1.20
 యాని చౌషధజాలాని తస్మిన్ జాతాని పర్వతే
 విషఘ్నస్యపి నాగానాం న శేకుః శమితుం విషమ్ 1.21
 భిద్యతేఽయం గిరిరూతైః ఇతి మత్స్యా తపస్వినః
 త్రస్తా విద్యాధరా స్తస్మాత్ ఉత్పేతుః స్త్రీగణైస్సహ 1.22
 పాసభూమిగతం హిత్వా హైమమాసవభాజనమ్
 పాత్రాణి చ మహార్ణాణి కరకాంశ్చ హిరణ్మయాన్ 1.23
 లేహ్యనుచ్ఛావచాన్ భక్ష్యాన్ మాంసాని వివిధాని చ
 అర్హణాణి చ చర్మాణి ఖడ్గాంశ్చ కనకత్సరూన్ 1.24
 కృతకంఠగుణాః క్షీబాః రక్తమాల్యానులేపనాః
 రక్తాక్షాః పుష్కరాక్షాశ్చ గగనం ప్రతిపేదిరే 1.25
 హారనూపుర కేయూర పారిహార్యధరాః స్త్రియః
 విస్మితాః సస్మితాస్తస్థుః ఆకాశే రమణైస్సహ 1.26
 దర్శయంతో మహావిద్యాం విద్యాధరమహర్షయః
 సహితాస్తస్థురాకాశే వీక్షాంచక్రుశ్చ పర్వతమ్ 1.27
 శుశ్రువుశ్చ తదా శబ్దమ్ ఋషీణాం భావితాత్మనామ్

చారణానాం చ సిద్ధానాం స్థితానాం విమలేంబరే 1.28
 ఏష పర్వతసంకాశో హనుమాన్ మారుతాత్మజః
 తిత్తీర్షతి మహావేగః సముద్రం వరుణాలయమ్ 1.29
 రామార్థం వానరార్థం చ చిక్తీర్షన్ కర్మ దుష్కరమ్
 సముద్రస్య పరం పారం దుష్ప్రాపం ప్రాప్తుమిచ్ఛతి 1.30
 ఇతి విద్యాధరాశ్రుత్వా వచస్తేషాం మహాత్మనామ్
 తమప్రమేయం దదృశుః పర్వతే వానరర్షభమ్ 1.31
 దుధువే చ స రోమాణి చకంపే చాచలోపమః
 ననాద సుమహానాదం సుమహానివ తోయదః 1.32
 అనుపూర్వేణ వృత్తం చ లాంగూలం లోమభిశ్చితమ్
 ఉత్పతిష్యన్ విచిక్షేప పక్షిరాజ ఇవోరగమ్ 1.33
 తస్య లాంగూలమావిధమ్ అత్తవేగస్య పృష్ఠతః
 దదృశే గరుడేనేవ హ్రియమాణో మహోరగః 1.34
 బాహూ సంస్తంభయామాస మహాపరిఘసన్నిభౌ
 ససాద చ కపిః కట్యాం చరణౌ సంచుకోచ చ 1.35
 సంహృత్య చ భుజౌ శ్రీమాన్ తథైవ చ శిరోధరామ్
 తేజస్సత్త్వం తథా వీర్యమ్ అవివేశ స వీర్యవాన్ 1.36
 మార్గమాలోకయన్ దూరాత్ ఊర్ధ్వం ప్రణిహితేక్షణః
 రురోధ హృదయే ప్రాణాన్ ఆకాశమవలోకయన్ 1.37
 పద్భ్యాం దృఢమవస్థానం కృత్వా స కపికుంజరః
 నికుంచ్య కర్ణౌ హనుమాన్ ఉత్పతిష్యన్మహాబలః 1.38
 వానరాన్ వానరశ్రేష్ఠ ఇదం వచనమబ్రవీత్
 యథా రాఘవనిర్ముక్తః శరః శ్వసనవిక్రమః 1.39
 గచ్ఛేత్ తద్వద్గమిష్యామి లంకాం రావణపాలితామ్
 నహి ద్రక్ష్యామి యది తాం లంకాయాం జనకాత్మజామ్ 1.40
 అనేనైవ హి వేగేన గమిష్యామి సురాలయమ్
 యది వా త్రిదివే సీతాం న ద్రక్ష్యామ్యకృతశ్రమః 1.41
 బద్ధ్వా రాక్షసరాజానమ్ అనయిష్యామి రావణమ్
 సర్వథా కృతకార్యోఽహమ్ ఏష్యామి సహ సీతయా 1.42
 అనయిష్యామి వా లంకాం సముత్పాట్య సరావణామ్
 ఏవముక్త్యా తు హనుమాన్ వానరాన్ వానరోత్తమః 1.43

ఉత్పాతాథ వేగేన వేగవానవిచారయన్
 సుపర్ణమివ చాత్మానం మేనే స కపికుంజరః 1.44
 సముత్పతతి తస్మింస్తు వేగాత్ తే నగరోహిణః
 సంహృత్య విటపాన్ సర్వాన్ సముత్పేతుస్సమంతతః 1.45
 స మత్తకోయష్టిబకాన్ పాదపాన్ పుష్పశాలినః
 ఉద్వహన్నూరువేగేన జగామ విమలేంబరే 1.46
 ఊరువేగోత్థితా వృక్షా ముహూర్తం కపిమన్వయుః
 ప్రస్థితం దీర్ఘమధ్వానం స్వబంధుమివ బాంధవాః 1.47
 తమూరువేగోన్మథితాః సాలాశ్చాన్యే నగోత్తమాః
 అనుజగ్న్హనూమంతం సైన్యా ఇవ మహీపతిమ్ 1.48
 సుపుష్పితాగ్రైర్పహుభిః పాదపైరన్వితః కపిః
 హనుమాన్ పర్వతాకారో బభూవాద్భుతదర్శనః 1.49
 సారవంతోఽదభ యే వృక్షా న్యమజ్జన్ లవణాంభసి
 భయాదివ మహేంద్రస్య పర్వతా పరుణాలయే 1.50
 స నానాకుసుమైః కీర్తైః కపిస్సాంకురకోరకైః
 శుశుభే మేఘసంకాశః ఖడ్గోత్తైరివ పర్వతః 1.51
 విముక్తాస్తస్య వేగేన ముక్త్యా పుష్పాణి తే ద్రుమాః
 అవశీర్యంత సలిలే నివృత్తాస్సుహృదో యథా 1.52
 లఘుత్వేనోపపన్నం తత్ విచిత్రం సాగరేఽపతత్
 ద్రుమాణాం వివిధం పుష్పం కపివాయుసమీరితమ్
 తారాచితమివాకాశం ప్రబభౌ స మహోర్ణవః 1.53
 పుష్పా ఘేణానుబద్ధేన నానావర్ణేన వాసరః
 బభౌ మేఘ ఇవాకాశే విద్యుద్గణ విభూషితః 1.54
 తస్య వేగసముద్ధూతైః పుష్పైస్తోయ మదృశ్యత
 తారాభిరభిరామాభిః ఉదితాభిరివాంబరమ్ 1.55
 తస్యాంబరగతౌ బాహూ దదృశాతే ప్రసారితౌ
 పర్వతాగ్రాత్ వినిష్ఠాంతౌ పంచాస్యావివ పన్నగౌ 1.56
 పిబన్నివ బభౌ చాపి సోర్మిజాలం మహోర్ణవమ్
 పిపాసురివ చాకాశం దదృశే స మహోకపిః 1.57
 తస్య విద్యుత్ప్రభాకారే వాయుమార్గానుసారిణః
 నయనే విప్రకాశేతే పర్వతస్థావివానలౌ 1.58

పింగే పింగాక్షముఖ్యస్య బృహతీ పరిమండలే
 చక్షుషీ సంప్రకాశేతే చంద్రసూర్యావివోదితౌ 1.59
 ముఖం నాసికయా తస్య తామ్రయా తామ్రమాబభౌ
 సంధ్యయా సమభిస్పృష్టం యథా తత్సూర్యమండలమ్ 1.60
 లాంగూలం చ సమావిధ్ధం ప్లవమానస్య శోభతే
 అంబరే వాయుపుత్రస్య శక్రధ్వజ ఇవోచ్ఛ్రితః 1.61
 లాంగూలచక్రేణ మహాన్ శుక్రదంష్ట్రోఽనిలాత్యజః
 వ్యరోచత మహాప్రాజ్ఞః పరివేషీవ భాస్కరః 1.62
 స్పిగ్దేశేనాభితామ్రేణ రరాజ స మహోకపిః
 మహతా దారితేనేవ గిరిరైరికథాతునా 1.63
 తస్య వాసరసింహస్య ప్లవమానస్య సాగరమ్
 కక్షాంతరగతో వాయుర్జీమూత ఇవ గర్జతి 1.64
 ఖే యథా నిపతత్యుల్కా హ్యూత్తరాంతాద్వినిస్సృతా
 దృశ్యతే సానుబంధా చ తథా స కపికుంజరః 1.65
 పతత్పతంగసంకాశో వ్యాయతశ్శుశుభే కపిః
 ప్రవృద్ధ ఇవ మాతంగః కక్త్యయా బద్ధ్యమానయా 1.66
 ఉపరిష్టాచ్ఛరీరేణ ఛాయయా చావగాధయా
 సాగరే మారుతావిష్టా నౌరివాసీత్ తదా కపిః 1.67
 యం యం దేశం సముద్రస్య జగామ స మహోకపిః
 స స తస్యాంగవేగేన సోన్మాద ఇవ లక్ష్మతే 1.68
 సాగరస్యోర్మిజాలానామ్ ఉరసా శైలవర్షణామ్
 అభిఘ్నంస్తు మహోవేగః పుష్పవే స మహోకపిః 1.69
 కపివాతశ్చ బలవాన్ మేఘవాతశ్చ నిస్సృతః
 సాగరం భీమనిర్ఘోషం కంపయామాసతుర్ఘృశమ్ 1.70
 వికర్షన్నూర్మిజాలాని బృహంతి లవణాంభసి
 పుష్పవే కపిశార్దూలో వికిరన్నివ రోదసీ 1.71
 మేరుమండరసంకాశాన్ ఉద్ధతాన్ స మహోర్ణవే
 అత్యక్రామన్ మహోవేగః తరంగాన్ గణయన్నివ 1.72
 తస్య వేగసముద్ధూతం జలం సజలదం తదా
 అంబరస్థం విబభ్రాజ శరదభ్రమివాతతమ్ 1.73
 తిమినక్రఘ్నషాః కూర్మా దృశ్యంతే వివృతాస్తదా

వస్త్రాపకర్షణేన వ శరీరాణి శరీరిణామ్ 1.74
 ప్లవమానం సమీక్ష్యాథ భుజగాస్సాగరాలయాః
 వ్యోమ్ని తం కపిశార్దూలం సుపర్ణ ఇతి మేనిరే 1.75
 దశయోజనవిస్తీర్ణా త్రింశద్ద్యోజనమాయతా
 ఛాయా వానరసింహస్య జలే చారుతరాభవత్ 1.76
 శ్వేతాభ్రఘనరాజీవ వాయుపుత్రానుగామినీ
 తస్య సా శుశుభే ఛాయా పతితా లవణాంభసి 1.77
 శుశుభే స మహాతేజా మహాకాయో మహాకపిః
 వాయుమార్గే నిరాలంబే పక్షవానివ పర్వతః 1.78
 యేనాసౌ యాతి బలవాన్ వేగేన కపికుంజరః
 తేన మార్గేణ సహసా ద్రోణీకృత ఇవార్ణవః 1.79
 ఆపాతే పక్షిసంఘానాం పక్షిరాజ ఇవ ప్రజన్
 హనుమాన్ మేఘజాలాని ప్రకర్షన్ మారుతో యథా 1.80
 పాండురారుణవర్ణాని నీలమాంజిష్యకాని చ
 కపినాకృష్యమాణాని మహాభ్రాణి చకాశిరే 1.81
 ప్రవిశన్నభ్రజాలాని నిష్పతంశ్చ పునః పునః
 ప్రచ్ఛన్నశ్చ ప్రకాశశ్చ చంద్రమా ఇవ లక్ష్మణే 1.82
 ప్లవమానం తు తం ద్యుష్ట్యా ప్లవంగం త్వరితం తదా
 వపర్షుః పుష్పవర్షాణి దేవగంధర్వదానవాః 1.83
 తతాప న హి తం సూర్యః ప్లవంతం వానరోత్తమమ్
 సి షేవే చ తదా వాయూ రామకార్యార్థసిద్ధయే 1.84
 ఋషయస్తుష్టువుశ్చైనం ప్లవమానం విహాయసా
 జగుశ్చ దేవగంధర్వాః ప్రశంసంతో మహాజనమ్ 1.85
 నాగాశ్చ తుష్టువుర్యక్షా రక్షాంసి విబుధాః ఖగాః
 ప్రేక్ష్య సర్వే కపివరం సహసా విగతక్లమమ్ 1.86
 తస్మిన్ ప్లవగశార్దూలే ప్లవమానే హనూమతి
 ఇక్ష్యాకుకులమానార్థీ చింతయామాస సాగరః 1.87
 సాహాయ్యం వానరేంద్రస్య యది నాహం హనూమతః
 కరిష్యామి భవిష్యామి సర్వవాచ్యో వివక్షతామ్ 1.88
 అహమిక్ష్యాకునాథేన సగరేణ వివర్ధితః
 ఇక్ష్యాకుసచివశ్చాయం నావసీదితుమర్హతి 1.89

తథా మయా విధాతవ్యం విశ్రమేత యథా కపిః
 శేషం చ మయి విశ్రాంతః సుఖేనాతితరిష్యతి 1.90
 ఇతి కృత్వా మతిం సాధ్వీం సముద్రశ్చన్నమంభసి
 హిరణ్యనాభం మైనాకమ్ ఉవాచ గిరిసత్తమమ్ 1.91
 త్వమిహోసురసంఘానాం పాతాళతలవాసినామ్
 దేవరాజ్ఞా గిరిశ్రేష్ఠ పరిఘస్సన్నివేశితః 1.92
 త్వమేషాం జాతవీర్యాణాం పునరేవోత్పతిష్యతామ్
 పాతాళస్యాప్రమేయస్య ద్వారమావృత్య తిష్ఠసి 1.93
 తిర్యగూర్ధ్వమధశ్చైవ శక్తిస్తే శైల వర్ధితుమ్
 తస్మాత్ సంచోదయామి త్వామ్ ఉత్తిష్ఠ గిరిసత్తమ 1.94
 స ఏష కపిశార్దూలః త్వాముపర్యేతి వీర్యవాన్
 హనుమాన్ రామకార్యార్థం భీమకర్మా ఖమాఘతః 1.95
 అస్యసాహ్యం మయా కార్యమ్ ఇక్ష్యాకుకులవర్తినః
 మమ హీక్ష్యాకవః పూజ్యాః పరం పూజ్యతమాస్తవ 1.96
 కురు సాచివ్య మస్మాకం న నః కార్యమతిక్రమేత్
 కర్తవ్య మకృతం కార్యం సతాం మన్యుముదీరయేత్ 1.97
 సలిలాదూర్ధ్వముత్తిష్ఠ తిష్ఠత్వేష కపిస్తస్వయి
 అస్మాకమతిథిశ్చైవ పూజ్యశ్చ ప్లవతాం వరః 1.98
 చామీకరమహానాభ దేవగంధర్వసేవిత
 హనుమాంస్తస్వయి విశ్రాంతః తత శ్వేషం గమిష్యతి
 స ఏష కపిశార్దూలః త్వాముపర్యేతి వీర్యవాన్ 1.99
 కాకుత్స్థస్యాన్యశంస్యం చ మైథిల్యాశ్చ వివాసనమ్
 శ్రమం చ ప్లవగేంద్రస్య సమీక్ష్యోత్థాతుమర్హసి 1.100
 హిరణ్యనాభో మైనాకో నిశమ్య లవణాంభసః
 ఉత్పాత జలాత్ తూర్ణం మహాద్రుమలతాయుతః 1.101
 స సాగరజలం భిత్త్వా బభూవాభ్యుత్థితస్తదా
 యథా జలధరం భిత్త్వా దీప్తరశ్మిర్దివాకరః 1.102
 స మహాత్మా ముహూర్తేన పర్వతస్సలిలావృతః
 దర్శయామాస శృంగాణి సాగరేణ నియోజితః 1.103
 శాతకుంభనిభైః శృంగైః సకిన్నరమహోరగైః
 ఆదిత్యోదయసంకాశైః ఉల్లిఖద్ధిరివాంబరమ్ 1.104

తప్తజాంబూనదైః శృంగైః పర్వతస్య సముత్థితైః
 ఆకాశం శస్త్రసంకాశమ్ అభవత్ కాంచనప్రభమ్ 1.105
 జాతరూపమయైః శృంగైః భ్రాజమానైస్సయంప్రభైః
 ఆదిత్యశతసంకాశః సోభవద్గిరిసత్తమః 1.106
 తముత్థితమసంగేన హనూమానగ్రతః స్థితమ్
 మధ్యే లవణతోయస్య విఘ్నోయమితి నిశ్చితః 1.107
 స తముచ్చితమత్యర్థం మహావేగో మహాకపిః
 ఉరసా పాతయామాస జీమూతమివ మారుతః 1.108
 స తథా పాతితస్తేన కపినా పర్వతోత్తమః
 బుద్ధ్యా తస్య కపేర్వేగం జహర్ష చ ననంద చ 1.109
 తమాకాశగతం వీరమ్ ఆకాశే సముపస్థితః
 ప్రీతో హృష్టమనా వాక్యమ్ అబ్రవీత్ పర్వతః కపిమ్
 మానుషం ధారయన్ రూపమాత్మనశ్శిఖరే స్థితః 1.110
 దుష్కరం కృతవాన్ కర్మ త్వమిదం వానరోత్తమ
 నిపత్య మమ శృంగేషు విశ్రమస్వ యథాసుఖమ్ 1.111
 రాఘవస్య కులే జాతైః ఉదధిః పరివర్ధితః
 స త్వాం రామహితే యుక్తం ప్రత్యర్చయతి సాగరః 1.112
 కృతే చ ప్రతికర్తవ్యమ్ ఏష ధర్మః సనాతనః
 సోయం త్వత్ప్రతికారార్థీ త్వత్తః సమ్మానమర్హతి 1.113
 త్వన్నిమిత్తమనేనాహం బహుమానాత్ ప్రచోదితః
 తిష్ఠ త్వం కపిశార్దుల మయి విశ్రమ్య గమ్యతామ్ 1.114
 యోజనానాం శతం చాపి కపిరేష భమాపుతః
 తవ సానుషు విశ్రాంతః శేషం ప్రక్రమతామితి 1.115
 తదిదం గంధవత్ స్వాదు కందమూలఫలం బహు
 తదాస్వాద్య హరిశ్రేష్ఠ విశ్రాంతో నుగమిష్యసి 1.116
 అస్మాకమపి సంబంధః కపిముఖ్య త్వయా స్తి వై
 ప్రఖ్యాత స్త్రిషు లోకేషు మహాగుణపరిగ్రహః 1.117
 వేగవంతః ప్లవంతో యే ప్లవంగా మారుతాత్మజ
 తేషాం ముఖ్యతమం మన్యే త్వామహం కపికుంజర 1.118
 అతిధిః కిల పూజార్హః ప్రాకృతోఽపి విజానతా
 ధర్మం జిజ్ఞాసమానేన కిం పునస్తాద్యశో మహాన్ 1.119

త్వం హి దేవపరిష్కన్య మారుతస్య మహాత్మనః
 పుత్రస్తస్మైవ వేగేన సదృశః కపికుంజర 1.120
 పూజితే త్వయి ధర్మజ్ఞ పూజాం ప్రాప్నోతి మారుతః
 తస్మాత్ త్వం పూజనీయో మే శృణు చాప్యత్ర కారణమ్ 1.121
 పూర్వం కృతయుగే తాత పర్వతాః పక్షిణోభవన్
 తే హి జగ్ముర్దిశస్సర్వా గరుడానిలవేగినః 1.122
 తతస్తేషు ప్రయాతేషు దేవసంఘాస్సహర్షిభిః
 భూతాని చ భయం జగ్ముః తేషాం పతనశంకయా 1.123
 తతః క్రుద్ధః సహస్రాక్షః పర్వతానాం శతక్రతుః
 పక్షాంశ్చిచ్ఛేద వజ్రేణ తత్ర తత్ర సహస్రశః 1.124
 సమాముపాగతః క్రుద్ధో వజ్రముద్యమ్య దేవరాట్
 తతోహం సహసా క్షిప్తః శ్వసనేన మహాత్మనా 1.125
 అస్మిన్ లవణతోయే చ ప్రక్షిప్తః ప్లవగోత్తమ
 గుప్తపక్షసమగ్రశ్చ తవ పిత్రాభిరక్షితః 1.126
 తతోహం మానయామి త్వాం మాన్యో హి మమ మారుత
 త్వయా మే హ్యేష సంబంధః కపిముఖ్య మహాగుణః 1.127
 తస్మిన్నేవం గతే కార్యే సాగరస్య మమైవ చ
 ప్రీతిం ప్రీతమనాః కర్తుం త్వమర్హసి మహాకపే 1.128
 శ్రమం మోక్షయ పూజాం చ గృహాణ కపిసత్తమ
 ప్రీతిం చ బహుమన్యస్య ప్రీతోస్మి తవ దర్శనాత్ 1.129
 ఏవముక్తః కపిశ్రేష్ఠః తం నగోత్తమ మబ్రవీత్
 ప్రీతోస్మి కృతమాతిథ్యం మన్యురేషోపనీయతామ్ 1.130
 త్వరతే కార్యకాలో మే అహశ్చాప్యతివర్తతే
 ప్రతిజ్ఞా చ మయాదత్తా నస్థా తవ్యమిహాంతరే 1.131
 ఇత్యుక్త్వా పాణినా శైలమ్ అలభ్య హరిపుంగవః
 జగామాకాశమావిశ్య వీర్యవాన్ ప్రహసన్నివ 1.132
 స పర్వతసముద్రాభ్యాం బహుమానాదవేక్షితః
 పూజితశ్చోపపన్నాభిః ఆశీర్భిరనిలాత్మజః 1.133
 అథోర్ధ్వం దూరముత్కుత్య హిత్వా శైలమహార్ణవౌ
 పితుః పంథానమాస్థాయ జగామ విమలేంబరే 1.134
 భూయశ్చోర్ధ్వం గతిం ప్రాప్య గిరిం తమవలోకయన్

వాయుసూనుర్నిరాలంబే జగామ విమలేంబరే 1.135
 తద్విత్తీయం హనుమతో దృష్ట్వా కర్మ సుదుష్కరమ్
 ప్రశశంసు సురాస్పర్వే సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః 1.136
 దేవతాశ్చాభవన్ హృష్టాః తత్రస్థాస్తస్య కర్మణా
 కాంచనస్య సునాభస్య సహస్రాక్షశ్చ వాసవః 1.137
 ఉవాచ వచనం ధీమాన్ పరితోషాత్ సగద్గదమ్
 సునాభం పర్వతశ్రేష్ఠం స్వయమేవ శచీపతిః 1.138
 హిరణ్యనాభ శైలేంద్ర పరితుష్టో స్మితే భృశమ్
 అభయం తే ప్రయచ్ఛామి తిష్య సౌమ్య యథాసుఖమ్ 1.139
 సాహ్యం కృతం తే సుమహ ద్విక్రాంతస్య హనూమతః
 క్రమతో యోజనశతం నిర్భయస్య భయే సతి 1.140
 రామస్యేష హి దూత్యేన యాతి దాశరథేర్ధరిః
 సత్త్రియాం కుర్వతా తస్య తోషితోస్మి దృఢం త్వయా 1.141
 తతః ప్రహర్ష మగమత్ విపులం పర్వతోత్తమః
 దేవతానాం పతిం దృష్ట్వా పరితుష్టం శతక్రతుమ్ 1.142
 స వై దత్తవరః శ్చైలో బభూవావస్థిత స్తదా
 హనుమాంశ్చ ముహూర్తేన వ్యతిచక్రామ సాగరమ్ 1.143
 తతో దేవా స్సగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః
 అబ్రువన్ సూర్యసంకాశాం సురసాం నాగమాతరమ్ 1.144
 అయం వాతాత్యజశ్శ్రీమాన్ ప్లవతే సాగరోపరి
 హనుమాన్నామ తస్య త్వం ముహూర్తం విఘ్నమాచర 1.145
 రాక్షసం రూపమాస్థాయ సుఘోరం పర్వతోపమమ్
 దంష్ట్రాకరాళం పింగాక్షం వక్త్రం కృత్వా నభస్సమమ్ 1.146
 బలమిచ్ఛామహే జ్ఞాతుం భూయశ్చాస్య పరాక్రమమ్
 త్వాం విజేష్యత్యుపాయేన విషాదం వా గమిష్యతి 1.147
 ఏవముక్తా తు సా దేవీ దైవతై రభిసత్కృతా
 సముద్రమధ్యే సురసా బిభ్రతీ రాక్షసం వపుః 1.148
 వికృతం చ విరూపం చ సర్వస్య చ భయావహమ్
 ప్లవమానం హనూమంతమ్ ఆవృత్యేదమువాచహ 1.149
 మమ భక్షః ప్రదిష్టస్తమ్ ఈశ్వరైర్వానరర్షభ
 అహం త్వాం భక్షయిష్యామి ప్రవిశేదం మమాననమ్ 1.150

ఏవముక్తస్సురసయా ప్రాంజలిర్వానరర్షభః
 ప్రహృష్టవదనశ్రీమాన్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ 1.151
 రామో దాశరథిర్నామ ప్రవిష్టో దండకావనమ్
 లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా వైదేహ్యో చాపి భార్యయా 1.152
 అన్యకార్యవిషక్తస్య బద్ధవైరస్య రాక్షసైః
 తస్య సీతా హృతా భార్యా రావణేన యశస్వినీ 1.153
 తస్యాస్సకాశం దూతోహం గమిష్యే రామశాసనాత్
 కర్తుమర్హసి రామస్య సాహ్యం విషయవాసిని 1.154
 అభవా మైథిలీం దృష్ట్వా రామం చాక్లిష్టకారిణమ్
 అగమిష్యామి తే వక్త్రం సత్యం ప్రతిశృణోమి తే 1.155
 ఏవముక్తా హనుమతా సురసా కామరూపిణీ
 అబ్రవీన్నాతివర్తేన్మాం కశ్చిదేష వరో మమ 1.156
 తం ప్రయాంతం సముద్వీక్ష్య సురసా వాక్యమబ్రవీత్
 బలం జిజ్ఞాసమానా వై నాగమాతా హనూమతః 1.157
 ప్రవిశ్య వదనం మేద్య గంతవ్యం వానరోత్తమ
 వర ఏష పురా దత్తో మమ ధాత్రేతి సత్వరా 1.158
 వ్యాదాయ విపులం వక్త్రం స్థితా సా మారుతేః పురః
 ఏవముక్తస్సురసయా క్రుద్ధో వానరపుంగవః
 అబ్రవీత్ కురు వై వక్త్రం యేన మాం విషహిష్యసే 1.159
 ఇత్యుక్త్వా సురసాం క్రుద్ధో దశయోజనమాయతః 1.160
 దశయోజనవిస్తారో బభూవ హనుమాం స్తదా
 తం దృష్ట్వా మేఘసంకాశం దశయోజనమాయతమ్ 1.161
 చకార సురసా చాస్యం వింశద్యోజనమాయతమ్
 హనుమాంస్తు తతః క్రుద్ధః త్రింశద్యోజనమాయతః 1.162
 చకార సురసా వక్త్రం చత్వారింశత్ తథోచ్చ్రితమ్
 బభూవ హనుమాన్ వీరః పంచాశద్యోజనోచ్చ్రితః 1.163
 చకార సురసా వక్త్రం షష్టియోజనమాయతమ్
 తథైవ హనుమాన్ వీరః సప్తతీయోజనోచ్చ్రితః 1.164
 చకార సురసా వక్త్రమ్ అశీతీయోజనాయతమ్
 హనుమానచలప్రఖ్యో నవతీయోజనోచ్చ్రితః 1.165
 చకార సురసా వక్త్రం శతయోజనమాయతమ్

తద్దృష్ట్యా వ్యాదితం త్వాస్యం వాయుపుత్రస్సుబుద్ధిమాన్ 1.166
 దీర్ఘజిహ్వాం సురసయా సుఘోరం నరకోపమమ్
 సుసంక్షిప్త్యాత్మనః కాయం బభూవాంగుష్ఠమాత్రకః 1.167
 సోభిపత్యాశు తద్వక్త్రం నిష్పత్య చ మహాజవః
 అంతరిక్షే శ్లితః శ్రీమాన్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ 1.168
 ప్రవిష్టోస్మి హి తే వక్త్రం దాక్షాయణి నమోస్తు తే
 గమిష్యే యత్ర వైదేహీ సత్యం చాసీద్వరస్తవ 1.169
 తం దృష్ట్వా వదనాన్ముక్తం చంద్రం రాహుముఖాదివ
 అబ్రవీత్ సురసా దేవీ స్వేన రూపేణ వానరమ్ 1.170
 అర్థసిద్ధ్యై హరిశ్రేష్ఠ గచ్ఛ సౌమ్య యథాసుఖమ్
 సమానయస్య వైదేహీం రాఘవేణ మహాత్మనా 1.171
 తత్ తృతీయం హనుమతో దృష్ట్వా కర్మ సుదుష్కరమ్
 సాధు సాధ్వితి భూతాని ప్రశశంసు స్తదా హరిమ్ 1.172
 స సాగర మనాధృప్యమ్ అభ్యేత్య వరుణాలయమ్
 జగామాకాశమావిశ్య వేగేన గరుడోపమః 1.173
 సేవితే వారిధారాభిః పతగైశ్చ నిషేవితే
 చరితే కైశికాచార్యైః ఐరావతనిషేవితే 1.174
 సింహకుంజర శార్దూల పతగోరగవాహనైః
 విమానైః సంపతద్విశ్చ విమలైః సమలంకృతే 1.175
 వజ్రాశనిసమాఘాతైః పావకైరుపశోభితే
 కృతపుణ్యైః మహాభాగైః స్వర్గజిద్ధిరలంకృతే 1.176
 వహతా హవ్యమత్యర్థం సేవితే చిత్రభానునా
 గ్రహ నక్షత్ర చంద్రార్క తారాగణవిభూషితే 1.177
 మహర్షిగణ గంధర్వ నాగయక్ష సమాకులే
 వివిక్తే విమలే విశ్వే విశ్వావసునిషేవితే 1.178
 దేవరాజగజాక్రాంతే చంద్రసూర్యపథే శివే
 వితానే జీవలోకస్య వితతే బ్రహ్మనిర్మితే 1.179
 బహుశస్సేవితే వీరైః విద్యాధరగజైర్వరైః
 జగామ వాయుమార్గే తు గరుత్మానివ మారుతిః 1.180
 హనుమాన్ మేఘజాలాని ప్రకర్షన్ మారుతో యథా
 కాలాగరుసవర్ణాని రక్తపీతసితాని చ 1.181

కపినాకృప్యమాణాని మహాభ్రాణి చకాశిరే
 ప్రవిశన్నభ్రజాలని నిష్పతంశ్చ పునః పునః
 పావృషీందురివాభాతి నిష్పతన్ ప్రవిశం స్తదా 1.182
 ప్రదృశ్యమానస్సర్వత్ర హనుమాన్ మారుతాత్మజః
 భేజేంబరం నిరాలంబం లంబపక్ష ఇవాదిరాట్ 1.183
 ప్లవమానం తు తం దృష్ట్వా సింహికా నామ రాక్షసీ
 మనసా చింతయామాస ప్రవృద్ధా కామరూపిణీ 1.184
 అద్య దీర్ఘస్య కాలస్య భవిష్యామ్యహమాశితా
 ఇదం హి మే మహాత్ సత్త్వం చిరస్య వశమాగతమ్ 1.185
 ఇతి సంచింత్య మనసా ఛాయామస్య సమాక్షిపత్
 ఛాయాయాం గృహ్యమాణాయాం చింతయామాస వానరః 1.186
 సమాక్షిప్తోస్మి సహసా పంగూకృతపరాక్రమః
 ప్రతిలోమేన వాతేన మహానౌరివ సాగరే 1.187
 తిర్యగూర్ధ్వమధశ్చైవ వీక్షమాణస్తతః కపిః
 దదర్శ స మహాత్ సత్త్వమ్ ఉత్థితం లవణాంభసి 1.188
 తద్దృష్ట్వా చింతయామాస మారుతిర్వికృతాననమ్
 కపిరాజేన కథితం సత్త్వమద్భుతదర్శనమ్ 1.189
 ఛాయాగ్రాహి మహావీర్యం తదిదం నాత్ర సంశయః
 స తాం బుద్ధార్థతత్త్వేన సింహికాం మతిమాన్ కపిః 1.190
 వ్యవర్ధత మహాకాయః ప్రావృషీవ బలాహకః
 తస్య సా కాయముద్వీక్త్య వర్ధమానం మహాకపేః 1.191
 వక్త్రం ప్రసారయామాస పాతాళాంతరసన్నిభమ్
 ఘనరాజీవ గర్జంతీ వానరం సమభిద్రవత్ 1.192
 స దదర్శ తత స్తస్యా వివృతం సుమహాన్ముఖమ్
 కాయమాత్రం చ మేధావీ మర్మాణి చ మహాకపిః 1.193
 స తస్యా వివృతే వక్త్రే వజ్రసంహాననః కపిః
 సంక్షిప్య ముహురాత్మానం నిష్పపాత మహాబలః 1.194
 ఆస్యే తస్యా నిమజ్జంతం దదృశుః సిద్ధచారణాః
 గ్రస్యమానం యథా చంద్రం పూర్ణం పర్వణి రాహుణా 1.195
 తతస్తస్యా నఖై స్తీక్ణైః మర్మాణ్యుత్పత్య వానరః 1.196
 ఉత్పపాతాథ వేగేన మనస్సంపాతవిక్రమః

తాం తు దృష్ట్యా చ ధృత్యా చ దాక్షిణ్యేన నిపాత్య చ
 స కపిప్రవరో వేగాత్ వవృధే పునరాత్మవాన్ 1.197
 హృతహృత్ సా హనుమతా పపాత విధురాంభసి
 స్వయంభువైన హనుమాన్ సృష్టస్తస్యా నిపాతనే
 తాం హతాం వానరేణాశు పతితాం వీక్ష్య సింహికామ్ 1.198
 భూతాన్యాకాశచారీణి తమూచుః ప్లవగోత్తమమ్
 భీమమద్య కృతం కర్మ మహత్ సత్త్వం త్వయా హతమ్ 1.199
 సాధయార్థ మభిప్రేతమ్ అరిష్టం ప్లవతాం వర
 యస్య త్వేతాని చత్వారి వానరేంద్ర యథా తవ 1.200
 ధృతి ర్హస్తి ర్మతిర్దాక్ష్యం స్వకర్మసు న సీదతి
 సతైః సంభావితః పూజ్యః ప్రతిపన్నప్రయోజనః 1.201
 జగామాకాశమావిశ్య పన్నగాశనవత్ కపిః
 ప్రాప్తభూయిష్ఠ పారస్తు సర్వతః ప్రతిలోకయన్ 1.202
 యోజనానాం శతస్యాంతే వనరాజిం దదర్శ సః
 దదర్శ చ ఏతన్నేవ ఐదిధ ద్రుమభూషితమ్ 1.203
 ద్వీపం శాఖామృగశ్రేష్ఠో మలయో పవనాని చ
 సాగరం సాగరానూపం సాగరానూపజాన్ ద్రుమాన్ 1.204
 సాగరస్య చ పత్నీనాం ముఖాన్యపి విలోకయన్
 స మహా మేఘసంకాశం సమీక్ష్యాత్మానమాత్మవాన్ 1.205
 నిరుంధంతమివాకాశం చకార మతిమాన్ మతిమ్
 కాయవృద్ధిం ప్రవేగం చ మమ దృష్టైవ రాక్షసాః 1.206

మయి కౌతూహలం కుర్యుః ఇతి మేనే మహాకపిః
 తత శృరీరం సంక్షిప్య తన్మహీధరసన్నిభమ్
 పునః ప్రకృతిమాపేదే వీతమోహ ఇవాత్మవాన్ 1.207
 త ద్రూపమ్ అతిసంక్షిప్య హనుమాన్ ప్రకృతౌ స్థితః
 త్రీన్ క్రమానివ విక్రమ్య బలివీర్యహరో హరిః 1.208
 స చారు నానావిధరూపధారీ
 పరం సమాసాద్య సముద్రతీరమ్
 పరై రశక్యః ప్రతిపన్నరూపః
 సమీక్షితాత్మా సమవేక్షితార్థః 1.209
 తతస్స లంబస్య గిరేస్సమ్మద్ధే
 విచిత్రకూటే నిపపాత కూటే
 సకేతకోద్దాలకనాళికేరే
 మహాద్రికూటప్రతిమో మహాత్మా 1.210
 తతస్తు సంప్రాప్య సముద్రతీరం
 సమీక్ష్య లంకాం గిరివర్యమూర్ధ్ని
 కపిస్తు తస్మిన్ నిపపాత పర్వతే
 విధూయ రూపం వ్యథయన్ మృగద్విజాన్ 1.211
 స సాగరం దానవపన్నగాయుతం
 బలేన విక్రమ్య మహోర్మిమాలినమ్
 నిపత్య తీరే చ మహోదధే స్తదా
 దదర్శ లంకామ్ అమరావతీమివ 1.212

ఇత్యారే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ప్రథమస్కంధః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే ద్వితీయ స్కంధః

(లంకానగర వర్ణనము, అందు ప్రవేశించు విషయమున హనుమంతుని ఆలోచన, లఘురూపమున అతడు నగరమున ప్రవేశించుట, చంద్రోదయము)

స సాగరమనాధృష్యమ్ అతిక్రమ్య మహాబలః
 త్రికూటశిఖరే లంకాం స్థితాం స్వస్థో దదర్శ హ 2.1
 తతః పాదపముక్తేన పుష్పవర్షేణ వీర్యవాన్
 అభివృష్టః స్థితస్తత్ర బభౌ పుష్పమయో యథా 2.2

యోజనానాం శతం శ్రీమాన్ తీర్త్వాప్యృత్తమవిక్రమః
 అనిశ్చ్వసన్ కపిస్తత్ర న గ్లానిమధిగచ్ఛతి 2.3
 శతాన్యహం యోజనానాం క్రమేయం సుబహూన్యపి
 కిం పునః సాగరస్యాంతం సంఖ్యాతం శతయోజనమ్ 2.4

స తు వీర్యవతాం శ్రేష్ఠః ప్లవతామపి చోత్తమః
 జగామ వేగవాన్ లంకాం లంఘయిత్వా మహోదధిమ్ 2.5
 శాద్వలాని చ నీలాని గంధవంతి వనాని చ
 గండవంతి చ మధ్యేన జగామ నగవంతి చ 2.6
 శైలాంశ్చ తరుసంఘన్నాన్ వనరాజీశ్చ పుష్పితాః
 అభిచక్రామ తేజస్వీ హనుమాన్ ప్లవగర్షభః 2.7
 స తస్మిన్నచలే తిష్ఠన్ వనాన్యుపవనాని చ
 స నగాగ్రే చ తాం లంకాం దదర్శ పవనాత్మజః 2.8
 సరళాన్ కర్ణికారాంశ్చ ఖర్జుర్రాంశ్చ సుపుష్పితాన్
 ప్రియాళూన్ ముచులిందాంశ్చ కుటజాన్ కేతకానపి 2.9
 ప్రియంగూన్ గంధపూర్ణాంశ్చ నీపాన్ సప్తచ్ఛదాం స్తథా
 అసనాన్ కోవిదారాంశ్చ కరవీరాంశ్చ పుష్పితాన్ 2.10
 పుష్పభారనిబద్ధాంశ్చ తథా ముకుళితానపి
 పాదపాన్ విహగాకీర్ణాన్ పవనాధూతమస్తకాన్ 2.11
 హంసకారండవాకీర్ణా వాపీః పద్మోత్పలాయుతాః
 ఆక్రీడాన్ వివిధాన్ రమ్యాన్ వివిధాంశ్చ జలాశయాన్ 2.12
 సంతతాన్ వివిధైర్వృక్షైః సర్వర్తుఫలపుష్పితైః
 ఉద్యానాని చ రమ్యాణి దదర్శ కపికుంజరః 2.13
 సమాసాద్య చ లక్ష్మీవాన్ లంకాం రావణపాలితామ్
 పరిఖాభిః సపద్మాభిః సోత్పలాభి రలంకృతామ్ 2.14
 సీతాపహరణార్థేన రావణేన సురక్షితామ్
 సమంతాద్విచరద్విశ్చ రాక్షసైరుగ్రధన్విభిః 2.15
 కాంచనేనావృతాం రమ్యాం ప్రాకారేణ మహాపురీమ్
 గృహైశ్చ గ్రహసంకాశైః శారదాంబుదసన్నిభైః 2.16
 పాండురాభిః ప్రతోలీభిః ఉచ్చాభి రభినంవృతామ్
 అట్టాలకశతాకీర్ణాం పతాకాధ్వజశోభితామ్ 2.17
 తోరణైః కాంచనైర్దివ్యైః లతాపంక్తివిచిత్రితైః
 దదర్శ హనుమాన్ లంకాం దివి దేవపురీం యథా 2.18
 గిరిమూర్ధ్ని స్థితాం లంకాం పాండురైర్భవనై శుభైః
 దదర్శ స కపిశ్రేష్ఠః పురమాకాశగం యథా 2.19
 పాలితాం రాక్షసేంద్రేణ నిర్మితాం విశ్వకర్మణా

ప్లవమానామివాకాశే దదర్శ హనుమాన్ పురీమ్ 2.20
 వప్రప్రాకారజఘనాం విపులాంబునవాంబరామ్
 శతఘ్నీశూలకేశాంతామ్ అట్టాలకవతంసకామ్ 2.21
 మనసేవ కృతాం లంకాం నిర్మితాం విశ్వకర్మణా
 ద్వారముత్తరమాసాద్య చింతయామాస వానరః 2.22
 శైలాసశిఖరప్రఖ్యామ్ ఆలిఖంతీమివాంబరమ్
 డీయమానామివాకాశమ్ ఉచ్చితైః భవనోత్తమైః 2.23
 సంపూర్ణాం రాక్షసైః ఘోరైః నాగైః భోగవతీమివ
 అచింత్యాం సుకృతాం స్పష్టాం కుబేరాధ్యుషితాం పురా 2.24
 దంష్ట్రీభిర్ బహుభిశ్చూరైః శూలపట్టిసపాణిభిః
 రక్షితాం రాక్షసైః ఘోరైః గుహామాశీవిషైరివ 2.25
 తస్యాశ్చ మహతీం గుప్తిం సాగరం చ నిరీక్ష్య సః
 రావణం చ రిపుం ఘోరం చింతయామాస వానరః 2.26
 ఆగత్యాపీహ హరయో భవిష్యంతి నిరర్థకాః
 న హి యుద్ధేన వై లంకా శక్యా జేతుం సురైరపి 2.27
 ఇమాం తు విషమాం దుర్గాం లంకాం రావణపాలితామ్
 ప్రాప్య్యాపి స మహాబాహుః కిం కరిష్యతి రాఘవః 2.28
 అవకాశో న సాంత్యస్య రాక్షసేష్యభిగమ్యతే
 న దానస్య న భేదస్య నైవ యుద్ధస్య దృశ్యతే 2.29
 చతుర్థామేవ హి గతిః వానరాణాం మహాత్మనామ్
 వాలిపుత్రస్య నీలస్య మమ రాజ్జశ్చ ధీమతః 2.30
 యావజ్జానామి వైదేహీం యది జీవతి వా న వా
 తత్రైవ చింతయిష్యామి దృష్ట్వా తాం జనకాత్మజామ్ 2.31
 తతస్య చింతయామాస ముహూర్తం కపికుంజరః
 గిరిశృంగే స్థితస్తస్మిన్ రామస్యాభ్యుదయే రతః 2.32
 అనేన రూపేణ మయా న శక్యా రక్షసాం పురీ
 ప్రవేష్టుం రాక్షసైర్గుప్తా క్రూరైర్భలసమన్వితైః 2.33
 ఉగ్రౌజసో మహావీర్యా బలవంతశ్చ రాక్షసాః
 వంచనీయా మయా సర్వే జానకీం పరిమార్గతా 2.34
 లక్ష్మ్యాలక్ష్మ్యేణ రూపేణ రాత్రౌ లంకాపురీ మయా
 ప్రవేష్టుం ప్రాప్తకాలం మే కృత్యం సాధయితుం మహత్ 2.35

తాం పురీం తాద్యశీం దృష్ట్వా దురాధర్షాం సురాసురైః
 హనుమాన్ చింతయామాస వినిశ్చిత్స ముహుర్ముహూః 2.36
 కేనోపాయేన పశ్యేయం మైథిలీం జనకాత్మజామ్
 అద్యష్టో రాక్షసేంద్రేణ రావణేన దురాత్మనా 2.37
 న వినశ్యేత్ కథం కార్యం రామస్య విదితాత్మనః
 ఏకామేకశ్చ పశ్యేయం రహితే జనకాత్మజామ్ 2.38
 భూతాశ్చార్థా విపద్యంతే దేశకాలవిరోధితాః
 విక్లబం దూతమాసాద్య తమస్సూర్యోదయే యథా 2.39
 అర్థానర్థాంతరే బుద్ధిః నిశ్చితాపి న శోభతే
 ఘాతయంతి హి కార్యాణి దూతాః పండితమానినః 2.40
 న వినశ్యేత్ కథం కార్యం వైక్లబ్యం న కథం భవేత్
 లంఘనం చ సముద్రస్య కథం ను న వృథా భవేత్ 2.41
 మయి దృష్టే తు రక్షోభీ రామస్య విదితాత్మనః
 భవేద్వర్థమిదం కార్యం రావణానర్థమిచ్ఛతః 2.42
 న హి శక్యం క్వచిత్ స్థాతుమ్ అవిజ్ఞాతేన రాక్షసైః
 అపి రాక్షసరూపేణ కిముతాన్యేన కేనచిత్ 2.43
 వాయురప్యత్ర నాజ్ఞాతః చరేదితి మతిర్మమ
 న హ్యస్త్యవిదితం కించిత్ రాక్షసానాం బలీయసామ్ 2.44
 ఇహోహం యది తిష్ఠామి స్వేన రూపేణ సంవృతః
 వినాశముపయాస్యామి భర్తుర్థశ్చ హీయతే 2.45
 తదహం స్వేన రూపేణ రజన్యాం హ్రాస్వతాం గతః
 లంకామభిపతిష్ఠామి రాఘవస్యార్థసిద్ధయే 2.46
 రావణస్య పురీం రాత్రౌ ప్రవిశ్య సుదురాసదామ్
 విచిన్వన్ భవనం సర్వం ద్రక్ష్యామి జనకాత్మజామ్ 2.47
 ఇతి నిశ్చిత్స హనుమాన్ సూర్యస్యాస్తమయం కపిః
 ఆచకాంక్షే తదా వీరో వైదేహ్యో దర్శనోత్సుకః 2.48

సూర్యే చాస్తంగతే రాత్రౌ దేహం సంక్షిప్య మారుతిః
 పృషదంశకమాత్రసన్ బభూవాద్భూతదర్శనః 2.49
 ప్రదోషకాలే హనుమాన్ తూర్ణముత్సుత్స వీర్యవాన్
 ప్రవివేశ పురీం రమ్యాం సువిభక్తమహాపథామ్ 2.50
 ప్రాసాదమాలావితతాం స్తంభైః కాంచనరాజితైః
 శాతకుంభమయైర్జాలైః గంధర్వనగరోపమామ్ 2.51
 సప్తభామాష్టభౌమైశ్చ స దదర్శ మహాపురీమ్
 తలైః స్ఫటికసంకీర్ణైః కార్తస్వరవిభూషితైః 2.52
 వైదూర్యమణిచిత్రైశ్చ ముక్తాజాలవిభూషితైః
 తలైః శుశుభిరేతాని భవనాన్యత్ర రక్షసామ్ 2.53
 కాంచనాని చ చిత్రాణి తోరణాని చ రక్షసామ్
 లంకాముద్యోతయామాసుః సర్వతస్సమలంకృతామ్ 2.54
 అచింత్యామద్భూతాకారాం దృష్ట్వా లంకాం మహాకపిః
 ఆసీద్విషణ్ణో హృష్టశ్చ వైదేహ్యో దర్శనోత్సుకః 2.55
 స పాండురోద్విద్ధవిమానమాలినీం
 మహార్హజాంబూనదజాలతోరణామ్
 యశస్వినీం రావణబాహుపాలితాం
 క్షపాచరైః భీమబలై స్సమావృతామ్ 2.56
 చంద్రోపి సాచివ్యమివాస్య కుర్వన్
 తారాగణై ర్మధ్యగతో విరాజన్
 జ్యోత్స్నావితానేన వితత్య లోకమ్
 ఉత్తిష్ఠతే నైకసహస్రరశ్మిః 2.57
 శంఖప్రభం క్షీరమృణాళవర్ణమ్
 ఉద్గచ్ఛమానం వ్యవభాసమానమ్
 దదర్శ చంద్రం స హరిప్రవీరః
 పోహ్లా యమానం సరసీవ హంసమ్ 2.58

ఇత్యారే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ద్వితీయ సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే తృతీయ సర్గః
(హనుమంతుడు లంకాధిదేవతను దండించి, లంకలో ప్రవేశించుట)

స లంబశిఖరే లంబే లంబతోయదసన్నిభే
సత్త్వమాస్థాయ మేధావీ హనుమాన్ మారుతాత్మజః 3.1
నిశి లంకాం మహాసత్వో వివేశ కపికుంజరః
రమ్యకాననతోయాధ్యాం పురీం రావణపాలితామ్ 3.2
శారదాంబుధరప్రఖ్యైః భవనైరుపశోభితామ్
సాగరోపమనిర్ఘోషాం సాగరానిలసేవితామ్ 3.3
సుపుష్పబలసంఘుష్టాం యథైవ విటపావతీమ్
చారుతోరణనిర్యూహాం పాండురద్వారతోరణామ్ 3.4
భుజగాచరితాం గుప్తాం శుభాం భోగవతీమివ
తాం స విద్యుద్ధనాకీర్ణాం జ్యోతిర్గణనిషేవితామ్
మందమారుతసంచారాం యథేంద్రస్యామరావతీమ్ 3.5
శాతకుంభేన మహతా ప్రాకారేణాభిసంవృతామ్
కింకిణీజాలఘోషాభిః పతాకాభిరలంకృతామ్ 3.6
అసాద్య సహసా హృష్ట ప్రాకారమభిపేదివాన్
విస్మయావిష్టహృదయః పురీమాలోక్య సర్వతః 3.7
జాంబూనదమయైః ద్వారైః వైదూర్యకృతవేదికైః 3.8
వజ్రస్ఫటికముక్తాభిః మణికుట్టిమభూషితైః
తప్తహాటకనిర్యూహై రాజతామలపాండురైః 3.9
వైదూర్యకృతసోపానైః స్ఫాటికాంతరపాంశుభిః
చారుసంజవనోపేతైః ఖమివోత్పత్తిశ్చుభైః 3.10
క్రౌంచబర్హిణసంఘుష్టైః రాజహంస నిషేవితైః
తూర్యాభరణనిర్ఘోషైః సర్వతః ప్రతినాదితామ్ 3.11
వస్త్వాకసారాప్రతిమాం తాం వీక్ష్య నగరీం తతః
ఖమివోత్పత్తితాం లంకాం జహర్ష హనుమాన్ కపిః 3.12
తాం సమీక్ష్య పురీం రమ్యాం రాక్షసాధిపతేశ్శుభామ్
అనుత్తమామ్ ఋద్ధియుతాం చింతయామాస వీర్యవాన్ 3.13
నేయమన్యేన నగరీ శక్యా ధర్షయితుం బలాత్

రక్షితా రావణబలైః ఉద్యతాయుధధారిభిః 3.14
కుముదాంగదయోర్వాపి సుషేణస్య మహాకపేః
ప్రసిద్ధేయం భవేద్భూమిః మైందద్వివిదయోరపి 3.15
వివస్వతస్తనూజస్య హరేశ్చ కుశపర్వణః
ఋక్షస్య కేతుమాలస్య మమ చైవ గతిర్యవేత్ 3.16
సమీక్ష్య తు మహాబాహో రాఘవస్య పరాక్రమమ్
లక్ష్మణస్య చ విక్రాంతమ్ అభవత్ ప్రీతిమాన్ కపిః 3.17
తాం రత్నవననోపేతాం కోష్ఠాగారావతంసకామ్
యంత్రాగారస్తనీమ్ ఋద్ధాం ప్రమదామివ భూషితామ్ 3.18
తాం నష్టతిమిరాం దీప్తైః భాస్వరైశ్చ మహాగృహైః
నగరీం రాక్షసేంద్రస్య స దదర్శ మహాకపిః 3.19
అథ సా హరిశార్దూలం ప్రవిశంతం మహాబలమ్
నగరీ స్వేన రూపేణ దదర్శ పవనాత్మజమ్ 3.20
సా తం హరివరం దృష్ట్వా లంకా రావణపాలితా
స్వయమేవోత్థితా తత్ర వికృతాననదర్శనా 3.21
పురస్తాత్ కపివర్యస్య వాయుసూనోరతిష్ఠత
ముంచమానా మహానాదమ్ అబ్రవీత్ పవనాత్మజమ్ 3.22
కస్త్యం కేన చ కార్యేణ ఇహ ప్రాప్తో వనాలయ
కథయస్వేహ యత్తత్త్వం యావత్ ప్రాణా ధరంతి తే 3.23
న శక్యం ఖల్వీయం లంకా ప్రవేష్టుం వానర త్వయా
రక్షితా రావణబలైః అభిగుప్తా సమంతతః 3.24
అథ తామబ్రవీద్వీరో హనుమానగ్రతస్ని తామ్
కథయిష్యామి తే తత్త్వం యన్మాం త్వం పరిపృచ్ఛసి 3.25
కా త్వం విరూపనయనే పురద్వారే వతిష్ఠసి
కిమర్థం చాపి మాం రుద్ధ్వా నిర్మర్షయసి దారుణా 3.26
హనుమద్వచనం శ్రుత్వా లంకా సా కామరూపిణీ
ఉవాచ వచనం క్రుద్ధా పరుషం పవనాత్మజమ్ 3.27

అహం రాక్షసరాజస్య రావణస్య మహాత్మనః
 అజ్ఞాప్రతీక్షా దుర్ధర్షా రక్షామి నగరీమిమామ్ 3.28
 న శక్యా మామవజ్ఞాయ ప్రవేష్టం నగరీ త్వయా
 అద్య ప్రాణైః పరిత్యక్తః స్వప్స్యసే నిహతో మయా 3.29
 అహం హి నగరీ లంకా స్వయమేవ ప్లవంగమ
 సర్వతః పరిరక్షామి హ్యేతత్తే కథితం మయా 3.30
 లంకాయా వచనం శ్రుత్వా హనుమాన్ మారుతాత్యజః
 యత్నవాన్ స హరిశ్రేష్ఠః స్థితశ్చైల ఇవాపరః 3.31
 స తాం స్తీరూపవికృతాం దృష్ట్వా వానరపుంగవః
 ఆబభాషేథ మేధావీ సత్త్వాన్ ప్లవగర్షభః 3.32
 ద్రక్ష్యామి నగరీం లంకాం సాట్టప్రాకారతోరణామ్
 ఇత్యర్థమిహ సంప్రాప్తః పరం కౌతూహలం హి మే 3.33
 వనాన్యుపవనానీహ లంకాయాః కాననాని చ
 సర్వతో గృహముఖ్యాని ద్రష్టుమాగమనం హి మే 3.34
 తస్య తద్యచనం శ్రుత్వా లంకా సా కామరూపిణీ
 భూయ ఏవ పునర్వాక్యం బభాషే పరుషాక్షరమ్ 3.35
 మామనిర్జిత్య దుర్ముద్ధే రాక్షసేశ్వరపాలితామ్
 న శక్యమద్య తే ద్రష్టుం పురీయం వానరాధమ 3.36
 తతస్య కపిశార్దూలః తామువాచ నిశాచరీమ్
 దృష్ట్వా పురీమిమాం భద్రే పునర్యాస్యే యథాగతమ్ 3.37
 తతః కృత్వా మహానాదం సా వై లంకా భయావహమ్
 తలేన వానరశ్రేష్ఠం తాడయామాస వేగితా 3.38
 తతస్య కపిశార్దూలో లంకయా తాడితో భృశమ్
 ననాద సుమహానాదం వీర్యవాన్ పవనాత్యజః 3.39
 తతస్సంవర్తయామాస వామహస్తస్య సోంగుళీః
 ముష్టినాభిజఘనైనాం హనుమాన్ క్రోధమూర్చితః 3.40

స్త్రీ చేతి మన్యమానేన నాతిక్రోధస్వయం కృతః
 సా తు తేన ప్రహారేణ విహ్వలాంగీ నిశాచరీ 3.41
 పపాత సహసా భూమౌ వికృతాననదర్శనా
 తతస్తు హనుమాన్ ప్రాజ్ఞః తాం దృష్ట్వా వినిపాతితామ్ 3.42
 కృపాం చకార తేజస్వీ మన్యమానః స్త్రియం తు తామ్
 తతో వై భృశసంవిగ్నా లంకా సా గద్గదాక్షరమ్ 3.43
 ఉవాచాగర్వితం వాక్యం హనుమాంతం ప్లవంగమమ్
 ప్రసీద సుమహాబాహో త్రాయస్వ హరిసత్తమ 3.44
 సమయే సౌమ్య తిష్ఠంతి సత్త్వంతో మహాబలాః
 అహం తు నగరీ లంకా స్వయమేవ ప్లవంగమ 3.45
 నిర్జితాహం త్వయా వీర విక్రమేణ మహాబల
 ఇదం తు తథ్యం శృణు వై బ్రువంత్యా మే హరీశ్వర 3.46
 స్వయంభువా పురా దత్తం వరదానం యథా మమ
 యదా త్వాం వానరః కశ్చిత్ విక్రమాద్యశమానయేత్ 3.47
 తదా త్వయా హి విజ్ఞేయం రక్షసాం భయమాగతమ్
 స హి మే సమయస్సౌమ్య ప్రాప్తోద్య తవ దర్శనాత్ 3.48
 స్వయంభూవిహితస్సత్యో న తస్యాస్తి వ్యతిక్రమః
 సీతానిమిత్తం రాజ్ఞస్తు రావణస్య దురాత్మనః 3.49
 రక్షసాం చైవ సర్వేషాం వినాశస్సముపాగతః
 తత్ప్రవిశ్య హరిశ్రేష్ఠ పురీం రావణపాలితామ్
 విధత్స్వ సర్వకార్యాణి యాని యానీహ వాంఛసి 3.50
 ప్రవిశ్య శాపోపహతాం హరీశ్వర
 శుభాం పురీం రాక్షసముఖ్యపాలితామ్
 యద్యచ్ఛయా త్వం జనకాత్యజాం సతీం
 విమార్గ సర్వత్ర గతో యథాసుఖమ్ 3.51

ఇత్యారే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే తృతీయ సర్గః

అథః శ్రీ మద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే చతుర్థ సర్గః
(లంకలో రావణాంతఃపురమున హనుమంతుడు ప్రవేశించుట)

స నిర్జిత్య పురీం శ్రేష్ఠాం లంకాం తాం కామరూపిణీమ్
విక్రమేణ మహాతేజా హనుమాన్ కపిసత్తమః 4. 1
అద్వారేణ మహాబాహుః ప్రాకారమభిపుష్లవే
ప్రవిశ్య నగరీం లంకాం కపిరాజహితంకరః 4. 2
చక్రేథ పాదం సవ్యం చ శత్రూణాం స తు మూర్ధని
ప్రవిష్ట స్సత్త్వసంపన్నో నిశాయాం మారుతాత్మజః 4. 3
స మహాపథమాస్థాయ ముక్తాపుష్పవిరాజితమ్
తతస్తు తాం పురీం లంకాం రమ్యామభియయా కపిః 4. 4
హసితోత్పల్లవినదైః తూర్యఘోషపురస్సరైః
వజ్రాంకుశనికాశైశ్చ వజ్రజాలవిభూషితైః 4. 5
గృహమేఘైః పురీ రమ్యా బభాసే ద్యౌరివాంబుదైః
ప్రజజ్వాల తదా లంకా రక్షోగణగృహైశ్శుభ్రైః 4. 6
సితాభ్రసద్యశ్చైశ్చితైః పద్మస్వస్తికసంస్థితైః
వర్ధమానగృహైశ్చాపి సర్వతస్తువిభూషితైః 4. 7
తాం చిత్రమాల్యాభరణాం కపిరాజహితంకరః
రాఘవార్థం చరన్ శ్రీమాన్ దదర్శ చ ననంద చ 4. 8
భవనాద్యవనం గచ్ఛన్ దదర్శ పవనాత్మజః
వివిధాకృతిరూపాణి భవనాని తతస్తతః 4. 9
శుశ్రావ మధురం గీతం త్రిస్థానస్వరభూషితమ్
స్త్రీణాం మదసమృద్ధానాం దివి చాప్సరసామివ 4. 10
శుశ్రావ కాంచీనినదం నూపురాణాం చ నిస్సవమ్
సోపాననినదాంతైవ భవనేషు మహాత్మనామ్ 4. 11
ఆస్సోటితనినాదాంశ్చ క్షేళితాంశ్చ తతస్తతః
శుశ్రావ జపతాం తత్ర మంత్రాన్ రక్షోగృహేషు వై 4. 12
స్వాధ్యాయనిరతాంతైవ యాతుధానాన్ దదర్శ సః
రావణస్తవసంయుక్తాన్ గర్జతో రాక్షసానపి 4. 13
రాజమార్గం సమావృత్య స్థితం రక్షోబలం మహత్
దదర్శ మధ్యమే గుల్మే రావణస్య చరాన్ బహూన్ 4. 14

దీక్షితాన్ జటిలాన్ ముండాన్ గోజినాంబరవాససః
దర్శముష్టిప్రహరణాన్ అగ్నికుండాయుథాంస్తథా 4. 15
కూటముద్గరపాణీంశ్చ దండాయుధధరానపి
ఏకాక్షానేకకర్ణాంశ్చ లంబోదరపయోధరాన్ 4. 16
కరాళాన్ భుగ్గువక్త్రాంశ్చ వికటాన్ వామనాంస్తథా
ధన్వినః ఖడ్గినశ్చైవ శతఘ్నిముసలాయుధాన్ 4. 17
పరిఘోత్తమహస్తాంశ్చ విచిత్రకవచోజ్జ్వలాన్
నాఽతిస్థూలాన్ నాతికృశాన్ నాతిదీర్ఘాతిహ్రాస్వకాన్ 4. 18
నాతిగౌరాన్ నాతికృష్ణాన్ నాతికుబ్జాన్ నవామనాన్
విరూపాన్ బహురూపాంశ్చ సురూపాంశ్చ సువర్చసః 4. 19
ధ్వజీన్ పతాకినశ్చైవ దదర్శ వివిధాయుధాన్
శక్తివృక్షాయుధాంతైవ పట్టిశాశనిధారిణః
క్షేపణీపాశహస్తాంశ్చ దదర్శ స మహాకపిః 4. 20
స్రగ్వీణస్తనులిప్తాంశ్చ వరాభరణభూషితాన్ 4. 21
నానావేషసమాయుక్తాన్ యథా స్వైరగతాన్ బహూన్
తీక్ష్ణ శూలధరాంశ్చైవ వజ్రణశ్చ మహాబలాన్ 4. 22
శతసాహస్రమవ్యగ్రమ్ ఆరక్షం మధ్యమం కపిః
రక్షోధిపతినిర్దిష్టం దదర్శాంతః పురాగ్రతః 4. 23
స తదా తద్గృహం దృష్ట్వా మహాహాటకతోరణమ్
రాక్షసేంద్రస్య విఖ్యాతమ్ అద్రిమూర్ధ్ని ప్రతిష్ఠితమ్ 4. 24
పుండరీకావతంసాభిః పరిఖాభిరలంకృతమ్
ప్రాకారావృతమత్యంతం దదర్శ స మహాకపిః 4. 25
త్రివిష్టపనిభం దివ్యం దివ్యనాదనినాదితమ్
వాజిహేషితసంఘష్టం నాదితం భూషణైస్తథా 4. 26
రథైర్యానైర్విమానైశ్చ తథా హయగజైశ్శుభ్రైః
వారణైశ్చ చతుర్ధంతైః శ్వేతాభ్రనిచయోపమైః 4. 27
భూషితం రుచిరద్వారం మత్తైశ్చ మృగపక్షిభిః
రక్షితం సుమహావీరైః యాతుధానైస్సహస్రశః

రాక్షసాధిపతేర్లుప్తమ్ ఆవివేశ గృహం కపిః 4.28

పరార్థకాలాగరు చందనాక్తం

స హేమజాంబూనదచక్రవాళం

స రావణాంతఃపురమావివేశ 4.29

మహార్హముక్తామణిభూషితాంతమ్

ఇత్యార్దే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే చతుర్థ సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే పంచమసర్గః

(చంద్రశోభావర్ణనము, రావణాంతఃపురములో హనుమంతుడు సీతను అన్వేషించుట, ఆమెను గానక దుఃఖపడుట)

తత స్స మధ్యంగతమంశుమంతం

శిలాతలం ప్రాప్య యథా మృగేంద్రో

జ్యోత్స్నావితానం మహదుద్వమంతమ్

మహారణం ప్రాప్య యథా గజేంద్రః

దదర్శ ధీమాన్ దివి భానుమంతం

రాజ్యం సమాసాద్య యథా నరేంద్రః

గోష్ఠే వృషం మత్తమివ భ్రమంతమ్ 5.1

తథా ప్రకాశో విరరాజ చంద్రః 5.7

లోకస్య పాపాని వినాశయంతం

ప్రకాశచంద్రోదయనష్టదోషః

మహోదధిం చాపి సమేధయంతమ్

ప్రవృత్తరక్షః పిశితాశదోషః

భూతాని సర్వాణి విరాజయంతం

రామాభిరామేరితచిత్తదోషః

దదర్శ శీతాంశుమథాభియాంతమ్ 5.2

స్వర్గప్రకాశో భగవాన్ ప్రదోషః 5.8

యా భాతి లక్ష్మీర్భువి మందరస్థా

తంత్రీస్వనాః కర్ణసుఖాః ప్రవృత్తాః

తథా ప్రదోషేషు చ సాగరస్థా

స్వపంతి నార్యః పతిభిస్సువృత్తాః

తథైవ తోయేషు చ పుష్కరస్థా

నక్తంచరాశ్చాపి తథా ప్రవృత్తా

రరాజ సా చారునిశాకరస్థా 5.3

విహర్తుమత్యద్భుతరౌద్రవృత్తాః 5.9

హంసో యథా రాజతపంజరస్థః

మత్తప్రమత్తాని సమాకులాని

సింహో యథా మందరకందరస్థః

రథాశ్వభద్రాసనసంకులాని

వీరో యథా గర్విత కుంజరస్థః

వీరశ్రియా చాపి సమాకులాని

చంద్రోపి బభ్రాజ తథాంబరస్థః 5.4

దదర్శ ధీమాన్ స కపిః కులాని 5.10

స్థితః కకుద్మానివ తీక్ష్ణ శృంగో

పరస్పరం చాధికమాక్షిపంతి

మహాచలశ్వేత ఇవోచ్చశృంగః

భుజాంశ్చ పీనానధివిక్షిపంతి

హస్తీవ జాంబూనదబద్ధశృంగో

మత్తప్రలాపానధివిక్షిపంతి

రరాజ చంద్రః పరిపూర్ణశృంగః 5.5

మత్తాని చాన్యోన్యమధిక్షిపంతి 5.11

వినష్టశీతాంబుతుషారపంక్తో

రక్షాంసి వక్షాంసి చ విక్షిపంతి

మహాగ్రహ గ్రాహవినష్టపంకః

గాత్రాణి కాంతసు చ విక్షిపంతి

ప్రకాశలక్ష్మ్యాశయనిర్మలాంకో

రూపాణి చిత్రాణి చ విక్షిపంతి

రరాజ చంద్రో భగవాన్ శశాంకః 5.6

దృఢాని చాపాని చ విక్షిపంతి 5.12

దదర్శ కాంతాశ్చ సమాలభంత్యః
 తథా పరాస్తత్ర పునస్స్వపంత్యః
 సురూపవక్త్రాశ్చ తథా హసంత్యః
 క్రుద్ధాః పరాశ్చాపి వినిశ్చ్వసంత్యః 5.13
 మహాగజైశ్చాపి తథా నదద్భిః
 సుపూజితైశ్చాపి తథా సుసద్భిః
 రరాజ వీరైశ్చ వినిశ్చ్వసద్భిః
 హ్రదో భుజంగైరివ నిశ్చ్వసద్భిః 5.14
 బుద్ధిప్రధానాన్ రుచిరాభిధానాన్
 సంశ్రద్ధధానాన్ జగతః ప్రధానాన్
 నానావిధానాన్ రుచిరాభిధానాన్
 దదర్శ తస్యాం పురి యాతుధానాన్ 5.15
 ననంద దృష్ట్వాస చ తాన్ సురూపాన్
 నానాగుణానాత్మగుణానురూపాన్
 విద్యోతమానాన్ స తదానురూపాన్
 దదర్శ కాంశ్చిచ్ఛ పునర్విరూపాన్ 5.16
 తతో వరాహస్సువిశుద్ధభావాః
 తేషాం స్త్రియస్తత్ర మహాసభావాః
 ప్రియేషు పానేషు చ సక్తభావాః
 దదర్శ తారా ఇవ సుప్రభావాః 5.17
 శ్రియా జ్వలంతీ స్త్రపయోపగూఢా
 నిశీథకాలే రమణోపగూఢాః
 దదర్శ కాశ్చిత్ ప్రమదోపగూఢా
 యథా విహంగాః కుసుమోపగూఢాః 5.18
 అన్యాః పునర్తర్మ్యతలోపవిష్టాః
 తత్ర ప్రియాంకేషు సుఖోపవిష్టాః
 భర్తుః ప్రియా ధర్మపరా నివిష్టాః
 దదర్శ ధీమాన్ మదనాభివిష్టాః 5.19
 అప్రావృతాః కాంచనరాజివర్ణాః
 కాశ్చిత్ పరార్థాస్తపనీయవర్ణాః

పునశ్చ కాశ్చిత్ శశలక్ష్యవర్ణాః
 కాంతప్రహీణా రుచిరాంగవర్ణాః 5.20
 తతః ప్రియాన్ ప్రాప్య మనోఽభిరామాన్
 సుప్రీతియుక్తాః ప్రసమీక్ష్య రామాః
 గృహేషు హృష్టాః పరమాభిరామా
 హరిప్రవీరస్స దదర్శ రామాః 5.21
 చంద్రప్రకాశాశ్చ హి వక్త్రమాలాః
 వక్రాక్షిపక్ష్యాశ్చ సునేత్రమాలాః
 విభూషణానాం చ దదర్శ మాలాః
 శతప్రదానామివ చారుమాలాః 5.22
 స త్వేవ సీతాం పరమాభిజాతాం
 పథి స్థితే రాజకులే ప్రజాతామ్
 లతాం ప్రపుల్లామివ సాధుజాతాం
 దదర్శ తస్మిం మనసాభిజాతామ్ 5.23
 సనాతనే వర్మని సన్నివిష్టాం
 రామేక్షణాం తాం మదనాభివిష్టామ్
 భర్తుర్మనశ్శీమదసుప్రవిష్టాం
 స్త్రీభ్యో వరాభ్యశ్చ సదా విశిష్టామ్ 5.24
 ఉష్ణార్దితాం సానుసృతాస్రకంఠీమ్
 పురా వరాహోత్తమనిష్కకంఠీమ్
 సుజాతపక్ష్యామభిరక్తకంఠీం
 వనే ప్రన్యతామివ నీలకంఠీమ్ 5.25
 అవ్యక్తరేఖా మివ చంద్రరేఖాం
 పాంసుప్రదిగ్ధామివ హేమరేఖామ్
 క్షతప్రరూఢామివ బాణరేఖాం
 వాయుప్రభిన్నామివ మేఘరేఖామ్ 5.26
 సీతామపశ్యన్మనుజేశ్వరస్య
 రామస్య పత్నీం వదతాం వరస్య
 బభూవ దుఃఖాభిహతశ్చిరస్య
 ప్లవంగమో మంద ఇవాచిరస్య 5.27

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచమ స్కంధః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే షష్ఠసర్గః

(రావణాదులభవనములలో హనుమంతుడు సీతను అన్వేషించుట)

స నికామం విమానేషు విషణ్ణః కామరూపధృక్
విచచార పునర్లంకాం లాఘవేన సమన్వితః 6.1
ఆససాదాథ లక్ష్మీవాన్ రాక్షసేంద్రనివేశనమ్
ప్రాకారేణార్కవర్ణేన భాస్వరేణాభిసంవృతమ్ 6.2
రక్షితం రాక్షసైః ఘోరైః సింహైరివ మహద్వనమ్
సమీక్షమాణో భవనం చకాశే కపికుంజరః 6.3
రూప్యకోపహితైశ్చిత్రైః తోరణైః హేమభూషితైః
విచిత్రాభిశ్చ కక్ష్యాభిః ద్వారైశ్చ రుచిరైర్వృతమ్ 6.4
గజాస్థితైర్ మహామాత్రైః శూరైశ్చ విగతశ్రమైః
ఉపస్థితమసంహార్యైః హయైః స్యందనయాయిభిః 6.5
సింహవ్యాఘ్రతనుత్రాణైః దాంతకాంచనరాజత్రైః
ఘోషవద్భిః విచిత్రైశ్చ సదా విచరితం రథైః 6.6
బహురత్నసమాకీర్ణం పరాధ్యాయసభాజనమ్
మహారథసమావాసం మహారథమహాస్వనమ్ 6.7
దృశ్యైశ్చ పరమోదారైః తైస్తైశ్చ మృగపక్షిభిః
వివిధైః బహుసాహస్రైః పరిపూర్ణం సమంతతః 6.8
వినీతైః అంతపాలైశ్చ రక్షోభిశ్చ సురక్షితమ్
ముఖ్యాభిశ్చ వరస్త్రీభిః పరిపూర్ణం సమంతతః 6.9
ముదితప్రమదారత్నం రాక్షసేంద్రనివేశనమ్
పరాభరణసంఘోదైః సముద్రస్వననిస్వనమ్ 6.10
తద్రాజగుణసంపన్నం ముఖ్యైశ్చాగరుచందనైః
మహాజనై స్సమాకీర్ణం సింహైరివ మహద్వనమ్ 6.11
భేరీమృదంగాభిరుతం శంఖఘోషనినాదితమ్
నిత్యార్చితం పర్వహుతం పూజితం రాక్షసైస్సదా 6.12
సముద్రమివ గంభీరం సముద్రమివ నిస్వనమ్
మహాత్మనో మహాద్వేశ్మ మహారత్నపరిచ్ఛదమ్ 6.13
మహారత్నసమాకీర్ణం దదర్శ స మహాకపిః
విరాజమానం వపుషా గజాశ్వరథసంకులమ్ 6.14
లంకాభరణమిత్యేవ సోమన్వృత మహాకపిః

చచార హనుమాంస్తత్ర రావణస్య సమీపతః 6.15
గృహోద్గ్రహం రాక్షసానామ్ ఉద్యానాని చ వానరః
వీక్షమాణో హ్యసంత్రస్తః ప్రాసాదాంశ్చ చచార సః 6.16
అవప్లుత్య మహావేగః ప్రహస్తస్య నివేశనమ్
తతోన్యత్ పుష్పవే వేశ్య మహాపార్శ్వస్య వీర్యవాన్ 6.17
అథ మేఘప్రతీకాశం కుంభకర్ణనివేశనమ్
విభీషణస్య చ తదా పుష్పవే స మహాకపిః 6.18
మహోదరస్య చ గృహం విరూపాక్షస్య చైవ హి
విద్యుజ్జిహ్వస్య భవనం విద్యున్మాలేస్తథైవ చ 6.19
వజ్రదంష్ట్రస్య చ తథా పుష్పవే స మహాకపిః
శుకస్య చ మహాతేజాః సారణస్య చ ధీమతః 6.20
తథా చేంద్రజితో వేశ్య జగామ హరియూథపః
జంబుమాలేస్సుమాలేశ్చ జగామ హరిసత్తమః 6.21
రశ్మికేతోశ్చ భవనం సూర్యశత్రోస్తథైవ చ
వజ్రకాయస్య చ తథా పుష్పవే స మహాకపిః 6.22
ధూమ్రాక్షస్య చ సంపాతేః భవనం మారుతాత్మజః
విద్యుద్రూపస్య భీమస్య ఘనస్య విఘనస్య చ 6.23
శుకనాసస్య వక్రస్య శరస్య వికటస్య చ
ప్రాస్వకర్ణస్య దంష్ట్రస్య రోమశస్య చ రక్షసః 6.24
యుద్ధోన్మత్తస్య మత్తస్య ధ్వజగ్రీవస్య నాదినః
విద్యుజ్జిహ్వేంద్రజిహ్వనాం తథా హస్తిముఖస్య చ 6.25
కరాళస్య పిశాచస్య శోణితాక్షస్య చైవ హి
క్రమమాణః క్రమేణైవ హనుమాన్ మారుతాత్మజః 6.26
తేషు తేషు మహార్థేషు భవనేషు మహాయశాః
తేషామ్ బుద్ధిమతామ్ బుద్ధిం దదర్శ స మహాకపిః 6.27
సర్వేషాం సమతిక్రమ్య భవనాని సమంతతః
ఆససాదాథ లక్ష్మీవాన్ రాక్షసేంద్రనివేశనమ్ 6.28
రావణస్యోపశాయిస్యో దదర్శ హరిసత్తమః
విచరన్ హరిశార్దూలో రాక్షసీః వికృతేక్షణాః 6.29

శూలముద్గరహస్తాశ్చ శక్తితోమరధారిణీః
 దదర్శ వివిధాన్ గుల్మాన్ తస్య రక్షఃపతేర్హపే 6.30
 రాక్షసాంశ్చ మహాకాయాన్ నానాప్రహరణోద్యతాన్
 రక్తాన్ శ్వేతాన్ సితాంశ్చైవ హరీంశ్చాపి మహాజవాన్ 6.31
 కులీనాన్ రూపసంపన్నాన్ గజాన్ పరగజారుజాన్
 నిష్ఠితాన్ గజశిక్షాయామ్ ఐరావతసమాన్ యుధి 6.32
 నిహంత్యాన్ పరసైన్యానాం గృహే తస్మిన్ దదర్శ సః
 క్షరతశ్చ యథా మేఘాన్ ప్రవతశ్చ యథా గిరీన్ 6.33
 మేఘస్తనితినిర్హోషాన్ దుర్ధరాన్ సమరే పరైః
 సహస్రం వాహినీస్తత్ర జాంబూనదపరిష్కృతాః 6.34
 హేమజాలపరిచ్ఛన్నాః తరుణాదిత్యసన్నిభాః
 దదర్శ రాక్షసేంద్రస్య రావణస్య నివేశనే 6.35
 శిబికా వివిధాకారాః స కపిర్మారుతాత్మజః
 లతాగృహాణి చిత్రాణి చిత్రశాలాగృహాణి చ 6.36
 క్రీడాగృహాణి చాన్యాని దారుపర్వతకానపి
 కామస్య గృహకం రమ్యం దివాగృహకమేవ చ

ఇత్యార్ధే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షష్ఠసర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే సప్తమసర్గః

(రావణ భవన , పుష్పకవిమానముల వర్ణనము)

స వేశ్మజాలం బలవాన్ దదర్శ
 వ్యాసక్తవైదూర్యసువర్ణజాలమ్
 యథా మహత్ప్రావృషి మేఘజాలం
 విద్యుత్పినద్ధం సవిహంగజాలమ్ 7.1
 నివేశనానాం వివిధాశ్చ శాలాః
 ప్రధానశంఖాయుధపాపశాలాః
 మనోహరాశ్చాపి పునర్విశాలాః
 దదర్శ వేశ్మాద్రిషు చంద్రశాలాః 7.2
 గృహాణి నానావసురాజితాని
 దేవాసురైశ్చాపి సుపూజితాని
 సర్వైశ్చ దోషైః పరివర్జితాని

దదర్శ రాక్షసేంద్రస్య రావణస్య నివేశనే 6.37
 స మందరగిరిప్రఖ్యం మయూరస్థానసంకులమ్ 6.38
 ధ్వజయష్టిభిరాకీర్ణం దదర్శ భవనోత్తమమ్
 అనేకరత్నసంకీర్ణం నిధిజాలం సమంతతః 6.39
 ధీరనిష్ఠితకర్మాంతం గృహం భూతపతేరివ
 అర్చిర్పిశ్చాపి రత్నానాం తేజసా రావణస్య చ 6.40
 విరరాజాథ తద్వేశ్మ రశ్మిమానివ రశ్మిభిః
 జాంబూనదమయాన్యేవ శయనాన్యాసనాని చ
 భాజనాని చ ముఖ్యాని దదర్శ హరియూథపః 6.41
 మధ్వాసవకృతక్షేదం మణిభాజనసంకులమ్
 మనోరమమసంబాధం కుబేరభవనం యథా 6.42
 నూపురాణాం చ ఘోషేణ కాంచీనాం నినదేన చ
 మృదంగతలఘోషైశ్చ ఘోషవద్ధ్యుర్వినాదితమ్ 6.43
 ప్రాసాదసంఘాతయుతం స్త్రీరత్నశతసంకులమ్
 సువ్యూఢకక్ష్యం హనుమాన్ ప్రవివేశ మహాగృహమ్ 6.44

కపిర్దదర్శ స్వబలార్జితాని 7.3
 తాని ప్రయత్నాభిసమాహితాని
 మయేన సాక్షాదివ నిర్మితాని
 మహీతలే సర్వగుణోత్తరాణి
 దదర్శ లంకాధిపతేర్గృహాణి 7.4
 తతో దదర్శోచ్చ్రితమేఘరూపం
 మనోహరం కాంచనచారురూపమ్
 రక్షోధిపస్యాత్మబలాసురూపం
 గృహోత్తమం హ్యప్రతిరూపరూపమ్ 7.5
 మహీతలే స్వర్గమివ ప్రకీర్ణం
 శ్రీయా జ్వలంతం బహురత్నకీర్ణమ్

నానాతరూణాం కుసుమావకీర్ణం
 గిరేరివాగ్రం రజసావకీర్ణమ్ 7.6
 నారీప్రవేకైరివ దీప్యమానం
 తటిద్భిరంభోదవదర్శ్యమానమ్
 హంసప్రవేకైరివ వాహ్యమానం
 శ్రియా యుతం ఖే సుకృతాం విమానమ్ 7.7
 యథా నగాగ్రం బహుధాతుచిత్రం
 యథా నభశ్చ గ్రహచంద్రచిత్రమ్
 దదర్శ్యుక్తికృతమేఘచిత్రం
 విమానరత్నం బహురత్నచిత్రమ్ 7.8
 మహీకృతా పర్వతరాజిపూర్ణా
 శైలాః కృతా వృక్షవితానపూర్ణాః
 వృక్షాః కృతాః పుష్పవితానపూర్ణాః
 పుష్పం కృతం కేసరపత్రపూర్ణమ్ 7.9
 కృతాని వేశ్మాని చ పాండురాణి
 తథా సుపుష్పాణ్యపి పుష్కరాణి
 పునశ్చ పద్మాని సకేసరాణి
 ధన్యాని చిత్రాణి తథా వనాని 7.10
 పుష్పాహ్వాయం నామ విరాజమానం
 రత్నప్రభాభిశ్చ వివర్ధమానమ్
 వేశ్మోత్తమానామపి చోచ్చమానం
 మహాకపిస్తత్ర మహావిమానమ్ 7.11
 కృతాశ్చ వైడూర్యమయా విహంగాః

రూప్యప్రవాళైశ్చ తథా విహంగాః
 చిత్రాశ్చ నానావసుభిర్భుజంగాః
 జాత్యానురూపాస్తురగాఘ్నభాంగాః 7.12
 ప్రవాళజాంబూనదపుష్పపక్షాః
 సలీలమావర్ణితజిహ్వాపక్షాః
 కామస్య సాక్షాదివ భాంతి పక్షాః
 కృతా విహంగాస్సుముఖాస్సుపక్షాః 7.13
 నియుజ్యమానాస్తు గజాస్సుహస్తాః
 సకేసరాశ్చోత్పలపత్రహస్తాః
 బభూవ దేవీ చ కృతా సుహస్తా
 లక్ష్మీస్తథా పద్మిని పద్మహస్తా 7.14
 ఇతీవ తద్గృహమభిగమ్య శోభనం
 సవిన్మయో నగమివ చారుశోభనమ్
 పునశ్చ తత్పరమసుగంధి సుందరం
 హిమాత్యయే నగమివ చారుకందరమ్ 7.15
 తతస్స తాం కపిరభిపత్య పూజితాం
 చరన్ పురీం దశముఖబాహుపాలితామ్
 అదృశ్య తాం జనకసుతాం సుపూజితాం
 సుదుఃఖితః పతిగుణవేగవర్జితామ్ 7.16
 తతస్తదా బహువిధభావితాత్మనః
 కృతాత్మనో జనకసుతాం సువర్తమనః
 అపశ్యతో అభవదతిదుఃఖితం మనః
 సుచక్షుషః ప్రవిచరతో మహాత్మనః 7.17

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే సప్తమ సర్గః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే అష్టమసర్గః
 (హనుమంతుడు పుష్పక విమానమును చూచుట)

స తస్య మధ్యే భవనస్య సంస్థితం
 మహద్విమానం మణివజ్రచిత్రితమ్
 ప్రతప్తజాంబూనదజాలకృత్రిమం
 దదర్శ వీరః పవనాత్మజః కపిః 8.1

తదప్రమేయాప్రతికారకృత్రిమం
 కృతం స్వయం సాధ్వితి విశ్వకర్మణా
 దివం గతం వాయుపథప్రతిష్ఠితం
 వ్యరాజతాదిత్యపథస్య లక్ష్మవత్ 8.2

న తత్ర కించిన్న కృతం ప్రయత్నతో

న తత్ర కించిన్న మహార్ధరత్నవత్

న తే విశేషా నియతాస్సురేష్యపి

న తత్ర కించిన్న మహావిశేషవత్ 8.3

తపస్సమాధానపరాక్రమార్జితం

మనస్సమాధానవిచారచారిణమ్

అనేకసంస్థానవిశేషనిర్మితం

తతస్తతస్తుల్యవిశేషదర్శనమ్ 8.4

మనస్సమాధాయ తు శీఘ్రగామినం

దురావరంమారుతతుల్యగామినమ్

మహాత్మనాం పుణ్యకృతాం మహర్ధినాం

యశస్వినామగ్ర్యముదామివాలయమ్ 8.5

విశేషమాలంబ్య విశేషసంస్థితం

విచిత్రకూటం బహుకూటమండితమ్

మనోభిరామం శరదిందునిర్మలం

విచిత్రకూటం శిఖరం గిరేర్యథా 8.6

వహంతి యం కుండలశోభితాననాః

మహాశనా వ్యోమచరా నిశాచరాః

వివృత్తవిధ్వస్తవిశాలలోచనాః

మహాజవా భూతగణాస్సహస్రశః 8.7

వసంతపుష్పోత్కరచారుదర్శనం

వసంతమాసాదపి కాంతదర్శనమ్

స పుష్పకం తత్ర విమానముత్తమం

దదర్శ తద్వాసరవీరసత్తమః 8.8

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే అష్టమ సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే నవమసర్గః

(హనుమంతుడు రావణాంతఃపురమును పరిశీలించుట)

తస్యాలయవరిష్ఠస్య మధ్యే విపులమాయతమ్

దదర్శ భవనశేషం హనుమాన్ మారుతాత్మజః 9.1

అర్ధయోజనవిస్తీర్ణమాయతం యోజనం మహత్

భవనం రాక్షసేంద్రస్య బహుప్రాసాదసంకులమ్ 9.2

మార్గమాణస్తు వైదేహీం సీతామాయతలోచనామ్

సర్వతః పరిచక్రామ హనుమానరిసూదనః 9.3

ఉత్తమం రాక్షసావాసం హనుమానవలోకయన్

ఆససాదాథ లక్ష్మీవాన్ రాక్షసేంద్రనివేశనమ్ 9.4

చతుర్విషాణైః ద్విరదైః త్రివిషాణై స్తథైవ చ

పరిక్షిప్తమసంబాధం రక్ష్యమాణముదాయుధైః 9.5

రాక్షసీభిశ్చ పత్నీభీ రావణస్య నివేశనమ్

అహృతాభిశ్చ విక్రమ్య రాజకన్యాభిః ఆవృతమ్ 9.6

తన్నక్రమకరాకీర్ణం తిమింగలఝషాకులమ్

వాయువేగసమాధాతం పన్నగైరివ సాగరమ్ 9.7

యా హి వైశ్రవణే లక్ష్మీః యా చేంద్రే హరివాహనే

సా రావణగృహే సర్వా నిత్యమేవానపాయినీ 9.8

యా చ రాజ్ఞః కుబేరస్య యమస్య వరుణస్య చ

తాదృశీ తద్విశిష్టా వా ఋద్ధీ రక్షోగృహేషిహ 9.9

తస్య హర్మ్యస్య మధ్యస్థం వేశ్య చాన్యత్ సునిర్మితమ్

బహునిర్యూహసంకీర్ణం దదర్శ పవనాత్మజః 9.10

బ్రహ్మణోర్థే కృతం దివ్యం దివి యద్విశ్వకర్మణాః

విమానం పుష్పకం నామ సర్వరత్నవిభూషితమ్ 9.11

పరేణ తపసా లేభే యత్ కుబేరః పితామహాత్

కుబేరమోజసా జిత్యా లేభే తద్రాక్షసేశ్వరః 9.12

ఈహామృగసమాయుక్తైః కార్తస్వరహిరణ్మయైః

సుకృతైరాచితం స్తంభైః ప్రదీప్తమివ చ శ్రీయా 9.13

మేరుమందరసంకాశైః ఉల్లిఖద్భిః ఇవ అంబరమ్
 కూటాగారైశ్శుభాకారైః సర్వతస్సమలంకృతమ్ 9.14
 జ్వలనార్క ప్రతీకాశం సుకృతం విశ్వకర్మణాః
 హేమసోపానసంయుక్తం చారుప్రవరవేదికమ్ 9.15
 జాలవాతాయునైర్ముక్తం కాంచనైస్సాటికైరపి
 ఇంద్రనీల మహానీల మణిప్రవరవేదికమ్ 9.16
 విద్రుమేణ విచిత్రేణ మణిభిశ్చ మహాధనైః
 నిస్తులాభిశ్చ ముక్తాభిః తలేనాభివిరాజితమ్ 9.17
 చందనేన చ రక్తేన తపనీయనిభేన చ
 సుపుణ్యగంధినా యుక్తమ్ ఆదిత్యతరుణోపమమ్ 9.18
 కూటాగారైర్వారాకారైః వివిధైస్సమలంకృతమ్
 విమానం పుష్పకం దివ్యమ్ ఆరురోహ మహాకపిః 9.19
 తతస్థస్య తదా గంధం పానభక్ష్యాన్నసంభవమ్
 దివ్యం సమూర్మితం జిఘ్రత్ రూపవంతమివానిలమ్ 9.20
 స గంధస్తం మహాసత్త్వం బంధుర్బంధుమివోత్తమమ్
 ఇత ఏహీత్యువాచేవ తత్ర యత్ర స రావణః 9.21
 తతస్తాం ప్రస్థితశ్శాలాం దదర్శ మహతీం శుభామ్
 రావణస్య మనః కాంతాం కాంతామివ వరస్త్రియమ్ 9.22
 మణిసోపానవికృతాం హేమజాలవిభూషితామ్
 స్సాటికైరావృతతలాం దంతాంతరితరూపికామ్ 9.23
 ముక్తాభిశ్చ ప్రవాళైశ్చ రూప్యచామీకరైరపి
 విభూషితాం మణిస్తంభైః సుబహుస్తంభభూషితామ్ 9.24
 సమైః ఋజుభిరత్యుచ్చైః సమంతాత్ సువిభూషితైః
 స్తంభైః పక్షైరివాత్యుచ్చైః దివం సంప్రస్థితామివ 9.25
 మహత్యా కుఠయాస్తీర్ణాం పృథివీలక్షణాంకయా
 పృథివీమివ విస్తీర్ణాం సరాష్ట్రగృహమాలినీమ్ 9.26
 నాదితాం మత్తవిహగైః దివ్యగంధాధివాసితామ్
 పరార్థాస్తరణోపేతాం రక్షోధిపనిషేవితామ్ 9.27
 ధూమ్రామగరుధూపేన విమలాం హంసపాండురామ్
 చిత్రాం పుషోపహారేణ కల్యాషీమివ సుప్రభామ్ 9.28
 మనస్సంహ్లాదజననీం వర్ణస్యాపి ప్రసాదినీమ్

తాం శోకనాశినీం దివ్యాం శ్రియస్సంజననీమివ 9.29
 ఇంద్రియాణీంద్రియారైస్తు పంచ పంచభిరుత్తమైః
 తర్పయామాస మాతేవ తదా రావణపాలితా 9.30
 స్వర్గోయం దేవలోకోయమ్ ఇంద్రస్యేయం పురీ భవేత్
 సిద్ధిర్వేయం పరా హి స్యాత్ ఇత్యమన్యత మారుతిః 9.31
 ప్రధ్యాయత ఇవాపశ్యత్ ప్రదీపాంస్తత్ర కాంచనాన్
 ధూర్తానివ మహాధూర్తైః దేవనేన పరాజితాన్ 9.32
 దీపానాం చ ప్రకాశేన తేజసా రావణస్య చ
 అర్చిర్పిర్భూషణానాం చ ప్రదీప్తేత్యభ్యమన్యత 9.33
 తతోపశ్యత్ కుఠాసీనం నానావర్ణాంబరస్రజమ్
 సహస్రం వరనారీణాం నానావేషవిభూషితమ్ 9.34
 పరివృత్తేర్ధరాత్రే తు పాననిద్రావశం గతమ్
 క్రీడితోపరతం రాత్రౌ సుష్వాప బలవత్తదా 9.35
 తత్ప్రసవ్తం విరురుచే నిశ్శబ్దాంతరభూషణమ్
 నిశ్శబ్దహంసభ్రమరం యథా పద్మవనం మహత్ 9.36
 తాసాం సంవృతదంతాని మీలితాక్షీణి మారుతిః
 అపశ్యత్ పద్మగంధీని వదనాని సుయోషితామ్ 9.37
 ప్రబుద్ధానీవ పద్మాని తాసాం భూత్వా క్షపాక్షయే
 పునస్సంవృతపత్రాణి రాత్రావివ బభువదా 9.38
 ఇమాని ముఖపద్మాని నియతం మత్తషట్పదాః
 అంబుజానీవ పుల్లాని ప్రార్థయంతి పునః పునః 9.39
 ఇతి చామన్యత శ్రీమాన్ ఉపపత్త్యా మహాకపిః
 మేనే హి గుణతస్మాని సమాని సలిలోద్భవైః 9.40
 సా తస్య శుశుభే శాలా తాభిస్తీభిర్విరాజితా
 శారదీవ ప్రసన్నా ద్యౌః తారాభిరభిశోభితా 9.41
 స చ తాభిః పరివృతః శుశుభే రాక్షసాధిపః
 యథా హ్యుడుపతిశ్రీమాన్ తారాభిరభిసంవృతః 9.42
 యాశ్చ్యవంతేంబరాత్తారాః పుణ్యశేషసమావృతాః
 ఇమాస్తాస్సంగతాః కృత్వా ఇతి మేనే హరిస్తదా 9.43
 తారాణామివ సువ్యక్తం మహతీనాం శుభార్చిషామ్
 ప్రభావర్ణప్రసాదాశ్చ విరేజుస్తత్ర యోషితామ్ 9.44

వ్యావృత్తగురుపీనస్రక్రమీర్ణపరభూషణాః
 పానవ్యాయామకాలేషు నిద్రాపహృతచేతనః 9.45
 వ్యావృత్తతిలకాః కాశ్చిత్ కాశ్చిదుద్మాంతనూపురాః
 పార్శ్వే గళితహారాశ్చ కాశ్చిత్ పరమయోషితః 9.46
 ముక్తాహారా వృతాశ్చాన్యాః కాశ్చిద్విస్రవ్తవాసనః
 వ్యావిధర్షణనాదామాః కిశోర్య ఇవ వాహితాః 9.47
 సుకుండలధరాశ్చాన్యా విచ్చిన్నమృదితస్రజః
 గజేంద్రమృదితాః పుల్లా లతా ఇవ మహావనే 9.48
 చంద్రాంశుకిరణాభాశ్చ హారాః కాసాంచిదుత్కటాః
 హంసా ఇవ బభుస్సుప్తాః స్తనమధ్యేషు యోషితామ్ 9.49
 అపరాసాం చ వైదూర్యాః కాదంబా ఇవ పక్షిణః
 హేమసూత్రాణి బాన్యాసాం చక్రవాకా ఇవాభవన్ 9.50
 హంసకారండవాక్కిణ్ణాః చక్రవాకోపశోభితాః
 ఆపగా ఇవ తా రేజుః జఘనైః పులినైరివ 9.51
 కింకిణీజాలసంకోశాః తా హైమవిపులాంబుజాః
 భావగ్రాహో యశస్తీరాః సుప్తా నద్య ఇవా బభుః 9.52
 మృదుష్వంగేషు కాసాంచిత్ కుచాగ్రేషు చ సంస్థితాః
 బభూవుర్భూషణానీవ శుభా భూషణరాజయః 9.53
 అంశుకాంతాశ్చ కాసాంచిత్ ముఖమారుతకంపితాః
 ఉపర్యుపరి వక్త్రాణాం వ్యాధూయంతే పునః పునః 9.54
 తాః పతాకా ఇవోద్ధూతాః పత్నీనాం రుచిరప్రభాః
 నానావర్ణసువర్ణానాం వక్త్రమూలేషు రేజిరే 9.55
 వవల్గుశ్చాత్ర కాసాంచిత్ కుండలాని శుభార్చిషామ్
 ముఖమారుతసంసర్గాత్ మందం మందం సుయోషితామ్ 9.56
 శర్కరాసవగంధైశ్చ ప్రకృత్యా సురభిస్సుఖః
 తాసాం వదననిశ్వాసః సిషేవే రావణం తదా 9.57
 రావణాననశంకాశ్చ కాశ్చిద్రావణయోషితః
 ముఖాని స్య సపత్నీనామ్ ఉపాజిఘ్రన్ పునః పునః 9.58
 అత్యర్థం సక్తమనసో రావణే తా వరస్త్రియః
 అస్యతంత్రాస్సపత్నీనాం ప్రియమేవా చరంస్తదా 9.59
 బాహూనుపనిధాయాన్యాః పారిహార్యవిభూషితాన్

అంశుకాని చ రమ్యాణి ప్రమదాస్తత్ర శిశ్యిరే 9.60
 అన్యా వక్షసి చాన్యస్యాః తస్యాః కాశ్చిత్ పునర్భుజమ్
 అపరా త్వంకమన్యస్యాః తస్యా శ్చాప్యపరా భుజౌ 9.61
 ఊరుపార్శ్వకటిపృష్ఠమ్ అన్యోన్యస్య సమాశ్రితాః
 పరస్పరనివిష్టాంగ్యో మదస్నేహవశానుగాః 9.62
 అన్యోన్యభుజసూత్రేణ స్త్రీమాలా గ్రథితా హి సా
 మాలేవ గ్రథితా సూత్రే శుశుభే మత్తషట్పదా 9.63
 లతానాం మాధవే మాసి పుల్లనాం వాయుసేవనాత్
 అన్యోన్య మాలాగ్రథితం సంసక్తకుసుమోచ్చయమ్ 9.64
 వ్యతివేష్ఠిత సుస్కంధమ్ అన్యోన్యభ్రమరాకులమ్
 ఆసీద్దనమివోద్ధూతం స్త్రీవనం రావణస్య తత్ 9.65
 ఉచితేష్వపి సువ్యక్తం న తాసాం యోషితాం తదా
 వివేకశ్శక్య అధాతుం భూషణాంగాంబరస్రజామ్ 9.66
 రావణే సుఖసంచిష్టే తాః స్త్రియో వివిధప్రభాః
 జ్వలంతః కాంచనా దీపాః ప్రైక్షంతానిమిషా ఇవ 9.67
 రాజ్జిరిపిత్వదైత్యానాం గంధర్వాణాం చ యోషితః
 రాక్షసానాం చ యాః కన్యాః తస్య కామవశం గతాః 9.68
 యుద్ధకామేన తాస్సర్వాః రావణేన హృతాస్త్రియః
 సమదా మదనేనైవ మోహితాః కాశ్చిదాగతాః 9.69
 న తత్ర కాచిత్ ప్రమదా ప్రసహ్య
 వీర్యోపపన్నేన గుణేన లబ్ధా
 న చాన్యకామాపి న చాన్యపూర్వా
 వినా వరార్థాం జనకాత్మజాం తామ్ 9.70
 న చాకులీనా న చ హీనరూపా
 నాదక్షిణా నానుపచారయుక్తా
 భార్యా భవత్ తస్య న హీనసత్త్వా
 న చాపి కాంతస్య న కామనీయా 9.71
 బభూవ బుద్ధిస్తు హారీశ్వరస్య
 యదీద్యశీ రాఘవధర్మపత్నీ
 ఇమా యథా రాక్షసరాజభార్యాః
 సుజాతమస్యేతి హి సాధుబుద్ధేః 9.72

పునశ్చ సో చింతయదార్తరూపో
ధ్రువం విశిష్టా గుణతో హి సీతా

అథాయమస్యాం కృతవాన్ మహాత్మా
లంకేశ్వరః కష్టమనార్యకర్మ 9.73

ఇత్యాదే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే నవమ స్కంధః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే దశమస్కంధః

(హనుమంతుడు గాఢనిద్రలో ఉన్న రావణుని, అతని భార్యలను చూచుట, మండోదరిని సీతగా భ్రమించి సంబరపడుట)

తత్ర దివ్యోపమం ముఖ్యం స్పృటికం రత్నభూషితమ్
అవేక్షమాణో హనుమాన్ దదర్శ శయనాసనమ్ 10.1
దాంతకాంచనచిత్రాంగైః వైడూర్యైశ్చ వరాసనైః
మహార్హాస్తరణోపేతైః ఉపపన్నం మహాధనైః 10.2
తస్య చైకతమే దేశే దివ్యమాలావిభూషితమ్
దదర్శ పాండురం ఛత్రం తారాధిపతిసన్నిభమ్ 10.3
జాతరూపపరిక్షిప్తం చిత్రభానుసమప్రభమ్
అశోకమాలావితతం దదర్శ పరమాసనమ్ 10.4
వాలవ్యజనహస్తాభిః వీజ్యమానం సమంతతః
గంధైశ్చ వివిధైర్జుష్టం వరధూపేన ధూపితమ్ 10.5
పరమాస్తరణాస్తీర్ణమ్ ఆవికాజినసంవృతమ్
దామభిర్వరమాల్యానాం సమంతాదుపశోభితమ్ 10.6
తస్మిన్ జీమూతసంకాశం ప్రదీప్తోత్తమకుండలమ్
లోహితాక్షం మహాబాహుం మహారజతవాసనమ్ 10.7
లోహితేనానులిప్తాంగం చందనేన సుగంధినా
సంధ్యారక్తమివాకాశే తోయదం సతటిద్గణమ్ 10.8
వృతమాభరణైర్దివ్యైః సురూపం కామరూపిణమ్
సవృక్షవనగుల్మార్థ్యం ప్రసుప్తమివ మందరమ్ 10.9
శ్రీడితోపరతం రాత్రౌ వరాభరణభూషితమ్
ప్రియం రాక్షసకన్యానాం రాక్షసానాం సుఖావహమ్ 10.10
పీత్వాప్యుపరతం చాపి దదర్శ స మహాకపిః
భాస్వరే శయనే వీరం ప్రసుప్తం రాక్షసాధిపమ్ 10.11

నిశ్చ్యసంతం యథా నాగం రావణం వానరర్షభః
ఆసాద్య పరమోద్విగ్నః సోపాసర్పత్ సుభీతవత్ 10.12
అథారోహణమాసాద్య వేదికాంతరమాశ్రితః
సుప్తం రాక్షసశార్దులం ప్రేక్షతే స్య మహాకపిః 10.13
శుశుభే రాక్షసేంద్రస్య స్వపతశ్చయనోత్తమమ్
గంధహస్తిని సంవిష్టే యథా ప్రస్రవణం మహత్ 10.14
కాంచనాంగదసన్నద్ధా దదర్శ స మహాత్మనః
విక్షిప్తా రాక్షసేంద్రస్య భుజావింద్రధ్వజోపమౌ 10.15
ఐరావతవిషాణాగ్రైః ఆపీదనకృతవ్రణౌ
వజ్రోల్లిఖితపీనాంసౌ విష్ణుచక్రపరిక్షితౌ 10.16
పీనౌ సమసుజాతాంసౌ సంగతౌ బలసంయుతౌ
సులక్షణనఖాంగుష్ఠౌ స్వంగుళీతలలక్షితౌ 10.17
సంహతౌ పరిఘాకారౌ వృత్తా కరికరోపమౌ
విక్షిప్తౌ శయనే శుభ్రే పంచశీర్షావివోరగౌ 10.18
శశక్షతజకల్పేన సుశీతేన సుగంధినా
చందనేన పరార్థ్యేన స్వనులిప్తౌ స్వలంకృతౌ 10.19
ఉత్తమస్త్రీవిమృదితౌ గంధోత్తమనిషేవితౌ
యక్షకిన్నరగంధర్వదేవదానవరావిణౌ 10.20
దదర్శ స కపిస్తస్య బాహూ శయనసంస్థితౌ
మందరస్యాంతరే సుప్తౌ మహాహీ రుషితావివ 10.21
తాభ్యాం స పరిపూర్ణాభ్యాం భుజాభ్యాం రాక్షసేశ్వరః
శుశుభే చలసంకాశః శృంగాభ్యామివ మందరః 10.22

చూతపున్నాగసురభిః వకుళోత్తమసంయుతః
 మృష్టాన్నరససంయుక్తః పానగంధపురస్సరః 10.23
 తస్య రాక్షససింహస్య నిశ్చక్రామ మహాముఖాత్
 శయానస్య వినిశ్వాసః పూరయన్నివ తద్గహమ్ 10.24
 ముక్తామణివిచిత్రేణ కాంచనేన విరాజితమ్
 ముకుటేనాపవృత్తేన కుండలోజ్జ్వలితాననమ్ 10.25
 రక్తచందనద్ధిగేన తథా హారేణ శోభినా
 పీనాయతవిశాలేన వక్షసాభివిరాజితమ్ 10.26
 పాండురేణాపవిద్ధేన క్షైమేణ క్షతజేక్షణమ్
 మహారేణ సుసంవీతం పీతేనోత్తమవాససా 10.27
 మాషరాశిప్రతీకాశం నిశ్శ్వసంతం భుజంగవత్
 గాంగే మహతి తోయాంతే ప్రసుప్తమివ కుంజరమ్ 10.28
 చతుర్భుజః కాంచనైర్దీపైః దీప్యమానచతుర్దిశమ్
 ప్రకాశీకృతస్వర్వాంగం మేఘం విద్యుద్గణైరివ 10.29
 పాదమూలగతాశ్వాపి దదర్శ సుమహాత్మనః
 పత్నీస్స ప్రియభార్యస్య తస్య రక్షఃపతేర్ఘ్నహే 10.30
 శశిప్రకాశవదనాః చారుకుండలభూషితాః
 అమ్లానమాల్యాభరణా దదర్శ హరియూథపః 10.31
 నృత్తవాదిత్రకుశలా రాక్షసేంద్రభుజాంకగాః
 వరాభరణధారిణ్యో నిషణ్ణా దద్యశే హరిః 10.32
 వజ్రవైడూర్యగర్భాణి శ్రవణాంతేషు యోషితామ్
 దదర్శ తాపనీయాని కుండలాయంగదాని చ 10.33
 తాసాం చంద్రోపమైర్మృక్తైః శుభైర్లలితకుండలైః
 విరరాజ విమానం తత్ నభస్తారాగణైరివ 10.34
 మదవ్యాయామఖిన్నాస్తా రాక్షసేంద్రస్య యోషితః
 తేషు తేష్వవకాశేషు ప్రసుప్తాః తనుమధ్యమాః 10.35
 అంగహారైః తథైవాన్యా కోమలైః నృత్తశాలినీ
 విన్యస్తశుభస్వర్వాంగీ ప్రసుప్తా వరవర్ణినీ 10.36
 కాచిద్వీణాం పరిష్వజ్య ప్రసుప్తా సంప్రకాశతే
 మహానదీప్రకీర్ణేన నళినీ పోతమాశ్రితా 10.37
 అన్యా కక్షగతేనైవ మద్దుకేనాసితేక్షణా

ప్రసుప్తా భామినీ భాతి బాలపుత్రేవ వత్సలా 10.38
 పటహం చారుస్వర్వాంగీ పీడ్య శేతే శుభస్తనీ
 చిరస్య రమణం లబ్ధ్వా పరిష్వజ్యేవ భామినీ 10.39
 కాచిద్వంశం పరిష్వజ్య సుప్తా కమలలోచనా
 రహః ప్రియతమం గృహ్య సకామేవ చ కామినీ 10.40
 విపంచీం పరిగృహ్యన్యా నియతా నృత్తశాలినీ
 నిద్రావశమనుప్రాప్తా సహకాంతేవ భామినీ 10.41
 అన్యా కనకసంకాశైః మృదుపీనైః మనోరమైః
 మృదంగం పరిపీడ్యాంగైః ప్రసుప్తా మత్తలోచనా 10.42
 భుజపార్శ్వాంతరస్థేన కక్షగేణ కృశోదరీ
 పణవేవ సహనింద్యా సుప్తా మదకృతశ్రమా 10.43
 డిండిమం పరిగృహ్యన్యా తథైవాసక్తడిండిమా
 ప్రసుప్తా తరుణం వత్సమ్ ఉపగుహ్యేవ భామినీ 10.44
 కాచిదాడంబరం నారీ భుజసంయోగపీడితమ్
 కృత్వా కమలపత్రాక్షీ ప్రసుప్తా మదమోహితా 10.45
 కలశీమపవిధ్యాన్యా ప్రసుప్తా భాతి భామినీ
 వసంతే పుష్పశబలా మాలేవ పరిమార్జితా 10.46
 పాణిభ్యాం చ కుచౌ కాచిత్ సువర్ణకలశోపమౌ
 ఉపగుహ్యేబలా సుప్తా నిద్రాబలపరాజితా 10.47
 అన్యా కమలపత్రాక్షీ పూర్ణేందుసదృశాననా
 అన్యామాలింగ్య సుశ్రోణీం ప్రసుప్తా మదవిహ్వలా 10.48
 అతోద్యాని విచిత్రాణి పరిష్వజ్య వరస్త్రియః
 నిపీడ్య చ కుచైస్సుప్తాః కామిన్యః కాముకానివ 10.49
 తాసామేకాంతవిన్యస్తే శయానాం శయనే శుభే
 దదర్శ రూపసంపన్నామ్ అపరాం స కపిః స్త్రియమ్ 10.50
 ముక్తామణిసమాయుక్తైః భూషణైః సువిభూషితామ్
 విభూషయంతీమివ తత్ స్వశ్రియా భవనోత్తమమ్ 10.51
 గౌరీం కనకవర్ణాభామ్ ఇష్టామంతః పురేశ్వరీమ్
 కపిర్మందోదరీం తత్ర శయానాం చారురూపిణీమ్ 10.52
 స తాం దృష్ట్వా మహాబాహుః భూషితాం మారుతాత్మజః
 తర్కయామాస సీతేతి రూపయౌవనసంపదా

హర్షణ మహతా యుక్తో ననంద హరియాభవః 10.53

స్తంభానరోహన్నిపపాత భూమౌ

అస్ఫోటయామాస చుచుంబ పుచ్చం

నిదర్శయన్ స్వాం ప్రకృతిం కపీనామ్ 10.54

ననంద చిక్రీడ జగౌ జగామ

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే దశమ స్కంధః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే ఏకాదశ స్కంధః

(' ఈమె సీత కాదు ' - అని నిర్ధారించుకొని, హనుమంతుడు మరల అంతఃపురమునందును, పానభూమియందును సీత కొఱకై అన్వేషించుట, అతని మనసులో ధర్మలోపశంక కలుగుట, అది నివృత్తమగుట)

అవధూయ చ తాం బుద్ధిం బభూవావస్థిత స్తదా

సర్వకామైరుపేతాం చ పానభూమిం మహాత్మనః

జగామ చాపరాం చింతాం సీతాం ప్రతి మహాకపిః 11.1

దదర్శ హరిశార్దూలః తస్య రక్షఃపతేర్ఘ్రహే 11.12

స రామేణ వియుక్తా సా స్వప్తమర్హతి భామినీ

మృగాణాం మహిషాణాం చ వరాహాణాం చ భాగశః

స భోక్తుం నాప్యలంకర్తుం న పానముపసేవితుమ్ 11.2

తత్ర న్యస్తాని మాంసాని పానభూమౌ దదర్శ సః 11.13

నాన్యం నరముపస్థాతుం సురాణామపి చేశ్వరమ్

రౌక్మేషు చ విశాలేషు భాజనేష్వర్ధభక్షితాన్

స హి రామసమః కశ్చిత్ విద్యతే త్రిదశేష్యపి 11.3

దదర్శ హరిశార్దూలో మయూరాన్ కుక్కుటాం స్తథా 11.14

అన్వేయమితి నిశ్చిన్య భూయస్తత్ర చచార సః

వరాహవార్మాణసకాన్ దధిసౌవర్పలాయుతాన్

పానభూమౌ హరిశ్రేష్ఠః సీతాసందర్శనోత్సుకః 11.4

శల్యాన్ మృగమయూరాంశ్చ హనుమానన్వవైక్షత 11.15

క్రీడితేనాపరాః క్లాంతా గీతేన చ తథాఽపరాః

క్రకరాన్ వివిధాన్ సిద్ధాన్ చకోరాన్ అర్ధభక్షితాన్

న్యతేన చాపరాః క్లాంతాః పానవిప్రహతాస్తథా 11.5

మహిషాన్ ఏకశల్యాంశ్చ ఛాగాంశ్చ కృతనిస్థితాన్ 11.16

మురజేషు మృదంగేషు పీఠికాసు చ సంస్థితాః

లేహ్యాన్ ఉచ్చావచాన్ పేయాన్ భోజ్యాని వివిధాని చ

తథాఽఽస్తరణముఖ్యేషు సంవిష్టాశ్చాపరాః స్త్రియః 11.6

తథాఽఽమ్లలవణోత్తంసైః వివిధైరాగషాడభైః 11.17

అంగనానాం సహస్రేణ భూషితేన విభూషణైః

హారనూపురకేయూరైః అపవిదైః మహాధనైః

రూపసల్లాపశీలేన యుక్తగీతార్థభాషిణా 11.7

పానభాజనవిక్షిప్తైః ఫలైశ్చ వివిధైరపి 11.18

దేశకాలాభియుక్తేన యుక్తవాక్యాభిధాయినా

కృతపుష్పోపహారా భూః అధికం పుష్కతి శ్రియమ్

రతాభిరతసంసుప్తం దదర్శ హరియాభవః 11.8

తత్ర తత్ర చ విన్యసైః సుశ్లిష్టైః శయనాసనైః 11.19

అన్యతాపి వరస్త్రీణాం రూపసంలాపసశాలినామ్

పానభూమిర్వినా వహ్నిం ప్రదీప్తేవోపలక్ష్యతే

సహస్రం యువతీనామ్ తు ప్రసుప్తం స దదర్శ హ 11.9

బహుప్రకారైర్వివిధైః వరసంస్కారసంస్కృతైః 11.20

తాసాం మధ్యే మహాబాహుః శుశుభే రాక్షసేశ్వరః

మాంసైః కుశలసంపృక్తైః పానభూమిగతైః పృథక్

గోష్ఠే మహతి ముఖ్యానాం గవాం మధ్యే యథా వృషః 11.10

దివ్యాః ప్రసన్నా వివిధాః సురాః కృతమరా అపి 11.21

స రాక్షసేంద్రశ్శుశుభే తాభిః పరివృతః స్వయమ్

శర్కరాఽఽనవమాధ్వీకపుష్పానవఫలాసవాః

కరేణుభిర్యథారణ్యే పరిక్రీర్ణో మహద్విపః 11.11

వాసచూరైశ్చ వివిధైః దృష్టాస్తైః పృథక్ పృథక్ 11.22

సంతతా శుశుభే భూమిః మాల్యైశ్చ బహుసంస్థితైః
 హిరణ్మయైశ్చ వివిధైః భాజనైః స్ఫాటికైరపి 11.23
 జాంబూనదమయైశ్చాన్యైః కరకైరభిసంవృతా
 రాజతేషు చ కుంభేషు జాంబూనదమయేషు చ 11.24
 పానశ్రేష్ఠం తదా భూరి కపిస్తత్ర దదర్శ హ
 సోఽపశ్యచ్ఛాతకుంభాని శీఘోర్మణిమయాని చ 11.25
 రాజతాని చ పూర్ణాని భాజనాని మహాకపిః
 క్వచిదర్థావశేషాణి క్వచిత్పితాని సర్వశః 11.26
 క్వచిన్నైవ ప్రపీతాని పానాని స దదర్శ హ
 క్వచిద్భుక్ష్యాంశ్చ వివిధాన్ క్వచిత్పానాని భాగశః
 క్వచిదన్నావశేషాణి పశ్యన్ వై విచచార హ 11.27
 క్వచిత్ ప్రభిన్నైః కరకైః క్వచిదాలోశితైః ఘటైః
 క్వచిత్ సంపక్తమాల్యాని జలాని చ ఫలాని చ 11.28
 శయనాన్యత్ర నారీణాం శుభ్రాణి బహుధా పునః
 పరస్పరం సమాశ్లిష్య కాశ్చిత్ సుప్తా వరాంగనాః 11.29
 కాశ్చిచ్ఛ వస్త్రమన్యస్యాః స్వపంత్యాః పరిధాయ చ
 ఆహృత్య చాబలాస్సుప్తా నిద్రాబలపరాజితాః 11.30
 తాసాముచ్ఛ్వాసవతేన వస్త్రం మాల్యం చ గాత్రజమ్
 నాత్యర్థం స్పందతే చిత్రం ప్రాప్య మందమివానిలమ్ 11.31
 చందనస్య చ శీతస్య శీఘోర్మధురసస్య చ
 వివిధస్య చ మాల్యస్య ధూపస్య వివిధస్య చ 11.32
 బహుధా మారుతస్తత్ర గంధం వివిధముద్వహన్
 రసానాం చందనానాం చ ధూపానాం చైవ మూర్చితః 11.33
 ప్రవవౌ సురభిర్గంధో విమానే పుష్పకే తదా
 శ్యామావదాతాస్తత్రాన్యాః కాశ్చిత్ కృష్ణావరాంగనాః 11.34
 కాశ్చిత్ కాంచనవర్ణాంగ్యః ప్రమదా రాక్షసాలయే
 తాసాం నిద్రావశత్వాచ్ఛ మదనేన విమూర్చితమ్ 11.35

పద్మినీనాం ప్రసుప్తానాం రూపమాసీద్యథైవ హి
 ఏవం సర్వమశేషేణ రావణాంతఃపురం కపిః
 దదర్శ సుమహాతేజా న దదర్శ చ జానకీమ్ 11.36
 నిరీక్షమాణశ్చ తదా తాస్త్రియః స మహాకపిః
 జగామ మహతీం శంకాం ధర్మసాధ్వసశంకితః 11.37
 పరదారావరోధస్య ప్రసుప్తస్య నిరీక్షణమ్
 ఇదం ఖలు మమాత్యర్థం ధర్మలోపం కరిష్యతి 11.38
 న హి మే పరదారాణాం దృష్టిర్విషయవర్తినీ
 అయం చాత్ర మయా దృష్టః పరదారపరిగ్రహః 11.39
 తస్య ప్రాదురభూచ్ఛింతా పునరన్యా మనస్వినః
 నిశ్చితైకాంతచిత్తస్య కార్యనిశ్చయదర్శినీ 11.40
 కామం దృష్ట్వా మయా సర్వా విశ్వస్థా రావణస్త్రియః
 న హి మే మనసః కించిత్ వైకృత్యముపపద్యతే 11.41
 మనోహి హేతుస్సర్వేషామ్ ఇంద్రియాణాం ప్రవర్తనే
 శుభాశుభాస్వవస్థాసు తచ్చ మే సువ్యవస్థితమ్ 11.42
 నాన్యత్ర హి మయా శక్యా వైదేహీ పరిమార్గితుమ్
 స్త్రియో హి స్త్రీషు దృశ్యంతే సదా సంపరిమార్గణే 11.43
 యస్య సత్త్వస్య యా యోనిః తస్యాం తత్పరిమార్గ్యతే
 న శక్యా ప్రమదా నష్టా మృగీషు పరిమార్గితుమ్ 11.44
 తదిదం మార్గితం తావత్ శుద్ధేన మనసా మయా
 రావణాంతఃపురం సర్వం దృశ్యతే న చ జానకీ 11.45
 దేవగంధర్వకన్యాశ్చ నాగకన్యాశ్చ వీర్యవాన్
 అవేక్షమాణో హనుమాన్ నైవాపశ్యత జానకీమ్ 11.46
 తామ్ అపశ్యన్ కపిస్తత్ర పశ్యంశ్చాన్యా వరస్త్రియః
 అపక్రమ్య తదా వీరః ప్రధ్యాతుముపచక్రమే 11.47
 స భూయస్తు పరం శ్రీమాన్ మారుతిర్యత్నమాస్థితః
 ఆపానభూమిముత్యజ్య త్వాం విచేతుం ప్రచక్రమే 11.48

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకాదశ సర్గః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే ద్వాదశ సర్గః

(సీత మరణించి యుండునని తలచి, హనుమంతుడు దుఃఖితుడగుట, మరల ఉత్సాహము తెచ్చుకొని సీతను వెదకుట, ఆమెను ఎందను గానక చింతాక్రాంతుడగుట)

స తస్య మధ్యే భవనస్య మారుతిః
 లతాగృహాంశ్చిత్రగృహాన్ నిశాగృహాన్
 జగామ సీతాం ప్రతి దర్శనోత్సుకో
 న చైవ తాం పశ్యతి చారుదర్శనామ్ 12.1
 స చింతయామాస తతో మహాకపిః
 ప్రియామపశ్యన్ రఘునందనస్య తామ్
 ధ్రువం న సీతా ధ్రియతే యథా న మే
 విచిన్వతో దర్శనమేతి మైథిలీ 12.2
 సా రాక్షసానాం ప్రవరేణ జానకీ
 స్వశీల సంరక్షణ తత్పరా సతీ
 అనేన నూనం ప్రతి దుష్టకర్మణా
 హతా భవేదార్యపథే పరే స్థితా 12.3
 విరూపరూపా వికృతా వివర్చసో
 మహాననా దీర్ఘవిరూపదర్శనాః
 సమీక్ష్త్యా సా రాక్షసరాజయోషితో
 భయాద్విసమ్భా జనకేశ్వరాత్మజా 12.4
 సీతామదృష్ట్వాహ్యనవాప్య పౌరుషం
 విహృత్య కాలం సహ వానరైశ్చిరమ్
 న మేస్తి సుగ్రీవసమీపగా గతిః
 సుతీక్ష్ణ దండో బలవాంశ్చ వానరః 12.5
 దృష్టమంతఃపురం సర్వం దృష్ట్వా రావణయోషితః
 న సీతా దృశ్యతే సాధ్వీ వృథా జాతో మమ శ్రమః 12.6
 కిం ను మాం వానరాస్సర్వే గతం వక్ష్యంతి సంగతాః
 గత్వా తత్ర త్వయా వీర కిం కృతం తద్వదస్య సః 12.7
 అదృష్ట్వా కిం ప్రవక్ష్యామి తామహం జనకాత్మజామ్
 ధ్రువం ప్రాయముపైష్యంతి కాలస్య వ్యతివర్తనే 12.8
 కిం వా వక్ష్యతి వృద్ధశ్చ జాంబవానాంగదశ్చ సః
 గతం పారం సముద్రస్య వానరాశ్చ సమాగతాః 12.9

అనిర్వేదశ్చియో మూలమ్ అనిర్వేదః పరం సుఖమ్
 భూయస్తత్ర విచేష్ట్యామి న యత్ర విచయః కృతః 12.10
 అనిర్వేదోహి సతతం సర్వార్థేషు ప్రవర్తకః
 కరోతి సఫలం జంతోః కర్మ యత్ తత్ కరోతి సః 12.11
 తస్మాదనిర్వేదకృతం యత్నం చేష్టేహముత్తమమ్
 అదృష్ట్వాంశ్చ విచేష్ట్యామి దేశాన్ రావణపాలితాన్ 12.12
 ఆపానశాలా విచితాః తథా పుష్పగృహాణి చ
 చిత్రశాలాశ్చ విచితా భూయః క్రీడాగృహాణి చ 12.13
 నిమ్మటాంతరరథ్యాశ్చ విమానాని చ సర్వశః
 ఇతి సంచింత్య భూయోపి విచేతుముపచక్రమే 12.14
 భూమీగృహాంశ్చైత్యగృహాన్ గృహాతిగృహకానపిః
 ఉత్పతన్ నివతంశ్చాపి తిష్ఠన్ గచ్ఛన్ పునః పునః 12.15
 అపావృణ్వుంశ్చ ద్వారాణి కవాటాన్యభూటయన్
 ప్రవిశన్ నిష్పతంశ్చాపి ప్రపతన్నుత్పతన్నపి 12.16
 సర్వమప్యవకాశం స విచచార మహాకపిః
 చతురంగుళమాత్రోఽపి నావకాశస్స విద్యతే
 రావణాంతఃపురే తస్మిన్ యం కపిర్న జగామ సః 12.17
 ప్రాకారాంతరరథ్యాశ్చ వేదికాశ్చైత్యసంశ్రయాః
 దీర్ఘికాః పుష్కరిణ్యశ్చ సర్వం తేనావలోకితమ్ 12.18
 రాక్షసోఽవివిధాకారా విరూపా వికృతాస్తథా
 దృష్ట్వా హనుమతా తత్ర న తు సా జనకాత్మజా 12.19
 రూపేణాప్రతిమా లోకే వరా విద్యాధరస్త్రియః
 దృష్ట్వా హనుమతా తత్ర న తు రాఘవనందినీ 12.20
 నాగకన్యా వరారోహః పూర్ణచంద్రనిభాననాః
 దృష్ట్వా హనుమతా తత్ర న తు సీతా సుమధ్యమా 12.21
 ప్రమథ్య రాక్షసేంద్రేణ నాగకన్యా బలాద్భతాః
 దృష్ట్వా హనుమతా తత్ర న సా జనకనందినీ 12.22
 సోపశ్యంస్తాం మహాబాహుః పశ్యంశ్చాన్యా వరస్త్రియః

విషసాద ముహూర్ధమాన్ హనుమాన్ మారుతాత్మజః 12.23

అవతీర్య విమానాచ్చ హనుమాన్ మారుతాత్మజః

ఉద్యోగం వానరేంద్రాణాం ప్లవనం సాగరస్య చ

చింతాముపజగామాథ శోకోపహతచేతసః 12.25

వ్యర్థం వీక్ష్యానిలసుతః చింతాం పునరుపాగమత్ 12.24

ఇత్యారే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ద్వాదశ సర్గః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే త్రయోదశ సర్గః

(సీతాదేవి గతించియుండునని శంకించి, హనుమంతుడు చింతించుట, ఆ వార్తను శ్రీరామునకెఱింగించుటవలన అనర్థములు

కలుగునని భావించుట, అశోకవాటికలో వెదకుటకై ఆలోచించుట)

విమానాత్తు సుసంక్రమ్య ప్రాకారం హరియాధపః

అథవా రాక్షసేంద్రస్య పత్నీభిరసితేక్షణా

హనుమాన్ వేగవానాసీత్ యథా విద్యుద్ధనాంతరే 13.1

అదుష్టా దుష్టభావాభిః భక్తితా సా భవిష్యతి 13.12

సంపరిక్రమ్య హనుమాన్ రావణస్య నివేశనాత్

సంపూర్ణచంద్రప్రతిమం పద్యుత్రనిభేక్షణమ్

అదృష్ట్వా జానకీం సీతామ్ అబ్రవీద్వచనం కపిః 13.2

రామస్య ధ్యాయతీ వక్త్రం పంచత్వం కృపణా గతా 13.13

భూయిష్ఠం లోలితా అంకా రామస్య చరతా ప్రియమ్

హా రామ లక్ష్మణత్యేవం హాయోధ్యే చేతి మైథిలీ

న హి పశ్యామి వైదేహీం సీతాం సర్వాంగశోభనామ్ 13.3

విలప్య బహు వైదేహీ న్యస్తదేహా భవిష్యతి 13.14

పల్వలాని తటాకాని సరాంసి సరితస్తథా

అథవా నిహితా మన్యే రావణస్య నివేశనే

నద్యోఽనూపవనాంతాశ్చ దుర్గాశ్చ ధరణీధరాః

నూనం లాలప్యతే సీతా పంజరస్థేవ శారికా 13.15

లోలితా వసుధా సర్వా న తు పశ్యామి జానకీమ్ 13.4

జనకస్య సుతా సీతా రామపత్నీ సుమధ్యమా

ఇహ సంపాతినా సీతా రావణస్య నివేశనే

కథముత్పలపత్రాక్షీ రావణస్య వశం వ్రజేత్ 13.16

ఆఖ్యాతా గృధరాజేన న చ పశ్యామి తామహమ్ 13.5

వినష్టా వా ప్రణష్టా వా మృతా వా జనకాత్మజా

కిం ను సీతాథ వైదేహీ మైథిలీ జనకాత్మజా

రామస్య ప్రియభార్యస్య న నివేదయితుం క్షమమ్ 13.17

ఉపతిష్ఠేత వివశా రావణం దుష్టచారిణమ్ 13.6

నివేద్యమానే దోషస్యాత్ దోషస్యాదనివేదనే

క్షిప్రముత్పతతో మన్యే సీతామాదాయ రక్షసః

కథం ను ఖలు కర్తవ్యం విషమం ప్రతిభాతి మే 13.18

బిభ్యతో రామభాణానామ్ అంతరా పతితా భవేత్ 13.7

అస్మిన్నేవం గతే కార్యే ప్రాప్తకాలం క్షమం చ కిమ్

అథవా హ్రియమాణాయాః పథి సిద్ధనిషేవితే

భవేదితి మతం భూయో హనుమాన్ ప్రవిచారయత్ 13.19

మన్యే పతితమార్యాయా హృదయం ప్రేక్ష్య సాగరమ్ 13.8

యది సీతామదృష్ట్వాహం వానరేంద్రపురీమితః

రావణస్యోరువేగేన భుజాభ్యాం పీడితేన చ

గమిష్యామి తతః కో మే పురుషార్థో భవిష్యతి 13.20

తయా మన్యే విశాలాక్ష్యా త్యక్తం జీవితమార్యయా 13.9

మమేదం లంఘనం వ్యర్థం సాగరస్య భవిష్యతి

ఉపర్యుపరి వా నూనం సాగరం క్రమతస్తథా

ప్రవేశశ్చైవ లంకాయాః రాక్షసానాం చ దర్శనమ్ 13.21

విచేష్టమానా పతితా సముద్రే జనకాత్మజా 13.10

కిం మాం వక్ష్యతి సుగ్రీవో హరయో వా సమాగతాః

అహో క్షుద్రేణ వానేన రక్షనీ శీలమాత్మనః

కిష్కింధాం సమనుప్రాప్తం తౌ వా దశరథాత్మజౌ 13.22

అబంధుర్భక్షితా సీతా రావణేన తపస్వినీ 13.11

గత్వా తు యది కాకుత్స్థం వక్ష్యామి పరమప్రియమ్

న దృష్టేతి మయా సీతా తతస్త్యక్ష్యతి జీవితమ్ 13.23
 పరుషం దారుణం క్రూరం తీక్ష్ణమింద్రియతాపనమ్
 సీతానిమిత్తం దుర్వాక్యం శ్రుత్వా స న భవిష్యతి 13.24
 తం తు కృచ్ఛగతం దృష్ట్వా పంచత్వగతమానసమ్
 భృశానురక్తో మేధావీ న భవిష్యతి లక్ష్మణః 13.25
 వినష్టో భ్రాతరో శ్రుత్వా భరతోపి మరిష్యతి
 భరతం చ మృతం దృష్ట్వా శత్రుఘ్నో న భవిష్యతి 13.26
 పుత్రాన్ మృతాన్ సమీక్ష్యాథ న భవిష్యంతి మాతరః
 కౌసల్యా చ సుమిత్రా చ కైకేయీ చ న సంశయః 13.27
 కృతజ్ఞస్సత్యసంధశ్చ సుగ్రీవః ప్లవగాధిపః
 రామం తథాగతం దృష్ట్వా తతస్త్యక్ష్యతి జీవితమ్ 13.28
 దుర్మనా వ్యథితా దీనా నిరానందా తపస్వినీ
 పీడితా భర్తృశోకేన రుమా త్యక్ష్యతి జీవితమ్ 13.29
 వాలిజేన తు దుఃఖేన పీడితా శోకకర్కితా
 పంచత్వం చ గతే రాజ్ఞి తారాపి న భవిష్యతి 13.30
 మాతాపిత్రోర్విनाశేన సుగ్రీవవ్యసనేన చ
 కుమారోప్యంగదః కస్మాత్ ధారయిష్యతి జీవితమ్ 13.31
 భర్తృజేన తు దుఃఖేన హ్యభిభూతా వనౌకసః
 శిరాంస్యభిహానిష్యంతి తలైర్ముష్టిభిరేవ చ 13.32
 సాంత్యేనానుప్రదానేన మానేన చ యశస్వినా
 లాలితాః కపిరాజేన ప్రాణాంస్త్యక్ష్యంతి వానరాః 13.33
 న వనేషు న శైలేషు న నిరోధేషు వా పునః
 క్రీడామనుభవిష్యంతి సమేత్య కపికుంజరాః 13.34
 సపుత్రదారాస్సామాత్యా భర్తృవ్యసనపీడితాః
 శైలాగ్రేభ్యః పతిష్యంతి సమేషు విషమేషు చ 13.35
 విషముద్బంధనం వాపి ప్రవేశం జ్వలనస్య వా
 ఉపవాసమథో శస్త్రం ప్రచరిష్యంతి వానరాః 13.36
 ఘోరమారోదనం మన్యే గతే మయి భవిష్యతి
 ఇక్ష్వాకుకులనాశశ్చ నాశశ్చైవ వనౌకసామ్ 13.37
 సోహం నైవ గమిష్యామి కిష్కింధాం నగరీమితః
 న చ శక్ష్వామ్యహం ద్రష్టుం సుగ్రీవం మైథిలీం వినా 13.38

మయ్యగచ్ఛతి చేహస్థే ధర్మాత్మానా మహారథౌ
 ఆశయా తౌ ధరిష్యేతే వానరాశ్చ మనస్వినః 13.39
 హస్తాదానో ముఖాదానో నియతో వృక్షమూలికః
 వానప్రస్థో భవిష్యామి హ్యదృష్ట్వా జనకాత్మజామ్ 13.40
 సాగరానూపజే దేశే బహుమూలఫలోదకే
 చితాం కృత్వా ప్రవేక్ష్యామి సమిద్ధమరణీసుతమ్ 13.41
 ఉపవిష్టస్య వా సమ్యగ్గింగినం సాధయిష్యతః
 శరీరం భక్షయిష్యన్తి వాయసాశ్శ్వాపదాని చ 13.42
 ఇదం మహర్షిభిర్ద్వంద్వం నిర్యాణమితి మే మతిః
 సమ్యగాపః ప్రవేక్ష్యామి న చేత్ పశ్యామి జానకీమ్ 13.43
 సుజాతమూలా సుభగా కీర్తిమాలా యశస్వినీ
 ప్రభగ్నా చిరరాత్రీయం మమ సీతామపశ్యతః 13.44
 తాపసో వా భవిష్యామి నియతో వృక్షమూలికః
 నేతః ప్రతిగమిష్యామి తామదృష్ట్వా సితేక్షణామ్ 13.45
 యదీతః ప్రతిగచ్ఛామి సీతామనధిగమ్యతామ్
 అంగదస్సహ తైః సర్వైః వానరైః నభవిష్యతి 13.46
 వినాశే బహవో దోషా జీవన్ భద్రాణి పశ్యతి
 తస్మాత్ ప్రాణాన్ ధరిష్యామి ధ్రువో జీవితసంగమః 13.47
 ఏవం బహువిధం దుఃఖం మనసా ధారయన్ ముహూః
 నాధ్యగచ్ఛత్ తదా పారం శోకస్య కపికుంజరః 13.48
 తతో విక్రమమాసాద్య ధైర్యవాన్ కపికుంజరః
 రావణం వా వధిష్యామి దశగ్రీవం మహాబలమ్
 కామమస్తు హ్యతా సీతా ప్రత్యాచీర్ణం భవిష్యతి 13.49
 అథ వైనం సముత్ క్షిప్య హ్యుపర్యుపరి సాగరమ్
 రామాయోప హరిష్యామి పశుం పశుపతేరివ 13.50
 ఇతి చింతాం సమాపన్నః సీతామనధిగమ్య తామ్
 ధ్యానశోకపరీతాత్మా చింతయామాస వానరః 13.51
 యావత్ సీతాం హి పశ్యామి రామపత్నీం యశస్వినీమ్
 తావదేతాం పురీం లంకాం విచినోమి పునః పునః 13.52
 సంపాతివచనాచ్ఛాపి రామం యద్యానయామ్యహమ్
 అపశ్యన్ రాఘవో భార్యాం నిర్దహేత్ సర్వవానరాన్ 13.53

ఇహైవ నియతాహారో వత్స్యామి నియతేంద్రియః
 న మత్కృతే వినశ్యేయుః సర్వే తే నరవానరాః 13.54
 అశోకవనికా చేయం దృశ్యతే యా మహాద్రుమా
 ఇమామధిగమిష్యామి న హీయం విచితా మయా 13.55
 వసున్ రుద్రాంస్తథాఽఽదిత్యాన్ అశ్వినౌ మరుతోపి చ
 నమస్కృత్వా గమిష్యామి రక్షసాం శోకవర్ధనః 13.56
 జిత్వా తు రాక్షసాన్ సర్వాన్ ఇక్ష్వాకుకులనందినీమ్
 సంప్రదాస్యామి రామాయ యథా సిద్ధిం తపస్వినే 13.57
 సః ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా చింతావగ్రథితేంద్రియః
 ఉదతిష్ఠన్ మహాతేజా హనుమాన్ మారుతాత్మజః 13.58
 నమోస్తు రామాయ సలక్షణాయ
 దేవ్యై చ తస్యై జనకాత్మజాయై
 నమోస్తు రుద్రేంద్రయమానిలేభ్యో
 నమోస్తు చంద్రార్కమరుద్గణేభ్యః 13.59
 స తేభ్యస్తు నమస్కృత్య సుగ్రీవాయ చ మారుతిః
 దిశస్సర్వాస్సమాలోక్య హ్యశోకవనికాం ప్రతి 13.60
 స గత్వా మనసా పూర్వమ్ అశోకవనికాం శుభామ్
 ఉత్తరం చింతయామాస వానరో మారుతాత్మజః 13.61
 ధ్రువం తు రక్షోబహుళా భవిష్యతి వనాకులా

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే త్రయోదశ స్కంధః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే చతుర్దశ స్కంధః

(హనుమంతుడు అశోకవాటికలో ప్రవేశించి, దాని శోభలను తిలకించుట, ఒక శింశుపావృక్షమందు దాగియుండి అటనుండియే సీతను అన్వేషించుట)

స ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా మనసా చాధిగమ్యతామ్
 అవపుతో మహాతేజాః ప్రాకారం తస్య వేశ్యనః 14.1
 స తు సంహృష్టసర్వాంగః ప్రాకారస్థో మహాకపిః
 పుష్పితాగ్రాన్ వసంతాదౌ దదర్శ వివిధాన్ ద్రుమాన్ 14.2
 సాలాన్ అశోకాన్ భవ్యాంశ్చ చంపకాంశ్చ సుపుష్పితాన్
 ఉద్ధాలకాన్ నాగవృక్షాన్ చూతాన్ కపిముఖానపి 14.3
 అథామ్రవణసంఘన్నాన్ లతాశతసమావృతాన్

అశోకవనికాఽచింత్యా సర్వసంస్కారసంస్కృతా 13.62
 రక్షిణశ్చాత్ర విహితా నూనం రక్షంతి పాదపాన్
 భగవానపి సర్వాత్మా నాతిక్షోభం ప్రవాతి వై 13.63
 సంక్షిప్తాయం మయాత్మా చ రామార్థే రావణస్య చ
 సిద్ధిం మే సంవిధాస్యంతి దేవాస్సర్షిగణాస్త్విహ 13.64
 బ్రహ్మో స్వయంభూర్భగవాన్ దేవాశ్చైవ దిశంతు మే
 సిద్ధిమగ్నిశ్చ వాయుశ్చ పురుహూతశ్చ వజ్రభృత్ 13.65
 వరుణః పాశహస్తశ్చ సోమాదిత్యా తదైవ చ
 అశ్వినౌ చ మహాత్మానౌ మరుతశ్చర్ష ఏవ చ 13.66
 సిద్ధిం సర్వాణి భూతాని భూతానాం చైవ యః ప్రభుః
 దాస్యంతి మమ యే చాన్యే హ్యద్భష్టాః పథి గోచరాః 13.67
 తదున్నసం పాండురదంతమప్రణం
 శుచిస్మితం పద్మపలాశలోచనమ్
 ద్రక్ష్యే తదార్యావదనం కదా న్సహం
 ప్రసన్నతారాధిపతుల్యదర్శనమ్ 13.68
 క్షుద్రేణ పాపేన నృశంసకర్మణా
 సుదారుణాలంకృతవేషధారిణా
 బలాభిభూతా హ్యబలా తపస్వినీ
 కథం ను మే దృష్టిపథేద్య సా భవేత్ 13.69

జ్యాముక్త ఇవ నారాచః పుష్పవే వృక్షవాటికామ్ 14.4
 స ప్రవిశ్య విచిత్రాం తాం విహగైరభినాదితామ్
 రాజతైః కాంచనైశ్చైవ పాదపైః సర్వతో వృతామ్ 14.5
 విహగైర్మృగసంఘైశ్చ విచిత్రాం చిత్రకాననామ్
 ఉదితాదిత్యసంకాశాం దదర్శ హనుమాన్ కపిః 14.6
 వృతాం నానావిధైః వృక్షైః పుష్పోపగఫలోపగైః
 కోకిలైః భృంగరాజైశ్చ మత్తైః నిత్యనిషేవితామ్ 14.7

ప్రహృష్టమనుజే కాలే మృగపక్షిసమాకులే
 మత్తబర్హిణసంఘుష్టాం నానాద్విజగణాయుతామ్ 14. 8
 మార్గమాణో వరారోహం రాజపుత్రీమ్ అనిందితామ్
 సుఖప్రసుప్తాన్ వివిగాన్ బోధయామాస వానరః 14. 9
 ఉత్పతద్విః ద్విజగణైః పక్షైః సాలాః సమాహతాః
 అనేకవర్ణా వివిధా ముముచుః పుష్పవృష్టయః 14. 10
 పుష్పావకీర్ణః శుశుభే హనుమాన్ మారుతాత్యజః
 అశోకవనికామధ్యే యథా పుష్పమయో గిరిః 14. 11
 దిశస్సర్వాః ప్రధావంతం వృక్షషండగతం కపిమ్
 దృష్ట్వాసర్వాణి భూతాని వసంత ఇతి మేనిరే 14. 12
 వృక్షేభ్యః పతితైః పుష్పైః అవకీర్ణా పృథగ్విదైః
 రరాజ వసుధా తత్ర ప్రమదేవ విభూషితా 14. 13
 తరస్వినా తే తరవః తరసాభిప్రకంపితాః
 కుసుమాని విచిత్రాణి సస్యజుః కపినా తదా 14. 14
 నిర్దుతపత్రశిఖరాః శీర్ణపుష్పఫలా ద్రుమాః
 నిక్షిప్తవస్త్రాభరణా ధూర్తా ఇవ పరాజితాః 14. 15
 హనూమతా వేగవతా కంపితాస్తే నగోత్తమాః
 పుష్పపర్ణఫలాన్యాశు ముముచుః పుష్పశాలినః 14. 16
 విహంగసంఘైః హీనాస్తే స్కంధమాత్రాశ్రయా ద్రుమాః
 బభూవురగమాస్సర్వే మారుతే నేవ నిర్దుతాః 14. 17
 నిర్దుతకేశీ యువతిః యథా మృదితవర్ణకా
 నిష్పీతశుభదంతోష్ఠీ నఖైః దంతైశ్చ విక్షతా 14. 18
 తథా లాంగూలహస్తైశ్చ చరణాభ్యాం చ మర్దితా
 బభూవాశోకవనికా ప్రభగ్గువరపాదపా 14. 19
 మహాలతానాం దామాని వృథమత్తరసా కపిః
 యథా ప్రావృషి వింధ్యస్య మేఘజాలాని మారుతః 14. 20
 స తత్ర మణిభూమీశ్చ రాజతీశ్చ మనోరమాః
 తథా కాంచనభూమీశ్చ దదర్శ విచరన్ కపిః 14. 21
 వాపీశ్చ వివిధాకారాః పూర్ణాః పరమవారిణా
 మహారైః మణిసోపానైః ఉపపన్నాస్తతస్తతః 14. 22
 ముక్తాప్రవాళసికతాః స్పృటికాంతరకుట్టిమాః

కాంచనైః తరుభిశ్చిత్రైః తీరజైః ఉపశోభితాః 14. 23
 పుల్లపద్మోత్పలవనాః చక్రవాకోపకూజితాః
 నత్యూహరుతసంఘుష్టా హంససారసనాదితాః 14. 24
 దీర్ఘాభిర్ముముక్తాభిః సరిద్భిశ్చ సమంతతః
 అమృతోపమతోయాభిః శివాభిరుపసంస్మృతాః 14. 25
 లతాశతైరవతతాః సంతానకుసుమావృతాః
 నానాగుల్మవృతఘనాః కరవీరకృతాంతరాః 14. 26
 తతోంబుధరసంకాశం ప్రవృద్ధశిఖరం గిరిమ్
 విచిత్రకూటం కూటైశ్చ సర్వతః పరివారితమ్ 14. 27
 శిలాగృహైః అవతతం నానావృక్షైస్సమావృతమ్
 దదర్శ హరిశార్దూలో రమ్యం జగతి పర్వతమ్ 14. 28
 దదర్శ చ నగాత్ తస్మాత్ నదీం నిపతితాం కపిః
 అంకాదివ సముత్పత్య ప్రియస్య పతితాం ప్రియామ్ 14. 29
 జలే నిపతితాగైశ్చ పాదపైరుపశోభితామ్
 వార్యమాణామివ క్రుద్ధాం ప్రమదాం ప్రియబంధుభిః 14. 30
 పునరావృత్తతోయాం చ దదర్శ స మహాకపిః
 ప్రసన్నామివ కాంతస్య కాంతాం పునరుపస్థితామ్ 14. 31
 తస్యా దూరాత్ సపద్మిన్యో నానాద్విజగణాయుతాః
 దదర్శ హరిశార్దూలో హనూమాన్ మారుతాత్యజః 14. 32
 కృత్రిమాం దీర్ఘికాం చాపి పూర్ణాం శీతేన వారిణా
 మణిప్రవరసోపానాం ముక్తాసికతశోభితామ్ 14. 33
 వివిధైః మృగసంఘైశ్చ విచిత్రాం చిత్రకాననామ్
 ప్రాసాదైః సుమహద్భిశ్చ నిర్మితైః విశ్వకర్మణా 14. 34
 కాననైః కృత్రిమైశ్చాపి సర్వతస్సమలంకృతామ్
 యే కేచిత్ పాదపాస్తత్ర పుష్పోపగఫలోపగాః 14. 35
 సచ్చత్రాః సవితర్దీకాః సర్వే సౌవర్ణవేదికాః
 లతాప్రతానైః బహుభిః పరైశ్చ బహుభిర్వృతామ్ 14. 36
 కాంచనీం శింశుపామేకాం దదర్శ హరియూథపః
 వృతాం హేమమయీభిస్తు వేదికాభిస్సమంతతః 14. 37
 సోపశ్యద్భూమిభాగాంశ్చ నగప్రస్రవణాని చ
 సువర్ణవృక్షానపరాన్ దదర్శ శిఖినన్నిభాన్ 14. 38

తేషాం ద్రుమాణాం ప్రభయా మేరోరివ దివాకరః
 అమన్యత తదా వీరః కాంచనో స్మీతి వానరః 14.39
 తాం కాంచనైః తరుగణైః మారుతేన చ వీజితామ్
 కింకిణీశతనిర్హోషాం దృష్ట్వా విస్మయమాగమత్ 14.40
 స పుష్పితాగ్రాం రుచిరాం తరుణాంకురపల్లవామ్
 తామారుహ్య మహాబాహుః శింశుపాం పర్ణసంవృతామ్ 14.41
 ఇతో ద్రక్ష్యామి వైదేహీం రామదర్శనలాలసామ్
 ఇతశ్చేతశ్చ దుఃఖారాం సంపతంతీం యదృచ్ఛయా 14.42
 అశోకవనికా చేయం దృఢం రమ్యా దురాత్మనః
 చంపకైః చందనైశ్చాపి వకుళైశ్చ విభూషితా 14.43
 ఇయం చ నలినీ రమ్యా ద్విజసంఘనిషేవితా
 ఇమాం సా రామమహిషీ నూనమేష్యతి జానకీ 14.44
 సా రామా రామమహిషీ రాఘవస్య ప్రియా సతీ
 వనసంచారకుశలా ద్రువమేష్యతి జానకీ 14.45
 అథవా మృగశాబాక్షీ వనస్యాస్య విచక్షణా

వనమేష్యతి సార్యేహ రామచింతాసుకర్పితా 14.46
 రామశోకాభిసంతప్తా సా దేవీ వామలోచనా
 వనవాసే రతా నిత్యమ్ ఏష్యతే వనచారిణీ 14.47
 వనేచరాణాం సతతం నూనం స్పృహయతే పురా
 రామస్య దయితా భార్యా జనకస్య సుతా సతీ 14.48
 సంధ్యాకాలమనాశ్శ్యామా ద్రువమేష్యతి జానకీ
 నదీం చేమాం శివజలాం సంధ్యార్ధే వరవర్ణినీ 14.49
 తస్యాశ్చాప్యనురూపేయమ్ అశోకవనికా శుభా
 శుభా యా పార్థివేంద్రస్య పత్నీ రామస్య సమ్మతా 14.50
 యది జీవతి సా దేవీ తారాధిప నిభాననా
 ఆగమిష్యతి సా వశ్యమ్ ఇమాం శివజలాం నదీమ్ 14.51
 ఏవం తు మత్స్వాహనుమాన్ మహాత్మా
 ప్రతీక్షమాణో మనుజేంద్రపత్నీమ్
 అవేక్షమాణశ్చ దదర్శ సర్వం
 సుపుష్పితే పర్ణఘనే నిలీనః 14.52

ఇత్యార్ధే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే చతుర్దశ స్కంధః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే పంచదశ స్కంధః

(వనశోభను పరిశీలించి చూచుచూ, హనుమంతుడు ఒక చైత్య ప్రాసాదముకడ దీనయైయున్న సీతనుచూచుట, గుర్తించుట, సంతోషపడుట)

స వీక్షమాణస్తత్రస్థో మార్గమాణశ్చ మైథిలీమ్
 అవేక్షమాణశ్చ మహీం సర్వాం తామన్వవైక్షత 15.1
 సంతాననకలతాభిశ్చ పాదపైరుపశోభితామ్
 దివ్యగంధరసోపేతాం సర్వతః సమలంకృతామ్ 15.2
 తాం స నందనసంకాశాం మృగపక్షిభిః ఆవృతామ్
 హర్మ్యప్రాసాదసంబాధాం కోకిలాకులనిస్వనామ్ 15.3
 కాంచనోత్పలపద్మాభిః వాపీభిరుపశోభితామ్
 బహ్వసనకుఠోపేతాం బహుభూమిగృహాయుతామ్ 15.4
 సర్వర్తుకుసుమైః రమ్యాం ఫలవద్భిశ్చ పాదపైః
 పుష్పితానామశోకానాం శ్రియా సూర్యోదయప్రభామ్ 15.5
 ప్రదీప్తామివ తత్రస్థో మారుతిః సముదైక్షత

నిష్ప్రతశాఖాం విహగైః క్రియమాణామివాసకృత్ 15.6
 వినిష్ప్రతద్భిశ్చశ్చతశః చిత్రైః పుష్పావతంసకైః
 ఆమూలపుష్పనిచిత్రైః అశోకైః శోకనాశకైః 15.7
 పుష్పభారాతిభారైశ్చ స్పృశద్భిరివ మేదినీమ్
 కర్ణికారైః కుసుమితైః కింశుకైశ్చ సుపుష్పితైః 15.8
 స దేశః ప్రభయా తేషాం ప్రదీప్త ఇవ సర్వతః
 పున్నాగాః సప్తపర్ణాశ్చ చంపకోద్దాలకాస్తథా 15.9
 వివృద్ధమూలా బహువః శ్శోభంతే స్మ సుపుష్పితాః
 శాతకుంభనిభాః కేచిత్ కేచిదగ్నిశిఖోపమాః 15.10
 నీలాంజననిభాః కేచిత్ తత్రాశోకాస్సహస్రశః
 నందనం విబుధోద్ధానం చిత్రం చైత్రరథం యథా 15.11

అతివృత్తమివాచింత్యం దివ్యం రమ్యం శ్రియావృతమ్
 ద్వితీయమివ చాకాశం పుష్పజ్యోతిర్గణాయుతమ్ 15.12
 పుష్పరత్నశతైశ్చిత్రం పంచమం సాగరం యథా
 సర్వర్తుపుష్పైః నిచితం పాదపైః మధుగంధిభిః 15.13
 నానానినాదైః ఉద్యానం రమ్యం మృగగణైః ద్విజైః
 అనేకగంధప్రవహం పుణ్యగంధం మనోరమమ్
 శైలేంద్రమివ గంధాఢ్యం ద్వితీయం గంధమాదనమ్ 15.14
 అశోకవనికాయాంతు తస్యాం వానరపుంగవః
 స దదర్శావిదూరస్థం చైత్యప్రాసాదముచ్చితమ్ 15.15
 మధ్యే స్తంభసహస్రేణ స్థితం కైలాసపాండురమ్
 ప్రవాళకృతసోపానం తప్తకాంచనవేదికమ్ 15.16
 ముష్ణంతమివ చక్షూంషి ద్యోతమానమివ శ్రియా
 విమలం ప్రాంశుభావత్వాత్ ఉల్లిఖంతమివాంబరమ్ 15.17
 తతో మలినసంవీతాం రాక్షసీభి స్సమావృతామ్ 15.18
 ఉపవాసకృశాం దీనాం నిశ్శ్వసంతీం పునః పునః
 దదర్శ శుక్లపక్షాదౌ చంద్రరేఖామివామలామ్ 15.19
 మందప్రఖ్యాయమానేన రూపేణ రుచిరప్రభామ్
 పినద్దాం ధూమజాలేన శిఖామివ విభావసోః 15.20
 పీతేనైకేన సంవీతాం క్లిష్టేనోత్తమవాససా
 సపంకామనలంకారాం విపద్మామివ పద్మినీమ్ 15.21
 ప్రీళితాం దుఃఖసంతప్తాం పరిహ్లానాం తపస్వినీమ్
 గ్రహేణాంగారకేణేవ పీడితామివ రోహిణీమ్ 15.22
 అశ్రుపూర్ణముఖీం దీనాం కృశాం అనశనేన చ
 శోకధ్యానపరాం దీనాం నిత్యం దుఃఖపరాయణామ్ 15.23
 ప్రియం జనమపశ్యంతీం పశ్యంతీం రాక్షసీగణమ్
 స్వగణేన మృగీం హీనాం శ్వగణాభివృతామివ 15.24
 నీలనాగాభయా వేణ్యా జఘనం గతయైకయా
 నీలయా నీరదాపాయే వనరాజ్యా మహీమివ 15.25
 సుఖార్థాం దుఃఖసంతప్తాం వ్యసనానామకోవిదామ్
 తాం సమీక్ష్య విశాలాక్షీమ్ అధికం మలినాం కృశామ్ 15.26
 తర్కయామాస సీతేతి కారణైరుపపాదిభిః

హ్రియమాణా తదా తేన రక్షసా కామరూపిణా 15.27
 యథారూపా హి దృష్టా సా తథారూపేయమంగనా
 పూర్ణచంద్రాననాం సుభ్రూం చారువృత్తపయోధరామ్ 15.28
 కుర్వంతీం ప్రభయా దేవీం సర్వా వితిమిరా దిశః
 తాం నీలకేశీం బింబోష్ఠీం సుమధ్యాం సుప్రతిష్ఠితామ్ 15.29
 సీతాం పద్మపలాశాక్షీం మన్మథస్య రతిం యథా
 ఇష్టాం సర్వస్య జగతః పూర్ణచంద్రప్రభామివ 15.30
 భూమౌ సుతనుమాసీనాం నియతామివ తాపసీమ్
 నిశ్వాసబహుళాం భీరుం భుజగేంద్రవధూమివ 15.31
 శోకజాలేన మహతా వితతేన న రాజతీమ్
 సంసక్తాం ధూమజాలేన శిఖామివ విభావసోః 15.32
 తాం సృతీమివ సందిగ్ధామ్ ఋద్ధిం నిపతితామివ
 విహతామివ చ శ్రద్ధామ్ ఆశాం ప్రతిహతామివ 15.33
 సోపసర్గాం యథా సిద్ధిం బుద్ధిం సకలుషామివ
 అభూతేనాపవాదేన కీర్తిం నిపతితామివ 15.34
 రామోపరోధవ్యధితాం రక్షోహరణకర్మితామ్
 అబలాం మృగశాబాక్షీం వీక్షమాణాం తతస్తతః 15.35
 బాష్పాంబుపరిపూర్ణేన కృష్ణవక్రక్షిపక్ష్మణా
 వదనేనాప్రసన్నేన నిశ్శ్వసంతీం పునః పునః 15.36
 మలపంకధరాం దీనాం మండనార్థామ్ అమండితామ్
 ప్రభాం నక్షత్రరాజస్య కాలమేఘైరివావృతామ్ 15.37
 తస్య సందిదిహే బుద్ధిః ముహుస్సీతాం నిరీక్ష్య తు
 ఆమ్నాయానామయోగేన విద్యాం ప్రశిథిలామివ 15.38
 దుఃఖేన బుబుధే సీతాం హనుమాన్ అనలంకృతామ్
 సంస్కారేణ యథా హీనాం వాచమర్థాంతరంగతామ్ 15.39
 తాం సమీక్ష్య విశాలాక్షీం రాజపుత్రీమనిందితామ్
 తర్కయామాస సీతేతి కారణైః ఉపపాదిభిః 15.40
 వైదేహ్యో యాని చాంగేషు తదా రామోన్వకీర్తయత్
 తాన్యాభరణజాలాని శాఖాశోభీన్యలక్షయత్ 15.41
 సుకృతౌ కర్ణవేష్టౌ చ శ్వదంష్ట్రౌ చ సుసంస్థితౌ
 మణివిద్రుమచిత్రాణి హస్తేష్వాభరణాని చ 15.42

శ్యామాని చిరయుక్తత్వాత్ తథా సంస్థానవంతి చ
 తాన్యైవైతాని మన్యేహం యాని రామోన్వకీర్తయత్ 15.43
 తత్ర యాన్యవహీనాని తాన్యహం నోపలక్షయే
 యాన్యస్యా నావహీనాని తానీమాని న సంశయః 15.44
 పీతం కనకపట్టాభం స్రస్తం తద్వసనం శుభమ్
 ఉత్తరీయం నగాసక్తం తదా దృష్టం ప్లవంగమైః 15.45
 భూషణాని చ ముఖ్యాని దృష్ట్వాని ధరణీతలే
 అనయైవాపవిద్ధాని స్వనవంతి మహాంతి చ 15.46
 ఇదం చిరగృహీతత్వాత్ వసనం క్లిష్టవత్తరమ్
 తథా పి నూనం తద్వర్ణం తథా శ్రీమద్యథేతరత్ 15.47
 ఇయం కనకవర్ణాంగీ రామస్య మహిషీ ప్రియా
 ప్రణష్టాపి సతీ యా స్య మనసోన ప్రణశ్యతి 15.48
 ఇయం సా యత్యతే రామః చతుర్భిః పరితప్యతే

కారుణ్యేన ఆన్యశంస్యేన శోకేన మదనేన చ 15.49
 స్త్రీ ప్రణష్టేతి కారుణ్యాత్ ఆశ్రితేత్యాన్యశంస్యతః
 పత్నీ నష్టేతి శోకేన ప్రియేతి మదనేన చ 15.50
 అస్యా దేవ్యా యథారూపమ్ అంగప్రత్యంగసౌష్ఠ్యమ్
 రామస్య చ యథారూపం తస్యేయమసితేక్షణా 15.51
 అస్యా దేవ్యా మనస్తస్మిన్ తస్య చాస్యాం ప్రతిష్ఠితమ్
 తేనేయం స చ ధర్మాత్మా ముహూర్తమపి జీవతి 15.52
 దుష్కరం కృతవాన్ రామో హీనో యదనయా ప్రభుః
 ధారయత్యాత్మనో దేహం న శోకే నావసీదతి 15.53
 దుష్కరం కురుతే రామో య ఇమాం మత్తకాశినీమ్
 సీతాం వినా మహాబాహుః ముహూర్త మపి జీవతి 15.54
 ఏవం సీతాం తదా దృష్ట్వా హృష్టః పవనసంభవః
 జగామ మనసా రామం ప్రశశంస చ తం ప్రభుమ్ 15.55

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచదశ స్కంధః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే షోడశ స్కంధః

(హనుమంతుడు సీతాదేవిశీలసౌందర్యములను ప్రశంసించుచు, కష్టదశలోనున్న యామెనుగాంచి ఆమెకై తానుగూడ శోకించుట)

ప్రశస్య తు ప్రశస్తవ్యాం సీతాం తాం హరిపుంగవః
 గుణాభిరామం రామం చ పునశ్చింతాపరోఽభవత్ 16.1
 స ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా బాష్పపర్యాకులేక్షణః
 సీతామాశ్రిత్య తేజస్వీ హనుమాన్ విలలాప హ 16.2
 మాన్యా గురువినీతస్య లక్ష్మణస్య గురుప్రియా
 యది సీతా పి దుఃఖార్తా కాలో హి దురతిక్రమః 16.3
 రామస్య వ్యవసాయజ్ఞా లక్ష్మణస్య చ ధీమతః
 నాత్యర్థం క్షుభ్యతే దేవీ గంగేవ జలదాగమే 16.4
 తుల్యశీలవయోవృత్తాం తుల్యాభిజనలక్షణామ్
 రాఘవోఽర్హతి వైదేహీం తం చేయమసితేక్షణా 16.5
 తాం దృష్ట్వా నవహేమాభాం లోకకాంతామివ శ్రియమ్
 జగామ మనసా రామం వచనం చేదమబ్రవీత్ 16.6
 అస్యా హేతోః విశాలాక్ష్యా హతో వాలీ మహాబలః

రావణప్రతిమో వీర్యే కబంధశ్చ నిపాతితః 16.7
 విరాధశ్చ హతస్సంఖ్యే రాక్షసో భీమవిక్రమః
 వనే రామేణ విక్రమ్య మహేంద్రేణేవ శంబరః 16.8
 చతుర్దశ సహస్రాణి రక్షసాం భీమకర్మణామ్
 నిహతాని జనస్థానే శరైరగ్నిశిఖోపమైః 16.9
 ఖరశ్చ నిహతస్సంఖ్యే త్రిశిరాశ్చ నిపాతితః
 దూషణశ్చ మహాతేజా రామేణ విదితాత్మనా 16.10
 ఐశ్వర్యం వానరాణాం చ దుర్లభం వాలిపాలితమ్
 అస్యా నిమిత్తే సుగ్రీవః ప్రాప్తవాన్ లోకసత్యతమ్ 16.11
 సాగరశ్చ మయా క్రాంతః శ్రీమాన్ నదనదీపతిః
 అస్యా హేతోర్విశాలాక్ష్యాః పురీ చేయం నిరీక్షితా 16.12
 యది రామస్సముద్రాంతాం మేదినీం పరివర్తయేత్
 అస్యాః కృతే జగచ్ఛాపి యుక్తమిత్యేవ మే మతిః 16.13

రాజ్యం వా త్రిషు లోకేషు సీతా వా జనకాత్మజా
 త్రైలోక్యరాజ్యం సకలం సీతాయా నాప్పుయాత్ కలామ్ 16.14
 ఇయం సా ధర్మశీలస్య మైథిలస్య మహాత్మనః
 సుతా జనకరాజస్య సీతా భర్తృద్భవతా 16.15
 ఉత్థితా మేదినీం భిత్వాక్షేత్రే హలముఖక్షతే
 పద్మరేణునిభైః కీర్ణా శుభైః కేదారపాంసుభిః 16.16
 విక్రాంతస్యార్యశీలస్య సంయుగేష్వనివర్తినః
 స్నుషా దశరథస్యైషా జ్యేష్ఠా రాజ్ఞో యశస్వినీ 16.17
 ధర్మజ్ఞస్య కృతజ్ఞస్య రామస్య విదితాత్మనః
 ఇయం సా దయితా భార్యా రాక్షసీవశమాగతా 16.18
 సర్వాన్ భోగాన్ పరిత్యజ్య భర్తృన్నేహబలాత్ కృతా
 అచింతయిత్వా దుఃఖాని ప్రవిష్టా నిర్జనం వనమ్ 16.19
 సంతుష్టా ఫలమూలేన భర్తృశుశ్రూషణే రతా
 యా పరాం భజతే ప్రీతిం వనే పి భవనే యథా 16.20
 సేయం కనకవర్ణాంగీ నిత్యం సుస్మితభాషిణీ
 సహతే యాతనామేతామ్ అనర్థానామభాగినీ 16.21
 ఇమాం తు శీలసంపన్నాం ద్రష్టుమర్హతి రాఘవః
 రావణేన ప్రమథితాం ప్రపామివ పిపాసితః 16.22
 అప్యా నూనం పునర్లాభాత్ రాఘవః ప్రీతిమేష్యతి
 రాజా రాజ్యపరిభ్రష్టః పునః ప్రాప్యేవ మేదినీమ్ 16.23
 కామభోగైః పరిత్యక్తా హీనా బంధుజనేన చ
 ధారయత్యాత్మనో దేహం తత్సమాగమకాంక్షిణీ 16.24
 నైషా పశ్యతి రాక్షస్యో నేమాన్ పుష్పఫలద్రుమాన్

ఏకస్థహృదయా నూనం రామమేవానుపశ్యతి 16.25
 భర్తా నామ పరం నార్యా భూషణం భూషణాదపి
 ఏషా తు రహితా తేన భూషణార్థా న శోభతే 16.26
 దుష్కరం కురుతే రామో హీనో యదనయా ప్రభుః
 ధారయత్యాత్మనో దేహం న దుఃఖేనావసీదతి 16.27
 ఇమామసితకేశాంతాం శతపత్రనిభేక్షణామ్
 సుఖార్థాం దుఃఖితాం దృష్ట్వామమాపి వ్యథితం మనః 16.28
 క్షితిక్షమా పుష్కరసన్నిభాక్షీ
 యా రక్షితా రాఘవలక్ష్మణాభ్యామ్
 సా రాక్షసీభి ర్వికృతేక్షణాభిః
 సంరక్ష్యతే సంప్రతి వృక్షమూలే 16.29
 హిమహతనశినీవ నష్టశోభా
 వ్యసనపరంపరయా నిపీడ్యమానా
 సహచరరహితేవ చక్రవాకీ
 జనకసుతా కృపణాం దశాం ప్రపన్నా 16.30
 అస్యా హి పుష్పావనతాగ్రశాఖాః
 శోకం దృఢం వై జనయంత్యశోకాః
 హిమవృషాయేన చ మందరశ్మిః
 అభ్యుత్థితో నైకసహస్రరశ్మిః 16.31
 ఇత్యేవమర్థం కపిరన్వవేక్ష్య
 సీతేయమిత్యేవ నివిష్టబుద్ధిః
 సంశ్రిత్య తస్మిన్ నిషసాద వృక్షే
 బలీ హరీణామ్ ఋషభస్తరస్వీ 16.32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షోడశ స్కంధః

అథః శ్రీ మద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే సప్తదశస్కంధః

(సీతనుగాంచి, హనుమంతుడు ప్రసన్నమనస్కుడగుట)

తతః కుముదషండాభో నిర్మలో నిర్మలం స్వయం
 ప్రజగామ నభశ్చంద్రో హంసో నీలమివోదకమ్ 17.1
 సాచివ్యమివ కుర్వన్ స ప్రభయా నిర్మలప్రభః
 చంద్రమా రశ్మిభిశ్చేతైః సిషేవే పవనాత్మజమ్ 17.2

స దదర్శ తతస్సీతాం పూర్ణచంద్రనిభాననామ్
 శోకభారైరివ న్యస్తాం భారైర్నావమివాంభసి 17.3
 దిదృక్షమాణో వైదేహీం హనుమాన్ మారుతాత్మజః
 స దదర్శావిదూరస్థా రాక్షసీర్హోరదర్శనాః 17.4

ఏకాక్షిమేకకర్ణాం చ కర్ణప్రావరణాం తథా
 అకర్ణాం శంకుకర్ణాం చ మస్తకోచ్ఛ్వాసనాసికామ్ 17.5
 అతికాయోత్తమాంగీం చ తనుదీర్ఘశిరోధరామ్
 ధ్వస్తకేశీం తథా కేశీం కేశకంబళధారిణీమ్ 17.6
 లంబకర్ణలలాటాం చ లంబోదరపయోధరామ్
 లంబిష్ఠీం చుబుకోష్ఠీం చ లంబాస్యాం లంబజానుకామ్ 17.7
 ప్రాస్వాం దీర్ఘాం తథా కుబ్జాం వికటాం వామనాం తథా
 కరాళాం భుగ్గువక్త్రాం చ పింగాక్షీం వికృతాననామ్ 17.8
 వికృతాః పింగాళాః కాళీః క్రోధనాః కలహప్రియాః
 కాలాయసమహాశూల కూటముద్గరధారిణీః 17.9
 పరాహమ్యుగశార్దూలమహిషాజశివాముఖీః
 గజోష్ఠహయపాదీశ్చ నిఖాతశిరసోపరాః 17.10
 ఏకహస్తైకపాదాశ్చ ఖరకర్ణ్యశ్వకర్ణికాః
 గోకర్ణిర్హస్తకర్ణిశ్చ హరికర్ణిస్తథాపరాః 17.11
 అనాసా అతినాసాశ్చ తిర్యజ్నాసా వినాసికాః
 గజసన్నిభనాసాశ్చ లలాటోచ్ఛ్వాసనాసికాః 17.12
 హస్తిపాదా మహాపాదా గోపాదాః పాదచూళికాః
 అతిమాత్రశిరోగ్రీవా అతిమాత్రకుచోదరీః 17.13
 అతిమాత్రాస్యనేత్రాశ్చ దీర్ఘజిహ్వసఖా స్తథా
 అజాముఖీః హస్తముఖీః గోముఖీః సూకరీముఖీః 17.14
 హయోష్ఠఖరవక్త్రాశ్చ రాక్షసీర్హోరదర్శనాః
 శూలముద్గరహస్తాశ్చ క్రోధనాః కలహప్రియాః 17.15
 కరాళాః ధూమ్రకేశీశ్చ రాక్షసీర్వికృతాననాః
 పిబంతీస్సతతం పానం సదా మాంససురాప్రియాః 17.16
 మాంసశోణితద్గింగాంగీః మాంసశోణితభోజనాః
 తా దదర్శ కపిశ్రేష్ఠో రోమహర్షణదర్శనాః 17.17
 స్కంధవంతముపాసీనాః పరివార్య వనస్పతిమ్
 తస్యాధస్తాచ్ఛ తాం దేవీం రాజపుత్రీ మనిందితామ్ 17.18
 లక్షయామాస లక్ష్మీవాన్ హనుమాన్ జనకాత్మజామ్

నిష్పృఖాం శోకసంతప్తాం మలసంకులమూర్ధజామ్ 17.19
 క్షీణపుణ్యాం చ్యుతాం భూమౌ తారాం నిపతితామివ
 చారిత్రవ్యపదేశాధ్యాం భర్తుదర్శనదుర్గతామ్ 17.20
 భూషణైః ఉత్తమైః హీనాం భర్తువాత్సల్యభూషణామ్
 రాక్షసాధిపసంరుద్ధాం బంధుభిశ్చ వినాకృతామ్ 17.21
 వియూథాం సింహసంరుద్ధాం బద్ధాం గజవధూమివ
 చంద్రరేఖాం పయోదాంతే శారదాభై రివావృతామ్ 17.22
 క్లిష్టరూపామసంస్పర్శాత్ అయుక్తామివ వల్లకీమ్
 సీతాం భర్తృవశే యుక్తామ్ అయుక్తాం రాక్షసీవశే 17.23
 అశోకవనికామధ్యే శోకసాగరమాప్లుతామ్
 తాభిః పరివృతాం తత్ర సగ్రహామివ రోహిణీమ్ 17.24
 దదర్శ హనుమాన్ దేవీం లతామకుసుమామివ
 సా మలేన చ దిగ్దాంగీ వపుషా చాప్యలంకృతా
 మృణాలీ పంకదిగ్ధేవ విభాతి న విభాతి చ 17.25
 మలినేన తు వస్త్రేణ పరిక్లిష్టేన భామినీమ్
 సంవృతాం మృగశాబాక్షీం దదర్శ హనుమాన్ కపిః 17.26
 తాం దేవీం దీనవదనామ్ అదీనాం భర్తృతేజసా
 రక్షితాం స్వేన శీలేన సీతామసితలోచనామ్ 17.27
 తాం దృష్ట్వా హనుమాన్ సీతాం మృగశాబనిభేక్షణామ్
 మృగకన్యామివ త్రస్తాం వీక్షమాణాం సమంతతః 17.28
 దహంతీమివ నిశ్వాసైః వృక్షాన్ పల్లవధారిణః
 సంఘాతమివ శోకానాం దుఃఖస్యోర్మిమివోత్థితామ్ 17.29
 తాం క్షమాం సువిభక్తాంగీం వినాభరణశోభినీమ్
 ప్రహర్షమతులం లేభే మారుతిః ప్రేక్ష్య మైథిలీమ్ 17.30
 హర్షజాని చ సో శ్రూణి తాం దృష్ట్వా మదిరేక్షణామ్
 ముమోచ హనుమాంస్తత్ర నమశ్చక్రే చ రాఘవమ్ 17.31
 నమస్కృత్వా చ రామాయ లక్ష్మణాయ చ వీర్భవాన్
 సీతాదర్శనసంహృష్టో హనుమాన్ సంవృతో భవత్ 17.32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే సప్తదశ స్కంధః

అథః శ్రీ మద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే అష్టాదశ స్కంధః
(రావణుడు అశోకవాటికకు వచ్చుట, హనుమంతుడు అతనిని చూచుట)

తథా విప్రేక్ష్యమాణస్య వనం పుష్పితపాదపమ్
విచిన్వతశ్చ వైదేహీం కించిచ్ఛేషా నిశాభవత్ 18.1
షడంగవేదవిదుషాం క్రతుప్రవరయాజినామ్
శుశ్రావ బ్రహ్మఘోషాంశ్చ విరాత్రే బ్రహ్మరక్షసామ్ 18.2
అథ మంగళవాదితైః శబ్దైః శ్రోత్రమనోహరైః
ప్రాబుధ్యత మహాబాహుః దశగ్రీవో మహాబలః 18.3
విబుధ్య తు యథాకాలం రాక్షసేంద్ర ప్రతాపవాన్
స్రస్తమాల్యాంబరధరో వైదేహీమన్వచింతయత్ 18.4
భృశం నియుక్త స్తస్యాం చ మదనేన మదోత్కటః
న స తం రాక్షసః కామం శశాకాత్మని గూహితుమ్ 18.5
స సర్వాభరణైర్యుక్తో బిభ్రత్ శ్రియమనుత్తమామ్
తాం నగైర్బహుభిర్బుష్టాం సర్వపుష్పఫలోపగైః 18.6
వృతాం పుష్కరిణీభిశ్చ నానాపుష్పోపశోభితామ్
సదామదైశ్చ విహగైః విచిత్రాం పరమాద్యుతామ్ 18.7
ఈహామృగైశ్చ వివిధైః జుష్టాం దృష్టిమనోహరైః
వీధీస్సంప్రేక్షమాణశ్చ మణికాంచనతోరణాః 18.8
నానామృగగణాకీర్ణాం ఫలైః ప్రపతితైర్వృతామ్
అశోకవనికామేవ ప్రావిశత్ సంతతద్రుమామ్ 18.9
అంగనాశతమాత్రం తు తం వ్రజంతమనువ్రజన్
మహేంద్రమివ పౌలస్త్యం దేవగంధర్వయోషితః 18.10
దీపికాః కాంచనీః కాశ్చిత్ జగృహుస్తత్ర యోషితః
వాలవ్యజనహస్తాశ్చ తాలవృంతాని చాపరాః 18.11
కాంచనైరపి భృంగారైః జహ్రుస్సలిలమగ్రతః
మండలాగ్రాన్ బృసీంశ్చైవ గృహ్యోన్యాః పృష్ఠతో యయుః 18.12
కాచిద్రత్నమయీం స్థాలీం పూర్ణాం పానస్య భామినీ
దక్షిణా దక్షిణేనైవ తదా జగ్రాహ పాణినా 18.13
రాజహంసప్రతీకాశం ఛత్రం పూర్ణశశిప్రభమ్
సౌవర్ణదండమపరా గృహీత్వా పృష్ఠతో యయౌ 18.14
నిద్రామదపరీతాక్ష్యో రావణస్యోత్తమాః స్త్రియః

అనుజగ్ముః పతిం వీరం ఘనం విద్యుల్లతా ఇవ 18.15
వ్యావిధ్ధహారకేయూరాః సమామృదితవర్ణకాః
సమాగళితకేశాంతాః సస్వేదవదనాస్తథా 18.16
ఘూర్ణంత్యో మదశేషేణ నిద్రయా చ శుభాననాః
స్వేదక్లిష్టాంగకుసుమాః సుమాల్యాకులమూర్ధజాః 18.17
ప్రయాంతం నైర్మతపతిం నార్యో మదిరలోచనాః
బహుమానాచ్చ కామాచ్చ ప్రియా భార్యాస్తమన్వయుః 18.18
స చ కామపరాధీనః పతిస్తాసాం మహాబలః
సీతాసక్తమనా మందో మదాంచితగతిర్భౌ 18.19
తతః కాంచీనినాదం చ నూపురాణాం చ నిస్స్వనమ్
శుశ్రావ పరమస్త్రీణాం స కపిర్మారుతాత్మజః 18.20
తం చాప్రతిమకర్మాణమ్ అచింత్యబలపౌరుషమ్
ద్వారదేశమనుప్రాప్తం దదర్శ హనుమాన్ కపిః 18.21
దీపికాభిరనేకాభిః సమంతాదవభాసితమ్
గంధతైలావసిక్తాభిః ధ్రియమాణాభిరగ్రతః 18.22
కామదర్పమదైర్యుక్తం జిహ్మాతామ్రాయతేక్షణమ్
సమక్షమివ కందర్పమ్ అపవిధ్ధశరాసనమ్ 18.23
మథితామృతఫేనాభమ్ అరణ్యోవస్త్రముత్తమమ్
సలీలమనుకర్షంతం విముక్తం సక్తమంగదే 18.24
తం పత్రవిటపే లీనః పత్రపుష్పఘనావృతః
సమీపమివ సంక్రాంతం నిధ్యాతుముపచక్రమే 18.25
అవేక్షమాణస్తు తతో దదర్శ కపికుంజరః
రూపయౌవనసంపన్నా రావణస్య వరస్త్రియః 18.26
తాభిః పరివృతో రాజా సురూపాభిర్మహాయశాః
తన్మృగద్విజనంఘుష్టం ప్రవిష్టః ప్రమదావనమ్ 18.27
క్షీభో విచిత్రాభరణః శంకుకర్ణో మహాబలః
తేన విశ్రవసః పుత్రః స దృష్టో రాక్షసాధిపః 18.28
వృతః పరమనారీభిః తారాభిరివ చంద్రమాః
తం దదర్శ మహాతేజాః తేజోవంతం మహాకపిః 18.29

రావణోయం మహాబాహుః ఇతి సంబింత్య వానరః
 సో యమేవ పురా శీతే పురమధ్యే గృహోత్తమే
 అవప్లుతో మహాతేజా హనుమాన్ మారుతాత్మజః 18.30
 స తథా ప్యుగ్రతేజాస్సన్ విర్భూతస్తస్య తేజసా

పత్రగుహ్యోంతరే సక్తో హనుమాన్ సంవృతో భవత్ 18.31
 స తామసితకేశాంతాం సుశ్రోణీం సంహతస్తనీమ్
 దిద్యుక్షురసితాపాంగీమ్ ఉపావర్తత రావణః 18.32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే అష్టాదశ స్కంధః

అథః శ్రీ మద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే ఏకోనవింశ స్కంధః

(రావణుడు సీతను చూచుట)

తస్మి న్నేవ తతః కాలే రాజపుత్రీ త్వనిందితా
 రూపయౌవనసంపన్నం భూషణోత్తమ భూషితమ్ 19.1
 తతో దృష్టైవ వైదేహీ రావణం రాక్షసాధిపమ్
 ప్రావేపత వరారోహా ప్రవాతే కదలీ యథా 19.2
 ఆచ్ఛాద్యోదరమూరుభ్యాం బాహుభ్యాం చ పయోధరౌ
 ఉపవిష్టా విశాలాక్షీ రుదంతీ వరవర్ణినీ 19.3
 దశగ్రీవస్తు వైదేహీం రక్షితాం రాక్షసీగణైః
 దదర్శ దీనాం దుఃఖారాం నావం సన్నామివార్ణవే 19.4
 అసంవృతాయామాసీనాం ధరణ్యాం సంశితవ్రతామ్
 చిన్నాం ప్రపతితాం భూమౌ శాఖామివ వనస్పతేః 19.5
 మలమండనచిత్రాంగీం మండనార్థామమండితామ్
 మృణాలీ పంకదిగ్ధేవ విభాతి న విభాతి చ 19.6
 సమీపం రాజసింహస్య రామస్య విదితాత్మనః
 సంకల్పహయసంయుక్తైః యాంతీమివ మనోరథైః 19.7
 శుప్యంతీం రుదతీం ఏకాం ధ్యానశోకపరాయణామ్
 దుఃఖస్యాంతమపశ్యంతీం రామాం రామమనువ్రతామ్ 19.8
 వేష్టమానాం తథావిష్టాం పన్నగేంద్రవధూమివ
 ధూప్యమానాం గ్రహేణేవ రోహిణీం ధూమకేతునా 19.9
 వృత్తశీలకులే జాతామ్ ఆచారవతి ధార్మికే
 పునస్సంస్కారమాపన్నాం జాతామివ చ దుష్కులే 19.10
 అభూతేనాపవాదేన కీర్తిం నిపతితామివ
 ఆమ్నాయానామయోగేన విద్యాం ప్రశిథిలామివ 19.11

సన్నామివ మహాకీర్తిం శ్రద్ధామివ విమానితామ్
 పూజామివ పరిక్షీణామ్ ఆశాం ప్రతిహతామివ 19.12
 ఆయతీమివ విధ్వస్తామ్ ఆజ్ఞాం ప్రతిహతామివ
 దీప్తామివ దిశం కాలే పూజామపహృతామివ 19.13
 పద్మినీమివ విధ్వస్తాం హతశూరాం చమూమివ
 ప్రభామివ తమోధ్వస్తామ్ ఉపక్షీణామివాపగామ్ 19.14
 వేదీమివ పరామృష్టాం శాంతామగ్నిశిఖామివ
 పౌర్ణమాసీమివ నిశాం రాహుగ్రస్తేందుమండలామ్ 19.15
 ఉత్కృష్టపర్ణకమలాం విత్రాసిత విహంగమామ్
 హస్తిహస్తపరామృష్టామ్ ఆకులాం పద్మినీమివ 19.16
 పతిశోకాతురాం శుష్కాం నదీం విస్రావితామివ
 పరయా మృజయా హీనాం కృష్టపక్షనిశామివ 19.17
 సుకుమారీం సుజాతాంగీం రత్నగర్భగృహోచితామ్
 తప్యమానామివోష్ణేన మృణాలీమచిరోద్ధృతామ్ 19.18
 గృహీతామాళితాం స్తంభే యూథపేన వినాకృతామ్
 నిశ్చ్వసంతీం సుదుఃఖారాం గజరాజవధూమివ 19.19
 ఏకయా దీర్ఘయా వేణ్యా శోభమానామయత్నతః
 నీలయా నీరదాపాయే వనరాజ్యా మహీమివ 19.20
 ఉపవాసేన శోకేన ధ్యానేన చ భయేన చ
 పరిక్షీణాం కృశాం దీనామ్ అల్పహారాం తపోధనామ్ 19.21
 ఆయాచమానాం దుఃఖారాం ప్రాంజలిం దేవతామివ
 భావేన రఘుముఖ్యస్య దశగ్రీవపరాభవమ్ 19.22

సమీక్షమాణాం రుదతీమనిందితాం
సుపక్షతామ్రాయతశ్శ్లోచనామ్

అనువ్రతాం రామమతీవ మైథిలీం
ప్రలోభయామాస వధాయ రావణః 19.23

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకోనవింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే వింశ స్సర్గః

(రావణుడు సీతను ప్రలోభపెట్టజూచుట)

స తాం పతివ్రతాం దీనాం నిరానందాం తపస్విణీమ్
సాకారైర్మధురైర్వాక్యైః యదర్చయత రావణః 20.1
మాం దృష్ట్వా నాగనాసోరు గూహమానా స్తనోదరమ్
అదర్శనమివాత్మానం భయాన్నేతుం త్వమిచ్చసి 20.2
కామయే త్వాం విశాలాక్షి బహుమన్యస్వ మాం ప్రియే
సర్వాంగగుణసంపన్నే సర్వలోకమనోహరే 20.3
నేహ కేచిన్మనుష్యా వా రాక్షసాః కామరూపిణః
వ్యపసర్పతు తే సీతే భయం మత్తస్మముత్థితమ్ 20.4
స్వధర్మో రక్షసాం భీరు సర్వధైవ న సంశయః
గమనం వా పరస్త్రిణాం హరణం సంప్రమథ్య వా 20.5
ఏవం చైతద కామాం తు న త్వాం స్మక్ష్మామి మైథిలి
కామం కామశృరీరే మే యథాకామం ప్రవర్తతామ్ 20.6
దేవి నేహ భయం కార్యం మయి విశ్వసిహి ప్రియే
ప్రణయస్వ చ తత్త్వేన మైవం భూశ్శౌకలాలసా 20.7
ఏకవేణీ ధరాశయా ధ్యానం మలినమంబరమ్
అస్థానేఽపుపవాసశ్చ నైతాన్యోపయికాని తే 20.8
విచిత్రాణి చ మాల్యాని చందనాన్యగరూణి చ
వివిధాని చ వాసాంసి దివ్యాన్యాభరణాని చ 20.9
మహార్ణాణి చ పానాని శయనాన్యాసనాని చ
గీతం సృతం చ వాద్యం చ లభ మాం ప్రాప్య మైథిలి 20.10
స్త్రీరత్నమసి మైవం భూః కురు గాత్రేషు భూషణమ్
మాం ప్రాప్య హి కథం ను స్యాః త్వమనర్థా సువిగ్రహే 20.11
ఇదం తే చారు సంజాతం యౌవనం వ్యతివర్తతే
యదతీతం పునర్నైతి స్రోతః శీఘ్రమపామివ 20.12
త్వాం కృత్వోపరతో మన్యే రూపకర్తా స విశ్వస్యట్

స హి రూపోపమా త్వన్యా తవాస్తి శుభదర్శనే 20.13
త్వాం సమాసాద్య వైదేహి రూపయావనశాలినీమ్
కః పుమానతివర్తేత సాక్షాదపి పితామహః 20.14
యద్యత్ పశ్యామి తే గాత్రం శీతాంశు సదృశాననే
తస్మిన్ స్తస్మిన్ పృథుశ్రోణి చక్షుర్మమ నిబద్యతే 20.15
భవ మైథిలి భార్యా మే మోహమేనం విసర్జయ
బహీనాముత్తమస్త్రీణామ్ అహృతానామితస్తతః
సర్వాసామేవ భద్రం తే మమాగ్రమహిషీ భవ 20.16
లోకేభ్యో యాని రత్నాని సంప్రమథ్యాహృతాని వై
తాని మే భీరు సర్వాణి రాజ్యం చైతదహం చ తే 20.17
విజిత్య పృథివీం సర్వాం నానానగరమాలినీమ్
జనకాయ ప్రదాస్యామి తవ హేతోర్విలాసిని 20.18
నేహ పశ్యామి లోకేఽన్యం యో మే ప్రతిబలో భవేత్
పశ్య మే సుమహద్విర్యమ్ అప్రతిద్వంద్వమాహవే 20.19
అసకృత్ సంయుగే భగ్నా మయా విమృదితధ్వజాః
అశక్తాః ప్రత్యనీకేషు స్థాతుం మమ సురాసురాః 20.20
ఇచ్చయా క్రియతామద్య ప్రతికర్మ తవోత్తమమ్
సప్రభాణ్యవసజ్యంతాం తవాంగే భూషణాని చ 20.21
సాధు పశ్యామి తే రూపం సంయుక్తం ప్రతికర్మణా
ప్రతికర్మాభీసంయుక్తా దాక్షిణ్యేన వరాననే 20.22
భుంక్ష్వ భోగాన్ యథాకామం పిబ భీరు రమస్వ చ
యథేష్టం చ ప్రయచ్ఛ త్వం పృథివీం వా ధనాని చ 20.23
లలస్వ మయి విశ్రబ్ధా ధృష్టమాజ్ఞాపయస్వ చ
మత్ప్రసాదాల్లలంత్యాశ్చ లలంతాం బాంధవాస్తవ 20.24
ఋద్ధిం మమానుపశ్య త్వం శ్రియం భద్రే యశశ్చ మే

కిం కరిష్యసి రామేణ సుభగే చీరవాససా 20.25
 నిక్షిప్తవిజయో రామో గతశ్రీర్వనగోచరః
 వ్రతీ స్థంఢిలశాయీ చ శంకే జీవతి వా న వా 20.26
 న హి వైదేహి రామస్త్వాం ద్రష్టుం వాప్యపలప్యతే
 పురో బలాకైరసితైః మే మైర్ణ్యోత్సామ్ మివావృతామ్ 20.27
 న చాపి మమ హస్తాత్ త్వాం ప్రాప్తుమర్హతి రాఘవః
 హిరణ్యకశిపుః కీర్తిమ్ ఇంద్రహస్తగతామివ 20.28
 చారుస్మితే చారుదతి చారునేత్రే విలాసిని
 మనో హరసి మే భీరు సుపర్ణః పన్నగం యథా 20.29
 క్లిష్టకౌశేయవసనాం తస్మీమప్యనలంకృతామ్
 త్వాం దృష్ట్వా స్వేషు దారేషు రతిం నోపలభామ్యహమ్ 20.30
 అంతఃపురనివాసిన్యః స్త్రియస్సర్వగుణాన్వితాః
 యావత్తో మమ సర్వాసామైశ్వర్యం కురు జానకి 20.31
 మమ హ్యసి త కేశాంతే త్రైలోక్యప్రవరాః స్త్రియః

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే వింశ స్కంధః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే ఏకవింశ స్కంధః

(సీత రావణునకు హితవు పల్కుట, అతనిని శ్రీరాముని ముందు కొరగానివానినిగా చేసి మాట్లాడుట)

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా సీతా రౌద్రస్య రక్షసః
 ఆర్తా దీనస్వరా దీనా ప్రత్యువాచ శనైర్వచః 21.1
 దుఃఖార్తా రుదతీ సీతా వేపమానా తపస్విని
 చింతయంతీ వరారోహీ పతిమేవ పతివ్రతా 21.2
 తృణమంతరతః కృత్వా ప్రత్యువాచ శుచిస్మితా
 నివర్తయ మనో మత్తః స్వజనే క్రియతాం మనః 21.3
 న మాం ప్రార్థయితుం యుక్తం సుసిద్ధిమివ పాపకృత్
 అకార్యం న మయా కార్యమ్ ఏకపత్న్యా విగర్హితమ్ 21.4
 కులం సంప్రాప్తయా పుణ్యం కులే మహతి జాతయా
 ఏవముక్త్యా తు వైదేహీ రావణం తం యశస్విని 21.5
 రాక్షసం పృష్టతః కృత్వా భూయో వచనమబ్రవీత్
 నాహమౌపయికి భార్యా పరభార్యా సతీ తవ 21.6
 సాధు ధర్మమవేక్షస్య సాధు సాధువ్రతం చర

తాస్త్వాం పరిచరిష్యంతి శ్రియమప్పరసో యథా 20.32
 యాని వైశ్రవణే సుభ్రు రత్నాని చ ధనాని చ
 తాని లోకాంశ్చ సుశ్రోణి మాం చ భుంక్ష్వయథాసుఖమ్ 20.33
 న రామస్తపసా దేవి న బలేన న వికమ్పైః
 న ధనేన మయా తుల్యః తేజసా యశసాపి వా 20.34
 పిబ విహర రమస్వ భుంక్ష్వ భోగాన్
 ధననిచయం ప్రదిశామి మేదినిం చ
 మయి లల లలనే యథాసుఖం త్వం
 త్వయి చ సమేత్య లలంతు బాంధవాస్తే 20.35
 కుసుమితతరుజాలసంతతాని
 భ్రమరయుతాని సముద్రతీరజాని
 కనకవిమలహారభూషితాంగి
 విహర మయాసహ భీరు కాననాని 20.36

యథా తవ తథాఽన్యేషాం దారా రక్ష్యా నిశాచర
 ఆత్మానముపమాం కృత్వా స్వేషు దారేషు రమ్యతామ్ 21.7
 అతుష్టం స్వేషు దారేషు చపలం చలితేంద్రియమ్
 నయంతి నికృతిప్రజ్ఞం పరదారాః పరాభవమ్ 21.8
 ఇహ సంతో న వా సంతి సతో వా నానువర్తసే
 తథాహి విపరీతా తే బుద్ధిరాచారవర్జితా 21.9
 వచో మిథ్యాప్రణీతాత్మా పథ్యముక్తం విచక్షణైః
 రాక్షసానామభావాయ త్వం వా న ప్రతిపద్యసే 21.10
 అకృతాత్మానమాసాద్య రాజానమనయే రతమ్
 సమ్బుద్ధాని వినశ్యంతి రాష్ట్రాణి నగరాణి చ 21.11
 తథేయం త్వాం సమాసాద్య లంకా రత్నాఘనంకులా
 అపరాధాత్ తవైకస్య న చిరాద్విసశిష్యతి 21.12
 స్వకృతైః హన్యమానస్య రావణాఽద్దీర్ఘదర్శిన్ః

అభినందంతి భూతాని వినాశే పాపకర్మణః 21.13
 ఏవం త్వాం పాపకర్మాణం వక్ష్యంతి నికృతా జనాః
 దిప్త్యైతద్వ్యసనం ప్రాప్తో రాద్ర ఇత్యేవ హర్షితాః 21.14
 శక్యా లోభయితుం నాహమ్ ఐశ్వర్యేణ ధనేన వా
 అసన్యా రాఘవేణాహం భాస్కరేణ ప్రభా యథా 21.15
 ఉపధాయ భుజం తస్య లోకనాథస్య సత్కృతమ్
 కథం నామోపధాస్యామి భుజమన్యస్య కస్య చిత్ 21.16
 అహమౌపయికి భార్యా తస్యైవ వసుధావతేః
 ప్రతస్నాతస్య విప్రస్య విద్యేవ విదితాత్మనః 21.17
 సాధురావణ! రామేణ మాం సమానయ దుఃఖితామ్
 వనే వాసితయా సార్థం కరేణ్యేవ గజాధిపమ్ 21.18
 మిత్రమౌపయికం కర్తుం రామః స్థానం పరీప్సతా
 వధం చానిచ్ఛతా ఘోరం త్వయాసౌ పురుషర్షభః 21.19
 విదితస్య హి ధర్మజ్ఞః శరణాగతవత్సలః
 తేన మైత్రీ భవతు తే యది జీవితమిచ్ఛసి 21.20
 ప్రసాదయస్వ త్వం చైనం శరణాగతవత్సలమ్
 మాం చాస్మై ప్రయతో భూత్వా నిర్మాతయితుమర్హసి 21.21
 ఏవం హి తే భవేత్ స్వస్తి సంప్రదాయ రఘూత్తమే
 అన్యథా త్వం హి కుర్వాణో వధం ప్రాప్స్యసి రావణ 21.22
 వర్ణయేద్ వజ్రముత్సుష్టం వర్ణయేదంతకశ్చిరమ్
 త్వద్విధం తు న సంక్రుద్ధో లోకనాథస్య రాఘవః 21.23
 రామస్య ధనుషశ్శబ్దం శ్రోష్యసి త్వం మహాస్వనమ్
 శతక్రతువిసృష్టస్య నిర్హోషమశనేరివ 21.24

ఇహ శీఘ్రం సుపర్వాణో జ్వలితాస్యా ఇవోరగాః
 ఇషవో నిపతిష్యంతి రామలక్ష్మణలక్ష్మణాః 21.25
 రక్షాంసి పరినిఘ్నంతః పుర్యామస్యాం సమంతతః
 అసంపాతం కరిష్యంతి పతంతః కంకవాసనః 21.26
 రాక్షసేంద్రమహాసర్పాన్ స రామగరుడో మహాన్
 ఉద్ధరిష్యతి వేగేన వైనతేయ ఇవోరగాన్ 21.27
 అపనేష్యతి మాం భర్తా త్వత్తశ్శీఘ్రమరిందమః
 అసురేభ్యః శ్రియం దీప్తాం విష్ణుస్త్రిభిరివ క్రమైః 21.28
 జనస్థానే హతస్థానే నిహతే రక్షసాం బలే
 అశక్తేన త్వయా రక్షః కృతమేతదసాధు వై 21.29
 ఆశ్రమం తు తయోశ్శూన్యం ప్రవిశ్య నరసింహయోః
 గోచరం గతయోర్మాత్రోః అపనీతా త్వయా ధమ 21.30
 న హి గంధముపాఘ్రాయ రామలక్ష్మణయోస్త్యయా
 శక్యం సందర్శనే స్థాతుం శునా శార్దూలయోరివ 21.31
 తస్య తే విగ్రహే తాభ్యాం యుగగ్రహణమస్థిరమ్
 వృత్రస్యేవేంద్రబాహుభ్యాం బాహోరేకస్య నిగ్రహః 21.32
 క్షిప్రం తవ స నాథో మే రామస్సామిత్రిణా సహ
 తోయమల్పమివాదిత్యః ప్రాణానాదాస్యతే శరైః 21.33
 గిరిం కుబేరస్య గతో పధాయ వా
 సఖాం గతో వా వరుణస్య రాజ్ఞః
 అసంశయం దాశరథేర్న మోక్ష్యసే
 మహాద్రుమః కాలహతో శనేరివ 21.34

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకవింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే ద్వావింశ స్సర్గః

(రావణుడు సీతకు రెండు మాసములు గడుపునొసగుట, సీతాదేవి నిరాకరింపగా అతడు ఆమెను భయపెట్టి, రాక్షసస్త్రీల రక్షణయందు ఉంచి, తనస్త్రీలతోగూడి రాజభవమునకు తరలిపోవుట)

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా పరుషం రాక్షసాధిపః
 ప్రత్యువాచ తతస్సీతాం విప్రియం ప్రియదర్శనామ్ 22.1
 యథా యథా సాంత్యయితా వశ్యస్త్రిణాం తథా తథా

యథా యథా ప్రియం వక్తా పరిభూత స్తథా తథా 22.2
 సన్నియచ్చృతి మే క్రోధం త్వయి కామస్సముత్థితః
 ప్రవతో మార్గమాసాద్య హయానివ సుసారధిః 22.3

వామః కామో మనుష్యాణాం యస్మిన్ కిల నిబధ్యతే
 జనే తస్మింస్తస్మనుక్రోశః స్నేహశ్చ కిల జాయతే 22. 4
 ఏతస్మాత్ కారణాన్న త్వాం ఘాతయామి వరాననే
 వధార్థామవమానార్థాం మిథ్యా ప్రవ్రజితే రతామ్ 22. 5
 పరుషాణీహ వాక్యాని యాని యాని బ్రవీషి మామ్
 తేషు తేషు వధో యుక్తః తవ మైథిలి దారుణః 22. 6
 ఏవముక్త్యా తు వైదేహీం రావణో రాక్షసాధిపః
 క్రోధసంరంభసంయుక్తః సీతాముత్తరమబ్రవీత్ 22. 7
 ద్వౌ మాసౌ రక్షితవ్యా మే యో వధిస్తే మయా కృతః
 తతశ్శయనమారోహ మమ త్వం వరవర్ణిని 22. 8
 ఊర్ధ్వం ద్వాభ్యాం తు మాసాభ్యాం భర్తారం మామనిచ్ఛతీమ్
 మమ త్వాం ప్రాతరాశార్థమ్ అరభంతే మహానసే 22. 9
 తాం తర్జ్వమానాం సంప్రేక్ష్య రాక్షసేంద్రేణ జానకీమ్
 దేవగంధర్వకన్యాస్తా విషేషుర్వికృతేక్షణాః 22. 10
 ఓష్యప్రకారైరపరా వక్త్రనేత్రైస్తథా పరాః
 సీతామాశ్వాసయామాసుః తర్జితాం తేన రక్షసా 22. 11
 తాభిరాశ్వాసితా సీతా రావణం రాక్షసాధిపమ్
 ఉవాచాత్మహితం వాక్యం వృత్తశౌండీర్యగర్వితమ్ 22. 12
 నూనం న తే జనః కశ్చిత్ అస్తి నిశ్చ్రేయసే స్థితః
 నివారయతి యో న త్వాం కర్మణోస్సాద్విగర్హితాత్ 22. 13
 మాం హి ధర్మాత్మనః పత్నీం శబీమివ శబీపతేః
 త్వదన్యస్త్రిషు లోకేషు ప్రార్థయేన్యనసాపి కః 22. 14
 రాక్షసాధమ రామస్య భార్యామమితతేజసః
 ఉక్తవానసి యత్పాపం క్వ గతస్త్వయే మోక్ష్యసే 22. 15
 యథా దృప్తశ్చ మాతంగః శశశ్చ సహితో వనే
 తథా ద్విరదవద్రామః త్వం నీచ శశవత్ సృతః 22. 16
 స త్వమిక్ష్వాకునాథం వై క్షిపన్నిహ న లజ్జసే
 చక్షుషోర్విషయం తస్య న తావదుపగచ్ఛపి 22. 17
 ఇమే తే నయనే క్రూరే విరూపే కృష్ణపింగళే
 క్షితౌ న పతితే కస్మాత్ మామనార్య నిరీక్షతః 22. 18
 తస్య ధర్మాత్మనః పత్నీం స్సుషాం దశరథస్య చ

కథం వ్యాహరతో మాం తే న జిహ్వో పాప! శీర్యతే 22. 19
 అనందేశాత్తు రామస్య తపసశ్చానుపాలనాత్
 న త్వాం కుర్మి దశగ్రీవ భస్మ భస్మార్థ తేజసా 22. 20
 నాపహర్తుమహం శక్యా త్వయా రామస్య ధీమతః
 విధిస్తవ వధార్థాయ విహితో నాత్ర సంశయః 22. 21
 శూరేణ ధనదభ్రాత్రా బలైస్సముదితేన చ
 అపోహ్య రామం కస్మాద్ధి దారచౌర్యం త్వయా కృతమ్ 22. 22
 సీతాయా వచనం శ్రుత్వా రావణో రాక్షసాధిపః
 విప్రత్య నయనే క్రూరే జానకీమన్వవైక్షత 22. 23
 నీలజీమూతసంకాశో మహాభుజశిరోధరః
 సింహసత్త్వగతిశ్రీమాన్ దీప్త జిహ్వోగ్రలోచనః 22. 24
 చలాగ్రమకుటప్రాంశుః చిత్రమాల్యానులేపనః
 రక్తమాల్యాంబరధరః తప్తాంగద విభూషణః 22. 25
 శ్రోణీ సూత్రేణ మహతా మేచకేన సుసంవృతః
 అమృతోత్పాదనద్దేన భుజంగేనేవ మందరః 22. 26
 తాభ్యాం స పరిపూర్ణాభ్యాం భుజాభ్యాం రాక్షసేశ్వరః
 శుశుభే చలసంకాశః శృంగాభ్యామివ మందరః 22. 27
 తరుణాదిత్యవర్ణాభ్యాం కుండలాభ్యాం విభూషితః
 రక్తపల్లవపుష్పాభ్యామ్ అశోకాభ్యామివాచలః 22. 28
 స కల్పవృక్షప్రతిమో వసంత ఇవ మూర్తిమాన్
 శ్మశానచైత్యప్రతిమో భూషితోపి భయంకరః 22. 29
 అవేక్షమాణో వైదేహీం కోపసంరక్తలోచనః
 ఉవాచ రావణస్సీతాం భుజంగ ఇవ నిశ్శ్వసన్ 22. 30
 అనయేనాభినంపన్నమ్ అర్థహీనమనువ్రతే
 నాశయామ్యహమద్య త్వాం సూర్యస్సంధ్యామివోజసా 22. 31
 ఇత్యుక్త్వా మైథిలీం రాజా రావణశ్శత్రురావణః
 సందిదేశ తతస్సర్వా రాక్షసీర్హోరదర్శనాః 22. 32
 ఏకాక్షీం ఏకకర్ణాం చ కర్ణప్రావరణాం తథా
 గోకర్ణీం హస్తికర్ణీం చ లంబకర్ణీమకర్ణికామ్ 22. 33
 హస్తిపాద్యశ్వపాద్యౌ చ గోపాదీం పాదచూళికామ్
 ఏకాక్షీం ఏకపాదీం చ పృథుపాదీమపాదికామ్ 22. 34

అతిమాత్రశిరోగ్రీవామ్ అతిమాత్రకుచోదరీమ్
 అతిమాత్రాస్యనేత్రాం చ దీర్ఘజిహ్వోమజిహ్వికామ్ 22. 35
 అనాసికాం సింహముఖీం గోముఖీం సూకరీముఖీమ్
 యథా మద్వశగా సీతా క్షిప్రం భవతి జానకీ 22. 36
 తథా కురుత రాక్షస్యః సర్వాః క్షిప్రం సమేత్య చ
 ప్రతిలోమానులోమైశ్చ సామదానాదిభేదనైః
 ఆవర్ణయత వైదేహీం దండస్యోద్యమనేన చ 22. 37
 ఇతి ప్రతిసమాదిశ్య రాక్షసేంద్రః పునః పునః
 కామమన్యుపరీతాత్మా జానకీం పర్యతర్జయత్ 22. 37
 ఉపగమ్య తతః క్షిప్రం రాక్షసీ ధాన్యమాలినీ
 పరిష్వజ్య దశగ్రీవమిదం వచనమబ్రవీత్ 22. 37
 మయా క్రీడ మహారాజ సీతయా కిం తవానయా
 విపర్ణయా కృపణయా మానుష్యా రాక్షసేశ్వర 22. 40
 నూనమస్యా మహారాజ న దివ్యాన్ భోగసత్తమాన్

విదధాత్యమరశ్రేష్ఠః తవ బాహుబలార్జితాన్ 22. 41
 అకామాం కామయానస్య శరీరముపతప్యతే
 ఇచ్ఛంతీం కామయానస్య ప్రీతిర్భవతి శోభనా 22. 42
 ఏవముక్తస్తు రాక్షస్యా సముత్ క్షిప్తస్తతో బలీ
 ప్రహసన్ మేఘసంకాశో రాక్షసః సన్యవర్తత 22. 43
 ప్రస్థితః స దశగ్రీవః కంపయన్నివ మేదినీమ్
 జ్వలద్భాస్కరవర్ణాభం ప్రవివేశ నివేశనమ్ 22. 44
 దేవగంధర్వకన్యాశ్చ నాగకన్యాశ్చ సర్వతః
 పరివార్య దశగ్రీవం వివిశుస్తత్ గృహోత్తమమ్ 22. 45
 స మైథిలీం ధర్మపరామవస్థితాం
 ప్రపేపమానాం పరిభర్త్య రావణః
 విహాయ సీతాం మదనేన మోహితః
 స్వమేవ వేశ్య ప్రవివేశ భాస్వరమ్ 22. 46

ఇత్యాం శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ద్వావింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే త్రయోవింశ స్సర్గః

(రాక్షసస్త్రీలు సీతకు నచ్చజెప్పుటకు యత్నించుట)

ఇత్యుక్త్వా మైథిలీం రాజా రావణశ్శత్రురావణః
 సందిశ్య చ తతస్సర్వా రాక్షసీర్జగ్మహ హ 23. 1
 నిష్క్రాంతే రాక్షసేంద్ర తు పునరంతః పురం గతే
 రాక్షస్యో భీమరూపాస్తాః సీతాం సమభిదుద్రువుః 23. 2
 తతస్సీతాముపాగమ్య రాక్షస్యః క్రోధమూర్ఛితాః
 పరం పరుషయా వాచా వైదేహీమిదమబ్రువన్ 23. 3
 పౌలస్త్యస్య పరిష్కస్య రావణస్య మహాత్మనః
 దశగ్రీవస్య భార్యాత్వం సీతే న బహుమన్యసే 23. 4
 తతస్తేకజటా నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్
 ఆమంత్త్య క్రోధాతామ్రాక్షీ సీతాం కరతలోదరీమ్ 23. 5
 ప్రజాపతీనాం షణ్ణాం తు చతుర్థో యః ప్రజాపతిః
 మానసో బ్రహ్మణః పుత్రః పులస్త్య ఇతి విశ్రుతః 23. 6
 పులస్త్యస్య తు తేజస్వీ మహర్షిర్మానసస్సుతః

నామ్నా స విశ్రవా నామ ప్రజాపతి సమప్రభః 23. 7
 తస్య పుత్రో విశాలాక్షి రావణశ్శత్రురావణః
 తస్య త్వం రాక్షసేంద్రస్య భార్యా భవితుమర్హసి
 మయోక్తం చారుసర్వాంగి వాక్యం కిం నామమన్యసే 23. 8
 తతో హరిజటా నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్
 వివర్త్య నయనే కోపాత్ మార్జారసదృశేక్షణా 23. 9
 యేన దేవాస్త్రయస్త్రింశత్ దేవరాజశ్చ నిర్జితాః
 తస్య త్వం రాక్షసేంద్రస్య భార్యా భవితుమర్హసి 23. 10
 వీర్యోత్పిక్తస్య శూరస్య సంగ్రామేష్యనివర్తినః
 బలినో వీర్యయుక్తస్య భార్యాత్వం కిం న లప్స్యసే 23. 11
 తతస్తు ప్రఘసా నామ రాక్షసీ క్రోధమూర్ఛితా
 భర్త్యయంతీ తదా ఘోరమ్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ 23. 12
 ప్రియాం బహుమతాం భార్యాం త్యక్త్వా రాజా మహాబలః

సర్వాసాం చ మహాభాగాం త్వామువైష్యతి రావణః 23.13

సమృద్ధం స్త్రీసహస్రేణ నానారత్నోపశోభితమ్

అంతఃపురం సముత్సృజ్య త్వామువైష్యతి రావణః 23.14

అన్యా తు వికటా నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్

అసకృద్దేవతా యుద్ధే నాగగంధర్వదానవాః

నిర్జితాస్సమరే యేన స తే పార్శ్వముపాగతః 23.15

తస్య సర్వసమృద్ధస్య రావణస్య మహాత్మనః

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే త్రయోవింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే చతుర్వింశ స్సర్గః

(సీత రాక్షసస్త్రీల మాటలను నిరాకరించుట, వారామెను చంపివైచెదమని భయపెట్టుట)

తతస్సీతాముపాగమ్య రాక్షసోఽవికృతాననాః

పరుషం పరుషానర్థామ్ ఊచుస్తాం వాక్యమప్రియమ్ 24.1

కిం త్వమంతః పురే సీతే సర్వభూతమనోహరే

మహార్హశయనోపేతే న వాసమనుమన్యసే 24.2

మానుషీ మానుషస్యైవ భార్యాత్వం బహుమన్యసే

ప్రత్యాహర మనో రామాత్ న త్వం జాతు భవిష్యసి 24.3

త్రైలోక్యవసుభోక్తారం రావణం రాక్షసేశ్వరమ్

భర్తారముపసంగమ్య విహరస్వ యథాసుఖమ్ 24.4

మానుషీ మానుషం తం తు రామమిచ్ఛసి శోభనే

రాజ్యాదృష్టమసిద్ధార్థం విక్లబం త్వమనిందితే 24.5

రాక్షసీనాం వచశ్చుత్వా సీతా పద్మనిభేక్షణా

నేత్రాభ్యాం అశ్రుపూర్ణాభ్యాం ఇదం వచనమబ్రవీత్ 24.6

యదిదం లోకవిద్విష్టమ్ ఉదాహరథ సంగతాః

నైతన్యనసి వాక్యం మే కిల్బిషం ప్రతిభాతి వః 24.7

న మానుషీ రాక్షసస్య భార్యా భవితుమర్హతి

కామం ఖాదత మాం సర్వా న కరిష్యామి వో వచః 24.8

దీనో వా రాజ్యహీనో వా యో మే భర్తా స మే గురుః

తం నిత్యమనురక్తాస్మి యథా సూర్యం సువర్చలా 24.9

యథా శచీ మహాభాగా శక్రం సముపతిష్యతి

అరుంధతీ వసిష్ఠం చ రోహిణీ శశినం యథా 24.10

కిమద్య రాక్షసేంద్రస్య భార్యాత్వం నేచ్ఛసేఽధమే 23.16

తతస్తు దుర్ముఖీ నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్

యస్య సూర్యో న తపతి భీతో యస్య చ మారుతః

నా వాతిస్మాయతాపాంగే కిం త్వం తస్య న తిష్యతి 23.17

పుష్పవృష్టిం చ తరవో ముముచుర్యస్య వై భయాత్

శైలాశ్చ సుభ్రు పానీయం జలదాశ్చ యదేచ్ఛతి 23.18

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే చతుర్వింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే చతుర్వింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే చతుర్వింశ స్సర్గః

(సీత రాక్షసస్త్రీల మాటలను నిరాకరించుట, వారామెను చంపివైచెదమని భయపెట్టుట)

లోపాముద్రా యథాఽగస్త్యం సుకన్యా చ్యవనం యథా

సావిత్రీ సత్యవంతం చ కపిలం శ్రీమతీ యథా 24.11

సౌదాసం మదయంతీవ కేశినీ సగరం యథా

నైషధం దమయంతీవ బైమీ పతిమనువ్రతా

తథాహమిక్ష్యాకువరం రామం పతిమనువ్రతా 24.12

సీతాయాః వచనం శ్రుత్వా రాక్షస్యః క్రోధమూర్ఛితాః

భర్త్యయంతి స్య పరుషైః వాక్తై రావణచోదితాః 24.13

అవలీనస్స నిర్వాక్యో హనూమాన్ శింశుపాద్రుమే

సీతాం సంతర్జయంతీస్తా రాక్షసీరశ్యణోత్ కపిః 24.14

తామభిక్రమ్య సంక్రుద్ధా వేపమానాం సమంతతః

భృశం సంలిలిహూర్దిప్తాన్ ప్రలంబాన్ దశనచ్ఛదాన్ 24.15

ఊచుశ్చ పరమక్రుద్ధాః ప్రగృహ్యోశు పరశ్వధాన్

నేయమర్హతి భర్తారం రావణం రాక్షసాధిపమ్ 24.16

సంభర్త్యమానా భీమాభీ రాక్షసీభిర్సూరాననా

సా బాష్పమపమార్జంతీ శింశుపాం తాముపాగమత్ 24.17

తతస్తాం శింశుపాం సీతా రాక్షసీభిస్సమావృతా

అభిగమ్య విశాలాక్షీ తస్థా శోకపరిప్లుతా 24.18

తాం కృశాం దీనవదనాం మలినాంబరధారిణీమ్

భర్త్యయాంచక్రిరే సీతాం రాక్షస్యస్తాం సమంతతః 24.19

తతస్తా వినతా నామ రాక్షసీ భీమదర్శనా

అబ్రహీం కుపితాకారా కరాళా నిర్ణతోదరీ 24.20
 సీతే పర్యాప్తమేతావత్ భర్తస్నేహో నిదర్శితః
 సర్వత్రాతికృతం భద్రే వ్యసనాయోపకల్పతే 24.21
 పరితుష్టాస్మి భద్రం తే మానుషస్తే కృతో విధిః
 మమాపి తు వచః పథ్యం బ్రువంత్యాః కురు మైథిలి 24.22
 రావణం భజ భర్తారం భర్తారం సర్వరక్షసామ్
 విక్రాంతం రూపవంతం చ సురేశమివ వాసవమ్ 24.23
 దక్షిణం త్యాగశీలం చ సర్వస్య ప్రియదర్శనమ్
 మానుషం కృపణం రామం త్యక్త్వా రావణమాశ్రయ 24.24
 దివ్యాంగరాగా వైదేహి దివ్యాభరణభూషితా
 అద్యప్రభృతి సర్వేషాం లోకానామీశ్వరీ భవ 24.24
 అగ్నేస్వాహో యథా దేవీ శచీవేంద్రస్య శోభనే
 కిం తే రామేణ వైదేహి కృపణేన గతాయుషా 24.26
 ఏతదుక్తం చ మే వాక్యం యది త్వం న కరిష్యసి
 అస్మిన్ముహూర్తే సర్వాస్త్వాం భక్షయిష్యామహే వయమ్ 24.27
 అన్యా తు వికటా నామ లంబమానపయోధరా
 అబ్రవీత్ కుపితా సీతాం ముష్టిముద్యమ్య గర్జతీ 24.28
 బహూన్యప్రియరూపాణి వచనాని సుదుర్మతే
 అనుక్రోశాన్మదుత్వాచ్చ సోధాని తవ మైథిలి 24.29
 న చ నః కురుషే వాక్యం హితం కాలపురస్కృతమ్
 ఆనీతా సి సముద్రస్య పారమన్యైర్దురాసదమ్ 24.30
 రావణాంతఃపురం ఘోరం ప్రవిష్టా చాసి మైథిలి
 రావణస్య గృహే రుద్ధామ్ అస్మాభిస్తు సురక్షితామ్ 24.31
 న త్వాం శక్తః పరిత్రాతుమ్ అపి సాక్షాత్ పురందరః
 కురుష్య హితవాదిన్యా వచనం మమ మైథిలి 24.32
 అలమశ్రుప్రపాతేన త్యజ శోకమనర్థకమ్
 భజ ప్రీతిం చ హర్షం చ త్యజైతాం నిత్యదైన్యతామ్ 24.32
 సీతే రాక్షసరాజేన సహ క్రీడ యథాసుఖమ్

జానాసి హి యథా భీరు స్త్రీణాం యౌవనమధ్రువమ్ 24.34
 యావన్న తే వ్యతిక్రామేత్ తావత్ సుఖమవాప్నుహి
 ఉద్యానాని చ రమ్యాణి పర్వతోపవనాని చ 24.35
 సహ రాక్షసరాజేన చర త్వం మదిరేక్షణే
 స్త్రీసహస్రాణి తే దేవి వశే స్థాస్యంతి సుందరి 24.36
 రావణం భజ భర్తారం భర్తారం సర్వరక్షసామ్
 ఉత్పాట్య వా తే హృదయం భక్షయిష్యామి మైథిలి
 యది మే వ్యాహృతం వాక్యం న యథావత్ కరిష్యసి 24.37
 తతశ్చండోదరీ నామ రాక్షసీ క్రోధమూర్చితా
 భ్రామయంతీ మహాచూలమ్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ 24.38
 ఇమాం హరిణలోలాక్షీం త్రాసోత్కంపిపయోధరామ్
 రావణేన హృతాం దృష్ట్వా దౌహృదో మే మహానభూత్ 24.39
 యుక్తత్ స్త్రీహమథోత్పీడం హృదయం చ సబంధనమ్
 ఆంత్రాణ్యపి తథా శీర్షం ఖాదేయమితి మే మతిః 24.40
 తతస్తు ప్రఘసా నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ 24.41
 కంఠమస్యా నృశంసాయాః పీడయామః కిమాస్యతే
 నివేద్యతాం తతో రాజ్ఞే మానుషీ సా మృతేతి హ 24.42
 నాత్ర కశ్చన సందేహః ఖాదతేతి స వక్ష్యతి
 తతస్తజ్జాముఖీ నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ 24.43
 విశస్యేమాం తతః సర్వాన్ సమాన్ కురుత పీలుకాన్
 విభజామ తతస్సర్వా వివాదో మే న రోచతే
 పేయమానీయతాం క్షిప్రం తేహ్యముచ్చావచం బహు 24.44
 తత శూర్పణఖా నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ 24.45
 అజాముఖ్యా యదుక్తం హి తదేవ మమ రోచతే
 సురా చానీయతాం క్షిప్రం సర్వశోకవినాశినీ
 మానుషం మాంసమాస్వాద్య నృత్యామోఢ నికుంభిలామ్ 24.46
 ఏవం సంభర్తస్యమానా సా సీతా సురసుతోపమా
 రాక్షసీభిః సుఘోరాభిః ధైర్యముత్సృజ్య రోదితి 24.47

ఇత్యారే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే చతుర్వింశ స్కంధః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే పంచవింశ స్సర్గః
(సీత రాక్షసస్త్రీల మాటలను నిరాకరించి, శోకసంతప్తయై విలపించుట)

తథా తాసాం వదంతీనాం పరుషం దారుణం బహు
రాక్షసీనామాసౌమ్యానాం రురోద జనకాత్మజా 25. 1
ఏవముక్తా తు వైదేహీ రాక్షసీభిర్మనస్వినీ
ఉవాచ పరమత్రస్తా భాష్పగద్గదయా గిరా 25. 2
న మానుషీ రాక్షసస్య భార్యా భవితుమర్హతి
కామం ఖాదత మాం సర్వా న కరిష్యామి వో వచః 25. 3
సా రాక్షసీమధ్యగతా సీతా సురసుతోపమా
న శర్మ లేభే దుఃఖార్తా రావణేన చ తర్జితా 25. 4
వేపతేస్యాధికం సీతా విశంతీవాంగమాత్మనః
వనే యూథపరిభ్రష్టా మృగీ కోకైరివార్దితా 25. 5
సా త్వశోకస్య విపులాం శాఖామాలంబ్య పుష్పితామ్
చింతయామాస శోకేన భర్తారం భగ్నుమానసా 25. 6
సా స్నాపయంతీ విపులౌస్తనౌ నేత్రజలస్రవైః
చింతయంతీ న శోకస్య తదాంతమధిగచ్ఛతి 25. 7
సా వేపమానా పతితా ప్రవాతే కదలీ యథా
రాక్షసీనాం భయత్రస్తా వివర్ణవదనా భవత్ 25. 8
తస్యాస్నా దీర్ఘవిపులా వేపంత్యా సీతయా తదా
దదృశే కంపినీ వేణీ వ్యాఖీవ పరిసర్పతీ 25. 9
సా నిశ్చ్వసంతీ దుఃఖార్తా శోకోపహతచేతనా
ఆర్తా వ్యస్యజదశ్రూణి మైథిలీ విలలాప హ 25. 10

హో రామేతి చ దుఃఖార్తా హో పునర్లక్ష్మణేతి చ
హో శ్వశ్రు మమ కౌసల్యే హో సుమిత్రేతి భామినీ 25. 11
లోకప్రవాదస్సత్యోఽయం పండితైః సముదాహృతః
అకాలే దుర్లభో మృత్యుః స్త్రియా వా పురుషస్య వా 25. 12
యత్రాహమేవం క్రూరాభీ రాక్షసీభిరిహార్దితా
జీవామి హీనా రామేణ ముహూర్త మపి దుఃఖితా 25. 13
ఏషాలృపుణ్యా కృపణా వినశిష్యామ్యనాథవత్
సముద్రమధ్యే నౌః పూర్ణా వాయువేగైరివాహతా 25. 14
భర్తారం తమపశ్యంతీ రాక్షసీవశమాగతా
సీదామి ఖలు శోకేన కూలం తోయహతం యథా 25. 15
తం పద్మదళపత్రాక్షం సింహవిక్రాంతగామినమ్
ధన్యాః పశ్యంతి మే నాథం కృతజ్ఞం ప్రియవాదినమ్ 25. 16
సర్వథా తేన హీనాయా రామేణ విదితాత్మనా
తీక్ష్ణం విషమివాస్వాద్య దుర్లభం మమ జీవితమ్ 25. 17
కీదృశం తు మయా పాపం పురా జన్మాంతరే కృతమ్
యనేదం ప్రాప్యతే దుఃఖం మయా ఘోరం సుదారుణమ్ 25. 18
జీవితం త్యక్తుమిచ్ఛామి శోకేన మహతా వృతా
రాక్షసీభిశ్చ రక్షంత్యా రామో నాసాద్యతే మయా 25. 19
ధిగస్తు ఖలు మానుష్యం ధిగస్తు పరవశ్యతామ్
న శక్యం యత్ పరిత్యక్తుమ్ అత్మచ్ఛందేన జీవితమ్ 25. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండేపంచవింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే షడ్వింశ స్సర్గః

(సీత దైన్యముతో విలపించుట - ప్రాణములను విడుచుటకు నిశ్చయించుకొనుట)

ప్రసక్తాశ్రుముఖీత్యేవం బ్రువంతీ జనకాత్మజా
అథోముఖముఖీ బాలా విలప్తుముపచక్రమే 26. 1
ఉన్యతేవ ప్రమతేవ భ్రాంతచిత్తేవ శోచతీ
ఉపావృత్తా కిశోరీవ వివేష్టంతీ మహీతలే 26. 2
రాఘవస్య ప్రమత్తస్య రక్షసా కామరూపిణా

రావణేన ప్రమథ్యాహమ్ ఆసీతా క్రోశతీ బలాత్ 26. 3
రాక్షసీవశమాపన్నా భర్త్యుమానా సుదారుణమ్
చింతయంతీ సుదుఃఖార్తా నాహం జీవితముత్సహే 26. 4
న హి మే జీవితేనార్థో నైవార్తెర్న చ భూషణైః
వసంత్యా రాక్షసీమధ్యే వినా రామం మహారథమ్ 26. 5

అశ్వసారమిదం నూనమ్ అథవాప్యజరామరమ్
 హృదయం మమ యేనేదం న దుఃఖేనావశీర్యతే 26.6
 ధిక్ మామనార్యామసతీం యాహం తేన వినాకృతా
 ముహూర్తమపి రక్షామి జీవితం పాపజీవితా 26.7
 కా చ మే జీవితే శ్రద్ధా సుఖే వా తం ప్రియం వినా
 భర్తారం సాగరాంతాయా వసుధాయాః ప్రియం వదమ్ 26.8
 భిద్యతాం భక్త్యతాం వాపి శరీరం విస్సృజామ్యహమ్
 న చాప్యహం చిరం దుఃఖం సహేయం ప్రియవర్జితా 26.9
 చరణేనాపి సవ్యేన న స్పృశేయం నిశాచరమ్
 రావణం కిం పునరహం కామయేయం విగర్హితమ్ 26.10
 ప్రత్యాఖ్యాతం న జానాతి నాత్మానం నాత్మనః కులమ్
 యో నృశంసస్వభావేన మాం ప్రార్థయితుమిచ్ఛతి 26.11
 భిన్నా భిన్నా విభక్తా వా దీప్తే వాగ్నో ప్రదీపితా
 రావణం నోపతిష్ఠేయం కిం ప్రలాపేన వశ్చిరమ్ 26.12
 ఖ్యాతః ప్రాజ్ఞః కృతజ్ఞశ్చ సానుక్రోశశ్చ రాఘవః
 సద్యతో నిరనుక్రోశః శంకే మద్భాగ్యసంక్షయాత్ 26.13
 రాక్షసానాం సహస్రాణి జనస్థానే చతుర్దశ
 యేనైకేన నిరస్తాని స మాం కిం నాభిపద్యతే 26.14
 నిరుద్ధా రావణేనాహమ్ అల్పవీర్యేణ రక్షసా
 సమర్థః ఖలు మే భర్తా రావణం హంతుమాహవే 26.15
 విరాధో దండకారణ్యే యేన రాక్షసపుంగవః
 రణే రామేణ నిహతః స మాం కిం నాభిపద్యతే 26.16
 కామం మధ్యే సముద్రస్య లంకేయం దుష్ప్రధర్షణా
 న తు రాఘవబాణానాం గతిరోధీహ విద్యతే 26.17
 కిన్ను తత్కారణం యేన రామో దృఢపరాక్రమః
 రక్షసాపహృతాం భార్యామ్ ఇష్టాం నాభ్యవపద్యతే 26.18
 ఇహస్థాం మాం న జానీతే శంకే లక్ష్మణపూర్వజః
 జానన్నపి హి తేజస్వీ ధర్షణం మర్షయిష్యతి 26.19
 హృతేతి యో ధిగత్వా మాం రాఘవాయ నివేదయేత్
 గృధ్రరాజోపి స రణే రావణేన నిసాతితః 26.20
 కృతం కర్మమహత్ తేన మాం తథా భ్యవపద్యతా

తిష్ఠతా రావణద్వంద్వే వృద్ధేనాపి జటాయుషా 26.21
 యది మామిహ జానీయాత్ వర్తమానాం స రాఘవః
 అద్య బాణైరభిక్రుద్ధః కుర్యాల్లోకమరాక్షసమ్ 26.22
 విధమేచ్ఛ పురీం లంకాం శోషయేచ్ఛ మహోదధిమ్
 రావణస్య చ నీచస్య కీర్తిం నామ చ నాశయేత్ 26.23
 తతో నిహతనాథానాం రాక్షసీనాం గృహే గృహే
 యథాహమేవం రుదతీ తథా భూయో న సంశయః 26.24
 అన్విష్య రక్షసాం లంకాం కుర్యాద్రామస్సలక్ష్మణః
 న హి తాభ్యాం రిపుర్ద్వష్టో ముహూర్తమపి జీవతి 26.25
 చితాధూమాకులపథా గృధ్రమండలసంకులా
 అచిరేణ తు లంకేయం శ్శశానసద్యశీ భవేత్ 26.26
 అచిరేణైవ కాలేన ప్రాప్స్యామ్యేవ మనోరథమ్
 దుష్ప్రస్థానోఽయమాఖ్యాతి సర్వేషాం వో విపర్యయమ్ 26.27
 యాద్యశానీహ దృశ్యంతే లంకాయామశుభాని వై
 అచిరేణ తు కాలేన భవిష్యతి హతప్రభా 26.28
 నూనం లంకా హతే పాపే రావణే రాక్షసాధమే
 శోషం యాస్యతి దుర్ధర్షా ప్రమదా విధవా యథా 26.29
 పుణ్యోత్సవసముత్థా చ నష్టభర్త్రీ సరాక్షసీ
 భవిష్యతి పురీ లంకా నష్టభర్త్రీ యథాంగనా 26.30
 నూనం రాక్షసకన్యానాం రుదంతీనాం గృహే గృహే
 శ్రోష్యామి నచిరాదేవ దుఃఖారానామిహ ధ్వనిమ్ 26.31
 సాంధకారా హతద్యోతా హతరాక్షసపుంగవా
 భవిష్యతి పురీ లంకా నిర్దగ్ధా రామసాయకైః 26.32
 యది నామ స శూరో మాం రామో రక్తాంతలోచనః
 జానీయాద్వర్తమానాం హి రావణస్య నివేశనే 26.33
 అనేన తు నృశంసేన రావణేనాధమేన మే
 సమయో యస్తు నిర్దిష్టః తస్య కాలో యమాగతః 26.34
 స చ మే విహితో మృత్యుః అస్మిన్ దుష్టేన వర్తతే
 అకార్యం యే న జానంతి నైరృతాః పాపకారిణః 26.35
 అధర్మాత్తు మహోత్పాతో భవిష్యతి హి సాంప్రతమ్
 నైతే ధర్మం విజానంతి రాక్షసాః పిశితాశనాః 26.36

ధ్రువం మాం ప్రాతరాశార్ధే రాక్షసః కల్పయిష్యతి
 సాహం కథం కరిష్యామి తం వినా ప్రియదర్శనమ్
 రామం రక్తాంతనయనమ్ అపశ్యంతీ సుదుఃఖితా 26.37
 యది కశ్చిత్ ప్రదాతా మే విషస్యాద్య భవేదిహ
 క్షిప్రం చైవస్వతం దేవం పశ్యేయం పతినా వినా 27.38
 నా జానాజ్ఞీవతీం రామః స మాం లక్ష్మణపూర్వజః
 జానంతౌ తౌ న కుర్యాతాం నోర్వాం హి మమ మార్గణమ్ 26.39
 నూనం మమైవ శోకేన స వీరో లక్ష్మణాగ్రజః
 దేవలోకమితో యాతః త్యక్త్వా దేహం మహీతలే 26.40
 ధన్యా దేవాస్సగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః
 మమ పశ్యంతి యే నాథం రామం రాజీవలోచనమ్ 26.41
 అథవా కిన్ను తస్యారో ధర్మకామస్య ధీమతః
 మయా రామస్య రాజర్షేః భార్యయా పరమాత్మనః 26.42
 దృశ్యమానే భవేత్ ప్రీతిః స్సాహృదం నాస్త్వపశ్యతః
 నాశయంతి కృతఘ్నాస్తు న రామో నాశయిష్యతి 26.43
 కిం ను మే న గుణాః కేచిత్ కిం వా భాగ్యక్షయో మమ

యా హం సీదామి రామేణ హీనా ముఖ్యేన భామినీ 26.44
 శ్రేయో మే జీవితాన్మర్తుం విహీనాయా మహాత్మనః
 రామాదక్ష్విప్తచారిత్రాత్ శూరాచ్ఛత్రునిబర్హణాత్ 26.45
 అథవా న్యస్తశస్త్రి తౌ వనే మూలఫలాశినౌ
 భ్రాతరో హి నరశ్రేష్ఠౌ సంవృత్తౌ వనగోచరో 26.46
 అథవా రాక్షసేంద్రేణ రావణేన దురాత్మనా
 ఛద్యనా ఘాతితౌ శూరో భ్రాతరో రామలక్ష్మణౌ 26.47
 సా హమేవం గతే కాలే మర్తుమిచ్ఛామి సర్వథా
 న చ మే విహితో మృత్యుః అస్మిన్ దుఃఖే పి వర్తతే 26.48
 ధన్యాః ఖలు మహాత్మానో మునయస్త్యక్తశ్చిత్పిషాః
 జితాత్మానో మహాభాగా యేషాం న స్తః ప్రియాప్రియే 26.49
 ప్రియాన్న సంభవేద్దుఃఖమ్ అప్రియాదధికం భయమ్
 తాభ్యాం హి యే వియుజ్యంతే సమస్తేషాం మహాత్మానామ్ 26.50
 సాహం త్యక్తా ప్రియార్హేణ రామేణ విదితాత్మనా
 ప్రాణాం స్త్యక్త్వామి పాపస్య రావణస్య గతా వశమ్ 26.51

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షడ్వింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే సప్తవింశ స్సర్గః

(త్రిజటాస్వప్న వృత్తాంతము)

ఇత్యుక్తా స్సీతయా ఘోరా రాక్షస్యః క్రోధమూర్ఛితాః
 కాశ్చిజ్జగ్ముస్తదాఖ్యాతుం రావణస్య తరస్వినః 27.1
 తతస్సీతాముపాగమ్య రాక్షస్యో ఘోరదర్శనాః
 పునః పరుషమేకార్థమ్ అనర్థార్థమథాబ్రువన్ 27.2
 అద్యేదానీం తవనార్యే సీతే పాపవినిశ్చయే
 రాక్షస్యో భక్షయిష్యంతి మాంసమేతద్యథాసుఖమ్ 27.3
 సీతాం తాభిరనార్యాభిః దృష్ట్వా సంతర్జితాం తదా
 రాక్షసీ త్రిజటా వృద్ధా శయానా వాక్యమబ్రవీత్ 27.4
 ఆత్మానం ఖాదతానార్యా న సీతాం భక్షయిష్యథ
 జనకస్య సుతామిష్టాం స్నుషాం దశరథస్య చ 27.5
 స్వప్నో హ్యద్య మయా దృష్టో దారుణో రోమహర్షణః

రాక్షసానామభావాయ భర్తురస్యా జయాయ చ 27.6
 ఏవముక్తాస్త్రిజటయా రాక్షస్యః క్రోధమూర్ఛితాః
 సర్వా ఏవాబ్రువన్ భీతాః త్రిజటాం తామిదం వచః 26.7
 కథయస్వ త్వయా దృష్టః స్వప్నోఽయం కీదృశో నిశి
 తాసాం శ్రుత్వా తు వచనం రాక్షసీనాం ముఖాచ్యుతమ్ 27.8
 ఉవాచ వచనం కాలే త్రిజటా స్వప్నసంశ్రితమ్
 గజదంతమయీం దివ్యాం శిబికామంతరిక్షగామ్ 27.9
 యుక్తాం హంససహస్రేణ స్వయమాస్థాయ రాఘవః
 శుక్లమాల్యాంబరధరో లక్ష్మణేన సహాగతః 27.10
 స్వప్నే చాద్య మయా దృష్టా సీతా శుక్లాంబరావృతా
 సాగరేణ పరిక్షిప్తం శ్వేతం పర్వతమాస్థితా

రామేణ సంగతా సీతా భాస్కరేణ ప్రభా యథా 27.11
 రాఘవశ్చ మయా దృష్టః చతుర్దంతం మహాగజమ్ 27.12
 ఆరూఢః శైలసంకాశం చవార సహలక్ష్మణః
 తతస్తా నరశార్దూలా దీప్యమానౌ స్వతేజసా 27.13
 శుక్లమాల్యాంబరధరౌ జానకీం పర్యుపస్థితౌ
 తతస్తస్య నగస్యాగ్రే హ్యేకాశ స్థస్య దంతినః 27.14
 భర్తా పరిగృహీతస్య జానకీ స్కంధమాశ్రితా
 భర్తురంకాత్ సముత్పత్య తతః కమలలోచనా 27.15
 చంద్రసూర్యౌ మయా దృష్టౌ పాణినా పరిమార్జితీ
 తతస్తాభ్యాం కుమారాభ్యామ్ ఆస్థితస్య గజోత్తమః
 సీతయా చ విశాలాక్ష్యా లంకాయా ఉపరి స్థితః 27.16
 పాండురర్షభయుక్తేన రథేనాష్టయుజా స్వయమ్
 ఇహోపయాతః కాకుత్స్థః సీతయా సహ భార్యయా 27.17
 శుక్లమాల్యాంబరధరో లక్ష్మణేన సహాగతః
 తతోఽన్యత్ర మయా దృష్టౌ రామస్సత్యపరాక్రమః 27.18
 లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా సీతయా సహ వీర్యవాన్
 ఆరుహ్య పుష్పకం దివ్యం విమానం సూర్యసన్నిభమ్ 27.19
 ఉత్తరాం దిశమాలోక్య జగామ పురుషోత్తమః
 ఏవం స్వప్నే మయా దృష్టౌ రామో విష్ణుపరాక్రమః
 లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా సీతయా సహ భార్యయా 27.20
 న హి రామో మహాతేజాః శక్యో జేతుం సురాసురైః
 రాక్షసైర్వాపి చాన్యైర్వా స్వర్గః పాపజనైరివ 27.21
 రావణశ్చ మయా దృష్టః క్షితౌ తైలసముక్షితః 27.22
 రక్తవాసాః పిబన్ మత్తః కరవీరకృతస్రజః
 విమానాత్ పుష్పకాదద్య రావణః పతితో భువి 27.23
 కృష్యమాణః స్త్రియా దృష్టో ముండః కృష్ణాంబరః పునః
 రథేన ఖరయుక్తేన రక్తమాల్యానులేపనః 27.24
 పిబం సైలం హసన్ నృత్యన్ భ్రాంతచిత్తాకులేంద్రియః
 గర్భణేన యయౌ శీఘ్రం దక్షిణాం దిశమాస్థితః 27.25
 పునరేవ మయా దృష్టౌ రావణో రాక్షసేశ్వరః
 పతితోఽవాక్పిరా భూమౌ గర్భభాద్యయమోహితః 27.26

సహసోత్థాయ సంభ్రాన్తో భయార్తో మదవిహ్వలః 27.27
 ఉన్యత్ర ఇవ దిగ్వాసా దుర్వాక్యం ప్రలపన్సహు
 దుర్గంధం దుస్సహం ఘోరం తిమిరం నరకోపమమ్
 మలపంకం ప్రవిశ్యాశు మగ్నస్తత్ర స రావణః 27.28
 ప్రస్థితో దక్షిణామాశాం ప్రవిష్టో కర్ణమం హ్రాదమ్
 కంఠే బద్ధ్వా దశగ్రీవం ప్రమదా రక్తవాసినీ 27.29
 కాలీ కర్ణమలిప్తాంగీ దిశం యామ్భ్యాం ప్రకర్షతి
 ఏవం తత్ర మయా దృష్టః కుంభకర్ణో నిశాచరః 27.30
 రావణస్య సుతాస్సర్వే దృష్టౌ సైలసముత్ క్షితాః
 వరాహేణ దశగ్రీవః శింశుమారేణ చేంద్రజిత్
 ఉష్ఠేణ కుంభకర్ణశ్చ ప్రయాతో దక్షిణాం దిశమ్ 27.31
 ఏకస్తత్ర మయా దృష్టః శ్వేతచృతో విభీషణః 27.32
 శుక్లమాల్యామృరధరః శుక్లగన్ధానులేపనః
 శంఖదుందుభినిర్ఘోషైః నృత్యగీతైరలంకృతః 27.33
 ఆరుహ్య శైలసంకాశం మేఘస్తనితనిస్స్వనమ్
 చతుర్దంతం గజం దివ్యమ్ ఆస్తే తత్ర విభీషణః 27.34
 చతుర్విస్సచివైస్సార్థం వైహోయసముపస్థితః 27.35
 సమాజశ్చ మయా దృష్టౌ గీతవాదిత్రనిస్స్వనః
 పిబతాం రక్తమాల్యానాం రక్షసాం రక్తవాససామ్ 27.36
 లంకా చేయం పురీ రమ్యా సవాజిరథకుంజరా
 సాగరే పతితా దృష్టౌ భగ్నుగోపురతోరణా 27.37
 లంకా దృష్టౌ మయా స్వప్నే రావణేనాభిరక్షితా
 దగ్ధా రామస్య దూతేన వానరేణ తరస్వినా 27.38
 పీత్వా తైలం ప్రన్యత్రాశ్చ ప్రహసంత్యో మహాస్వనాః
 లంకాయాం భస్మరూక్షాయాం ప్రవిష్టౌ రాక్షసస్త్రియః 27.39
 కుంభకర్ణాదయశ్వేమే సర్వే రాక్షసపుంగవాః
 రక్తం నివసనం గృహ్య ప్రవిష్టౌ గోమయహ్రాదే 27.40
 అపగచ్ఛత నశ్యధ్వం సీతామాప స రాఘవః
 ఘాతయేత్ పరమామర్షీ సర్వైస్సార్థం హి రాక్షసైః 27.41
 ప్రియాం బహుమతాం భార్యాం వనవాసమనుప్రతామ్
 భర్త్రితాం తర్జితాం వాపి నానుమంస్యతి రాఘవః 27.42

తదలం క్రూరవాక్యైర్వ్యః సాంత్యమేవాభిధీయతామ్
 అభియాచామ వైదేహీమ్ ఏతద్ధి మమ రోచతే 27.43
 యస్యామేవంవిధస్వప్నోద్దుఃఖితాయాం ప్రద్యశ్యతే
 సా దుఃఖైర్వివిధైర్ముక్తా ప్రియం ప్రాప్నోత్యనుత్తమమ్ 27.44
 భర్తీతామపి యాచధ్వం రాక్షస్యః కిం వివక్షయా
 రాఘవాద్ధి భయం ఘోరం రాక్షసానాముపస్థితమ్ 27.45
 ప్రణిపాతప్రసన్నాహి మైథిలీ జనకాత్యజా
 అలమేషా పరిత్రాతుం రాక్షస్యో మహతో భయాత్ 27.46
 అపి చాస్యా విశాలాక్ష్యా న కించిదుపలక్షయే
 విరూపమపి చాంగేషు సుసూక్ష్మమపి లక్షణమ్ 27.47
 ఛాయావైగుణ్యమాత్రం తు శంకే దుఃఖముపస్థితమ్
 అదుఃఖార్థామిమాం దేవీం వైహాయసముపస్థితామ్ 27.48
 అర్థసిద్ధిం తు వైదేహ్యః పశ్యామ్యహముపస్థితామ్

రాక్షసేంద్రవినాశం చ విజయం రాఘవస్య చ 27.49
 నిమిత్తభూతమేతత్తు శ్రోతుమస్యా మహత్ప్రియమ్
 ద్యశ్యతే చ స్ఫురచ్ఛక్తుః పద్మపత్రమివాయతమ్ 27.50
 ఈషచ్ఛ హృషితో వాస్యా దక్షిణాయా హ్యదక్షిణః
 అకస్మాదేవ వైదేహ్యః బాహురేకః ప్రకంపతే 27.51
 కరేణుహస్తప్రతిమః సవ్యశ్చోరురనుత్తమః
 వేపమానస్సూచయతి రాఘవం పురతస్స్థితమ్ 27.52
 పక్షీ చ శాఖా నిలయం ప్రవిష్టః
 పునః పునశ్చోత్తమ సాంత్యవాదీ
 సుస్వాగతాం వాచముదీరయాసః
 పునః పునశ్చోదయతీవ హృష్టః 27.53
 తతస్సా హ్రీమతీ బాలా భర్తుర్విజయహర్షితా
 అవోచద్యది తత్తథ్యం భవేయం శరణం హి వః 27.54

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే సప్తవింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే అష్టావింశ స్సర్గః

(సీత విలపించుచు ప్రాణపరిత్యాగమునకు సిద్ధపడుట)

సా రాక్షసేంద్రస్య వచో నిశమ్య
 తద్రావణస్యాప్రియమప్రియార్తా
 సీతా వితత్రాస యథా వనాంతే
 సింహాభిపన్నా గజరాజకన్యా 28.1
 సా రాక్షసీమధ్యగతా చ భీరుః
 వాగ్భిర్భృశం రావణతర్జితా చ
 కాంతారమధ్యే విజనే విస్యష్టా
 బాలేవ కన్యా విలలాప సీతా 28.2
 సత్యం బతేదం ప్రవదంతి లోకే
 నాకాలమృత్యుర్భవతీతి సంతః
 యత్రాహమేవం పరిభర్త్యుమానా
 జీవామి కించిత్ క్షణమవ్యపుణ్యా 28.3
 సుఖాద్విహీనం బహుదుఃఖపూర్ణమ్

ఇదం తు నూనం హృదయం స్థిరం మే
 విశీర్యతే యన్న సహస్రధాద్య
 వజ్రాహతం శృంగమివాచలస్య 28.4
 నైవాస్తి దోషం మమ నూనమత్ర
 వధ్యాహమస్యా ప్రియదర్శనస్య
 భావం న చాస్యాహమనుప్రదాతుమ్
 అలం ద్విజో మంత్రమివాద్విజాయ 28.5
 నూనం మమాంగాస్యచిరాదనార్యః
 శస్త్రైశ్చితైశ్చేత్యుతి రాక్షసేంద్రః
 తస్మిన్ననాగచ్ఛతి లోకనాథే
 గర్భస్థజంతోరివ శల్యకృంతః 28.6
 దుఃఖం బతేదం మమ దుఃఖితాయా
 మాసౌ చిరాయాధిగమిష్యతో ద్వా

బద్ధస్య వధ్యస్య తథా నిశాంతే
 రాజాపరాధాదివ తస్కరస్య 28.7
 హో రామ హో లక్ష్మణ హో సుమిత్రే
 హో రామమాతస్సహ మే జనన్యా
 ఏషా విపద్యామ్యహమల్పభాగ్యా
 మహార్ణవే నౌరివ మూఢవాతా 28.8
 తరస్వినౌ ధారయతా మృగస్య
 సత్వేన రూపం మనుజేంద్రపుత్రౌ
 నూనం విశస్తౌ మమ కారణాత్తై
 సింహర్షభౌ ద్వావివ వైద్యుతేన 28.9
 నూనం స కాలో మృగరూపధారీ
 మామల్పభాగ్యాం లులుభే తదానీమ్
 యత్రార్యపుత్రం విసనర్ష మూఢా
 రామానుజం లక్ష్మణపూర్వజం చ 28.10
 హో రామ సత్యవ్రత దీర్ఘబాహో
 హో పూర్ణచంద్రప్రతిమానవక్త్ర
 హో జీవలోకస్య హితః ప్రియశ్చ
 వధ్యాం న మాం వేత్సి హి రాక్షసానామ్ 28.11
 అనన్య దైవత్వమియం క్షమా చ
 భూమౌ చ శయ్యా నియమశ్చ ధర్మే
 పతివ్రతాత్వం విఫలం మమేదం
 కృతం కృతఘ్నేష్వివ మానుషాణామ్ 28.12
 మోఘో హి ధర్మశ్చరితో మయా యం
 తదైకపత్నీత్వమిదం నిరర్థమ్
 యా త్వాం న పశ్యామి కృశా వివర్ణా
 హీనా త్వయా సంగమనే నిరాశా 28.13
 పితుర్నిదేశం నియమేన కృత్వా

వనాన్నివృత్తశ్చరితవ్రతశ్చ
 స్త్రీభిస్తు మన్యే విపులేక్షణాభిః
 త్వం రంస్యసే వీతభయః కృతార్థః 28.14
 అహం తు రామ త్వయి జాతకామా
 చిరం వినాశాయ నిబద్ధభావా
 మోఘం చరిత్వా ధ తపోవ్రతం చ
 త్యక్త్వామి ధిక్! జీవితమల్పభాగ్యా 28.15
 సా జీవితం క్షిప్రమహం త్యజేయం
 విషేణ శస్త్రేణ శితేన వాపి
 విషస్య దాతా న హి మే స్తి కశ్చిత్
 శస్త్రస్య వా వేశ్యని రాక్షసస్య 28.16
 ఇతీవ దేవీ బహుధా విలప్య
 సర్వాత్మనా రామమనుస్మరంతీ
 ప్రవేపమానా పరిశుష్కవక్త్రా
 నగోత్తమం పుష్పితమాససాద 28.17
 శోకాభితప్తా బహుధా విచింత్య
 సీతా ధ వేణ్ముద్ధధనం గృహీత్వా
 ఉద్బుధ్య వేణ్ముద్ధధనేన శీఘ్రమ్
 అహం గమిష్యామి యమస్య మూలమ్ 28.18
 ఉపస్థితా సా మృదుసర్వగాత్రీ
 శాఖాం గృహీత్వా ధ నగస్య తస్య
 తస్యాస్తు రామం ప్రవిచింతయంత్యా
 రామానుజం స్వం చ కులం శుభాంగాః 28.19
 శోకానిమిత్తాని తథా బహూని
 ధైర్యార్జితాని ప్రవరాణి లోకే
 ప్రాదుర్నిమిత్తాని తదా బభూవుః
 పురాపి సిద్ధాన్యపలక్షితాని 28.20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే అష్టావింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే ఏకోనత్రింశ స్సర్గః
(సీతకు గోచరించిన శుభశకునములు)

తథాగతాం తాం వృథితామనిందితాం
వృషేత హర్షాం పరిదీనమానసామ్
శుభాం నిమిత్తాని శుభాని భేజిరే
నరం శ్రియా జుష్టమివోపజీవినః 29.1
తస్యాశ్శుభం వామమరాళపక్షమ్
రాజీవృతం కృష్ణవిశాలశుక్లమ్
ప్రాస్పందతైకం నయనం సుకేశ్యా
మీనాహతం పద్మమివాభితామ్రమ్ 29.2
భుజశ్చ చార్షంచితపీనవృత్తః
పరార్థకాలాగరుచందనార్హః
అనుత్తమేనాధ్యుషితః ప్రియేణ
చిరేణ వామస్యమవేపతాశు 29.3
గజేంద్రహస్తప్రతిమశ్చ పీనః
తయోర్ద్వయోస్సంహతయోస్సుజాతః
ప్రస్పందమానః పునరూరురస్యా
రామం పురస్తాత్ సీతమాచచక్షే 29.4

శుభం పునర్హేమసమానవర్ణమ్
ఈషద్రజోద్వస్తమివామలాక్ష్యాః
వాసః స్థితాయాశ్శిఖరాగ్రదత్త్యాః
కించిత్ పరిస్రంసత చారుగాత్త్యాః 29.5
ఏతైర్నిమిత్తైరపరైశ్చ సుభ్రూః
సంబోధితా ప్రాగపి సాధుసిద్ధైః
వాతాతపక్లాంతమివ ప్రణవ్షం
వర్షేణ బీజం ప్రతిసంజహర్ష 29.6
తస్యాః పునర్నింబఫలాధరోష్ఠం
స్వక్షిభ్రుకేశాంతమరాళపక్షమ్
వక్త్రం బభాసే సీతశుక్లదంష్ట్రం
రాహోర్ముఖాచ్ఛంద్ర ఇవ ప్రముక్తః 29.7
సా వీతశోకా వ్యపనీతతంద్రీ
శాంతజ్వరా హర్షవివృద్ధసత్త్వా
అశోభతార్యా వదనేన శుక్లే
శీతాంశునా రాత్రిరివోదితేన 29.8

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకోనత్రింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే త్రింశ స్సర్గః
(సీతాదేవితో సంభాషించు విషయమున హనుమంతుని అలోచన)

హనుమానపి విశ్రాంతః సర్వం శుశ్రావ తత్త్వతః
సీతాయాస్త్రిజటాయాశ్చ రాక్షసీనాం చ తర్జనమ్ 30.1
అవేక్షమాణస్తాం దేవీం దేవతామివ నందనే
తతో బహువిధాం చింతాం చింతయామాస వానరః 30.2
యాం కపీనాం సహస్రాణి సుబహూన్యయుతాని చ
దిక్షు సర్వాసు మార్గం తే సేయమాసాదితా మయా 30.3
చారేణ తు సుయుక్తేన శత్రోశ్శక్తిమవేక్షతా
గూఢేన చరతా తావత్ అవేక్షితమిదం మయా 30.4

రాక్షసానాం విశేషశ్చ పురీ చేయమవేక్షితా
రాక్షసాధిపతేరస్య ప్రభావో రావణస్య చ 30.5
యుక్తం తస్యాప్రమేయస్య సర్వసత్త్వదయావతః
సమాశ్వాసయితుం భార్యాం పతిదర్శనకాంక్షిణీమ్ 30.6
అహమాశ్వాసయామ్యేనాం పూర్ణచంద్రనిభాననామ్
అదృష్టదుఃఖాం దుఃఖార్తాం దుఃఖస్యాంతమగచ్ఛతీమ్ 30.7
యద్యుప్యహమిమాం దేవీం శోకోపహతచేతనామ్
అనాశ్వాస్య గమిష్యామి దోషవద్గమనం భవేత్ 30.8

గతే హి మయి తత్రేయం రాజపుత్రీ యశస్వినీ
 పరిత్రాణమవిందంతీ జానకీ జీవితం త్యజేత్ 30.9
 మయా చ స మహాబాహుః పూర్ణచంద్రనిభానసః
 సమాశ్యాసయితుం న్యాయ్యః సీతాదర్శనలాలసః 30.10
 నిశాచరీణాం ప్రత్యక్షమ్ అనర్థం చాభి భాషణమ్
 కథం ను ఖలు కర్తవ్యమ్ ఇదం కృచ్ఛగతో హ్యహమ్ 30.11
 అనేన రాత్రిశేషేణ యది నాశ్వాస్యతే మయా
 సర్వథా నాస్తి సందేహః పరిత్యక్ష్వతి జీవితమ్ 30.12
 రామశ్చ యది పృచ్ఛేన్యాం కిం మాం సీతా బ్రవీద్వచః
 కిమహం తం ప్రతి బ్రూయామ్ అసంభాష్య సుమధ్యమామ్ 30.13
 సీతాసందేశరహితం మామితస్వరయా గతమ్
 నిర్దహేదపి కాకుత్స్థః క్రుద్ధస్త్రీవ్రేణ చక్షుషా 30.14
 యదిచోద్యోజయిష్యామి భర్తారం రామకారణాత్
 వ్యర్థమాగమనం తస్య ససైన్యస్య భవిష్యతి 30.15
 అంతరం త్వహమాసాద్య రాక్షసీనామిహ స్థితః
 శనైరాశ్వాసయిష్యామి సంతాపబహుళామిమామ్ 30.16
 అహం త్యతితనుశ్చైవ వానరశ్చ విశేషతః
 వాచం చోదాహరిష్యామి మానుషీమిహ సంస్కృతామ్ 30.17
 యది వాచం ప్రదాస్యామి ద్విజాతిరివ సంస్కృతామ్
 రావణం మన్యమానా మాం సీతా భీతా భవిష్యతి
 వానరస్య విశేషేణ కథం స్యాదభిభాషణమ్ 30.18
 అవశ్యమేవ వక్తవ్యం మానుషం వాక్యమర్థవత్
 మయా సాంత్యయితుం శక్యా నాన్యథేయమనిందితా 30.19
 సేయమాలోక్య మే రూపం జానకీ భాషితం తథా
 రక్షోభిస్త్రాసితా పూర్వం భూయస్త్రాసం గమిష్యతి 30.20
 తతో జాతపరిత్రాసా శబ్దం కుర్యాన్యనస్వినీ
 జానానా మాం విశాలాక్షీ రావణం కామరూపిణమ్ 30.21
 సీతయా చ కృతే శబ్దే సహసా రాక్షసీగణః
 నానాప్రహరణో ఘోరః సమేయాదంతకోపమః 30.22
 తతో మాం సంపరిక్షిప్య సర్వతో వికృతాననాః
 వధే చ గ్రహణే చైవ కుర్యుర్యత్నం యథాబలమ్ 30.23

గృహ్య శాఖాః ప్రశాఖాశ్చ స్కంధాశ్చోత్తమశాఖినామ్
 దృష్ట్వా విపరిధావంతం భవేయుర్భయశంకితాః 30.24
 మమ రూపం చ సంప్రేక్ష్య వనే విచరతో మహాత్
 రాక్షస్యో భయవిత్రస్తా భవేయుర్వికృతాననాః 30.25
 తతః కుర్యుస్సమాహ్వనం రాక్షస్యో రక్షసామపి
 రాక్షసేంద్రనియుక్తానాం రాక్షసేంద్రనివేశనే 30.26
 తే శూలశక్తినిస్త్రింశవివిధాయుధపాణయః
 ఆపతేయుర్విమర్దే స్మిన్ వేగేనోద్వేగకారిణః 30.27
 సంరుద్ధస్సైస్తు పరితో విధమన్ రక్షసాం బలమ్
 శక్నుయాం న తు సంప్రాప్తుం పరం పారం మహోదధేః 30.28
 మాం వా గృహీయురాప్లుత్య బహవశ్శీఘ్రకారిణః
 స్యాదియం చాగృహీతార్థా మమ చ గ్రహణం భవేత్ 30.29
 హింసాభిరుచయో హింస్యః ఇమాం వా జనకాత్మజామ్
 విపన్నం స్యాత్ తతః కార్యం రామసుగ్రీవయోరిదమ్ 30.30
 ఉద్దేశే నష్టమార్గేఽస్మిన్ రాక్షసైః పరివారితే
 సాగరేణ పరిక్షిప్తే గుప్తే వసతి జానకీ 30.31
 విశస్తే వా గృహీతే వా రక్షోభిర్మయి సంయుగే
 నాన్యం పశ్యామి రామస్య సాహాయ్యం కార్యసాధనే 30.32
 విమృశంశ్చ న పశ్యామి యో హతే మయి వానరః
 శతయోజనవిస్తీర్ణం లంఘయేత మహోదధిమ్ 30.33
 కామం హంతుం సమర్థోఽస్మి సహస్రాణ్యపి రక్షసామ్
 న తు శక్ష్వామి సంప్రాప్తుం పరం పారం మహోదధేః 30.34
 అసత్యాని చ యుద్ధాని సంశయో మే న రోచతే
 కశ్చ నిస్సంశయం కార్యం కుర్యాత్ ప్రాజ్ఞస్ససంశయమ్ 30.35
 ప్రాణత్యాగశ్చ వైదేహ్యో భవేదనభిభాషణే
 విష దోషో మహాన్ హి స్యాత్ మమ సీతాభిభాషణే 30.36
 భూతాశ్చార్థా వినశ్యంతి దేశకాలవిరోధితాః
 విక్లబం దూతమాసాద్య తమస్సూర్యోదయే యథా 30.37
 అర్థానర్థాన్తరే బుద్ధినిశ్చితాపి న శోభతే
 ఘాతయంతి హి కార్యాణి దూతాః పండితమానినః 30.38
 న వినశ్యేత్ కథం కార్యం వైక్లబ్యం న కథం భవేత్

లంఘనం చ నముద్రస్య కథం ను న వృథా భవేత్ 30.39

కథం ను ఖలు వాక్యం మే శృణుయాన్నోద్విజేత వా

ఇతి సంబింత్య హనుమాన్ చకార మతిమాన్ మతిమ్ 30.40

రామమక్లిష్టకర్మాణం స్వబంధుమనుకీర్తయన్

నైనాముద్వేజయిష్యామి తద్బంధుగతమానసామ్ 30.41

ఇక్షావకూణాం వరిష్టస్య రామస్య విదితాత్మనః

శుభాని ధర్మయుక్తాని వచనాని సమర్పయన్ 30.42

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే త్రింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే ఏకత్రింశ స్సర్గః

(సీతాదేవికి వినపడునట్లు హనుమంతుడు రామకథను వర్ణించుట)

ఏవం బహువిధాం చింతాం చింతయిత్వా మహామతిః

సంశ్రవే మధురం వాక్యం వైదేహ్యో వ్యాజహార హ 31.1

రాజా దశరథో నామ రథకుంజరవాజిమాన్

పుణ్యశీలో మహాకీర్తిః ఇక్షావకూణాం మహాయశాః 31.2

రాజర్షీణాం గుణశ్రేష్ఠః తపసా చర్షిభిస్సమః

చక్రవర్తికులే జాతః పురందరసమో బలే 31.3

అహింసారతిరక్షుద్రో ఘృణీ సత్యపరాక్రమః

ముఖ్యశ్చేక్షాకువంశస్య లక్ష్మీవాన్ లక్ష్మీవర్ధనః 31.4

పార్థివవ్యంజనైర్ముక్తః పృథుశ్రీః పార్థివర్షభః

పృథివ్యాం చతురంతాయాం విశ్రుతస్సుఖదస్సుఖీ 31.5

తస్య పుత్రః ప్రియో జ్యేష్ఠః తారాధిపనిభాననః

రామో నామ విశేషజ్ఞః శ్రేష్ఠస్సర్వధనుష్మతామ్ 31.6

రక్షితా స్వస్య ధర్మస్య స్వజనస్య చ రక్షితా

రక్షితా జీవలోకస్య ధర్మస్య చ పరంతపః 31.7

తస్య సత్యాభిసంధస్య వృద్ధస్య వచనాత్ పితుః

సభార్యస్సహ చ భ్రాత్రా వీరః ప్రవ్రాజితో వనమ్ 31.8

తేన తత్ర మహారణ్యే మృగయాం పరిధావతా

రాక్షసా నిహతాశ్చూరా బహవః కామరూపిణః 31.9

జనస్థానవధం శ్రుత్వా హతౌ చ ఖరదూషణౌ

తతస్త్యమర్షాపహృతా జానకీ రావణేన తు

శ్రావయిష్యామి సర్వాణి మధురాం ప్రబ్రువన్ గిరమ్

శ్రద్ధాస్యతి యథా హీయం తథా సర్వం సమాదధే 30.43

ఇతి స బహువిధం మహానుభావో

జగతిపతేః ప్రమదామవేక్షమాణః

మధురమవితథం జగాద వాక్యం

ద్రుమవిటపాంతరమాస్థితో హనుమాన్ 30.44

వంచయిత్వా వనే రామం మృగరూపేణ మాయయా 31.10

స మార్గమాణస్తాం దేవీం రామస్సీతామనిందితామ్

ఆససాద వనే మిత్రం సుగ్రీవం నామ వానరమ్ 31.11

తతస్స వాలినం హత్వా రామః పరపురంజయః

ప్రాయచ్ఛత్ కపిరాజ్యం తత్ సుగ్రీవాయ మహాబలః 31.12

సుగ్రీవేణాపి సందిష్టా హరయః కామరూపిణః

దిక్షు సర్వాసు తాం దేవీం విచిన్వంతి సహస్రశః 31.13

అహం సంపాతివచనాత్ శతయోజనమాయతమ్

అస్యా హేతోర్విశాలాక్ష్యాః సాగరం వేగవాన్ పుతః 31.14

యథారూపాం యథావర్ణాం యథాలక్ష్మీం చ నిశ్చితామ్

అశ్రౌషం రాఘవస్యాహం సేయమాసాదితా మయా 31.15

విరరామైవముక్తాసౌ వాచం వానరపుంగవః

జానకీ చాపి తచ్చుత్వా పరం విన్యయమాగతా 31.16

తతస్సా వక్రకేశాంతా సుకేశీ కేశసంవృతమ్

ఉన్నమ్య వదనం భీరుః శింశుపావృక్షమైక్షత 31.17

నిశమ్య సీతా వచనం కపేశ్చ

దిశశ్చ సర్వాః ప్రదిశశ్చ వీక్ష్య

స్వయం ప్రహర్షం పరమం జగామ

సర్వాత్మనా రామమనుస్మరంతీ 31.18

సా తిర్యగూర్ధ్వం చ తథాపృథస్తాత్

నిరీక్షమాణా తమచింత్యబుద్ధిమ్
దదర్శ పింగాధిపతేరమాత్యం

వాతాత్మజం సూర్యమివోదయస్థమ్ 31.19

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకత్రింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే ద్వాత్రింశ స్సర్గః

(సీతాదేవి యొక్క ఆలోచనాపరంపరలు)

తతశ్శాఖాంతరే లీనం దృష్ట్వా చలితమానసా
వేష్టితార్జునవస్త్రం తం విద్యుత్ సంఘాతపింగళమ్ 32. 1
సా దదర్శ కపిం తత్ర ప్రశ్రితం ప్రియవాదినమ్
పుల్లాశోకోత్కరాభాసం తప్తచామీకరేక్షణమ్ 32. 2
సాథ దృష్ట్వాహరిశ్రేష్ఠం వినీతవదపస్థితమ్
మైథిలీ చింతయామాస విస్మయం పరమం గతా 32. 3
అహో భీమమిదం రూపం వానరస్య దురాసదమ్
దుర్నిరీక్షమితి జ్ఞాత్వా పునరేవ ముమోహ సా 32. 4
విలలాప భృశం సీతా కరుణం భయమోహితా
రామరామేతి దుఃఖార్తా లక్ష్మణేతి చ భామినీ 32. 5
రురోద బహుధా సీతా మందం మందస్యరా సతీ
సా తం దృష్ట్వాహరిశ్రేష్ఠం వినీతవదుపస్థితమ్
మైథిలీ చింతయామాస స్వప్నో యమితి భామినీ 32. 6
సా వీక్షమాణా పృథుభుగ్నవక్త్రం
శాఖామృగేంద్రస్య యథోక్తకారమ్
దదర్శ పింగాధిపతేరమాత్యం
వాతాత్మజం బుద్ధిమతాం వరిష్ఠమ్ 32. 7
సా తం సమీక్ష్యైవ భృశం వినంజ్ఞా
గతాసుకల్పేన బభూవ సీతా
చిరేణ సంజ్ఞాం ప్రతిలభ్య భూయో
విచింతయామాస విశాలనేత్రా 32. 8
స్వప్నే మయా యం వికృతో ద్య దృష్టః
శాఖామృగశ్శాస్త్రగణైర్నిషిద్ధః

స్వస్యస్తు రామాయ సలక్ష్మణాయ
తథా పితుర్యే జనకస్య రాజ్ఞః 32. 9
స్వప్నోపి నాయం న హి మే స్తి నిద్రా
శోకేన దుఃఖేన చ పీడితాయాః
సుఖం హి మే నాస్తి యతో స్మి హీనా
తేనేందుపూర్ణప్రతిమాననేన 32. 10
రామేతి రామేతి సదైవ బుద్ధ్యా
విచింత్య వాచా బ్రువతీ తమేవ
తస్యానురూపాం చ కథాం తమర్థమ్
ఏవం ప్రపశ్యామి తథా శృణోమి 32. 11
అహం హి తస్యాద్య మనోభవేన
సంపీడితా తద్గతసర్వభావా
విచింతయంతీ సతతం తమేవ
తమేవ పశ్యామి తథా శృణోమి 32. 12
మనోరథస్సాద్వదితి చింతయామి
తథాపి బుద్ధ్యా చ వితర్కయామి
కిం కారణం తస్య హి నాస్తి రూపం
సువ్యక్తరూపశ్చ వదత్యయం మామ్ 32. 13
నమోస్తు వాచస్పతయే సవజ్రిణే
స్వయంభువే చైవ హుతాశనాయ చ
అనేన చోక్తం యదిదం మమాగ్రతో
వనౌకసా తచ్చ తథాస్తు నాన్యథా 32. 14

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ద్వాత్రింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే త్రయస్త్రింశ స్సర్గః
(సీతాదేవి హనుమంతునకు తన వృత్తాంతమును తెలియజెప్పుట)

సో వతీర్య ద్రుమాత్ తస్మాత్ విద్రుమ ప్రతిమాననః

వినీతవేషః కృపణః ప్రణిపత్యోపసృత్య చ 33.1

తామబ్రవీన్మహాతేజా హనుమాన్ మారుతాత్మజః

శిరస్యంజలిమాధాయ సీతాం మధురయా గిరా 33.2

కా ను పద్మపలాశాక్షి క్లిష్టకౌశేయవాసిని

ద్రుమస్య శాఖామాలంబ్య తిష్ఠసి త్వమనిందితే 33.3

కిమర్థం తవ నేత్రాభ్యాం వారి స్రవతి శోకజమ్

పుండరీకపలాశాఖ్యాం విప్రకీర్ణమివోదకమ్ 33.4

సురాణామసురాణాం వా నాగగంధర్వరక్షసామ్

యక్షాణాం కిన్నరాణాం వా కా త్వం భవసి శోభనే 33.5

కా త్వం భవసి రుద్రాణాం మరుతాం వా వరాననే

వసూనాం వా వరారోహే దేవతా ప్రతిభాసి మే 33.6

కిం ను చంద్రమసా హీనా పతితా విబుధాలయాత్

రోహిణీ జ్యోతిషాం శ్రేష్ఠా శ్రేష్ఠాసర్వగుణాన్వితా 33.7

కా త్వం భవసి కల్యాణీ త్వమనిందితలోచనే

కోపాద్వాయది వా మోహాత్ భర్తారమసితేక్షణే

వసిష్ఠం కోపయిత్వా త్వం నాసి కల్యాణ్యరుంధతీ 33.8

కో ను పుత్రః పితా భ్రాతా భర్తా వా తే సుమధ్యమే

అస్మాల్లోకాదముం లోకం గతం త్వమనుశోచసి 33.9

రోదనాదతినిశ్వాసాత్ భూమిసంస్పర్శనాదపి

న త్వాం దేవీమహం మన్యే రాజ్ఞస్సంజ్ఞావధారణాత్ 33.10

వ్యంజనాని చ తే యాని లక్షణాని చ లక్షయే

మహిషీ భూమిపాలస్య రాజకన్యాసి మే మతా 33.11

రావణేన జనస్థానాత్ బలాదపదహృతా యది

సీతా త్వమసి భద్రం తే తన్మమాచక్ష్యపృచ్ఛతః 33.12

యథా హి తవ వై దైన్యం రూపం చాప్యతిమానుషమ్

తపసా చాన్వితో వేషః త్వం రామమహిషీ ధ్రువమ్ 33.13

సా తస్య వచనం శ్రుత్వా రామకీర్తనహర్షితా

ఉవాచ వాక్యం వైదేహీ హనుమంతం ద్రుమాశ్రితమ్ 33.14

పృథివ్యాం రాజసింహానాం ముఖ్యస్య విదితాత్మనః

స్నుషా దశరథస్యాహం శత్రు సైన్యప్రతాపినః 33.15

దుహితా జనకస్యాహం వైదేహస్య మహాత్మనః

సీతేతి నామ నామ్నూహం భార్యా రామస్య ధీమతః 33.16

సమా ద్వాదశ తత్రాహం రాఘవస్య నివేశనే

భుంజానా మానుషాన్ భోగాన్ సర్వకామసమ్పద్ధినీ 33.17

తతస్త్రయోదశే వర్షే రాజ్యేనేక్ష్యాకునందనమ్

అభిషేచయితుం రాజా సోపాధ్యాయః ప్రచక్రమే 33.18

తస్మిన్ సంభియమాణే తు రాఘవస్యాభిషేచనే

కైకేయీ నామ భర్తారం దేవీ వచనమబ్రవీత్ 33.19

న పిబేయం న ఖాదేయం ప్రత్యహం మమ భోజనమ్

ఏష మే జీవితస్యాంతో రామో యద్యభిషిచ్యతే 33.20

యత్తదుక్తం త్వయా వాక్యం ప్రీత్యా నృపతిసత్తమ

తచ్ఛేన్న వితథం కార్యం వనం గచ్ఛతు రాఘవః 33.21

స రాజా సత్యవాగ్దేవ్యా వరదానమనుస్మరన్

ముమోహ వచనం శ్రుత్వా కైకేయ్యాః క్రూరమప్రియమ్ 33.22

తతస్తు స్థవిరో రాజా సత్యే ధర్మే వ్యవస్థితః

జ్యేష్ఠం యశస్వినం పుత్రం రుదన్ రాజ్యమయాచత 33.23

స పితుర్వచనం శ్రీమాన్ అభిషేకాత్పరం ప్రియమ్

మనసా పూర్వమాసాద్య వాచా ప్రతిగృహీతవాన్ 33.24

దద్యాన్న ప్రతిగృహీయాత్ న బ్రూయాత్ కించిదప్రియమ్

అపి జీవితహేతోర్వా రామస్సత్యపరాక్రమః 33.25

స విహాయోత్తరీయాణి మహార్థాణి మహాయశాః

విస్మజ్య మనసా రాజ్యం జనన్యై మాం సమాదిశత్ 33.26

సాహం తస్యాగ్రతస్తూర్ణం ప్రస్థితా వనచారిణీ

న హి మే తేన హీనాయా వాసస్వర్గే లపి రోచతే 33.27

ప్రాగేవ తు మహాభాగః సౌమిత్రిర్మిత్రనందనః

పూర్వజస్యానుయాత్రార్థే ద్రుమచీరైరలంకృతః 33.28

తే వయం భర్తురాదేశం బహుమాన్య దృఢప్రతాః

ప్రవిష్టాః స్య పురా దృష్టం వనం గంభీరదర్శనమ్ 33.29
వనతో దండకారణ్యే తస్యాహమమితోజసః

రక్షసా పహృతా భార్యా రావణేన దురాత్మనా 33.30
ద్వా మాసౌ తేన మే కాలో జీవితానుగ్రహః కృతః

ఊర్ధ్వం ద్వాభ్యాం తు మాసాభ్యాం తతస్త్యక్ష్యామి జీవితమ్ 33.31

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే త్రయస్త్రింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే చతుస్త్రింశ స్సర్గః

(హనుమంతుని యెడల సీత సందేహము, హనుమ శ్రీరాముని గుణములను కీర్తించుట)

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా హనుమాన్ హరియాధపః
దుఃఖాద్దుఃఖాభిభూతాయాః సాంత్యముత్తరమబ్రవీత్ 34.1
అహం రామస్య సందేశాత్ దేవి దూతస్తవాగతః
వైదేహి కుశలీ రామః త్వాం చ కౌశలమబ్రవీత్ 34.2
యో బ్రాహ్మమస్తం వేదాంశ్చ వేద వేదవిదాం వరః
స త్వాం దాశరథీ రామో దేవి కౌశలమబ్రవీత్ 34.3
లక్ష్మణశ్చ మహాతేజా భర్తుస్తేనుచరః ప్రియః
కృతవాన్ శోకసంతప్తః శిరసా తేభివాదనమ్ 34.4
సా తయోః కుశలం దేవీ నిశమ్య నరసింహయోః
ప్రీతిసంహృష్టసర్వాంగీ హనుమాంతమథాబ్రవీత్ 34.5
కల్యాణీ బత గాథేయం లౌకికీ ప్రతిభాతి మా
ఏతి జీవంతమానందో నరం వర్షశతాదపి 34.6
తయా సమాగతే తస్మిన్ ప్రీతిరుత్పాదితాద్భుతా
పరస్పరేణ చాలాపం విశ్వస్త్వై తౌ ప్రచక్రతుః 34.7
తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా హనుమాన్ హరియాధపః
సీతాయాశ్శోకదీనాయాః సమీపముపచక్రమే 34.8
యథా యథా సమీపం స హనుమానుపసర్పతి
తథా తథా రావణం సా తం సీతా పరిశంకతే 34.9
అహో ధిక్ దుష్కృతమిదం కథితం హి యదస్య మే
రూపాంతరముపాగమ్య స ఏవాయం హి రావణః 34.10
తామశోకస్య శాఖాం సా విముక్త్యా శోకకర్మితా
తస్యామేవానవద్యాంగీ ధరణ్యాం సముపావిశత్ 34.11
హనుమానపి దుఃఖార్తాం తాం దృష్ట్వా భయమోహితామ్

అవందత మహాబాహుః తతస్తాం జనకాత్మజామ్
సా వైనం భయవిత్రస్తా భూయో నైవాభ్యుదైక్షత 34.12
తం దృష్ట్వా వందమానం తు సీతా శశినిభాననా
అబ్రవీద్ధీర్ఘముచ్ఛ్వస్య వానరం మధురస్వరా 34.13
మాయాం ప్రవిష్టో మాయావీ యది త్వం రావణస్స్వయమ్
ఉత్పాదయసి మే భూయః సంతాపం తన్న శోభనమ్ 34.14
స్వం పరిత్యజ్య రూపం యః పరివ్రాజకరూపద్రుత్
జనస్థానే మయా దృష్టః త్వం స ఏవాసి రావణః 34.15
ఉపవాసకృశాం దీనాం కామరూప నిశాచర
సంతాపయసి మాం భూయః సంతప్తాం తన్న శోభనమ్ 34.16
అథవా నైతదేవం హి యన్మయా పరిశంకితమ్
మనసో హి మమ ప్రీతిః ఉత్పన్నా తవ దర్శనాత్ 34.17
యది రామస్య దూతస్త్యమ్ ఆగతో భద్రమస్తు తే
పృచ్ఛామి త్వాం హరిశ్రేష్ఠ ప్రియా రామకథా హి మే 34.18
గుణాన్ రామస్య కథయ ప్రియస్య మమ వానర
చిత్తం హరసి మే సౌమ్య నదీకూలం యథా రయః 34.19
అహో! స్వప్నస్య సుఖతా యాహమేవం చిరాహృతా
ప్రేషితం నామ పశ్యామి రాఘవేణ వనౌకసమ్ 34.20
స్వప్నే పి యద్యహం వీరం రాఘవం సహలక్ష్మణమ్
పశ్యేయం నావసీదేయం స్వప్నోఽపి మమ మత్సరీ 34.21
నాహం స్వప్నమిమం మన్యే స్వప్నే దృష్ట్వా హి వానరమ్
న శక్యోభ్యుదయః ప్రాప్తం ప్రాప్తశ్చాభ్యుదయో మమ 34.22
కిం ను స్యాచిత్తమోహో యం భవేద్వాతగతిస్త్వియమ్

ఉన్నాడజో వికారో వా స్యాదియం మృగతృష్టికా 34.23
 అథవా నాయమున్నాదో మోహో పృన్మాదలక్షణః
 సంబుధ్యే చాహమాత్మానమ్ ఇమం చాపి వనాకసమ్ 34.24
 ఇత్యేవం బహుధా సీతా సంప్రధార్య బలాబలమ్
 రక్షసాం కామరూపత్వాత్ మేనే తం రాక్షసాధిపమ్ 34.25
 ఏతాం బుద్ధిం తదా కృత్వా సీతా సా తనుమధ్యమా
 న ప్రతివ్యాజహారాథ వానరం జనకాత్మజా 34.26
 సీతాయాశ్చింతితం బుద్ధ్యా హనుమాన్ మారుతాత్మజః
 శ్రోత్రానుకూలైర్వచనైః తదా తాం సంప్రహర్షయత్ 34.27
 ఆదిత్య ఇవ తేజస్వీ లోకకాంతశ్శశీ యథా
 రాజా సర్వస్య లోకస్య దేవో వైశ్రవణో యథా 34.28
 విక్రమేణోపపన్నశ్చ యథా విష్ణుర్మహాయశాః
 సత్యవాదీ మధురవాక్ దేవో వాచస్పతిర్యథా 34.29
 రూపవాన్ సుభగశ్రీమాన్ కందర్ప ఇవ మూర్తిమాన్
 స్థానక్రోధః ప్రహర్తా చ శ్రేష్ఠో లోకే మహారథః
 బాహుచ్ఛాయామపష్టభ్దో యస్య లోకో మహాత్మనః 34.30
 అపకృష్ట్యాశ్రమపదాత్ మృగరూపేణ రాఘవమ్ 34.31
 శూన్యే యేనాపనీతాసి తస్య ద్రక్ష్యసి యత్ఫలమ్

న చిరాద్రావణం సంఖ్యే యో వధిష్యతి వీర్యవాన్ 34.32
 రోషప్రముక్తైరిషుభిః జ్వలద్ధిరివ పావకైః
 తేనాహం ప్రేషితో దూతః త్వత్సకాశమిహాగతః 34.33
 త్వద్వియోగేన దుఃఖార్తః స త్వాం కౌశలమబ్రవీత్
 లక్ష్మణశ్చ మహాతేజాః సుమిత్రానందవర్ధనః 34.34
 అభివాద్య మహాబాహూః స త్వాం కౌశలమబ్రవీత్
 రామస్య చ సఖా దేవి సుగ్రీవో నామ వానరః 34.35
 రాజా వానరముఖ్యానాం స త్వాం కౌశలమబ్రవీత్
 నిత్యం స్యరతి రామస్త్వాం ససుగ్రీవ స్ఫలక్షణః 34.36
 దిష్ట్యా జీవసి వైదేహి రాక్షసీవశమాగతా
 నచిరాత్ ద్రక్ష్యసే రామం లక్ష్మణం చ మహాబలమ్ 34.37
 మధ్యే వానరకోటీనాం సుగ్రీవం చామితౌజసమ్
 అహం సుగ్రీవనచివో హనుమాన్నామ వానరః 34.38
 ప్రవిష్టో నగరీం లంకాం లంఘయిత్వా మహోదధిమ్
 కృత్వా మూర్ధ్ని పదన్యాసం రావణస్య దురాత్మనః 34.39
 త్వాం ద్రష్టుముపయాతోహం సమాశ్రిత్య పరాక్రమమ్
 నాహమస్మి తథా దేవి యథా మామవగచ్ఛసి
 విశంకా త్యజ్యతామేషా శ్రద్ధత్స్య వదతో మమ 34.40

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే చతుస్త్రింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే పంచత్రింశ స్సర్గః

(సీత కోరిక పై హనుమంతుడు శ్రీరాముని శరీర చిహ్నములను, గుణములను వివరించుట, నరవానరుల మైత్రి విషయమును తెలిపి, సీతకు విశ్వాసమును గలిగించుట)

తాం తు రామకథాం శ్రుత్వా వైదేహీ వానరర్షభాత్
 ఉవాచ వచనం సాంత్యమ్ ఇదం మధురయా గిరా 35.1
 క్వ తే రామేణ సంసర్గః కథం జానాసి లక్ష్మణమ్
 వానరాణాం నరాణాం చ కథమాసీత్ సమాగమః 35.2
 యాని రామస్య లింగాని లక్ష్మణస్య చ వానర
 తాని భూయస్సమాచక్ష్య న మాం శోకస్సమావిశేత్ 35.3
 కీదృశం తస్య సంస్థానం రూపం రామస్య కీదృశమ్
 కథమూరూ కథం బాహూ లక్ష్మణస్య చ శంస మే 35.4

ఏవముక్తస్తు వైదేహ్యో హనుమాన్ మారుతాత్మజః
 తతో రామం యథాతత్త్వమ్ ఆఖ్యాతుముపచక్రమే 35.5
 జానంతీ బత దిష్ట్యా మాం వైదేహి పరిపృచ్ఛసి
 భర్తుః కమలపత్రాక్షి సంస్థానం లక్ష్మణస్య చ 35.6
 యాని రామస్య చిహ్నాని లక్ష్మణస్య చ యాని వై
 లక్ష్మితాని విశాలాక్షి వదతశ్చృణు తాని మే 35.7
 రామః కమలపత్రాక్షః సర్వసత్త్వమనోహరః
 రూపదాక్షిణ్యసంపన్నః ప్రసూతో జనకాత్మజే 35.8

తేజసాదిత్య సంకాశః క్షమయా పృథివీసమః
 బృహస్పతిసమో బుద్ధ్యా యశసా వాసవోపమః 35.9
 రక్షితా జీవలోకస్య స్వజనస్యాభిరక్షితా
 రక్షితా స్వస్య వృత్తస్య ధర్మస్య చ పరంతపః 35.10
 రామో భామిని లోకస్య చాతుర్వర్ణస్య రక్షితా
 మర్యాదానాం చ లోకస్య కర్తా కారయితా చ సః 35.11
 అర్చిష్మానర్చితోత్యర్థం బ్రహ్మచర్యవ్రతేస్థితః
 సాధూనాముపకారజ్ఞః ప్రచారజ్ఞశ్చ కర్మణామ్ 35.12
 రాజవిద్యావినీతశ్చ బ్రాహ్మణానాముపాసితా
 శ్రుతవాన్ శీలసంపన్నో వినీతశ్చ పరంతపః 35.13
 యజుర్వేదవినీతశ్చ వేదవిద్ధిః సుపూజితః
 ధనుర్వేదే చ వేదేషు వేదాంగేషు చ నిష్ఠితః 35.14
 విపులాంసో మహాబాహుః కంబుగ్రీవః శుభాననః
 గూఢజతుః సుతామ్రాక్షో రామో దేవి జనైః శ్రుతః 35.15
 దుందుభిస్వననిర్దోషః స్నిగ్ధవర్ణః ప్రతాపవాన్
 సమస్సమవిభక్తాంగో వర్ణం శ్యామం సమాశ్రితః 35.16
 త్రిస్థిరస్త్రిపలంబశ్చ త్రిసమస్త్రిపు చోన్నతః
 త్రితామ్రస్త్రిపు చ స్నిగ్ధో గంభీరస్త్రిపు నిత్యశః 35.17
 త్రివలీవాంస్త్రవనతః చతుర్వ్యంగస్త్రిశీర్షవాన్
 చతుష్కలశ్చతుర్లేఖః చతుష్కిష్కశ్చతుస్సమః 35.18
 చతుర్దశసమద్వంద్వః చతుర్దంష్ట్రశ్చతుర్గతిః
 మహోష్ఠహనునాసశ్చ పంచస్నిగ్ధోఽష్టవంశవాన్ 35.19
 దశపద్మో దశబృహత్ త్రిభిర్వ్యాప్తో ద్విశుక్లవాన్
 షడున్నతో నవతనుః త్రిభిర్వ్యాప్తోతి రాఘవః 35.20
 సత్యధర్మపరశ్రీమాన్ సంగ్రాహనుగ్రహే రతః
 దేశకాలవిభాగజ్ఞః సర్వలోక ప్రియంవదః 35.21
 భ్రాతా చ తస్య ద్వైమాత్రః సౌమిత్రిరపరాజితః
 అనురాగేణ రూపేణ గుణైశ్చైవ తథావిధః 35.22
 స సువర్ణచ్ఛవిః శ్రీమాన్ రామశ్శ్యామో మహాయశాః
 తావుభౌ సరశార్దూలౌ త్వద్ధర్మనసముత్సుకౌ 35.23
 విచిన్వంతౌ మహీం కృత్స్నామ్ అస్యాభిరభిసంగతౌ

త్వామేవ మార్గమాణౌ తౌ విచరంతౌ వసుంధరామ్ 35.24
 దదర్శతుః మృగపతిం పూర్వజేనావరోపితమ్
 ఋష్యమూకస్య పృష్ఠే తు బహుపాదపసంకులే
 భ్రాతుర్భయార్తమాసీనం సుగ్రీవం ప్రియదర్శనమ్ 35.25
 వయం తు హరిరాజం తం సుగ్రీవం సత్యసంగరమ్
 పరిచర్యామహే రాజ్యాత్ పూర్వజేనావరోపితమ్ 35.26
 తతస్తౌ చీరవసనౌ ధనుః ప్రవరపాణినౌ 35.27
 ఋశ్యమూకస్య శైలస్య రమ్యం దేశముపాగతౌ
 స తౌ దృష్ట్వా నరవ్యాఘ్రౌ ధన్వినౌ వానరర్షభః 35.28
 అవపుతో గిరేస్తస్య శిఖరం భయమోహితః
 తతస్య శిఖరే తస్మిన్ వానరేంద్రో వ్యపస్థితః
 తయోస్సమీపం మామేవ ప్రేషయామాస సత్వరమ్ 35.29
 తావహం పురుషవ్యాఘ్రౌ సుగ్రీవచచనాత్ ప్రభూ 35.30
 రూపలక్షణసంపన్నౌ కృతాంజలిరుపస్థితః
 తౌ పరిజ్ఞాతతత్త్వార్థౌ మయా ప్రీతిసమన్వితౌ 35.31
 పృష్ఠమారోప్య తం దేశం ప్రాపితౌ పురుషర్షభౌ
 నివేదితౌ చ తత్వేన సుగ్రీవాయ మహాత్మనే 35.32
 తయోరన్యోన్యసల్లాపాత్ భృశం ప్రీతిరజాయత
 తతస్తౌ ప్రీతిసంపన్నౌ హరీశ్వరనరేశ్వరౌ
 పరస్పరకృతాశ్వాసౌ కథయా పూర్వవృత్తయా 35.33
 తతస్య సాంత్యయామాస సుగ్రీవం లక్ష్మణాగ్రజః
 స్త్రీహేతోర్వాలినా భ్రాతౌ నిరస్తమురుతేజసా 35.34
 తతస్త్వన్నాశజం శోకం రామస్యాక్లిష్టకర్మణః
 లక్ష్మణో వానరేంద్రాయ సుగ్రీవాయ న్యవేదయత్ 35.35
 స శ్రుత్వా వానరేంద్రస్తు లక్ష్మణేనేరితం వచః
 తదాసీన్నిష్క్రభోత్యర్థం గ్రహగ్రస్త ఇవాంశుమాన్ 35.36
 తతస్త్వద్గాత్రశోభీని రక్షసా హ్రియమాణయా
 యాన్యాభరణజాలాని పాతితాని మహీతలే 35.37
 తాని సర్వాణి రామాయ ఆనీయ హరియూథపాః
 సంహృష్టౌ దర్శయామాసుః గతిం తు న విదుస్తవ 35.38
 తాని రామాయ దత్తాని మయైవోపహృతాని చ 35.39

స్వనవంత్వవకీర్ణాని తస్మిన్ విగతచేతసి
 తాన్యంకే దర్శనీయాని కృత్వా బహువిధం తవ 35.40
 తేన దేవప్రకాశేన దేవేన పరిదేవితమ్
 పశ్యతస్మాని రుదతః తామ్యతశ్చ పునః పునః 35.41
 ప్రాదీపయన్ దాశరథేః తాని శోకహుతాశనమ్ 35.42
 శయితం చ చిరం తేన దుఃఖార్తేన మహాత్మనా
 మయాపి వివిధైర్వాక్యైః కృచ్ఛాదుత్థాపితః పునః 35.43
 తాని దృష్ట్వా మహాబాహుః దర్శయిత్వా ముహుర్ముహుః
 రాఘవస్సహ సౌమిత్రిః సుగ్రీవే సన్న్యవేదయత్ 35.44
 స తవాదర్శనాదార్యే రాఘవః పరితప్యతే
 మహతా జ్వలతా నిత్యమ్ అగ్నినేవాగ్నిపర్వతః 35.45
 త్వత్కృతే తమనిద్రా చ శోకశ్చింతా చ రాఘవమ్
 తాపయంతి మహాత్మానమ్ అగ్న్యై గారమివాగ్నయః 35.46
 తవాదర్శనశోకేన రాఘవః ప్రవచిచాల్యతే
 మహతా భూమికంపేన మహానివ శిలోచ్ఛయః 35.47
 కాననాని సురమ్యాణి నదీః ప్రస్రవణాని చ
 చరన్ న రతిమాపోర్తి త్వామపశ్యన్ నృపాత్మజే 35.48
 స త్వాం మనుజశార్దులః క్షిప్రం ప్రాప్స్యతి రాఘవః
 సమిత్రబాంధవం హత్వా రావణం జనకాత్మజే 35.49
 సహితౌ రామసుగ్రీవౌ ఉభావకురుతాం తదా
 సమయం వాలినం హంతుం తవ చాన్వేషణం తథా 35.50
 తతస్తాభ్యాం కుమారాభ్యాం వీరాభ్యాం స హరీశ్వరః
 కిష్కింధాం సముపాగమ్య వాలీ యుద్ధే నిపాతితః 35.51
 తతో నిహత్య తరసా రామో వాలినమాహవే
 సర్వరక్షహరిసంఘానాం సుగ్రీవమకరోత్ పతిమ్ 35.52
 రామసుగ్రీవయోరైక్యం దేవ్యేవం సమజాయత
 హనుమంతం చ మాం విద్ధి తయోర్హతమిహాగతమ్ 35.53
 స్వరాజ్యం ప్రాప్య సుగ్రీవః సమానీయ హరీశ్వరాన్
 త్వదర్థం ప్రేషయామాస దిశో దశ మహాబలాన్ 35.54
 ఆదిష్టా వానరేంద్రేణ సుగ్రీవేణ మహాజసా
 అద్రిరాజప్రతీకాశాః సర్వతః ప్రస్థితా మహీమ్ 35.55

తతస్తే మార్గమాణా వై సుగ్రీవవచనాతురాః
 చరంతి వసుధాం కృత్వాం వయమన్యే చ వానరాః 35.56
 అంగదో నామ లక్ష్మీవాన్ వాలిసూనుర్మహాబలః
 ప్రస్థితః కపిశార్దులః త్రిభాగబలసంవృతః 35.57
 తేషాం నో విప్రణష్టానాం వింధ్యే పర్వతసత్తమే
 భృశం శోకపరీతానామ్ అహోరాత్రగణా గతాః 35.58
 తే వయం కార్యనైరాశ్యాత్ కాలస్యాతిక్రమేణ చ
 భయాచ్చ కపిరాజస్య ప్రాణాంస్తృక్తుం వ్యవస్థితాః 35.59
 విచిత్య వనదుర్గాణి గిరిప్రస్రవణాని చ
 అనాసాద్య పదం దేవ్యాః ప్రాణాంస్తృక్తుం సముద్యతాః 35.60
 తతస్తస్య గిరేర్మూర్ధ్ని వయం ప్రాయముపాస్మహే
 దృష్ట్వాప్రాయోపవిష్టాంశ్చ సర్వాన్ వానరపుంగవాన్ 35.61
 భృశం శోకార్ణవే మగ్నః పర్యదేవయదంగదః
 తవ నాశం చ వైదేహి వాలినశ్చ వధం తథా
 ప్రాయోపవేశమస్మాకం మరణం చ జటాయుషః 35.62
 తేషాం నః స్వామిసందేశాత్ నిరాశానాం ముమూర్షతామ్
 కార్యహేతోరిహాయాతః శకునిర్వీర్యవాన్ మహాన్ 35.63
 గృధ్రరాజస్య సోదర్యః సంపాతిర్నామ గృధ్రరాట్
 శ్రుత్వా భ్రాతృవధం కోపాత్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ 35.64
 యవీయాన్ కేన మే భ్రాతా హతః క్వ చ నిపాతితః
 ఏతదాఖ్యాతుమిచ్ఛామి భవద్విర్వాసరోత్తమాః 35.65
 అంగదో కథయత్తస్య జనస్థానే మహద్వధమ్
 రక్షసా భీమరూపేణ త్వాముద్దిశ్య యథా తథమ్ 35.66
 జటాయుషో వధం శ్రుత్వా దుఃఖితః సోరుణాత్మజః
 త్వాం శశంస వరారోహే వసంతీం రావణాలయే 35.67
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా సంపాతేః ప్రీతివర్ధనమ్
 అంగదప్రముఖాస్తూర్ణం తతస్సంప్రస్థితా వయమ్ 35.68
 వింధ్యాదుత్థాయ సంప్రాప్తాః సాగరస్యాంతముత్తరమ్
 త్వద్ధర్మనకృతోత్సాహో హృష్టాస్తుష్టాః ప్లవంగమాః 35.69
 అంగదప్రముఖాస్సర్వే వేలోపాంతముపస్థితాః 35.70
 చింతాం జగ్ముః పునర్మితాః త్వద్ధర్మనసముత్సుకాః

అథాహం హరిసైన్యస్య సాగరం ప్రేక్ష్య సీదతః 35.71
 వ్యవధూయ భయం తీవ్రం యోజనానాం శతం పుతః
 లంకా వాపి మయా రాత్రౌ ప్రవిష్టా రాక్షసాకులా 35.72
 రావణశ్చ మయా దృష్టః త్వం చ శోకపరిపుతా
 ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం యథావృత్తమనిందితే 35.73
 అభిభాషస్వ మాం దేవి దూతో దాశరథేరహమ్
 తం మాం రామకృతోద్యోగం త్వన్నిమిత్తమిహాగతమ్ 35.74
 సుగ్రీవసచివం దేవి బుద్ధ్యస్య పవనాత్మజమ్
 కుశలీ తవ కాకుత్ స్థః సర్వశస్త్రభృతాం వరః 35.75
 గురోరారాధనే యుక్తో లక్ష్మణశ్చ సులక్షణః
 తస్య వీర్యవతో దేవి భర్తుస్తవ హితే రతః 35.76
 అహమేకస్తు సంప్రాప్తః సుగ్రీవవచనాదిహ
 మయేయమసహాయేన చరతా కామరూపిణా
 దక్షిణా దిగనుక్రాంతా త్వన్మార్గవిచయైషిణా 35.77
 దిష్ట్యాహం హరిసైన్యానాం త్వన్నాశమనుశోచతామ్ 35.78
 అవనేష్ట్యామి సంతాపం తవాభిగమశంసనాత్
 దిష్ట్యా హి మమ న వ్యర్థం దేవి సాగరలంఘనమ్ 35.79
 ప్రాప్య్యామ్యహమిదం దిష్ట్యా త్వద్ధర్మనకృతం యశః
 రాఘవశ్చ మహావీర్యః క్షిప్రం త్వామభిపత్యతే
 సపుత్రబాంధవం హత్వా రావణం రాక్షసాధిపమ్ 35.80
 మాల్యవాన్నామ వైదేహి గిరీణాముత్తమో గిరిః

తతో గచ్ఛతి గోకర్ణం పర్వతం కేసరీ హరిః 35.81
 స చ దేవర్షిభిర్నిష్ఠః పితా మమ మహాకపిః
 తీర్థే నదీపతేః పుణ్యే శంబసాదనముద్ధరత్ 35.82
 తస్యాహం హరిణః క్షేత్రే జాతో వాతేన మైథిలి
 హనుమానితి విఖ్యాతో లోకే స్వేనైవ కర్మణా 35.83
 విశ్వాసార్థం తు వైదేహి భర్తుర్ముక్తా మయా గుణాః
 అచిరాద్రాఘవో దేవి త్వామితో నయితా నఘే 35.84
 ఏవం విశ్వాసితా సీతా హేతుభిశ్శోకకర్మితా
 ఉపవన్నైరభిజ్ఞానైః దూతం తమవగచ్ఛతి 35.85
 అతులం చ గతా హర్షం ప్రహర్షేణ చ జానకీ
 నేత్రాభ్యాం వక్రపక్ష్యాభ్యాం ముమోచానందజం జలమ్ 35.86
 చారు తద్వదనం తస్యాః త్రామ్రశుక్లాయతేక్షణమ్
 అశోభత విశాలాక్ష్యా రాహుముక్త ఇవోదురాట్ 35.87
 హనుమాంతం కపిం వ్యక్తం మన్యతే నాన్యథేతి సా
 అథోవాచ హనుమాంస్తామ్ ఉత్తరం ప్రియదర్శనామ్ 35.88
 ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం సమాశ్వసిహి మైథిలి
 కిం కరోమి కథం వా తే రోచతే ప్రతియామ్యహమ్ 35.89
 హతే సురే సంయతి శంబసాదనే
 కపిప్రవీరేణ మహర్షిచోదనాత్
 తతోస్మి వాయుప్రభవో హి మైథిలి
 ప్రభావతస్తత్ప్రతిమశ్చ వానరః 35.90

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచత్రింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే షట్త్రింశ స్సర్గః

(హనుమంతుడు సీతాదేవికి రామముద్రికను సమర్పించుట, ఆమెపై శ్రీరామునకుగల ప్రేమను వివరించి ఆమెను ఊరడించుట)
 భూయ ఏవ మహాతేజా హనుమాన్ మారుతాత్మజః
 అబ్రవీత్ ప్రశ్రితం వాక్యం సీతాప్రత్యయకారణాత్ 36.1
 వాసరోఽహం మహాభాగే దూతో రామస్య ధీమతః
 రామనామాంకితం చేదం పశ్య దేవ్యంగుళీయకమ్ 36.2
 ప్రత్యయార్థం తవానీతం తేన దత్తం మహాత్మనా
 సమాశ్వసిహి భద్రం తే క్షీణదుఃఖఫలా హ్యాసి 36.3
 ఇత్యుక్త్వాప్రదదౌ తస్యై సీతాయై వాసరోత్తమః
 గృహీత్వా ప్రేక్షమాణా సా భర్తుః కరవిభూషణమ్
 భర్తారమివ సంప్రాప్తా జానకీ ముదితాఽభవత్ 36.4
 చారు తద్వదనం తస్యాః త్రామ్రశుక్లాయతేక్షణమ్
 అశోభత విశాలాక్ష్యా రాహుముక్త ఇవోదురాట్ 36.5
 తతస్సా హ్రీమతీ బాలా భర్తృసందేశహర్షితా

పరితుష్టా ప్రియం కృత్వా ప్రశశంస మహాకపిమ్ 36.6
 విక్రాంతస్త్వం సమర్థస్త్వం ప్రాజ్ఞస్త్వం వానరోత్తమ
 యేనేదం రాక్షసపదం త్వయైకేన ప్రధర్షితమ్ 36.7
 శతయోజనవిస్తీర్ణః సాగరో మకరాలయః
 విక్రమశ్లాఘనీయేన క్రమతా గోష్పదీకృతః 36.8
 న హి త్వాం ప్రాకృతం మన్యే వానరం వానరర్షభ
 యస్య తే నాస్తి సంత్రాసో రావణాన్నాపి సంభ్రమః 36.9
 అర్హసే చ కపిశ్రేష్ఠ మయా సమభిభాషితుమ్
 యద్యసి ప్రేషితస్తేన రామేణ విదితాత్మనా 36.10
 ప్రేషయిష్యతి దుర్ధరో రామో న హ్యపరీక్షితమ్
 పరాక్రమమవిజ్ఞాయ మత్సకాశం విశేషతః 36.11
 దిష్ట్యా స కుశలీ రామో ధర్మాత్మా సత్యసంగరః
 లక్ష్మణశ్చ మహాతేజాః సుమిత్రానందవర్ధనః 36.12
 కుశలీ యది కాకుత్ స్థః కిం న సాగరమేఖలామ్
 మహీం దహతి కోపేన యుగాంతాగ్నిరివోత్థితః 36.13
 అథవా శక్తిమంతౌ తౌ సురాణామపి నిగ్రహే
 మమైవ తు న దుఃఖానామ్ అస్తి మన్యే విపర్యయః 36.14
 కచ్చిన్న వ్యథితో రామః కచ్చిన్న పరితప్యతే
 ఉత్తరాణి చ కార్యాణి కురుతే పురుషోత్తమః 36.15
 కచ్చిన్న దీన సంభ్రాంతః కార్యేషు చ న ముహ్యతి
 కచ్చిత్ పురుషకార్యాణి కురుతే నృపతేస్సుతః 36.16
 ద్వివిధం త్రివిధోపాయమ్ ఉపాయమపి సేవతే
 విజిగీషుస్సుహృత్ కచ్చిత్ మిత్రేషు చ పరంతపః 36.17
 కచ్చిన్మిత్రాణి లభతే మిత్రైశ్చాప్యభిగమ్యతే
 కచ్చిత్ కల్యాణమిత్రశ్చ మిత్రైశ్చాపి పురస్కృతః 36.18
 కచ్చిదాశాస్తి దేవానాం ప్రసాదం పార్థివాత్మజః
 కచ్చిత్ పురుషకారం చ దైవం చ ప్రతిపద్యతే 36.19
 కచ్చిన్న విగతస్నేహః ప్రవాసాన్మయి రాఘవః
 కచ్చిన్మాం వ్యసనాదస్మాత్ మోక్షయిష్యతి వానర 36.20
 సుఖానాముచితో నిత్యమ్ అసుఖానామనౌచితః
 దుఃఖముత్తరమాసాద్య కచ్చిద్రామో న సీదతి 36.21

కౌసల్యాయాస్తథా కచ్చిత్ సుమిత్రాయాస్తథైవ చ
 అభీక్ష్యం శ్రూయతే కచ్చిత్ కుశలం భరతస్య చ 36.22
 మన్నిమితేన మానార్హః కచ్చిచ్ఛోకేన రాఘవః
 కచ్చిన్నాన్యమనా రామః కచ్చిన్మాం తారయిష్యతి 36.23
 కచ్చిదక్షౌహిణీం భీమాం భరతో భ్రాతృవత్సలః
 ధ్యజినీం మంత్రిభిర్గుప్తాం ప్రేషయిష్యతి మత్స్యతే 36.24
 వానరాధిపతిశ్రీమాన్ సుగ్రీవః కచ్చిదేష్యతి
 మత్స్యతే హరిభిర్వీరైః వృతో దంతనఖాయుధైః 36.25
 కచ్చిచ్ఛ లక్ష్మణశ్శూరః సుమిత్రానందవర్ధనః
 అస్త్రవిచ్ఛరజాలేన రాక్షసాన్ విధమిష్యతి 36.26
 రౌద్రేణ కచ్చిదస్త్రేణ జ్వలతా నిహతం రణే
 ద్రక్ష్యామ్యల్పేన కాలేన రావణం ససుహృజ్జనమ్ 36.27
 కచ్చిన్న తద్దేమసమానవర్ణం
 తస్యాననం పద్యసమానగంధి
 మయా వినా శుష్యతి శోకదీనం
 జలక్షయే పద్యమివాతపేన 36.28
 ధర్మాపదేశాత్ త్యజతశ్చ రాజ్యం
 మాం చాప్యరణ్యం నయతః పదాతిమ్
 నాసీద్వ్యథా యస్య న భీర్న శోకః
 కచ్చిత్ స ధైర్యం హృదయే కరోతి 36.29
 న చాస్య మాతా న పితా న చాన్యః
 స్నేహోద్విశిష్టోఽస్తి మయా సమో వా
 తావత్త్వహం దూత జిజీవిషేయం
 యావత్ ప్రవృత్తిం శృణుయాం ప్రియస్య 36.30
 ఇతీవ దేవీ వచనం మహార్థం
 తం వానరేంద్రం మధురార్థముక్త్యా
 శ్రోతుం పునస్తస్య చచోఽభిరామం
 రామార్థయుక్తం విరరామ రామా 36.31
 సీతాయా వచనం శ్రుత్వా మారుతిర్మమవిక్రమః
 శిరస్యంజలిమాధాయ వాక్యముత్తరమబ్రవీత్ 36.32
 న త్వామిహస్థాం జానీతే రామః కమలలోచనే

తేన త్వాం నానయత్యాశు శచీమివ పురందరః 36.33
 శ్రుత్వైవ తు వచో మహ్యం క్షిప్రమేష్యతి రాఘవః
 చమూం ప్రకర్షన్ మహతీం హర్యక్షగణసంకులామ్ 36.34
 విష్టంభయిత్వా బాణౌఘైః అక్షోభ్యం వరుణాలయమ్
 కరిష్యతి పురీం లంకాం కాకుత్స్థః శాంతరాక్షసామ్ 36.35
 తత్ర యద్యంతరా మృత్యుః యది దేవాః సహాసురాః
 స్థాస్యంతి పథి రామస్య స తానపి వధిష్యతి 36.36
 తవాదర్శనజేనార్యే శోకేన పరిపూరితః
 న శర్మ లభతే రామః సింహార్దిత ఇవ ద్విపః 36.37
 మలయేన చ వింధ్యేన మేరుణా మందరేణ చ
 దర్దురేణ చ తే దేవి శపే మూలఫలేన చ 36.38
 యథా సునయనం వల్గు బింబోష్ఠం చారుకుండలమ్
 ముఖం ద్రక్ష్యసి రామస్య పూర్ణచంద్రమివోదితమ్ 36.39
 క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి వైదేహి రామం ప్రస్రవణే గిరౌ
 శతక్రతుమివాసీనం నాగరాజస్య మూర్ధని 36.40
 న మాంసం రాఘవో భుంక్తే న చాఽపి మధు సేవతే
 వన్యం సువిహితం నిత్యం భక్తమశ్నాతి పంచమమ్ 36.41

నైవ దంశాన్ న మశకాన్ న కీటాన్ న సరీసృపాన్
 రాఘవోఽపనయేద్గాత్రాత్ త్వద్గతేనాంతరాత్మనా 36.42
 నిత్యం ధ్యానపరో రామో నిత్యం శోకపరాయణః
 నాన్యచ్ఛింతయతే కించిత్ సతు కామవశం గతః 36.43
 అనిద్రస్సతతం రామః సుప్తోఽపి చ నరోత్తమః
 సీతేతి మధురాం వాణీం వ్యాహరన్ ప్రతిబుధ్యతే 36.44
 దృష్ట్వా ఫలం వా పుష్పం వా యద్వాఽన్యత్
 సుమనోహరమ్
 బహుశో హా ప్రియేత్యేవం శ్వసంత్యామభిభాషతే 36.45
 స దేవి నిత్యం పరితప్యమానః
 త్వామేవ సీతేత్యభిభాషమాణః
 ధృతవ్రతో రాజసుతో మహాత్మా
 తవైవ లాభాయ కృతప్రయత్నః 36.46
 సా రామసంకీర్తన వీతశోకా
 రామస్య శోకేన సమానశోకా
 శరన్ముఖే సాంబుదశేషచంద్రా
 నిశేవ వైదేహసుతా బభూవ 36.47

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షట్త్రింశ స్సర్గః e

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే సప్తత్రింశ స్సర్గః

(శ్రీ రామచంద్రుని శీఘ్రముగా తీసికొని రమ్మని సీతాదేవి మారుతిని కోరుట, హనుమంతుడు తన వెంట రమ్మని జానకీదేవిని ప్రార్థించుట - ఆమె అందులకు నిరాకరించుట)

సీతా తద్వచనం శ్రుత్వా పూర్ణచంద్రనిభాననా
 హనూమంతమువాచేదం ధర్మార్థసహితం వచః 37.1
 అమృతం విషసంస్కృష్టం త్వయా వానర భాషితమ్
 యచ్చ నాన్యమనా రామో యచ్చ శోకపరాయణః 37.2
 ఐశ్వర్యే వా సువిస్తీర్ణే వ్యసనే వా సుదారుణే
 రజ్జ్వేన పురుషం బద్ధ్యా కృతాంతః పరికర్షతి 37.3
 విధిర్నూనమసంహార్యః ప్రాణినాం ప్లవగోత్తమ
 సౌమిత్రిం మాం చ రామం చ వ్యసనైః పశ్య మోహితాన్ 37.4

శోకస్యాస్య కదా పారం రాఘవోఽధిగమిష్యతి
 ప్లవమానః పరిశ్రాంతో హతనౌస్సాగరే యథా 37.5
 రాక్షసానాం వధం కృత్వా సూదయిత్వా చ రావణమ్
 లంకామున్ములితాం కృత్వా కదా ద్రక్ష్యతి మాం పతిః 37.6
 స వాచ్యస్సంత్యరస్వేతి యావదేవ న పూర్యతే
 అయం సంవత్సరః కాలః తావద్ధి మమ జీవితమ్ 37.7
 వర్తతే దశమో మాసో ద్వౌతు శేషౌ ప్లవంగమ
 రావణేన నృశంసేన సమయో యః కృతో మమ 37.8

విభీషణేన చ భ్రాత్రా మమ నిర్యాతనం ప్రతి
 అనునీతః ప్రయత్నేన న చ తత్కురుతే మతిమ్ 37.9
 మమ ప్రతిప్రదానం హి రావణస్య న రోచతే
 రావణం మార్గతే సంఖ్యే మృత్యుః కాలవశం గతమ్ 37.10
 జ్యేష్ఠా కన్యాఽనలా నామ విభీషణసుతా కపే
 తయా మమేదమాఖ్యాతం మాత్రా ప్రహితయా స్వయమ్ 37.11
 అవింధ్యో నామ మేధావీ విద్వాన్ రాక్షసపుంగవః
 ధృతిమాన్ శీలవాన్ వృద్ధో రావణస్య సుసమ్మతః 37.12
 రామాత్ క్షయమనుప్రాప్తం రక్షసాం ప్రత్యవోదయత్
 న చ తస్య స దుష్టాత్మా శృణోతి వచనం హితమ్ 37.13
 ఆశంసేయం హరిశ్రేష్ఠ క్షిప్రం మాం ప్రాప్యతే పతిః
 అంతరాత్మా హి మే శుద్ధః తస్మింశ్చ బహవో గుణాః 37.14
 ఉత్సాహః పౌరుషం సత్త్వమ్ ఆన్యశంస్యం కృతజ్ఞతా
 విక్రమశ్చ ప్రభావశ్చ సంతి వానర రాఘవే 37.15
 చతుర్దశసహస్రాణి రాక్షసానాం జఘాన యః
 జనస్థానే వినా భ్రాత్రా శత్రుః కస్తస్య నోద్విజేత్ 37.16
 న స శక్యస్తులయితుం వ్యసనైః పురుషర్షభః
 అహం తస్య ప్రభావజ్ఞా శక్రస్యేవ పులోమజా 37.17
 శరణాలాంశుమాన్ శూరః కపే రామదివాకరః
 శత్రురక్షోమయం తోయమ్ ఉపశోషం నయిష్యతి 37.18
 ఇతి సంజల్పమానాం తాం రామార్థే శోకకర్పితామ్
 ఆశ్రుసంపూర్ణనయనామ్ ఉవాచ వచనం కపిః 37.19
 శ్రుత్వైవ తు వచో మహ్యం క్షిప్రమేష్యతి రాఘవః
 చమూం ప్రకర్షన్ మహతీం హర్యక్షగణసంకులామ్ 37.20
 అథవా మోచయిష్యామి త్వామద్వైవ వరాసనే
 అస్మాద్ధుఃఖాదుపారోహ మమ పృష్ఠమనిందితే 37.21
 త్వాం హి పృష్ఠగతాం కృత్వా సంతరిష్యామి సాగరమ్
 శక్తిరస్తి హి మే వోధుం లంకామపి సరావణామ్ 37.22
 అహం ప్రసవణస్థాయ రాఘవాయాద్య మైథిలి
 ప్రాపయిష్యామి శక్రాయ హవ్యం హూతమివానలః 37.23
 ద్రక్ష్యస్యద్వైవ వైదేహి రాఘవం సహలక్షణమ్

వ్యవసాయసమాయుక్తం విష్ణుం దైత్యవధే యథా 37.24
 త్వద్దర్శనకృతోత్సాహమ్ ఆశ్రమస్థం మహాబలమ్
 పురందరమివాసీనం నాగరాజస్య మూర్ధని 37.25
 పృష్ఠమారోహ మే దేవి మా వికాంక్షస్వ శోభనే
 యోగమన్విచ్ఛ రామేణ శశాంకేనేవ రోహిణీ 37.26
 కథయంతీవ చంద్రేణ సూర్యేణ చ మహార్పిషా
 మత్పృష్ఠమధిరుహ్య త్వం తరాకాశమహార్ణవౌ 37.27
 న హి మే సంప్రయాతస్య త్వామితో నయతోఽంగనే
 అనుగంతుం గతిం శక్తాః సర్వే లంకానివాసినః 37.28
 యథైవాహమిహ ప్రాప్తః తథైవాహమసంశయః
 యాస్యామి పశ్య వైదేహి త్వాముద్యమ్య విహాయసమ్ 37.29
 మైథిలీ తు హరిశ్రేష్ఠాత్ శ్రుత్వా వచనమద్భుతమ్
 హర్షవిస్మితసర్వాంగీ హనుమంతమథాబ్రవీత్ 37.30
 హనుమన్ దూరమధ్వానం కథం మాం వోధుమిచ్ఛసి
 తదేవ ఖలు తే మన్యే కపిత్వం హరియాథవ 37.31
 కథం వాల్మశరీరస్త్వం మామితో నేతుమిచ్ఛసి
 సకాశం మానవేంద్రస్య భర్తుర్యే ధ్లవగర్షభ 37.32
 సీతాయా వచనం శ్రుత్వా హనుమాన్ మారుతాత్మజః
 చింతయామాస లక్ష్మీవాన్ నవం పరిభవం కృతమ్ 37.33
 న మే జానాతి సత్త్వం వా ప్రభావం వా సితేక్షణా
 తస్మాత్ పశ్యతు వైదేహి యద్రూపం మమ కామతః 37.34
 ఇతి సంచింత్య హనుమాన్ తదా ధ్లవగసత్తమః
 దర్శయామాస వైదేహ్యః స్వరూపమరిమర్దనః 37.35
 స తస్మాత్ పాదపాద్ధీమాన్ అప్లుత్య ధ్లవగర్షభః
 తతో వర్ధితుమారేభే సీతాప్రత్యయకారణాత్ 37.36
 మేరుమందరసంకాశో బభౌ దీప్తానలప్రభః
 అగ్రతో వ్యవతస్థే చ సీతాయా వానరోత్తమః 37.37
 హరిః పర్వతసంకాశః తామ్రవక్రో మహాబలః
 వజ్రదంష్ట్రనఖో భీమో వైదేహీమిదమబ్రవీత్ 37.38
 సపర్వతవనోద్దేశాం సాట్టప్రాకారతోరణామ్
 లంకామిమాం సనాథాం వా నయితుం శక్తిరస్తి మే 37.39

తదవస్థాప్యతాం బుద్ధిః అలం దేవి వికాంక్షయా
 విశోకం కురు వైదేహి రాఘవం సహలక్ష్మణమ్ 37.40
 తం దృష్ట్వాఽచలసంకాశమ్ ఉవాచ జనకాత్మజా
 పద్మవ్రతవిశాలాక్షీ మారుతస్యోరసం సుతమ్ 37.41
 తవ సత్త్వం బలం చైవ విజానామి మహాకపే
 వాయోరివ గతిం చైవ తేజశ్చాగ్నేరివాద్భుతమ్ 37.42
 ప్రాకృతోఽన్యః కథం చేమాం భూమిమాగంతుమర్హతి
 ఉదధేరప్రమేయస్య పారం వానరపుంగవ 37.43
 జానామి గమనే శక్తిం నయనే చాపి తే మమ
 అవశ్యం సంప్రధార్యాఽఽశు కార్యసిద్ధిః మహాత్మనః 37.44
 అయుక్తం తు కపిశ్రేష్ఠ మమ గంతుం త్వయాఽనఘ
 వాయువేగసవేగస్య వేగో మాం మోహయేత్ తవ 37.45
 అహమాకాశమాపన్నా హ్యుపర్యుపరి సాగరమ్
 ప్రపతేయం హి తే పృష్ఠాత్ భయాద్వేగేన గచ్ఛతః 37.46
 పతితా సాగరే చాహం తిమినక్రఘ్నషాకులే
 భవేయమాశు వివశా యాదసామన్నముత్తమమ్ 37.47
 న చ శక్త్యే త్వయా సార్థం గంతుం శత్రువిनाశన
 కళత్రవతి సందేహాః త్వయ్యపి స్యాదసంశయః 37.48
 హ్రీయమాణాం తు మాం దృష్ట్వారాక్షసాః భీమవిక్రమాః
 అనుగచ్ఛేయురాదిష్ఠా రావణేన దురాత్మనా 37.49
 తైస్తస్యం పరివృతః శూరైః శూలముద్గరపాణిభిః
 భవేస్తస్యం సంశయం ప్రాప్తో మయా వీర కళత్రవాన్ 37.50
 సాయుధా బహవో వ్యోమ్ని రాక్షసాస్తస్యం నిరాయుధః
 కథం శక్త్యసి సంయాతుం మాం చైవ పరిరక్షితుమ్ 37.51
 యుధ్యమానస్య రక్షోభిః తవ తైః క్రూరకర్మభిః
 ప్రపతేయం హి తే పృష్ఠాత్ భయార్తా కపిసత్తమ 37.52
 అథ రక్షాంసి భీమాని మహాంతి బలవంతి చ
 కథంచిత్ సాంపరాయే త్వాం జయేయుః కపిసత్తమ 37.53
 అథవా యుధ్యమానస్య పతేయం విముఖస్య తే
 పతితాం చ గృహీత్వా మాం నయేయుః పాపరాక్షసాః 37.54
 మాం వా హరేయుః త్వద్ధస్తాత్ విశసేయురథాపి వా

అవ్యవస్థాహి దృశ్యేతే యుద్ధే జయపరాజయౌ 37.55
 అహం వాపి విపద్యేయం రక్షోభిరభిత్తితా
 త్వత్ప్రయత్నో హరిశ్రేష్ఠ భవేన్నిష్ఫల ఏవ తు 37.56
 కామం త్వమసి పర్యాప్తో నిహంతుం సర్వరాక్షసాన్
 రాఘవస్య యశో హీయేత్ త్వయా శస్తైస్తు రాక్షసైః 37.57
 అథవాఽఽదాయ రక్షాంసి న్యసేయుః సంవృతే హి మామ్
 యత్ర తే నాభిజానీయుః హరయో నాపి రాఘవౌ 37.58
 ఆరంభస్తు మదర్థోఽయం తతస్తవ నిరర్థకః
 త్వయా హి సహ రామస్య మహానాగమనే గుణః 37.59
 మయి జీవితమాయత్తం రాఘవస్య మహాత్మనః
 భ్రాతృణాం చ మహాబాహో తవ రాజకులస్య చ 37.60
 తౌ నిరాశౌ మదర్థం తు శోకసంతాపకర్మితౌ
 సహ సర్వక్షః హరిభిః త్యక్త్యతః ప్రాణసంగ్రహమ్ 37.61
 భర్తుర్భక్తిం పురస్కృత్య రామాదన్యస్య వానర
 నాహం స్మృష్టుం స్వతో గాత్రమ్ ఇచ్ఛేయం వానరోత్తమా 37.62
 యదహం గాత్రసంస్పర్శం రావణస్య బలాద్గతా
 అనీశా కిం కరిష్యామి వినాథా వివశా సతీ 37.63
 యది రామో దశగ్రీవమ్ ఇహ హత్త్వా సబాంధవమ్
 మామితో గృహ్య గచ్ఛేత తత్తస్య సదృశం భవేత్ 37.64
 శ్రుతా హి దృష్ట్వాశ్చ మయా పరాక్రమా
 మహాత్మనస్తస్య రణావమర్దినః
 న దేవగంధర్వభుజంగరాక్షసా
 భవంతి రామేణ సమా హి సంయుగే 37.65
 సమీక్ష్య తం సంయతి చిత్రకార్ముకం
 మహాబలం వాసవతుల్యవిక్రమమ్
 సలక్ష్మణం కో విషహేత రాఘవం
 హుతాశనం దీప్తమివానిలేరితమ్ 37.66
 సలక్ష్మణం రాఘవమాజిమర్దనం
 దిశాగజం మత్తమివ వ్యవస్థితమ్
 సహేత కో వానరముఖ్య సంయుగే
 యుగాంతసూర్యప్రతిమం శరాఝ్విషమ్ 37.67

స మే హరిశ్రేష్ఠ సలక్షణం పతిం
సయూథపం క్షిప్రమిహోపపాదయ

చిరాయ రామం ప్రతి శోకకర్పితాం
కురుష్య మాం వానరముఖ్య హర్షితామ్ 37.68

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే సప్తత్రింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే అష్టత్రింశ స్సర్గః

(అభిజ్ఞానార్థము సీతాదేవిచే కాకాసుర వృత్తాంత కథనము, చూడామణి ప్రదానము, శ్రీరాముని శీఘ్రముగా దీసికొని రమ్మని కోరుట)

తతస్య కపిశార్దూలః తేన వాక్యేన హర్షితః
సీతామువాచ తచ్చుత్వా వాక్యం వాక్యవిశారదః 38.1
యుక్తరూపం త్వయా దేవి భాషితం శుభదర్శనే
సదృశం స్త్రీస్వభావస్య సాధ్వీనాం వినయస్య చ 38.2
స్త్రీత్వం న తు సమర్థం హి సాగరం వ్యతివర్తితుమ్
మామధిష్ఠాయ విస్తీర్ణం శతయోజనమాయతమ్ 38.3
ద్వితీయం కారణం యచ్చ బ్రవీషి వినయాన్వితే
రామాదన్యస్య నార్హామి సంస్పర్శమితి జానకి 38.4
ఏతత్ తే దేవి సదృశం పత్వాస్తస్య మహోత్మనః
కా హ్యన్యా త్వామ్ ఋతే దేవి బ్రూయాద్వచనమీదృశమ్ 38.5
శ్రోష్యతే చైవ కాకుత్స్థః సర్వం నిరవశేషతః
చేష్ఠితం యత్స్వయా దేవి భాషితం మమ చాగ్రతః 38.6
కారణైర్బహుభిర్దేవి రామప్రియచిక్రీర్షయా
స్నేహప్రస్కన్నమనసా మయైతత్ సముదీరితమ్ 38.7
లంకాయా దుష్ప్రవేశత్వాత్ దుస్తరత్వాన్మహోదధేః
సామర్థ్యాదాత్మనశ్చైవ మయైతత్ సముదీరితమ్ 38.8
ఇచ్ఛామి త్వాం సమానేతుమ్ అద్వైవ రఘుబంధునా
గురుస్నేహేన భక్త్యా చ నాన్యథైతదుదాహృతమ్ 38.9
యది నోత్సహసే యాతుం మయా సార్థమనిందితే
అభిజ్ఞానం ప్రయచ్ఛ త్వం జానీయాద్రాఘవో హి యత్ 38.10
ఏవముక్తా హనుమతా సీతా సురసుతోపమా
ఉవాచ వచనం మందం బాష్పప్రగ్రథితాక్షరమ్ 38.11
ఇదం శ్రేష్ఠమభిజ్ఞానం బ్రూయాః త్వం తు మమ ప్రియమ్
శైలస్య చిత్రకూటస్య పాదే పూర్వోత్తరే పురా 38.12

తాపసాశ్రమవాసిన్యాః ప్రాజ్యములఫలోదకే
తస్మిన్ సిద్ధాశ్రమే దేశే మందాకిన్యా హ్యదూరతః 38.13
తస్యోపవనషండేషు నానాపుష్పసుగంధిషు
విహృత్య సలిలక్లిన్నా తవాంకే సముపావిశమ్ 38.14
తతో మాంససమాయుక్తో వాయసః పర్యతుండయత్
తమహం లోష్ఠముద్యమ్య వారయామి స్మ వాయసమ్ 38.15
దారయన్ స చ మాం కాకః తత్రైవ పరిలీయతే
న చాప్యపారమన్మాంసాత్ భక్షార్థీ బలిభోజనః 38.16
ఉత్కర్షంత్యాం చ రశనాం క్రుద్ధాయాం మయి పక్షిణి
స్రస్యమానే చ వసనే తతో దృష్ట్వా త్వయా హ్యహమ్ 38.17
త్వయాపహసితా చాహం క్రుద్ధా సలజ్జితా తదా
భక్షగృధ్నేన కాకేన దారితా త్వాముపాగతా 38.18
అసీనస్య చ తే శ్రాన్తా పునరుత్సంగమావిశమ్
క్రుధ్యంతీ చ ప్రహృష్టేన త్వయాహం పరిసాంత్యితా 38.19
బాష్పపూర్ణముఖీ మందం చక్షుషీ పరిమార్జతీ
లక్ష్మితాహం త్వయా నాథ వాయసేన ప్రకోపితా 38.20
పరిశ్రమాత్ ప్రసుప్తా చ రాఘవాంకే ప్యహం చిరమ్
పర్యాయేణ ప్రసుప్తశ్చ మమాంకే భరతాగ్రజః 38.21
స తత్ర పునరేవాథ వాయసస్సముపాగమత్
తతస్సుప్తప్రబుద్ధాం మాం రామస్యాంకాత్ సముత్థితామ్
వాయసస్సహసాగమ్య విదదార స్తనాంతరే 38.22
పునః పునరథోత్పత్య విదదార స మాం భృశమ్
తతస్సముక్షితో రామో ముక్తేశ్శోణితబింధుభిః 38.23
వాయసేన తతస్సేన బలవత్ క్లిశ్యమానయా

స మయా బోధితశ్రీమాన్ సుఖసుప్తః పరంతపః 38.24

స మాం దృష్ట్వా మహాబాహుః వితున్నాం స్తనయోస్తదా

అశీవిష ఇవ క్రుద్ధః శ్వసన్ వాక్యమభాషత 38.25

కేన తే నాగనాసోరు విక్షతం వై స్తనాంతరమ్

కః క్రీడతి సరోషేణ పంచవక్త్రేణ భోగినా 38.26

వీక్షమాణస్తతస్తం వై వాయసం సముదైక్షత

నఖైః సరుధిరైః తీక్ష్ణైః మామేవాభిముఖం స్థితమ్ 38.27

పుత్రః కిల స శక్రస్య వాయసః పతతాం వరః

ధరాంతరగతశ్రీఘ్రం పవనస్య గతౌ సమః 38.28

తతస్తస్మిన్ మహాబాహుః కోపసంవర్తితేక్షణః

వాయసే కృతవాన్ క్రూరాం మతిం మతిమతాం వరః 38.29

స దర్శం సంస్తరాద్గృహ్య బ్రాహ్మేణాస్త్రేణ యోజయత్

స దీప్త ఇవ కాలాగ్నిః జజ్వాలాభిముఖో ద్విజమ్ 38.30

స తం ప్రదీప్తం చిక్షేవ దర్శం తం వాయసం ప్రతి

తతస్తం వాయసం దర్శః సోంబరే నుజగామ హ 38.31

అనుస్మృష్టదా కాకో జగామ వివిధాం గతిమ్

త్రాణకామ ఇమం లోకం సర్వం వై విచచార హ 38.32

స పిత్రా చ పరిత్యక్తః సురైశ్చ సమహర్షిభిః

త్రీన్ లోకాన్ సంపరిక్రమ్య తమేవ శరణం గతః 38.33

స శర్మ లబ్ధ్వా లోకేషు తమేవ శరణం గతః

స తం నిపతితం భూమౌ శరణ్యశ్శరణాగతమ్

పధార్హమపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యపాలయత్ 38.34

పరిద్యూనం విషణ్ణం చ సతమాయాంతమబ్రవీత్

మోఘం కర్తుం న శక్యం తు బ్రాహ్మమస్తం తదుచ్యతామ్

హినస్తు దక్షిణాక్షి త్వచ్చర ఇత్యథ సోబ్రవీత్ 38.35

తతస్తస్యాక్షి కాకస్య హినస్తి స్య స దక్షిణమ్

దత్త్వా స దక్షిణం నేత్రం ప్రాణేభ్యః పరిరక్షితః

తదా ప్రభృతికాకానామ్ ఏకమక్షీతి విశ్రుతమ్ 38.36

స రామాయ నమస్మృత్వా రాజ్ఞే దశరథాయ చ

విస్మృష్టస్తేన వీరేణ ప్రతిపేదే స్వమాలయమ్ 38.37

మత్యతే కాకమాత్రే తు బ్రహ్మాస్త్రం సముదీరితమ్

కస్మాద్యో మాహరత్ త్వత్తః క్షమసే తం మహీపతే 38.38

స కురుష్వ మహోత్సాహః కృపాం మయి నరర్షభ

త్వయా నాథవతీ నాథ హ్యనాథా ఇవ దృశ్యతే 38.39

అన్యశంస్యం పరో ధర్మః త్వత్త ఏవ మయా శ్రుతమ్

జానామి త్వాం మహావీర్యం మహోత్సాహం మహాబలమ్ 38.40

అపారపారమక్షోభ్యం గాంభీర్యాత్ సాగరోపమమ్

భర్తారం ససముద్రాయా ధరణ్యా వాసవోపమమ్ 38.41

ఏవమస్త్రవిదాం శ్రేష్ఠః సత్త్వవాన్ బలవానపి

కిమర్థమస్త్రం రక్షస్సు న యోజయసి రాఘవ 38.42

స నాగా నాపి గంధర్వా నా సురా న మరుద్గణాః

రామస్య సమరే వేగం శక్తాః ప్రతి సమాధితుమ్ 38.43

తస్య వీర్యవతః కశ్చిత్ యద్యస్తి మయి సంభ్రమః

కిమర్థం న శరైస్తీక్ష్ణైః క్షయం నయతి రాక్షసాన్ 38.44

బ్రాతురాదేశమాదాయ లక్ష్మణో వా పరంతపః

కస్య హేతోర్న మాం వీరః పరిత్రాతి మహాబలః 38.45

యది తౌ పురుషవ్యాఘ్రౌ వాయ్వగ్నిసమతేజసౌ

సురాణామపి దుర్ధర్షౌ కిమర్థం మాముపేక్షతః 38.46

మమైవ దుష్కృతం కించిత్ మహదస్తి న సంశయః

సమర్థావపి తౌ యన్మాం నావేక్షేతే పరంతపౌ 38.47

వైదేహ్యో వచనం శ్రుత్వా కరుణం సాశ్రుభాషితమ్

అథాబ్రవీన్మహాతేజా హనుమాన్ మారుతాత్మజః 38.48

త్వచ్చోకవిముఖో రామో దేవి సత్యేన మే శపే

రామే దుఃఖాభిపన్నే చ లక్ష్మణః పరితప్యతే 38.49

కథంచిద్భవతీ దృష్ట్వా న కాలః పరిశోచితుమ్

ఇమం ముహూర్తం దుఃఖానాం ద్రక్ష్యస్యంతమానిందితే 38.50

తావుభౌ పురుషవ్యాఘ్రౌ రాజపుత్రౌ మహాబలౌ

త్వద్ధర్మనకృతోత్సాహౌ లంకాం భస్మీకరిష్యతః 38.51

హత్త్వా చ సమరే క్రూరం రావణం సహబాంధవమ్

రాఘవస్త్వాం విశాలాక్షి నేష్యతి స్వాం పురీం ప్రతి 38.52

బ్రూహి యద్రాఘవో వాచ్యో లక్ష్మణశ్చ మహాబలః

సుగ్రీవో వాపి తేజస్వీ హరయౌ పి సమాగతాః 38.53

ఇత్యుక్తవతి తస్మింశ్చ సీతా సురసుతోపమా
 ఉవాచ శోకసంతప్తా హనుమంతం ప్లవంగమమ్ 38.54
 కౌసల్యా లోకభర్తారం సుషువే యం మనస్విసీ
 తం మమార్థే సుఖం పృచ్ఛ శిరసా చాభివాదయ 38.55
 విస్మయ్య సర్వరత్నాని ప్రియాయాశ్చ పరాంగనాః
 ఐశ్వర్యం చ విశాలాయాం పృథివ్యామపి దుర్లభమ్
 పితరం మాతరం చైవ సమ్మాన్యాభిప్రసాద్య చ 38.56
 అనుప్రజితో రామం సుమిత్రా యేన సుప్రజాః
 అనుకూల్యేన ధర్మాత్మా త్యక్త్వా సుఖమనుత్తమమ్ 38.57
 అనుగచ్ఛతి కాకుత్స్థం భ్రాతరం పాలయన్ వనే
 సింహస్కంధో మహాబాహుః మనస్వీ ప్రియదర్శినః 38.58
 పితృవద్వర్తతే రామే మాతృవన్మాం సమాచరన్
 హ్రీయమాణాం తదా వీరో న తు మాం వేద లక్ష్మణః 38.59
 వృద్ధోపసేవీ లక్ష్మీవాన్ శక్తో న బహుభాషితా
 రాజపుత్రః ప్రియః శ్రేష్ఠః సదృశః శ్వశురస్య మే 38.60
 మత్తః ప్రియతరో నిత్యం భ్రాతా రామస్య లక్ష్మణః
 నియుక్తో ధురి యస్యాస్తు తాముద్వహతి వీర్యవాన్ 38.61
 యం దృష్ట్వా రాఘవో నైవ వృత్తమార్యమనుస్మరేత్
 స మమార్థాయ కుశలం వక్తవ్యో వచనాన్యమ 38.62
 మృదుర్నిత్యం శుచిర్దక్షః ప్రియో రామస్య లక్ష్మణః

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే అష్టత్రింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే ఏకోనచత్వారింశ స్సర్గః

(శ్రీరామునకు సీతా సందేశము - ఆంజనేయుడు ఆమెను ఓదార్చుట, వానరుల సముద్రతరణవిషయమున సీతాదేవికి గల సందేహము - మారుతి దానిని నివారించుట)

మణిం దత్త్వా తతస్సీతా హనుమంతమథాఽబ్రవీత్
 అభిజ్ఞానమభిజ్ఞాతమ్ ఏతద్రామస్య తత్త్వతః 39.1
 మణిం దృష్ట్వా తు రామో వై త్రయాణాం సంస్మరిష్యతి
 వీరో జనన్యా మమ చ రాజ్ఞో దశరథస్య చ 39.2
 స భూయస్త్వం సముత్సాహే చోదితో హరిసత్తమ
 అస్మిన్ కార్యసమారంభే ప్రచింతయ యదుత్తరమ్ 39.3

యథా హి వానరశ్రేష్ఠ దుఃఖక్షయకరో భవేత్ 38.63
 త్వమస్మిన్ కార్యనిర్వోగే ప్రమాణం హరిసత్తమ
 రాఘవః త్వత్సమారంభాత్ మయి యత్నపరో భవేత్ 38.64
 ఇదం బ్రూయాశ్చ మే నాథం శూరం రామం పునః పునః
 జీవితం ధారయిష్యామి మాసం దశరథాత్మజ
 ఊర్ధ్వం మాసాన్న జీవేయం సత్యేనాహం బ్రవీమి తే 38.65
 రావణేనోపరుద్ధాం మాం నికృత్యా పాపకర్మణా
 త్రాతుమర్హసి వీర త్వం పాతాళాదివ కౌశికీమ్ 38.66
 తతో వస్త్రగతం ముక్త్వా దివ్యం చూడామణిం శుభమ్
 ప్రదేయో రాఘవాయేతి సీతా హనుమతే దదౌ 38.67
 ప్రతిగృహ్య తతో వీరో మణిరత్నమనుత్తమమ్
 అంగుల్యా యోజయామాస న హ్యస్య ప్రాభవద్ముజః 38.68
 మణిరత్నం కపివరః ప్రతిగృహ్యాభివాద్య చ
 సీతాం ప్రదక్షిణం కృత్వా ప్రణతః పార్శ్వతః స్థితః 38.69
 హర్షేణ మహతా యుక్తః సీతాదర్శనజేన సః
 హృదయేన గతో రామం శరీరేణ తు విష్ఠితః 38.70
 మణివరముపగృహ్య తం మహార్థం
 జనకన్యపాత్యజయా ధృతం ప్రభావాత్
 గిరిరివ పవనావధూతముక్తః
 సుఖితమనాః ప్రతిసంక్రమం ప్రపేదే 38.71

త్వమస్మిన్ కార్యనిర్వోగే ప్రమాణం హరిసత్తమ
 హనుమన్ యత్నమాస్థాయ దుఃఖక్షయకరో భవ 39.4
 తస్య చింతయతో యతోన్ దుఃఖక్షయకరో భవేత్
 స తథేతి ప్రతిజ్ఞాయ మారుతిర్మమవిక్రమః
 శిరసాఽవంద్య వైదేహీం గమనాయోపచక్రమే 39.5
 జ్ఞాత్వా సంప్రస్థితం దేవీ వానరం మారుతాత్మజమ్

బాష్పగద్గదయా వాచా మైథిలీ వాక్యమబ్రవీత్ 39.6
 హనుమాన్ కుశలం బ్రూయాః సహితౌ రామలక్ష్మణౌ 39.7
 సుగ్రీవం చ సహమాత్యం సర్వాన్ వృద్ధాంశ్చ వానరాన్
 బ్రూయాస్త్యం వానరశ్రేష్ఠ కుశలం ధర్మసంహితమ్ 39.8
 యథా స చ మహాబాహుః మాం తారయతి రాఘవః
 అస్మాద్ధుఃఖాంబుసంరోధాత్ త్వం సమాధాతుమర్హసి 39.9
 జీవంతీం మాం యథా రామః సంభావయతి కీర్తిమాన్
 తత్తథా హనుమన్ వాచ్యం వాచా ధర్మ మవాప్నుహి 39.10
 నిత్యముత్సాహయుక్తాశ్చ వాచశ్చుత్వా మయేరితాః
 వర్తిష్యతే దాశరథేః షౌరుషం మదవాప్తయే 39.11
 మత్సందేశయుతా వాచః త్వత్తః శ్రుత్వైవ రాఘవః
 పరాక్రమవిధిం వీరో విధివత్ సంవిధాస్యతి 39.12
 సీతాయా వచనం శ్రుత్వా హనుమాన్ మారుతాత్యజః
 శిరస్యంజలిమాధాయ వాక్యముత్తరమబ్రవీత్ 39.13
 క్షిప్రమేష్యతి కాకుత్స్థో హర్యక్షప్రవరైర్వృతః
 యస్తే యుధి విజిత్యారీన్ శోకం వ్యపనయిష్యతి 39.14
 న హి పశ్యామి మర్త్యేషు నా సురేషు సురేషు వా
 యస్తస్య క్షిపతో బాణాన్ స్థాతుముత్సహతే గ్రతః 39.15
 అప్యర్కమపి పర్జన్యమ్ అపి వైవస్వతం యమమ్
 స హి సోధుం రణే శక్తః తవ హేతోర్విశేషతః 39.16
 స హి సాగరపర్యంతాం మహీం శాసితుమీహతే
 త్వన్నిమితో హి రామస్య జయో జనకనందిని 39.17
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా సమ్యక్ సత్యం సుభాషితమ్
 జానకీ బహుమేనే ధ వచనం చేదమబ్రవీత్ 39.18
 తతస్తం ప్రస్థితం సీతా వీక్షమాణా పునః పునః
 భర్తృస్నేహోన్వితం వాక్యం సౌహార్దాదనుమానయత్ 39.19
 యది వా మన్యసే వీర వసైకాహమరిందమ
 కస్మింశ్చిత్ సంవృతే దేశే విశ్రాంతః శ్వో గమిష్యసి 39.20
 మమ చైవాల్పభాగ్యాయాః సాన్నిధ్యాత్ తవ వానర
 అస్య శోకస్య మహతో ముహూర్తం మోక్షణం భవేత్ 39.21
 గతే హి హరిశార్దూల పునరాగమనాయ తు

ప్రాణానామపి సందేహో మమ స్యాన్నాత సంశయః 39.22
 తవాదర్శనజశ్యోకో భూయో మాం పరితాపయేత్
 దుఃఖాద్ధుఃఖపరామృష్టాం దీపయన్నివ వానర 39.23
 అయం చ వీర సందేహః తిష్ఠతీవ మమాగ్రతః
 సుమహాంస్త్యత్సహాయేషు హర్యక్షేషు హరీశ్వరః 39.24
 కథం ను ఖలు దుష్పారం తరిష్యంతి మహోదధిమ్
 తాని హర్యక్షసైన్యాని తౌ వా నరవరాత్యజౌ 39.25
 త్రయాణామేవ భూతానాం సాగరస్యాస్య లంఘనే
 శక్తిస్యాద్వైవనతేయస్య తవ వా మారుతస్య వా 39.26
 తదస్మిన్ కార్యనిర్వోగే వీరైవం దురతిక్రమే
 కిం పశ్యసి సమాధానం త్వం హి కార్యవిదాం వరః 39.27
 కామమస్య త్వమేవైకః కార్యస్య పరిసాధనే
 పర్యాప్తః పరవీరఘ్న యశస్యస్తే ఫలోదయః 39.28
 బలైః సమగైర్యుధి మాం రావణం జిత్య సంయుగే
 విజయీ స్వపురీం యాయాత్ తత్తు మే స్యాద్యశస్కరమ్ 39.29
 శరైస్తు సంకులాం కృత్వా లంకాం పరబలార్దనః
 మాం నయేద్యది కాకుత్స్థః తత్ తస్య సదృశం భవేత్ 39.30
 తద్యథా తస్య విక్రాంతమ్ అనురూపం మహాత్మనః
 భవేదాహవశూరస్య తథా త్వముపపాదయ 39.31
 తదర్థోపహితం వాక్యం సహితం హేతుసంహితమ్
 నిశమ్య హనుమాన్ శేషం వాక్యముత్తరమబ్రవీత్ 39.32
 దేవి హర్యక్షసైన్యానామ్ ఈశ్వరః ప్లవతాం వరః
 సుగ్రీవస్సత్త్వసంపన్నః తవార్థే కృతనిశ్చయః 39.33
 స వానరసహస్రాణాం కోటిభిరభిసంవృతః
 క్షిప్రమేష్యతి వైదేహి రాక్షసానాం నిబర్హణః 39.34
 తస్య విక్రమసంపన్నాః సత్త్వవంతో మహాబలాః
 మనస్సంకల్పసంపాతా నిదేశే హరయః స్థితాః 39.35
 యేషాం నోపరి నాధస్తాత్ నతిర్యక్ సజ్జతే గతిః
 న చ కర్మసు సీదంతి మహత్స్వమితతేజసః 39.36
 అసకృత్తైర్మహోత్సాహైః ససాగరధరాధరా
 ప్రదక్షిణీకృతా భూమిః వాయుమార్గానుసారిభిః 39.37

మద్విశిష్టాశ్చ తుల్యాశ్చ సంతి తత్ర వనౌకసః
 మత్తః ప్రత్యవరః కశ్చిత్ నాస్తి సుగ్రీవసన్నిధౌ 39.38
 అహం తావదిహ ప్రాప్తః కిం పునస్తే మహాబలాః
 న హి ప్రకృష్టాః ప్రేష్యంతే ప్రేష్యంతే హీతరే జనాః 39.39
 తదలం పరితాపేన దేవి శోకో వ్యపైతు తే
 ఏకోత్పాతేన తే లంకామ్ ఏష్యంతి హరియూథపాః 39.40
 మమ పృష్ఠగతౌ తౌ చ చంద్రసూర్యావివోదితౌ
 త్వత్సకాశం మహాసత్త్వాన్యసింహావాగమిష్యతః 39.41
 తౌ హి వీరౌ నరవరౌ సహితౌ రామలక్ష్మణౌ
 ఆగమ్య నగరీం లంకాం సాయకైర్విధమిష్యతః 39.42
 సగణం రావణం హత్త్వా రాఘవో రఘునందనః
 త్వామాదాయ వరారోహే స్వపురం ప్రతి యాస్యతి 39.43
 తదాశ్వసిహి భద్రం తే భవ తం కాలకాంక్షిణీ
 నచిరాద్భక్త్యనే రామం ప్రజ్వలంతమివానలమ్ 39.44
 నిహతే రాక్షసేంద్రేస్మిన్ సపుత్రామాత్యభాంధవే
 త్వం సమేష్యసి రామేణ శశాంకేనేవ రోహిణీ 39.45
 క్షిప్రం త్వం దేవి శోకస్య పారం యాస్యసి మైథిలి
 రావణం చైవ రామేణ నిహతం ద్రక్ష్యసే చిరాత్ 39.46

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకోనచత్వారింశ స్సర్గః

అథః శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే సుందరకాండే చత్వారింశ స్సర్గః

(హనుమంతుని ద్వారా శ్రీరామునికు సీతాసందేశము - మారుతి ఆమెను ఓదార్చుట)

శ్రుత్వా తు వచనం తస్య వాయుసూనోర్మహాత్మనః
 ఉవాచాత్మహితం వాక్యం సీతా సురసుతోపమా 40.1
 త్వాం దృష్ట్వాప్రియవక్తారం సంప్రహృష్ట్యామి వానర
 అర్ధసంజాత సస్యేవ వృష్టిం ప్రాప్య వసుంధరా 40.2
 యథా తం పురుషవ్యాఘ్రం గాత్రైః శోకాభికర్షితైః
 సంస్పృశేయం సకామాహం తథా కురు దయాం మయి 40.3
 అభిజ్ఞానం చ రామస్య దద్యా హరిగణోత్తమ
 క్షిప్తామిషీకాం కాకస్య కోపాదేకాక్షిశాతనీమ్ 40.4
 మనశ్చిలాయాస్తిలకో గండపార్శ్వే నివేశితః

ఏవమాశ్వాస్య వైదేహీం హనుమాన్ మారుతాత్మజః
 గమనాయ మతిం కృత్వా వైదేహీం పునరబ్రవీత్ 39.47
 తమరిఘ్నం కృతాత్మానం క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి రాఘవమ్
 లక్ష్మణం చ ధనుష్పాణిం లంకాద్వారముపస్థితమ్ 39.48
 నఖదంష్ట్రాయుధాన్ వీరాన్ సింహశార్దూల విక్రమాన్
 వానరాన్ వారణేంద్రాభాన్ క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి సంగతాన్ 39.49
 శైలాంబుదనికాశానాం లంకామలయసానుషు
 నర్దతాం కపిముఖ్యానామ్ ఆర్యే యూధాన్యనేకశః 39.50
 స తు మర్మణి ఘోరేణ తాడితో మన్మథేషుణా
 న శర్మ లభతే రామః సింహార్ధిత ఇవ ద్విపః 39.51
 మా రుదో దేవి శోకేన మా భూత్ తే మనసోఽప్రియమ్
 శచీవ పత్యా శక్రేణ భద్రా నాధవతీ హ్యసి 39.52
 రామాద్విశిష్టః కోఽన్యోఽస్తి కశ్చిత్ సౌమిత్రిణా సమః
 అగ్నిమారుతకల్పౌ తౌ భ్రాతరౌ తవ సంశ్రయౌ 39.53
 నాస్మింశ్చిరం వత్స్యసి దేవి దేవే
 రక్షోగణైరధ్యుషితేఽతిరౌద్రే
 న తే చిరాదాగమనం ప్రియస్య
 క్షమస్య మత్సంగమకాలమాత్రమ్ 39.54

త్వయా ప్రణష్టే తిలకే తం కిల స్మర్తుమర్హసి 40.5
 స వీర్యవాన్ కథం సీతాం హృతాం సమరుమన్యసే
 వసంతీం రక్షసాం మధ్యే మహేంద్రవరుణోపమః 40.6
 ఏష చూడామణిర్దివ్యో మయా సుపరిరక్షితః
 ఏతం దృష్ట్వాప్రహృష్ట్యామి వ్యసనే త్వామివానఘ 40.7
 ఏష నిర్మాత త శ్రీమాన్ మయా తే వారిసంభవః
 అతః పరం న శక్ష్వామి జీవితం శోకలాలసా 40.8
 అసహ్యాని చ దుఃఖాని వాచశ్చ హృదయచ్ఛిదః
 రాక్షసీనాం సుఘోరాణాం త్వత్కృతే మర్షయామ్యహమ్ 40.9

ధారయిష్యామి మాసం తు జీవితం శత్రుసూదన
 మాసాదూర్ధ్వం న జీవిష్యే త్వయా హీనా నృపాత్మజ 40.10
 ఘోరో రాక్షసరాజో యం దృష్టిశ్చ న సుఖా మయి
 త్వాం చ శ్రుత్వా విషజ్జంతం న జీవేయమహం క్షణమ్ 40.11
 వైదేహ్యో వచనం శ్రుత్వా కరుణం సాశ్రుభాషితమ్
 అథాబ్రవీన్మహాతేజా హనుమాన్ మారుతాత్మజః 40.12
 త్వచ్ఛోకవిముఖో రామో దేవి సత్యేన తే శపే
 రామే దుఃఖాభిభూతే తు లక్ష్మణః పరితప్యతే 40.13
 కథంచిద్భవతీ దృష్ట్యా న కాళః పరిశోచితుమ్
 ఇమం ముహూర్తం దుఃఖానామ్ అంతం ద్రక్ష్యసి భామిని 40.14
 తావుభౌ పురుషవ్యాఘ్రౌ రాజపుత్రావరిందమౌ
 త్వద్దర్శనకృతోత్సాహౌ లంకాం భస్మీకరిష్యతః 40.15
 హత్వా తు సమరే క్రూరం రావణం సహబాంధవమ్
 రాఘవౌ త్వాం విశాలాక్షి స్వాం పురీం ప్రాపయిష్యతః 40.16
 యత్తు రామో విజానీయాత్ అభిజ్ఞానమనిందితే
 ప్రీతినంజననం తస్య భూయస్త్వం దాతుమర్హసి 40.17
 సాబ్రవీద్దత్తమేవేతి మయా భిజ్ఞానముత్తమమ్
 ఏతదేవ హి రామస్య దృష్ట్యా మత్యే శభూషణమ్ 40.18

శ్రద్ధేయం హనుమన్ వాక్యం తవ వీర భవిష్యతి
 స తం మణివరం గృహ్య శ్రీమాన్ ప్లవగసత్తమః 40.19
 ప్రణమ్య శిరసా దేవీం గమనాయోపచక్రమే
 తముత్పాతకృతోత్సాహమ్ అవేక్ష్య హరిపుంగవమ్ 40.20
 వర్ధమానం మహావేగమ్ ఉవాచ జనకాత్మజా
 అశ్రుపూర్ణముఖీ దీనా బాష్పగద్గదయా గిరా 40.21
 హనుమన్ సింహసంకాశౌ భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ
 సుగ్రీవం చ సహామాత్యం సర్వాన్ బ్రూయా హ్యనామయమ్ 40.22
 యథా చ స మహాబాహుః మాం తారయతి రాఘవః
 అస్మాద్దుఃఖాంబుసంరోధాత్ త్వం సమాధాతుమర్హసి 40.23
 ఇమం చ తీవ్రం మమ శోకవేగం
 రక్షోభిరేభిః పరిభర్తనం చ
 బ్రూయాస్తు రామస్య గతస్సమీపం
 శివశ్చ తేధ్వాస్తు హరిప్రవీర 40.24
 స రాజపుత్ర్యా ప్రతివేదితార్థః
 కపిః కృతార్థః పరిహృష్టచేతాః
 అల్పావశేషం ప్రసమీక్ష్య కార్యం
 దిశం హ్యూదీచీం మనసా జగామ 40.25

ఇత్యారే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే చత్వారింశ స్సర్గః

అథః ఏకచత్వారింశ స్సర్గః

(హనుమంతుడు ప్రమదావనమును (అశోకవాటికను) ధ్వంసము చేయుట)

స చ వాగ్విః ప్రశస్తాభిః గమిష్యన్ పూజితస్తయా
 తస్మాద్దేశాదపక్రమ్య చింతయామాస వానరః 41.1
 అల్పశేషమిదం కార్యం దృష్టేయమసితేక్షణా
 శ్రీనుపాయానతిక్రమ్య చతుర్థ ఇహ దృశ్యతే 41.2
 న సామ రక్షస్సు గుణాయ కల్పతే
 న దానమర్థోపచితేషు యుజ్యతే
 న భేదసాధ్యా బలదర్పితా జనాః
 పరాక్రమస్తేవ మమేహ రోచతే 41.3
 న చాస్య కార్యస్య పరాక్రమాదృతే

వినిశ్చయః కశ్చిదిహోపపద్యతే
 హతప్రవీరా హి రణే హి రాక్షసాః
 కథంచిదీయుర్యదిహోద్య మార్దవమ్ 41.4
 కార్యే కర్మణి నిర్దిష్టే యో బహూన్యపి సాధయేత్
 పూర్వకార్యా విరోధేన స కార్యం కర్తుమర్హతి 41.5
 న హ్యేకస్సాధకో హేతుః స్వల్పస్యాపీహ కర్మణః
 యో హ్యర్థం బహుధా వేద స సమర్థోర్థసాధనే 41.6
 ఇహైవ తావత్ కృతనిశ్చయో హ్యహం
 యది ప్రజేయం ప్లవగేశ్వరాలయమ్

పరాత్మ సమర్థ విశేష తత్వవిత్
 తతః కృతం స్యాన్మమ భర్తృ శాసనమ్ 41.7
 కథం ను ఖల్వద్య భవేత్ సుఖాగతం
 ప్రసహ్య యుద్ధం మమ రాక్ష సైస్సహ
 తదైవ ఖల్వాత్మ బలం చ సారవత్
 సమ్మానయేన్మాం చ రణే దశాసనః 41.8
 తతః సమాసాద్య రణే దశాసనం
 సమంత్రివర్గం సబల ప్రయాయినమ్
 హృది స్థితం తస్య మతం బలం చ వై
 సుఖేన మత్వా హమితః పునర్వజే 41.9
 ఇదమస్య నృశంసస్య నందనోపమముత్తమమ్
 వనం నేత్రమనః కాంతం నానాద్రుమలతాయుతమ్ 41.10
 ఇదం విధ్వంసయిష్యామి శుష్కం వనమివానలః
 అస్మిన్ భగ్నే తతః కోపం కరిష్యతి దశాసనః 41.11
 తతో మహత్సాశ్వమహారథద్విపం
 బలం సమాదేక్ష్యతి రాక్షసాధిపః
 త్రిశూలకాలాయస పట్టిశాయుధం
 తతో మహాద్యుద్ధమిదం భవిష్యతి 41.12
 అహం తు తైస్సంయతి చందవిక్రమైః
 సమేత్య రక్షోభి రసహ్యవిక్రమః
 నిహత్య తద్రావణచోదితం బలం
 సుఖం గమిష్యామి కపీశ్వరాలయమ్ 41.13

తతో మారుతవత్ క్రుద్ధో మారుతిర్భీమవిక్రమః
 ఊరువేగేన మహతా ద్రుమాన్ క్షేప్తుమధారభత్ 41.14
 తతస్తు హనుమాన్ వీరో బభంజ ప్రమదావనమ్
 మత్తద్విజసమాఘుష్టం నానాద్రుమలతాయుతమ్ 41.15
 తద్వనం మథితైః వృక్షైః భిన్నైశ్చ సలిలాశయైః
 చూర్ణితైః పర్వతాగ్రైశ్చ బభూవాప్రియదర్శనమ్ 41.16
 నానాశకుంతవిరుతైః ప్రభిన్నైః సలిలాశయైః
 తామ్రైః కిసలయైః క్లాంతైః క్లాంతద్రుమలతాయుతమ్ 41.17
 న బభౌ తద్వనం తత్ర దావనలహతం యథా
 వ్యాకులావరణా రేజుః విహ్వలా ఇవ తా లతాః 41.18
 లతాగృహైశ్చిత్రగృహైశ్చ నాశితైః
 మహోరగైః వ్యాలమ్బుగైశ్చ నిర్మూలైః
 శిలాగృహైరున్మథితైస్తథా గృహైః
 ప్రణవ్టరూపం తదభూన్మహద్వనమ్ 41.19
 సా విహ్వలా శోకలతాప్రతానా
 వనస్థలీ శోకలతాప్రతానా
 జాతా దశాస్య ప్రమాదావనస్య
 కపేర్బలాద్ధి ప్రమదావనస్య 41.20
 స తస్య కృత్వార్థపతేర్మహాకపిః
 మహాద్వ్యలీకం మనసో మహాత్మనః
 యుయుత్సురేకో బహుభిర్మహాబలైః
 శ్రీయా జ్వలంస్తోరణమాస్థితః కపిః 41.21

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకచత్వారింశస్సర్గః

అథః ద్విచత్వారింశస్సర్గః

(రాక్షసస్త్రీలవలన ప్రమదావన విధ్వంసవార విని, రావణుడు ఎనభై వేలమంది రాక్షసులనుపంపుట, హనుమంతుడు వారిని సంహరించుట)

తతః పక్షినినాదేన వృక్షభంగస్యనేన చ
 బభూవుస్త్రాససంభ్రాంతాః సర్వే లంకానివాసినః 42.1
 విద్రుతాశ్చ భయత్రస్తా వినేదుర్మగపక్షిణః
 రక్షసాం చ నిమిత్తాని క్రూరాణి ప్రతిపేదిరే 42.2

తతో గతాయాం నిద్రాయాం రాక్షసోః వికృతాననాః
 తద్వనం దదృశుర్మగ్నం తం చ వీరం మహాకపిమ్ 42.3
 స తా దృష్ట్వా మహాబాహుః మహాసత్త్వో మహాబలః
 చకార సుమహాద్రూపం రాక్షసీనాం భయావహమ్ 42.4

తతస్తం గిరిసంకాశమ్ అతికాయం మహాబలమ్
 రాక్షస్యో వానరం దృష్ట్వా ప్రప్రచ్ఛుర్జనకాత్యజామ్ 42.5
 కో యం కస్య కుతో వాయం కిం నిమిత్తమిహాగతః
 కథం త్వయా సహానేనా సంవాదః కృత ఇత్యుత 42.6
 ఆచక్ష్యనో విశాలాక్షి మా భూత్ తే సుభగే భయమ్
 సంవాదమసితాపాంగి త్వయా కిం కృతవానయమ్ 42.7
 అథాబ్రవీత్ తదా సాధ్వీ సీతా సర్వాంగసుందరీ
 రక్షసాం భీమరూపాణాం విజ్ఞానే మమ కా గతిః 42.8
 యూయమేవాభిజానీత యో యం యద్వా కరిష్యతి
 అహిరేవ హ్యహేః పాదాన్ విజానాతి స సంశయః 42.9
 అహమప్యస్య భీతాస్మి నైనం జానామి కో న్వయమ్
 వేద్మి రాక్షసమేవైనం కామరూపిణమాగతమ్ 42.10
 వైదేహ్యో వచనం శ్రుత్వా రాక్షస్యో విద్రుతా దిశః
 స్థితాః కాశ్చిద్గతా కాశ్చిత్ రావణాయ నివేదితుమ్ 42.11
 రావణస్య సమీపే తు రాక్షస్యో వికృతాననాః
 విరూపం వానరం భీమమ్ ఆఖ్యాతుముపచక్రముః 42.12
 అశోకవనికామధ్యే రాజన్ భీమవపుః కపిః
 సీతయా కృతసంవాదః తిష్ఠత్యమితవిక్రమః 42.13
 స చ తం జానకీ సీతా హరిం హరిణలోచనాః
 అస్మాభిర్భూధా పృష్టా నివేదయితుమిచ్ఛతి 42.14
 వాసవస్య భవేద్దూతో దూతో వైశ్రవణస్య వా
 ప్రేషితో వాపి రామేణ సీతాన్వేషణకాంక్షయా 42.15
 తేన త్వద్భృతరూపేణ యత్తత్ తవ మనోహరమ్
 నానామృగగణాకీర్ణం ప్రమృష్టం ప్రమదావనమ్ 42.16
 స తత్ర కశ్చిదుద్దేశో యస్తేన న వినాశితః
 యత్ర సా జానకీ సీతా స తేన న వినాశితః 42.17
 జానకీరక్షణార్థం వా శ్రమాద్వా నోపలభ్యతే
 అథవా క శ్రమ స్తస్య సైవ తేనాభిరక్షితా 42.18
 చారుపల్లవ పుష్పాఢ్యం యం సీతా స్వయమాస్థితా
 ప్రవృద్ధశ్శింశుపావృక్షః స చ తేనాభిరక్షితః 42.19
 తస్యోగ్రరూపస్యోగ్ర త్వం దండమాజ్ఞాతుమర్హసి

సీతాసంభాషితా యేన తద్వనం చ వినాశితమ్ 42.20
 మనఃపరిగృహీతాం తాం తవ రక్షోగణేశ్వర
 కస్సీతామభిభాషేత యో న స్యాత్ త్యక్తజీవితః 42.21
 రాక్షసీనాం వచశ్రుత్వా రావణో రాక్షసేశ్వరః
 హుతాగ్నిరివ జజ్వాల కోపసంవర్తితేక్షణః 42.22
 తస్య క్రుద్ధస్య నేత్రాభ్యాం ప్రాపతన్నశ్రుబిందవః
 దీప్తాభ్యామివ దీపాభ్యాం సార్చిషః స్నేహబిందవః 42.23
 ఆత్మనస్సదృశాన్ శూరాన్ కింకరాన్ నామ రాక్షసాన్
 వ్యాదిదేశ మహాతేజా నిగ్రహార్థం హనూమతః 42.24
 తేషామశీతిసాహస్రం కింకరాణాం తరస్వినామ్
 నిర్యయుర్భవనాత్ తస్మాత్ కూటముద్గరపాణయః 42.25
 మహోదరా మహాదంష్ట్రా ఘోరరూపా మహాబలాః
 యుద్ధాభిమనసః సర్వే హనుమద్భూహోన్ముఖాః 42.26
 తే కపీంద్రం సమాసాద్య తోరణస్థమవస్థితమ్
 అభిపేతుర్మహావేగాః పతంగా ఇవ పావకమ్ 42.27
 తే గదాభిర్విచిత్రాభిః పరిఘైః కాంచనాంగదైః
 ఆజఘ్నుర్వానరశ్రేష్ఠం శరైశ్చాదిత్యసన్నిభైః 42.28
 ముద్గరైః పట్టిశైః శూలైః ప్రాసతోమరశక్తిభిః
 పరివార్య హనుమంతం సహసా తస్థురగ్రతః 42.29
 హనుమానపి తేజస్వీ శ్రీమాన్ పర్వతసన్నిభః
 క్షితావావిధ్య లాంగూలం ననాద చ మహాస్వనమ్ 42.30
 స భూత్వా సుమహాకాయో హనుమాన్ మారుతాత్యజః
 ధృష్టమాస్పోటయామాస లంకాం శభేన పూరయన్ 42.31
 తస్యాస్పోటిత శభేన మహతా సానునాదినా
 పేతుర్విహంగా గగనాత్ ఉచ్చైశ్చేదమఘోషయత్ః 42.32
 జయత్యతిబలో రామో లక్ష్మణశ్చ మహాబలః
 రాజా జయతి సుగ్రీవో రాఘవేణాభిపాలితః 42.33
 దాసోహం కోసలేంద్రస్య రామస్యాక్లిష్ట కర్మణః
 హనుమాన్ శత్రుసైన్యానాం నిహంతా మారుతాత్యజః 42.34
 న రావణసహస్రం మే యుద్ధే ప్రతిబలం భవేత్
 శిలాభిస్తు ప్రహరతః పాదపైశ్చ సహస్రశః 42.35

అర్ధయిత్యా పురీం లంకామ్ అభివాద్య చ మైథిలీమ్
 సమృద్ధార్థో గమిష్యామి మిషతాం సర్వరక్షసామ్ 42.36
 తస్య సన్నాద శబ్దేన తే భవన్ భయశంకితాః
 దద్యుశుశ్చ హనుమంతం సంధ్యామేఘమివోన్నతమ్ 42.37
 స్వామిసందేశనిశ్శంకాః తతస్తే రాక్షసాః కపిమ్
 చిత్రైః ప్రహరణైః భీమైః అభిపేతుస్తతస్తతః 42.38
 స తైః పరివృతశ్శూరైః సర్వతస్స మహాబలః
 ఆససాదాయసం భీమం పరిఘం తోరణాశ్రితమ్ 42.39
 స తం పరిఘమాదాయ జఘాన రజనీచరాన్
 స పన్నగమివాదాయ స్ఫురంతం వినతాసుతః 42.40

విచచారాంబరే వీరః పరిగృహ్య చ మారుతిః
 సూదయామాస వజ్రేణ దైత్యానివ సహస్రద్యక్ 42.41
 స హత్వా రాక్షసాన్ వీరాన్ కింకరాన్ మారుతాత్మజః
 యుద్ధకాంక్షీ పునర్వీరః తోరణం సముప్రాశితః 42.42
 తతస్తస్మాద్భయాన్ముక్తాః కతిచిత్ తత్ర రాక్షసాః
 నిహతాన్ కింకరాన్ సర్వాన్ రావణాయ న్యవేదయన్ 42.43
 స రాక్షసానాం నిహతం మహాబలం
 నిశమ్య రాజా పరివృత్తలోచనః
 సమాదిదేశాప్రతిమం పరాక్రమే
 ప్రహస్తపుత్రం సమరే సుదుర్జయమ్ 42.44

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ద్విచత్వారింశస్సర్గః

అథః త్రిచత్వారింశస్సర్గః

(హనుమంతుడు చైత్యప్రాసాదమును ధ్వంసము చేయుట, దాని రక్షకులను అంతమొందించుట)

తత స్స కింకరాన్ హత్వా హనుమాన్ ధ్యానమాస్థితః
 వనం భగ్నం మయా చైత్యప్రాసాదో న వినాశితః 43.1
 తస్మాత్ ప్రాసాదమప్యేనం భీమం విధ్వంసయామ్యహమ్
 ఇతి సంచింత్యమనసా హనుమాన్ దర్శయన్ బలమ్ 43.2
 చైత్యప్రాసాదమాఘ్నత్య మేరుశృంగమివోన్నతమ్
 ఆరురోహ కపిశ్రేష్ఠో హనుమాన్ మారుతాత్మజః 43.3
 ఆరుహ్య గిరిసంకాశం ప్రాసాదం హరియూథపః
 బభౌ స సుమహాతేజాః ప్రతిసూర్య ఇవోదితతః 43.4
 సంప్రధృష్య చ దుర్ధరం చైత్యప్రాసాదముత్తమమ్
 హనుమాన్ ప్రజ్వలల్లక్ష్మ్యా పారియాత్రోపమోఽభవత్ 43.5
 స భూత్వా సుమహాకాయః ప్రభావాన్ మారుతాత్మజః
 ధృష్టమాస్ఫోటయామాస లంకాం శబ్దేన పూరయన్ 43.6
 తస్యాస్ఫోటితశబ్దేన మహతా శ్రోత్ర ఘాతినా
 పేతుర్విహంగమాస్తత్ర చైత్యపాలాశ్చ మోహితాః 43.7
 అస్త్రవిజ్ఞయతాం రామో లక్ష్మణశ్చ మహాబలః
 రాజా జయతి సుగ్రీవో రాఘవేణాభిపాలితః 43.8
 దాసోహం కోసలేంద్రస్య రామస్యాక్లిష్టకర్మణః

హనుమాన్ శత్రుసైన్యానం నిహంతా మారుతాత్మజః 43.9
 న రావణసహస్రం మే యుద్ధే ప్రతిబలం భవేత్
 శిలాభిశ్చ ప్రహరతః పాదపైశ్చ సహస్రశః 43.10
 అర్ధయిత్యా పురీం లంకామ్ అభివాద్య చ మైథిలీమ్
 సమృద్ధార్థో గమిష్యామి మిషతాం సర్వరక్షసామ్ 43.11
 ఏవముక్త్యా విమానస్థః చైత్యస్థాన్ హరియూథపః
 ననాద భీమనిర్ద్రాదో రక్షసాం జనయన్ భయమ్ 43.12
 తేన శబ్దేన మహతా చైత్యపాలాశ్శతం యయుః
 గృహీత్వా వివిధానస్త్రాన్ ప్రాసాన్ ఖడ్గాన్ పరశ్వధాన్ 43.13
 విస్ఫుజంతో మహాకాయా మారుతిం పర్యవారయన్
 తే గదాభిర్ విచిత్రాభిః పరిఘైః కాంచనాంగదైః 43.14
 ఆజఘ్నుః వానరశ్రేష్ఠం బాణైశ్చాదిత్యసన్నిభైః
 అవర్త ఇవ గంగాయాః తోయస్య విపులో మహాన్ 43.15
 పరిక్షిప్య హరిశ్రేష్ఠం స బభౌ రక్షసాం గణః
 తతో వాతాత్మజః క్రుద్ధో భీమరూపం సమాస్థితః 43.16
 ప్రాసాదస్య మహోస్తస్య స్తమ్భం హేమపరిష్కృతమ్
 ఉత్పాటయిత్యా వేగేన హనుమాన్ పవనాత్మజః 43.17

తతస్తం భ్రామయామాస శతధారం మహాబలః
 తత్రచాగ్నిస్సమభవత్ ప్రాసాదశ్చాప్యదహ్యత 43.18
 దహ్యమానం తతో దృష్ట్వాప్రాసాదం హరియూధపః
 స రాక్షసశతం హత్వా వజ్రేణేంద్ర ఇవాసురాన్
 అంతరిక్షే స్థితశ్రీమాన్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ 43.19
 మాదృశానాం సహస్రాణి విస్ఫుష్టాని మహాత్మానామ్ 43.20
 బలినాం వానరేంద్రాణాం సుగ్రీవ వశవర్తినామ్
 అటంతి వసుధాం కృత్వాం వయమన్యే చ వానరాః 43.21
 దశనాగబలాః కేచిత్ కేచిద్దశగుణోత్తరాః

కేచిన్నాగసహస్రస్య బభూవుస్తుల్యవిక్రమాః 43.22
 సంతి చౌఘబలాః కేచిత్ కేచిద్వాయుబలోపమాః
 అప్రమేయబలాశ్చాన్యే తత్రాసన్ హరియుధపాః 43.23
 ఈదృగ్విదైస్తు హరిభిః వృతో దంతనఖాయుధైః
 శతైః శతః సహస్రైశ్చ చ కోటిభీరయుతైరపి 43.24
 ఆగమిష్యతి సుగ్రీవః సర్వేషాం వో నిఘాదనః
 నేయమస్తి పురీ లంకా న యూయం న చ రావణః
 యస్మాదిక్ష్యాకునాథేన బద్ధం వైరం మహాత్మానా 43.25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే త్రిచత్వారింశస్సర్గః

అథః చతుశ్చత్వారింశస్సర్గః

(మారుతి ప్రహస్తపుత్రుడైన జంబుమాలిని హతమార్పుట)

సందిష్టో రాక్షసేంద్రేణ ప్రహస్తస్య సుతో బలీ
 జంబుమాలీ మహాదంష్ట్రో నిర్ణగామ ధనుర్ధరః 44.1
 రక్తమాల్యాంబరధరః స్వగ్వీరుచిరకుండలః
 మహాన్ నివృత్తనయనః చందస్సమరదుర్జయః 44.2
 ధనుశ్చక్రధనుఃప్రఖ్యం మహాద్రుచిరసాయకమ్
 విస్ఫారయానో వేగేన వజ్రాశనిసమస్వనమ్ 44.3
 తస్య విస్ఫారఘోషేణ ధనుషో మహతా దిశః
 ప్రదిశశ్చ నభశ్చైవ సహసా సమపూర్యత 44.4
 రథేన ఖరయుక్తేన తమాగతముదీక్ష్మసః
 హనుమాన్ వేగసంపన్నో జహర్ష చ ననాద చ 44.5
 తం తోరణవిటంకస్థం హనుమంతం మహాకపిమ్
 జంబుమాలీ మహాబాహుః వివ్యాధ నిశితైశ్శరైః 44.6
 అర్థచంద్రేణ వదనే శిరస్యేకేన కర్ణినా
 బాహ్వోర్వివ్యాధ నారాచైః దశభిస్తం కపీశ్వరమ్ 44.7
 తస్య తచ్చుశుభే తామ్రం శరేణాభిహతం ముఖమ్
 శరదీవాంబుజం పుల్లం విద్ధం భాస్కరరశ్మినా 44.8
 తత్తస్య రక్తం రక్తేన రంజితం శుశుభే ముఖమ్
 యథాకాశే మహాపద్మం సిక్తం చందనబిందుభిః 44.9

చుకోప బాణాభిహతో రాక్షసస్య మహాకపిః
 తతః పార్శ్వే తివిపులాం దదర్శ మహతీం శిలామ్ 44.10
 తరసా తాం సముత్పాట్య చిక్షేప జవవద్ బలీ
 తాం శరైర్దశభిః క్రుద్ధః తాడయామాస రాక్షసః 44.11
 విపన్నం కర్మ తద్దృష్ట్వాహనుమాంశ్చండవిక్రమః
 సాలం విపులముత్పాట్య భ్రామయామాస వీర్యవాన్ 44.12
 భ్రామయన్తం కపిం దృష్ట్వాసాలవృక్షం మహాబలమ్
 చిక్షేప సుబహూన్ బాణాన్ జంబుమాలీ మహాబలః 44.13
 సాలం చతుర్విశ్చిచ్ఛేద వానరం పంచభిర్భుజే
 ఉరస్యేకేన బాణేన దశభిస్తు స్తనాంతరే 44.14
 స శరైః పూరితతనుః క్రోధేన మహతావృతః
 తమేవ పరిఘం గృహ్య భ్రామయామాస వేగతః 44.15
 అతివేగో తివేగేన భ్రామయిత్వా బలోత్కటః
 పరిఘం పాతయామాస జంబుమాలేర్మహోరసి 44.16
 తస్య చైవ శిరో నాస్తి న బాహూ న చ జానునీ
 న ధనుర్న రథో నాశ్వాః తత్రాదృశ్యంత నేషవః 44.17
 స హతః తరసా తేన జంబుమాలీ మహాబలః
 పపాత నిహతో భూమౌ చూర్ణితాంగవిభూషణః 44.18

జంబుమాలిం చ నిహతం కింకరాంశ్చ మహాబలాన్
 చుక్రోధ రావణశ్చుత్వా కోపసంరక్తలోచనః 44. 19
 సరోషసంవర్తితతామ్రలోచనః

ప్రహస్తపుత్రే నిహతే మహాబలే
 అమాత్యపుత్రానతివీర్యవిక్రమాన్
 సమాదిదేశాశు నిశాచరేశ్వరః 44. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే చతుశ్చత్వారింశస్సర్గః

అథః పంచచత్వారింశస్సర్గః
 (ఏడుగురు మంత్రిపుత్రుల వధ)

తతస్తే రాక్షసేంద్రేణ చోదితా మంత్రిణస్సుతాః
 నిర్యయుర్భవనాత్ తస్మాత్ సప్త సప్తార్చివర్చసః 45. 1
 మహాబలపరీవారా ధనుష్మంతో మహాబలాః
 కృతాస్త్రాస్త్రవిదాం శ్రేష్ఠాః పరస్పర జయైషిణః 45. 2
 హేమజాలపరిక్షిప్తైః ధ్వజవద్భిః పతాకిభిః
 తోయదస్వననిర్ఘోషైః వాజియుక్తైః మహారథైః 45. 3
 తప్తకాంచనచిత్రాణి చాపాన్యమితవిక్రమాః
 విస్ఫారయంతస్సంహృష్టాః తటిద్వంత ఇవాంబుదాః 45. 4
 జనన్యస్తు తతస్తేషాం విదిత్వా కింకరాన్ హతాన్
 బభూవుశ్శోక సంభ్రాంతాః సబాంధవ సుహృజ్ఞనాః 45. 5
 తే పరస్పరసంఘర్షాత్ తప్తకాంచనభూషణాః
 అభిపేతుర్హనూమంతం తోరణస్థమవస్థితమ్ 45. 6
 సృజంతో బాణవృష్టిం తే రథగర్జితనిస్వనాః
 వృష్టిమంత ఇవాంభోదా విచేరుర్నైర్మతాంబుదాః 45. 7
 అవకీర్ణస్తతస్తాభిః హనుమాన్ శరవృష్టిభిః
 అభవత్ సంవృతాకారః శైలరాడివ వృష్టిభిః 45. 8
 స శరాన్ మోఘయామాస తేషామాశుచరః కపిః
 రథవేగం చ వీరాణాం విచరన్ విమలేంబరేః 45. 9

స తైః క్రీడన్ ధనుష్కృద్భిః వ్యోమ్ని వీరః ప్రకాశతే
 ధనుష్కృద్భిర్మథా మే ఘైః మారుతః ప్రభురంబరే 45. 10
 స కృత్వా నినదం ఘోరం త్రాసయంతాం మహాచమూమ్
 చకార హనుమాన్ వేగం తేషు రక్షస్సు వీర్యవాన్ 45. 11
 తలేనాభ్యహనత్ కాంశ్చిత్ పాదైః కాంశ్చిత్ పరంతపః
 ముష్టినాభ్యహనత్ కాంశ్చిత్ నఖైః కాంశ్చిద్వ్యదారయత్ 45. 12
 ప్రమమాథోరసా కాంశ్చిత్ ఊరుభ్యామపరాన్ కపిః
 కేచిత్ తస్య నినాదేన తత్రైవ పతితా భువి 45. 13
 తతస్తేష్వసన్నేషు భూమౌ నిపతితేషు చ
 తత్సైన్యమగమత్ సర్వం దిశో దశ భయార్థితమ్ 45. 14
 వినేదుర్విస్వరం నాగా నిపేతుర్భువి వాజినః
 భగ్నునీడధ్వజచ్ఛ్రైః భూశ్చ కీర్ణాభవద్రథైః 45. 15
 స్రవతా రుధిరేణాథ స్రవంత్యో దర్శితాః పథి
 వివిధైశ్చ స్వనైర్లంకా ననాద వికృతం తదా 45. 16
 స తాన్ ప్రవృద్ధాన్ వినిహత్య రాక్షసాన్
 మహాబలశ్చండపరాక్రమః కపిః
 యుయుత్సురన్యైః పునరేవ రాక్షసైః
 తదేవ వీరోభిజగామ తోరణమ్ 45. 17

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచచత్వారింశస్సర్గః

అథః షట్చత్వారింశస్సర్గః
 (రావణుని ఐదుగురి సేనాపతుల సంహారము)

హతాన్ మంత్రిసుతాన్ బుద్ధ్వా వానరేణ మహాత్యనా
 రావణస్సంవృతాకారః చకార మతిముత్తమామ్ 46. 1

స విరూపాక్షయూపాక్షౌ దుర్ధరం చైవ రాక్షసమ్
 ప్రఘసం భాసకర్ణం చ పంచసేనాగ్రనాయకాన్ 46. 2

సందిదేశ దశగ్రీవో వీరాన్ సయవిశారదాన్
 హనుమద్ధహణే వ్యగ్రాన్ వాయువేగసమాన్ యుధి 46.3
 యాత సేనాగ్రగాస్సర్వే మహాబలపరిగ్రహాః
 సవాజిరథమాతంగాః స కపిః శాస్యతామితి 46.4
 యుతైశ్చ ఖలు భావ్యం స్యాత్ తమాసాద్య వనాలయమ్
 కర్మ చాపి సమాధేయం దేశకాలావిరోధినమ్ 46.5
 స హ్యహం తం కపిం మన్యే కర్మణా ప్రతితర్కయన్
 సర్వథా తన్మహద్భూతం మహాబలపరిగ్రహమ్ 46.6
 వానరో యమితి జ్ఞాత్వా న హి శుధ్యతి మే మనః
 నైవాహం తం కపిం మన్యే యథేయం ప్రస్తుతా కథా 46.7
 భవేదింద్రేణ వా సృష్టమ్ అస్మదర్థం తపోబలాత్
 స నాగయక్షగంధర్వా దేవాసురమహర్షయః 46.8
 యుష్మాభిస్సహితైస్సర్వైః మయా సహ వినిర్జితాః
 తైరవశ్యం విధాతవ్యం వ్యలీకం కించిదేవ నః 46.9
 యాత సేనాగ్రగాస్సర్వే మహాబలపరిగ్రహాః
 స వాజిరథమాతంగాః స కపిశ్శాస్యతామితి 46.10
 త దేవ నాత్ర సందేహాః ప్రసహ్య పరిగృహ్యతామ్
 నావమాన్యో భవద్విశ్వ హరిర్ధిరపరాక్రమః 46.11
 దృష్ట్వా హి హరయః పూర్వం మయా విపులవిక్రమాః
 వాలీ చ సహసుగ్రీవో జాంబవాంశ్చ మహాబలః 46.12
 నీల స్సేనాపతిశ్చైవ యే చాన్యే ద్వివిదాదయః
 నైవం తేషాం గతిర్భీమా న తేజో న పరాక్రమః 46.13
 న మతి ర్న బలోత్సాహాః న రూపపరికల్పనమ్
 మహాత్ సత్త్వమిదం జ్ఞేయం కపిరూపం వ్యవస్థితమ్ 46.14
 ప్రయత్నం మహదాస్థాయ క్రియతామస్య నిగ్రహాః
 కామం లోకాస్త్రయస్సేంద్రాః ససురాసురమానవాః 46.15
 భవతామగ్రతః స్థాతుం న పర్యాప్తా రణాజిరే
 తథాపి తు నయజ్ఞేన జయ మాకాంక్షతా రణే
 ఆత్మారక్ష్యః ప్రయత్నేన యుద్ధసిద్ధిర్హి చంచలా 46.16
 తే స్వామివచనం సర్వే ప్రతిగృహ్య మహౌజసః
 సముత్పేతు ర్మహావేగా హుతాశ సమతేజసః 46.17

రథైః మత్తైశ్చ మాతంగైః వాజిభిశ్చ మహాజవైః
 శస్త్రైశ్చ వివిధైః తీక్షణైః సర్వైశ్చోపచితా బలైః 46.18
 తతస్తు దదృశుర్వీరా దీప్యమానం మహాకపిమ్
 రశ్మిమంతమివోద్యంతం స్వతేజోరశ్మిమాలినమ్ 46.19
 తోరణస్థం మహోత్సాహం మహాసత్త్వం మహాబలమ్
 మహామతిం మహావేగం మహాకాయం మహాభుజమ్ 46.20
 తం సమీక్ష్యైవ తే సర్వే దిక్షు సర్వాస్యవస్థితాః
 తైస్టైః ప్రహరణైర్భీమైః అభిపేతు స్తత స్తతః 46.21
 తస్య పంచాయసాస్తీక్ష్ణాః శితాః పీతముఖాశ్వరాః
 శిరస్సుత్పలపత్రాభా దుర్ధరేణ నిపాతితాః 46.22
 స తైః పంచభిరావిద్ధః శరైశ్శిరసి వానరః
 ఉత్పపాత నదన్ వ్యోమ్ని దిశో దశ నినాదయన్ 46.23
 తతస్తు దుర్ధరో వీరః సరథః సజ్యకారుకః
 కిరన్ శరశతైస్తీక్షణైః అభిపేదే మహాబలః 46.24
 స కపిర్వారయామాస తం వ్యోమ్ని శరవర్షిణమ్
 వృష్టిమంతం పయోదాంతే పయోదమివ మారుతః 46.25
 అర్జుమానస్తతస్తేన దుర్ధరేణానిలాత్మజః
 చకార కదనం భూయో వ్యవర్ధత చ వేగవాన్ 46.26
 స దూరం సహసోత్పత్య దుర్ధరస్య రథే హరిః
 నిపపాత మహావేగో విద్యుద్రాశిర్గిరావివ 46.27
 తతస్య మథితాష్టాశ్వం రథం భగ్నాక్షకూబరమ్
 విహాయ న్యపతద్భూమౌ దుర్ధరస్తక్తజీవితః 46.28
 తం విరూపాక్షయూపాక్షౌ దృష్ట్వా నిపతితం భువి
 సంజాతరోషౌ దుర్ధరౌ ఉత్పేతతురరిందమౌ 46.29
 స తాభ్యాం సహసోత్పత్య విష్టితో విమలేంబరే
 ముద్గరాభ్యాం మహాబాహుః వక్షస్యభిహతః కపిః 46.30
 తయోర్వేగవతోర్వేగం వినిహత్య మహాబలః
 నిపపాత పునర్భూమౌ సుపర్ణసమవిక్రమః 46.31
 స సాలవృక్షమాసాద్య తముత్పాట్య చ వానరః
 తావుభౌ రాక్షసౌ వీరౌ జఘాన పవనాత్మజః 46.32
 తతస్తాంస్త్రీన్ హతాన్ జ్ఞాత్వా వానరేణ తరస్వినా

అభిషేదే మహావేగః ప్రసహ్య ప్రఘసో హరిమ్ 46.33

భాసకర్ణశ్చ సంక్రుద్ధః శూలమాదాయ వీర్యవాన్

ఏకతః కపిశార్దూలం యశస్వినమవస్థితమ్ 46.34

పట్టిశేన శితాగ్రేణ ప్రఘసః ప్రత్యయోధయత్

భాసకర్ణశ్చ శూలేన రాక్షసః కపిసత్తమమ్ 46.35

స తాభ్యాం విక్షతైః గాత్రైః అస్యగ్ధితనూరుహః

అభవద్వానరః క్రుద్ధో బాలసూర్యనమప్రభః 46.36

సముత్పాట్య గిరేః శృంగం సమృగమ్ వ్యాలపాదపమ్

జఘాన హనుమాన్ వీరో రాక్షసౌ కపికుంజరః

గిరిశృంగసునిప్పిష్టౌ తిలశస్తా బభూవతుః 46.37

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షట్పత్వారింశస్సర్గః

తతస్తేష్వవసన్నేషు సేనాపతిషు పంచసు

బలం తదవశేషం చ నాశయామాస వానరః 46.38

అశ్వైరశ్వాన్ గజైర్నాగాన్ యోధైరోఢ్యాన్ రథై రథాన్

స కపిర్నాశయామాస సహస్రాక్ష ఇవాసురాన్ 46.39

హతైర్నాగైశ్చ తురగైః భగ్నాక్షైశ్చ మహారథైః

హతైశ్చ రాక్షసైర్నూమీ రుద్ధమార్గా సమంతతః 46.40

తతః కపిస్తాన్ ధ్వజనీపతీన్ రణే

నిహత్య వీరాన్ సబలాన్ సవాహనాన్

తదేవ వీరః పరిగృహ్య తోరణం

కృతక్షణః కాల ఇవ ప్రజాక్షయే 46.41

అథః సప్తచత్వారింశస్సర్గః

(అక్షకుమారుడు పరాక్రమించుట - మారుతి వానిని వధించుట)

సేనాపతీన్ పంచ స తు ప్రమాపితాన్

హనుమాతా సానుచరాన్ సవాహనాన్

సమీక్ష్య రాజా సమరోద్ధతోస్సుఖం

కుమారమక్షం ప్రసమైక్షతాగ్రతః 47.1

స తస్య దృష్ట్యర్పణసంప్రచోదితః

ప్రతాపవాన్ కాంచనచిత్రకారుకః

సముత్పాతాథ సదస్యదీరితో

ద్విజాతిముఖైర్హర్షవిషేవ పావకః 47.2

తతో మహాన్ బాలదివాకరప్రభం

ప్రతప్తజాంబూనదజాలసంతతమ్

రథం సమాస్థాయ యయౌ స వీర్యవాన్

మహాహరిం తం ప్రతి నైర్మత్సరభః 47.3

తత స్తపసంగ్రహసంచయార్జితం

ప్రతిప్తజాంబూనదజాలశోభితమ్

పతాకినం రత్నవిభూషితధ్వజం

మనోజవాష్టాశ్వవరైస్సుయోజితమ్ 47.4

సురాసురాధృష్య మసంగచారిణం

రవిప్రభం వ్యోమచరం సమాహితమ్

సతూణమష్టాసినిబద్ధబంధురం

యథాక్రమావేశిత శక్తితోమరమ్ 47.5

విరాజమానం ప్రతిపూర్ణవస్తునా

సహేమదామ్నా శశిసూర్యవర్చసా

దివాకరాభం రథమాస్థితస్తతః

స నిర్జగామామరతుల్యవిక్రమః 47.6

స పూరయన్ ఖం చ మహీం చ సాచలాం

తురంగమాతంగమహారథస్వనైః

బలైస్సమేతైః సహి తోరణస్థితం

సమర్థమాసీనముపాగమత్ కపిమ్ 47.7

స తం సమాసాద్య హరిం హరీక్షణో

యుగాంతకాలాగ్నిమివ ప్రజాక్షయే

అవస్థితం విస్మితజాతసంభ్రమః

సమైక్షతాక్షో బహుమానచక్షుషా 47.8

స తస్య వేగం చ కపేర్మహాత్మనః

పరాక్రమం చారిషు పార్థివాత్మజః

విధారయన్ స్వం చ బలం మహాబలో
 హిమక్షయే సూర్య ఇవాభివర్ధతే 47.9
 స జాతమన్యుః ప్రసమీక్ష్య విక్రమం
 స్థిరం స్థితస్సంయతి దుర్నివారణమ్
 సమాహితాత్మా హనుమంతమాహవే
 ప్రచోదయామాస శరై స్త్రిభి శ్శితైః 47.10
 తతః కపిం తం ప్రసమీక్ష్య గర్వితం
 జితశ్రమం శత్రు పరాజయోర్జితమ్
 అవైక్షతాక్షస్సముద్గీర్ణమానసః
 సబాణపాణిః ప్రగృహీతకారుకః 47.11
 స హేమనిష్కాంగదచారుకుండలః
 సమాససాదాశుపరాక్రమః కపిమ్
 తయోర్భూవాప్రతిమస్సమాగమః
 సురాసురాణామపి సంభ్రమప్రదః 47.12
 రరాస భూమిర్నతతాప భానుమాన్
 పవో న వాయుః ప్రచచాల చాచలః
 కపేః కుమారస్య చ వీక్ష్వ సంయుగం
 ననాద చ ద్యౌ రుదధిశ్చ చుక్షుభే 47.13
 తతస్స వీరస్సుముఖాన్ పతత్రిణః
 సువర్ణపుంఖాన్ సవిషానివోరగాన్
 సమాధిసంయోగవిమోక్షతత్త్వవిత్
 శరాసథ త్రీన్ కపిమూర్ఖ్యపాతయత్ 47.14
 స తైశ్శరైర్మూర్ఖ్యై సమం నిపాతితైః
 క్షరన్నస్యగ్ధిగ్ధవివృత్తలోచనః
 నవోదితాదిత్యనిభశ్శరాంశుమాన్
 వ్యరాజతాదిత్య ఇవాంశుమాలికః 47.15
 తతః ప్లవంగాధిపమంత్రీసత్తమః
 సమీక్ష్య తం రాజవరాత్మజం రణే
 ఉదగ్రచిత్రాయుధ చిత్రకారుకం
 జహర్ష చాపూర్యత చాహవోన్ముఖః 47.16
 స మందరాగ్రస్థ ఇవాంశుమాలికో

వివృద్ధకోపో బలవీర్యసంయుతః
 కుమారమక్షం సబలం సవాహనం
 దదాహ నేత్రాగ్ని మరీచిభి స్తదా 47.17
 తతస్స బాణాసనచిత్రకారుకః
 శరప్రవర్షో యుధి రాక్షసాంబుదః
 శరాన్ ముమోచాశు హరీశ్వరాచలే
 బలాహకో వృష్టిమివాచలోత్తమే 47.18
 తతః కపిస్తం రణచండవిక్రమం
 వివృద్ధతేజోబలవీర్యసంయుతమ్
 కుమారమక్షం ప్రసమీక్ష్వ సంయుగే
 ననాద హర్షాద్ధనతుల్యవిక్రమః 47.19
 స బాలభావాద్యుధి వీర్యదర్శితః
 ప్రవృద్ధమన్యుః క్షతజోపమేక్షణః
 సమాససాదా ప్రతిమం కపిం రణే
 గజో మహాకూపమివావృతం త్యజైః 47.20
 స తేన బాణైః ప్రసభం నిపాతితైః
 చకార నాదం ఘననాదనిస్స్వనః
 సముత్పపాతాశు నభస్స మారుతిః
 భుజోరువిక్షేపణ ఘోరదర్శనః 47.21
 సముత్పతంతం సమభిద్రవద్భలీ
 స రాక్షసానాం ప్రవరః ప్రతాపవాన్
 రథీ రథిశ్రేష్ఠతమః కిరన్ శరైః
 పయోధరశ్చైలమివాశ్మవృష్టిభిః 47.22
 స తాన్ శరాంస్తస్య హరిర్విమోక్షయన్
 చచార వీరః పథి వాయు సేవితే
 శరాంతరే మారుతవద్వినిష్పతన్
 మనోజవ స్సంయతి చండవిక్రమః 47.23
 త మాత్తబాణాసనమాహవోన్ముఖం
 ఖమాస్త్రణంతం విశిఖైః శరోత్తమైః
 అవైక్షతాక్షం బహుమానచక్షుషా
 జగామ చింతాం చ స మారుతాత్మజః 47.24

తతశ్శరైర్పిన్నభుజాంతరః కపిః
 కుమారవీరేణ మహాత్మనా నదన్
 మహాభుజః కర్మవిశేషతత్త్వవిత్
 విచింతయామాస రణే పరాక్రమమ్ 47.25
 అబాలవద్బాల దివాకరప్రభః
 కరోత్యయం కర్మ మహాన్ మహాబలః
 న చాస్య సర్వాహవకర్మతోభిః
 ప్రమాపణే మే మతిరత్ర జాయతే 47.26
 అయం మహాత్మావ మహాంశ్చ వీర్యతః
 సమాహితశ్చాతిసహశ్చ సంయుగే
 అసంశయం కర్మగుణోదయాదయం
 సనాగయక్షై ర్మునిభిశ్చ పూజితః 47.27
 పరాక్రమోత్సాహ వివృద్ధమానసః
 సమీక్షతే మాం ప్రముఖాగ్రతః స్థితః
 పరాక్రమో హ్యస్య మనాంసి కంపయేత్
 సురాసురాణామపి శీఘ్రగామినః 47.28
 న ఖల్వయం నాభిభవేదుపేక్షితః
 పరాక్రమో హ్యస్య రణే వివర్ధతే
 ప్రమాపణం త్వేవ మమాద్య రోచతే
 న వర్ధమానో గ్నిరుపేక్షితుం క్షమః 47.29
 ఇతి ప్రవేగం తు పరస్య తర్కయన్
 స్వకర్మయోగం చ విధాయ వీర్యవాన్
 చకార వేగం తు మహాబలస్తదా
 మతిం చ చక్రేస్య వధే మహాకపిః 47.30
 స తస్య తానష్టహయాన్ మహాజవాన్
 సమాహితాన్ భారసహాన్ వివర్తనే
 జఘాన వీరః పథి వాయుసేవితే
 తలప్రహారైః పవనాత్మజః కపిః 47.31
 తతస్తలేనాభిహతో మహారథః

స తస్య పింగాధిపమంత్రినిర్జితః
 ప్రభగ్ననీడః పరిముక్తకూబరః
 పపాత భూమౌ హతవాజిరంబరాత్ 47.32
 స తం పరిత్యజ్య మహారథో రథం
 సకారుకః ఖడ్గధరః ఖముత్పతన్
 తపోభియోగాద్యుషిరుగ్రవీర్యవాన్
 విహాయ దేహం మరుతామివాలయమ్ 47.33
 తతః కపిస్తం విచరంతమంబరే
 పతత్రరాజానిలసిద్ధసేవితే
 సమేత్య తం మారుతతుల్య విక్రమః
 క్రమేణ జగ్రాహ స పాదయోర్ద్వధమ్ 47.34
 స తం సమావిధ్య సహస్రశః కపిః
 మహారగం గృహ్య ఇవాండజేశ్వరః
 ముమోచ వేగాత్ పితృతుల్యవిక్రమో
 మహీతలే సంయతి వానరోత్తమః 47.35
 స భగ్నబాహూరుకటీశిరోధరః
 క్షరన్నస్మజ్జీర్మణితాస్థిలోచనః
 స భగ్నసంధిః ప్రవిక్రీర్ణబంధనో
 హతః క్షితౌ వాయుసుతేన రాక్షసః 47.36
 మహాకపిర్భూమితలే నిపీడ్య తం
 చకార రక్షోధిపతేర్మహాద్యయమ్
 మహర్షిభిశ్చక్రచరైర్మహావ్రతైః
 సమేత్య భూతైశ్చ సయక్షపన్నగైః
 సురైశ్చ సేంద్రైః భృశజాతవిన్యయైః
 హతే కుమారే స కపిర్నిరీక్షితః 47.37
 నిహత్య తం వజ్రసుతోపమప్రభం
 కుమారమక్షం క్షతజోపమేక్షణః
 తదేవ వీరోభిజగామ తోరణం
 కృతక్షణః కాల ఇవ ప్రజాక్షయే 47.38

ఇత్యార్యే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే సప్తచత్వారింశస్సర్గః

అథః అష్టచత్వారింశస్సర్గః

(ఇంద్రజిత్తు హనుమంతుల యుద్ధము - బ్రహ్మాస్త్రముచేత బంధింపబడి, హనుమంతుడు రావణుని సభలో ప్రవేశించుట)

తతస్స రక్షోధిపతిర్మహాత్మా
 హనూమతాక్షే నిహతే కుమారే
 మనస్సమాధాయ తదేంద్రకల్పం
 సమాదిదేశేంద్రజితం సరోషమ్ 48. 1

త్వమస్త్రవిత్ శస్త్రవిదాం వరిషః
 సురాసురాణామపి శోకదాతా
 సురేషు సేంద్రేషు చ దృష్టకర్మా
 పితామహారాధనసంచితాస్త్రః 48. 2

తవాస్త్రబలమాసాద్య నాసురా న మరుద్గణాః
 న శేకుస్సమరే స్థాతుం సురేశ్వరసమాశ్రితాః 48. 3

న కశ్చిత్ త్రిషు లోకేషు సంయుగే న గతశ్రమః
 భుజవీర్యాభిగుప్తశ్చ తపసా చాభిరక్షితః
 దేశ కాల విభాగజ్ఞః త్వమేవ మతిసత్తమః 48. 4

న తేఽస్త్యశక్యం సమరేషు కర్మణా
 న తేఽస్త్యకార్యం మతిపూర్వమంత్రణే
 న సోఽస్తి కశ్చిత్ త్రిషు సంగ్రహేషు వై
 న వేద యస్తేఽస్త్రబలం బలం చ తే 48. 5

మమానురూపం తపసో బలం చ తే
 పరాక్రమశ్చాస్త్రబలం చ సంయుగే
 న త్వాం సమాసాద్య రణావమర్దే
 మనశ్శ్రమం గచ్ఛతి నిశ్చితార్థమ్ 48. 6

నిహతాః కింకరాస్సర్వే జంబుమాలీ చ రాక్షసః
 అమాత్యపుత్రా వీరాశ్చ పంచసేనాగ్రయాయినః 48. 7

బలాని సుసమ్మథ్థాని సాశ్వనాగరథాని చ
 సహోదరస్తే దయితః కుమారోక్షశ్చ సూదితః
 న హి తేష్వేవ మే సారో యస్త్యయ్యురినిషాదన 48. 8

ఇదం హి దృష్ట్వా నిహతం మహద్బలం
 కపేః ప్రభావం చ పరాక్రమం చ

త్వమాత్మనశ్చాపి సమీక్ష్య సారం
 కురుష్య వేగం స్వబలానురూపమ్ 48. 9

బలావమర్దస్త్యయి సన్నికృష్టే
 యథా గతే శామ్యతి శాంతశత్రౌ
 తథా సమీక్ష్యాత్మబలం పరం చ
 సమారభస్వాస్త్రవిదాం వరిష 48. 10

న వీర సేనా గణశోచ్యవన్తి
 న వజ్రమాదాయ విశాలసారమ్
 న మారుతస్యాస్య గతేః ప్రమాణం
 న చాగ్నికల్పః కరణేన హంతుమ్ 48. 11

తమేవ మర్థం ప్రసమీక్ష్య సమ్యక్
 స్వకర్మసామ్యాద్ధి సమాహితాత్మ
 స్మరంశ్చ దివ్యం ధనుషోస్త్రవీర్యం
 వ్రజా క్షతం కర్మ సమారభస్వ 48. 12

న ఖల్వియం మతిశ్రేష్ఠా యత్త్వాం సంప్రేషయామ్యహమ్
 ఇయం చ రాజధర్మాణాం క్షత్రస్య చ మతిర్మతా 48. 13

నానాశస్త్రైశ్చ సంగ్రామే వైశారద్యమరిందమ
 అవశ్యమేవ బోధ్యం కామ్యశ్చ విజయో రణే 48. 14

తతః పితు స్తద్వచనం నిశమ్య
 ప్రదక్షిణం దక్షసుతప్రభావః
 చకార భర్తారమదీనసత్వో
 రణాయ వీరః ప్రతిపన్నబుద్ధిః 48. 15

తతస్తైః స్వగణైరిష్టైః ఇంద్రజిత్తృతిపూజితః
 యుద్ధోద్ధతః కృతోత్సాహః సంగ్రామం ప్రత్యపద్యత 48. 16

శ్రీమాన్ పద్యపలాశాక్షో రాక్షసాధిపతేసుతః
 నిర్జగామ మహాతేజాః సముద్ర ఇవ పర్వసు 48. 17

స పక్షిరాజోపమతుల్యవేగైః
 వ్యాలైశ్చతుర్భిస్సితతీక్షదంష్ట్రైః

రథం సమాయుక్తమసంగవేగం
 సమారూరోహేంద్రజిదింద్రకల్పః 48.18
 స రథీ ధన్వినాం శ్రేష్ఠః శస్త్రజ్ఞోస్త్రవిదాంవరః
 రథేనాభియయా క్షిప్రం హనుమాన్ యత్ర సో భవత్ 48.19
 స తస్య రథనిర్హోషం జ్యాస్యనం కార్ముకస్య చ
 నినమ్య హరివీరో సౌ సంప్రహ్యష్టతరో భవత్ 48.20
 సుమహచ్ఛాపమాదాయ శితశల్యాంశ్చ సాయకాన్
 హనుమంతమభిప్రేత్య జగామ రణపండితః 48.21
 తస్మిం స్తతస్సంయతి జాతహర్షే
 రణాయ నిర్గచ్ఛతి బాణపాణౌ
 దిశశ్చ సర్వాః కలుషా బభూవుః
 మృగాశ్చ రౌద్రా బహుధా వినేదుః 48.22
 సమాగతాస్తత్ర తు నాగయక్షౌ
 మహర్షయశ్చక్రచరాశ్చ సిద్ధాః
 నభస్సమావృత్య చ పక్షిసంఘా
 వినేదురుచ్చైః పరమప్రహృష్టాః 48.23
 ఆయాంతం సరథం దృష్ట్వా తూర్ణ మింద్రజితం కపిః
 విననాద మహానాదం వ్యవర్ధత చ వేగవాన్ 48.24
 ఇంద్రజిత్తు రథం దివ్యమ్ ఆస్థితశ్చిత్రకార్ముకః
 ధనుర్విస్ఫారయామాస తటిదూర్జితనిస్స్వనమ్ 48.25
 తతస్సమేతా ప్రతితీక్ష్ణ వేగా
 మహాబలా తౌ రణనిర్విశంకౌ
 కపిశ్చ రక్షోధిపతేశ్చ పుత్రః
 సురాసురేంద్రావివ బద్ధవైరౌ 48.26
 స తస్య వీరస్య మహారథస్య
 ధనుష్మత సంయతి సమృతస్య
 శరప్రవేగం వ్యహనత్ ప్రవృద్ధః
 చచార మార్గే పితురప్రమేయః 48.27
 తతశ్శరానాయతతీక్ష్ణ శల్యాన్
 సుపత్రిణః కాంచనచిత్రపుంఖాన్
 ముమోచ వీరః పరవీరహంతా

సుసన్నతాన్ వజ్రనిపాతవేగాన్ 48.28
 తతస్తు తత్స్యందననిస్స్వనం చ
 మృదంగభేరీపటహస్వనం చ
 వికృష్యమాణస్య చ కార్ముకస్య
 నిశమ్య ఘోషం పునరుత్పపాత 48.29
 శరాణామంతరేష్వాశు వ్యవర్తత మహాకపిః
 హరిస్తస్యాభిలక్ష్యస్య మోఘయన్ లక్ష్యసంగ్రహమ్ 48.30
 శరాణామగ్రతస్తస్య పునస్సభివర్తత
 ప్రసార్య హస్తౌ హనుమాన్ ఉత్పపాతానిలాత్యజః 48.31
 తావుభౌ వేగసంపన్నౌ రణకర్మవిశారదౌ
 సర్వభూతమనోగ్రాహి చక్రతుర్ యుద్ధముత్తమమ్ 48.32
 హనుమతో వేదన రాక్షసోంతరం
 న మారుతిస్తస్య మహాత్మనోంతరమ్
 పరస్పరం నిర్విషహో బభూవతుః
 సమైత్య తౌ దేవసమానవిక్రమౌ 48.33
 తతస్తు లక్ష్మ్యే స విహన్యమానే
 శరేష్వమోఘేషు చ సంపతత్సు
 జగామ చింతాం మహతీం మహాత్మా
 సమాధిసంయోగసమాహితాత్మ 48.34
 తతో మతిం రాక్షసరాజసూనుః
 చకార తస్మిన్ హరివీరముఖ్యే
 అవధ్యతాం తస్య కపేస్సమీక్ష్య
 కథం నిగచ్ఛేదితి నిగ్రహార్ధమ్ 48.35
 తతః పైతామహం వీరః సోస్త్రమస్త్రవిదాం వరః
 సందధే సుమహాతేజాః తం హరిప్రవరం ప్రతి 48.36
 అవధ్యో యమితి జ్ఞాత్వా తమస్త్రేణాస్త్రతత్త్వవితే
 నిజగ్రాహ మహాబాహుః మారుతాత్మజమింద్రజిత్ 48.37
 తేన బద్ధస్తతో స్త్రేణ రాక్షసేన స వాసరః
 అభవన్నిర్విచేష్టశ్చ పపాత చ మహీతలే 48.38
 తతో ధ బుద్ధ్వా స తదస్త్రబంధం
 ప్రభోః ప్రభావాత్ విగతాత్మవేగః

పితామహానుగ్రహమాత్యనశ్చ
 విచింతయామాస హరిప్రవీరః 48.39
 తతస్వాయంభువైర్మంత్రైః బ్రహ్మస్తమభిమంత్రితమ్
 హనుమాంశ్చింతయామాస వరదానం పితామహాత్ 48.40
 న మేస్త్రబంధస్య న శక్తిరస్తి
 విమోక్షణే లోకగురోః ప్రభావాత్
 ఇత్యేవ మత్వా వినితోస్త్రబంధో
 మయాత్యయోనేరనువర్తితవ్యః 48.41
 స వీర్యమస్త్రస్య కపిర్విచార్య
 పితామహానుగ్రహమాత్యనశ్చ
 విమోక్షశక్తిం పరిచింతయిత్వా
 పితామహాజ్ఞా మనువర్తతే స్మ 48.42
 అస్త్రేణాపి హి బద్ధస్య భయం మమ న జాయతే
 పితామహ మహేంద్రాభ్యాం రక్షితస్యానిలేన చ 48.43
 గ్రహణే చాపి రక్షోభిః మహాన్ మే గుణదర్శనః
 రాక్షసేంద్రేణ సంవాదః తస్మాద్గుహ్యంతు మాం పరే 48.44
 స నిశ్చితార్థః పరవీరహంతా
 సమీక్ష్మకారీ వినివృత్తచేష్టః
 పరైః ప్రసహ్యభిగతైర్నిగృహ్య
 ననాదతైస్తైః పరిభర్త్యమానః 48.45
 తతస్తం రాక్షసా ద్భ్రష్ట్యా నిర్విచేష్టమరిందమమ్
 బబంధుః శణవల్కైశ్చ ద్రుమచీరైశ్చ సంహతైః 48.46
 స రోచయామస పరైశ్చ బంధనం
 ప్రసహ్య వీరైరభిగర్హణం చ
 కౌతూహలాన్మాం యది రాక్షసేంద్రో
 ద్రష్టుం వ్యవస్యేదితి నిశ్చితార్థః 48.47
 స బద్ధస్తేన వల్కేన విముక్తో స్త్రేణ వీర్యవాన్
 అస్త్రబంధస్సచాన్యం హి న బంధమనువర్తతే 48.48
 అథేంద్రజిత్తు ద్రుమచీరబద్ధం
 విచార్య వీరః కపిసత్తమం తమ్
 విముక్తమస్త్రేణ జగామ చింతాం

నాన్యేన బద్ధో హ్యనువర్తతేస్తమ్ 48.49
 అహో మహాత్కర్మ కృతం నిర్ధకం
 న రాక్షసైః మంత్రగతిర్విమృష్టా
 పునశ్చ నాస్త్రే విహతేస్త్రమన్యత్
 ప్రవర్తతే సంశయితాః స్మ సర్వే 48.50
 అస్త్రేణ హనుమాన్ ముక్తో నాత్మానమవబుధ్యత
 కృష్యమాణస్తు రక్షోభిః తైశ్చ బంధైః నిపీడితః 48.51
 హన్యమానస్తతః క్రూరైః రాక్షసైః కాష్ఠముష్టిభిః
 సమీపం రాక్షసేంద్రస్య ప్రాకృష్యత స వానరః 48.52
 అథేంద్రజిత్ తం ప్రసమీక్ష్మ ముక్తమ్
 అస్త్రేణ బద్ధం ద్రుమచీరసూత్రైః
 వ్యదర్మయత్ తత్ర మహాబలం తం
 హరిప్రవీరం సగణాయ రాజ్ఞే 48.53
 తం మత్తమివ మాతంగం బద్ధం కపివరోత్తమమ్
 రాక్షసా రాక్షసేంద్రాయ రావణాయన్యవేదయన్ 48.54
 కో యం కస్య కుతో వాత్ర కిం కార్యం కో వ్యవాశ్రయః
 ఇతి రాక్షసవీరాణాం తత్ర సంజజ్జిరే కథాః 48.55
 హన్యతాం దహ్యతాం వాపి భక్ష్యతామితి చాపరే
 రాక్షసాః తత్ర సంక్రుద్ధాః పరస్పరమథాబ్రువన్ 48.56
 అతీత్య మార్గం సహసా మహాత్మా
 స తత్ర రక్షోధిపపాదమూలే
 దదర్శ రాజ్ఞః పరిచారవృద్ధాన్
 గృహం మహారత్న విభూషితం చ 48.57
 స దదర్శ మహాతేజా రావణః కపిసత్తమమ్
 రక్షోభిః వికృతాకారైః కృష్యమాణమితస్తతః 48.58
 రాక్షసాధిపతిం చాపి దదర్శ కపిసత్తమః
 తేజోబలసమాయుక్తం తపంతమివ భాస్కరమ్ 48.59
 సరోష సంవర్తిత తామ్రదృష్టిః
 దశాననస్తం కపి మన్యవేక్ష్మ
 అథోపవిష్టాన్ కులశీలవృద్ధాన్
 సనాదిశత్ తం ప్రతి మంత్రముఖ్యాన్ 48.60

యథాక్రమం తైః స కపిర్విప్లవః
కార్యార్థమర్థస్యచ మూలమాదౌ

నివేదయామాస హరీశ్వరస్య
దూతస్సకాశాదహమాగతోస్మి 48.61

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే అష్టచత్వారింశ స్సర్గః

అథః ఏకోనపంచాశస్సర్గః

(రావణుని ఆకారము జూచి, హనుమంతుడు ఆశ్చర్యపడుట)

తత స్స కర్మణా తస్య విస్మితో భీమవిక్రమః
హనుమాన్ రోషతామ్రాక్షో రక్షోధిపమవైక్షత 49.1
భ్రాజమానం మహార్షేణ కాంచనేన విరాజతా
ముక్తా జాలావృతేనాథ మకుటేన మహాద్యుతిమ్ 49.2
వజ్రసంయోగసంయుక్తైః మహార్హమణివిగ్రహైః
హైమైః ఆభరణైః చిత్రైః మనసేవ ప్రకల్పితైః 49.3
మహార్హక్షౌమసంవీతం రక్తచందనరూషితమ్
స్వనులిప్తం విచిత్రాభిః వివిధాభిశ్చ భక్తిభిః 49.4
వివృతైః దర్శనీయైశ్చ రక్తాక్షైః భీమదర్శనైః
దీప్తతీక్ష్ణ మహాదంష్ట్రైః ప్రలంబదశనచ్ఛదైః 49.5
శిరోభిర్దశభిర్వీరం భ్రాజమానం మహౌజనమ్
నానావ్యాలసమాకీర్ణైః శిఖరైరివ మందరమ్ 49.6
నీలాంజనచయప్రఖ్యం హారేణోరసి రాజతా
పూర్ణచంద్రాభవక్రేణ సబలాకమివాంబుదమ్ 49.7
బాహుభిర్బద్ధకేయూరైః చందనోత్తమభూషితైః
భ్రాజమానాంగదైః పీనైః పంచశీరైరివోరగైః 49.8
మహతి స్సాటికే చిత్రే రత్నసంయోగసంస్కృతే
ఉత్తమాస్తరణాస్తీరే సూపవిష్టం వరాననే 49.9
అలంకృతాభిరత్యర్థం ప్రమదాభిస్సమంతతః
వాలవ్యజనహస్తాభిః ఆరాత్ సముపసేవితమ్ 49.10
దుర్ధరేణ ప్రహస్తేన మహాపార్శ్వేన రక్షసా

మంత్రిభిర్మంత్రతత్త్వజ్ఞైః నికుంభేన చ మంత్రిణా 49.11
సుభోపవిష్టం రక్షోభిః చతుర్భిః బలదర్శితైః
కృత్స్నం పరివృతం లోకం చతుర్భిరివ సాగరైః 49.12
మంత్రిభిః మంత్రతత్త్వజ్ఞైః అన్యైశ్చ శుభబుద్ధిభిః
అన్వాస్యమానం రక్షోభిః సురైరివ సురేశ్వరమ్ 49.13
అపశ్యద్రాక్షసపతిం హనుమానతితేజసమ్
విష్టితం మేరుశిఖరే సతోయమివ తోయదమ్ 49.14
స తైః సంపీడ్యమానోపి రక్షోభిర్మిమవిక్రమైః
విస్మయం పరమం గత్వా రక్షోధిపమవైక్షత 49.15
భ్రాజమానం తతో దృష్ట్వా హనుమాన్ రాక్షసేశ్వరమ్
మనసా చింతయామాస తేజసా తస్య మోహితః 49.16
అహో రూపమహోదైర్యమ్ అహో సత్త్వమ్ అహోద్యుతిః
అహో రాక్షసరాజస్య సర్వలక్షణయుక్తతా 49.17
యద్యధర్మో న బలవాన్ స్యాదయం రాక్షసేశ్వరః
స్యాదయం సురలోకస్య సశక్రస్యాపి రక్షితా 49.18
అస్య క్రూరైః నృశంసైశ్చ కర్మభిర్లోకకుత్సితైః
తేన బిభృతి ఖల్వస్మాత్ లోకాస్సామరదానవాః 49.19
అయం హ్యుత్సహతే క్రుద్ధః కర్తు మేకార్ణవం జగత్
ఇతి చింతాం బహువిధామ్ అకరోన్మతిమాన్ హరిః
దృష్ట్వా రాక్షసరాజస్య ప్రభావమమితౌజసః 49.20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకోనపంచాశస్సర్గః

అథః పంచాశస్సర్గః

(రావణుడు ప్రహస్తుని చేత హనుమంతుని లంకా ప్రవేశమునకు కారణమడిగించుట, హనుమంతుడు తాను శ్రీరాముని దూతని తెలుపుట)

తముద్వీక్ష్య మహాబాహుః పింగాక్షం పురతః స్థితమ్
 కోపేన మహతావిష్టో రావణో లోకరావణః 50.1
 శంకాహతాత్మా దధ్యౌ స కపీంద్రం తేజసా వృతమ్
 కిమేష భగవాన్ నందీ భవేత్ సాక్షాదిహోగతః 50.2
 యేన శప్తోస్మి కైలాసే మయా సంచాలితే పురా
 సోయం వానరమూర్తిస్యాత్ కింసిద్ధాణోపి వా సురః 50.3
 స రాజా రోషతామ్రాక్షః ప్రహస్తం మంత్రిసత్తమమ్
 కాలయుక్తమువాచేదం వచో విపులమర్థవత్ 50.4
 దురాత్మా పృచ్ఛతా మేష కుతః కిం వాస్య కారణమ్
 వనభంగే చ కో స్యార్థో రాక్షసీనాం చ తర్జనే 50.5
 మత్పూరీమ్ అప్రథ్యష్యాం వా గమనే కిం ప్రయోజనమ్
 ఆయోధనే వా కిం కార్యం పృచ్ఛతా మేష దుర్ముతిః 50.6
 రావణస్య వచః శ్రుత్వా ప్రహస్తో వాక్యమబ్రవీత్
 సమాశ్వసిహి భద్రం తే న భీః కార్యా త్వయా కపే 50.7
 యది తావత్ త్వమింద్రేణ ప్రేషితో రావణాలయమ్
 తత్త్వమాఖ్యాహి మాభూత్ తే భయం వానర మోక్ష్యసే 50.8
 యది వైశ్రవణస్య త్వం యమస్య వరుణస్య వా
 చారరూపమిదం కృత్వా ప్రవిష్టో నః పురీమిమామ్ 50.9
 విష్ణునా ప్రేషితో వాపి దూతో విజయకాంక్షిణా

న హి తే వానరం తేజో రూపమాత్రం తు వానరమ్ 50.10
 తత్త్వతః కథయస్వాద్య తతో వానర మోక్ష్యసే
 అన్యతం వదతశ్చాపి దుర్లభం తవ జీవితమ్ 50.11
 అథవా యన్నిమిత్తస్తే ప్రవేశో రావణాలయే
 ఏవముక్తో హరిశ్రేష్ఠః తదా రక్షోగణేశ్వరమ్ 50.12
 అబ్రవీన్నాస్మి శక్రస్య యమస్య వరుణస్య వా
 ధనదేన న మే సఖ్యం విష్ణునా నాస్మి చోదితః 50.13
 జాతిరేవ మమ త్వేషా వానరోహమిహోగతః
 దర్శనే రాక్షసేంద్రస్య దుర్లభే తదిదం మయా 50.14
 వసం రాక్షసరాజస్య దర్శనార్థే వినాశితమ్
 తతస్తే రాక్షసాః ప్రాప్తా బలినో యుద్ధకాంక్షిణః 50.15
 రక్షణార్థం తు దేహస్య ప్రతియుద్ధా మయా రణే
 అస్తపాశైః న శక్యో హం బద్ధుం దేవాసురైరపి 50.16
 పితామహాదేవవరో మమాప్యేషో భ్యుపాగతః
 రాజానం ద్రష్టుకామేన మయాస్తమనువర్తితమ్ 50.15
 విముక్తో హ్యహమస్త్రేణ రాక్షసైః స్వభీషీడితః
 కేనచిద్రాజకార్యేణ సంప్రాప్తోస్మి తవాంతికమ్ 50.17
 దూతో హ మితి విజ్ఞేయో రాఘవస్యామితౌజసః
 శ్రూయతాం చాపి వచనం మమ పథ్యమిదం ప్రభో 50.19

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచాశస్సర్గః

అథః ఏకపంచాశస్సర్గః

(హనుమంతుడు రావణునకు హితమునుపదేశించట)

తం సమీక్ష్య మహాసత్త్వం సత్త్వవాన్ హరిసత్తమః
 వాక్యమర్థవదవ్యగ్రః తమూచాచ దశాననమ్ 51.1
 అహం సుగ్రీవసందేశాత్ ఇహప్రాప్త స్తవాలయమ్
 రాక్షసేంద్ర హరీశస్త్వాం భ్రాతా కుశలమబ్రవీత్ 51.2
 భ్రాతుః శృణు సమాదేశం సుగ్రీవస్య మహాత్మనః

ధర్మార్థోపహితం వాక్యమ్ ఇహ చాముత్ర చ క్షమమ్ 51.3
 రాజా దశరథోనామ రథకుంజరవాజిమాన్
 పితేవ బంధుర్లోకస్య సురేశ్వరసమద్యుతిః 51.4
 జ్యేష్ఠ స్తస్య మహాబాహుః పుత్రః ప్రియకరః ప్రభుః
 పితుర్నిదేశాన్నిష్ఠాంతః ప్రవిష్టో దండకావనమ్ 51.5

లక్షణేన సహ భ్రాత్రా సీతయా చాపి భార్యయా
 రామో నామ మహాతేజా ధర్మ్యం పన్ధానమాశ్రితః 51.6
 తస్య భార్యా వనే నష్టా సీతా పతిమనువ్రతా
 వైదేహస్య సుతా రాజ్ఞో జనకస్య మహాత్మనః 51.7
 స మార్గమాణ స్తాం దేవీం రాజపుత్రస్సహానుజః
 ఋష్యమూక మనుప్రాప్తః సుగ్రీవేణ సమాగతః 51.8
 తస్య తేన ప్రతిజ్ఞాతం సీతాయాః పరిమార్గణమ్
 సుగ్రీవస్యాపి రామేణ హరిరాజ్యం నివేదితమ్ 51.9
 తత స్తేన మృధే హత్వా రాజపుత్రేణ వాలినమ్
 సుగ్రీవః స్థాపితో రాజ్యే హర్మ్యక్షాణాం గణేశ్వరః 51.10
 త్వయా విజ్ఞాతపూర్వశ్చ వాలీ వానరపుంగవః
 రామేణ నిహతస్సంఖ్యే శరణైకేన వానరః 51.11
 స సీతామార్గణే వ్యగ్రః సుగ్రీవః సత్యసంగరః
 హరీన్ సంప్రేషయామాస దిశస్సర్వా హరీశ్వరః 51.12
 తాం హరీణాం సహస్రాణి శతాని నియుతాని చ
 దిక్షు సర్వాసు మార్గం తే హ్యధశ్చేపరి చాంబరే 51.13
 వైసతేయాసమాః కేచిత్ కేచిత్ తత్రానిలోపమాః
 అసంగగతయశ్శీఘ్రా హరివీరా మహాబలాః 51.14
 అహం తు హనుమాన్నామ మారుతస్యారసస్సుతః
 సీతాయాస్తు కృతే తూర్ణం శతయోజన మాయతమ్ 51.15
 సముద్రం లంఘయిత్వైవ తాం దిదృక్షురిహాగతః
 భ్రమతా చ మయా దృష్టా గృహే తే జనకాత్మజా 51.16
 తద్భవాన్ దృష్టధర్మార్థః తపః కృతపరిగ్రహః
 పరదారాన్ మహాప్రాజ్ఞ! నోపరోద్ధం త్వమర్హసి 51.17
 న హి ధర్మవిరుద్ధేషు బహ్వాప్యాయేషు కర్మసు
 మూలఘాతిషు సజ్జంతే బుద్ధిమంతో భవద్విధాః 51.18
 కశ్చ లక్షణముక్తానాం రామకోపానువర్తినామ్
 శరాణామగ్రతః స్థాతుం శక్తో దేవాసురేష్వపి 51.19
 న చాపి త్రిషులోకేషు రాజన్ విద్యేత కశ్చన
 రాఘవస్య వ్యలీకం యః కృత్వా సుఖమవాప్నుయాత్ 51.20
 తత్ త్రికాలహితం వాక్యం ధర్మ్యమర్థానుబంధి చ

మన్యస్వనరదేవాయ జానకీ ప్రతిదీయతామ్ 51.21
 దృష్ట్వా హీయం మయా దేవి లబ్ధం యదిహ దుర్లభమ్
 ఉత్తరం కర్మ యచ్ఛేషం నిమిత్తం తత్ర రాఘవః 51.22
 లక్ష్మితేయం మయా సీతా తథా శోకపరాయణా
 గృహ్యాయాం నాభిజానాసి పంచాస్యామివ పన్నగీమ్ 51.23
 నేయం జరయితుం శక్యా సాసురైరమరైరపి
 విషనంసృష్టమత్యర్థం భుక్తమన్నమివౌజసా 51.24
 తపస్సంతాపలబ్ధస్తే యో యం ధర్మపరిగ్రహః
 న స నాశయితం న్యాయ్య ఆత్మప్రాణపరిగ్రహః 51.25
 అవధ్యతాం తపోభిర్యాం భవాన్ సమనుపశ్యతి
 ఆత్మన స్సాసురైర్దేవైః హేతుస్తత్రాప్యయం మహాన్ 51.26
 సుగ్రీవో నహి దేవో యం నాసురో న చ రాక్షసః
 న దానవో న గంధర్వో న యక్షో న చ పన్నగః 51.27
 మానుషో రాఘవో రాజన్ సుగ్రీవశ్చ హరీశ్వరః
 తస్మాత్ ప్రాణపరిత్రాణం కథం రాజన్ కరిష్యసి 51.28
 న తు ధర్మోపసంహారమ్ అధర్మఫలసంహితమ్
 తదేవ ఫలమన్వేతి ధర్మశ్చాధర్మనాశనః 51.29
 ప్రాప్తం ధర్మఫలం కృత్స్నం భవతా నాత్ర సంశయః
 ఫలమస్యాప్యధర్మస్య క్షిప్రమేవ ప్రపత్స్యసే 51.30
 జనస్థానవధం బుద్ధ్వా బుద్ధ్వా వాలివధం తథా
 రామసుగ్రీవ సఖ్యం చ బుద్ధ్యస్య హిత మాత్మనః 51.31
 కామం ఖల్వహమప్యేకః సవాజిరథకుంజరామ్
 లంకాం నాశయితుం శక్తః తస్మైష తు న నిశ్చయః 51.32
 రామేణ హి ప్రతిజ్ఞాతం హర్మ్యక్ష గణసన్నిధౌ
 ఉత్సాదనమమిత్రాణాం సీతా యైస్తు ప్రథర్షితా 51.33
 అపకుర్వన్వి రామస్య సాక్షాదపి పురందరః
 న సుఖం ప్రాప్నుయాదన్యః కింపునః త్వద్విధో జనః 51.34
 యాం సీతేత్యభిజానాసి యేయం తిష్ఠతి తే గృహే
 కాలరాత్రీతి తాం విద్ధి సర్వలంకావినాశినీమ్ 51.35
 తదలం కాలపాశేన సీతావిగ్రహరూపిణా
 స్వయం స్కంధావసక్తేన క్షేమమాత్మని చింత్యతామ్ 51.36

సీతాయాస్తేజసా దగ్ధాం రామకోపప్రదీపితామ్
 దహ్యమానామిమాం పశ్య పురీం సాట్టప్రతోలికామ్ 51.37
 స్వాని మిత్రాణిమంత్రీంశ్చ జ్ఞాతీన్ భాత్రూన్ సుతాన్ హితాన్
 భోగాన్ దారాం శ్చ లంకాం చ మా వినాశ ముపానయ 51.38
 సత్యం రాక్షసరాజేంద్ర శృణుష్య వచనం మమ
 రామదాసస్య దూతస్య వానరస్య విశేషతః 51.39
 సర్వాన్ లోకాన్ సుసంహృత్య సభూతాన్ సచరాచరాన్
 పున రేవ తథా స్రష్టుం శక్తో రామో మహాయశాః 51.40
 దేవాసురనరేంద్రేషు యక్షరక్షోగణేషు చ
 విద్యాధరేషు సర్వేషు గంధర్వేషూరగేషు చ 51.41
 సిద్ధేషు కిన్నరేంద్రేషు పతత్రిషు చ సర్వతః
 సర్వభూతేషు సర్వత్ర సర్వకాలేషు నాస్తి సః
 యో రామం ప్రతి యుధ్యేత విష్ణుతుల్యపరాక్రమమ్ 51.42
 సర్వలోకేశ్వరస్త్వేవం కృత్వా విప్రియ మీద్యశమ్

రామస్య రాజసింహస్య దుర్లభం తవ జీవితమ్ 51.43
 దేవాశ్చ దైత్యాశ్చ నిశాచరేంద్ర
 గంధర్వ విద్యాధర నాగయక్షాః
 రామస్య లోకత్రయ నాయకస్య
 స్థాతుం న శక్తా స్సమరేషు సర్వే 51.44
 బ్రహ్మ స్వయంభూ శ్చతురాననో వా
 రుద్రస్త్రినేత్ర స్త్రిపురాంతకో వా
 ఇంద్రో మహేంద్ర స్సురనాయకో వా
 త్రాతుం న శక్తా యుధి రామవధ్యమ్ 51.45
 స సౌష్ఠవోపేతమదీనవాదినః
 కపేర్నిశమ్యా ప్రతిమో ప్రియం వచః
 దశాననః కోపవివృత్తలోచనః
 సమాదిశత్ తస్య వధం మహాకపేః 51.46

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకపంచాశస్సర్గః

అథః ద్విపంచాశస్సర్గః

(" దూతను వధింపతగదు " - అని విభీషణుడు రావణునికు తెలుపుట)

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా వానరస్య మహాత్మనః
 ఆజ్ఞాపయద్వధం తస్య రావణః క్రోధమూర్ఛితః 52.1
 వధే తస్య సమాజ్ఞ ప్తే రావణేన దురాత్మనా
 నివేదితవతో దౌత్యం నానుమేనే విభీషణః 52.2
 తం రక్షోధిపతిం క్రుద్ధం తచ్చ కార్యముపస్థితమ్
 విదిత్వా చింతయామాస కార్యం కార్యవిధౌ స్థితః 52.3
 నిశ్చితార్థస్తతస్సామ్నా ఆ పూజ్య శత్రుజిదగ్రజమ్
 ఉవాచ హిత మత్యర్థం వాక్యం వాక్యవిశారదః 52.4
 క్షమస్వ రోషం త్యజ రాక్షసేంద్ర
 ప్రసీద మద్వాక్య మిదం శృణుష్య
 వధం న కుర్వంతి పరావరజ్ఞాః
 దూతస్య సంతో వసుధాధిపేంద్రాః 52.5
 రాజధర్మవిరుద్ధం చ లోకవృత్తేశ్చ గర్హితమ్

తవ చాసద్యశం వీర కపేరస్య ప్రమాపణమ్ 52.6
 ధర్మజ్ఞశ్చ కృతజ్ఞశ్చ రాజధర్మవిశారదః
 పరావరజ్ఞో భూతానాం త్వమేవ పరమార్థవిత్ 52.7
 గృహ్యంతే యది రోషేణ త్వాద్యుశో పి విపశ్చితః
 తత శ్శాస్త్ర విపశ్చిత్త్వం శ్రమ ఏవ హి కేవలమ్ 52.8
 తస్మాత్ ప్రసీద శత్రుఘ్న రాక్షసేంద్ర! దురాసద
 యుక్తాయుక్తం వినిశ్చిత్య దూతదండో విధీయతామ్ 52.9
 విభీషణవచః శ్రుత్వా రావణో రాక్షసేశ్వరః
 రోషేణ మహతావిష్టో వాక్యముత్తర మబ్రవీత్ 52.10
 న పాపానాం వధే పాపం విద్యతే శత్రుసూదన
 తస్మాదేనం వధిష్యామి వానరం పాపకారిణమ్ 52.11
 అధర్మమూలం బహుదోషయుక్తమ్
 అనార్యజుష్టం వచనం నిశమ్య

ఉవాచ వాక్యం పరమార్థతత్త్వం
 విభీషణో బుద్ధిమతాం వరిష్ఠః 52.12
 ప్రసీద లంకేశ్వర రాక్షసేంద్ర
 ధర్మార్థయుక్తం వచనం శృణుష్య
 దూతా న వధ్యాః సమయేషు రాజన్
 సర్వేషు సర్వత్ర వదంతి సంతః 52.13
 అసంశయం శత్రురయం ప్రవృద్ధః
 కృతం హ్యనేనాప్రియమప్రమేయమ్
 న దూతవధ్యాం ప్రవదంతి సంతో
 దూతస్య దృష్ట్వా బహవో హి దండాః 52.14
 వైరూప్యమంగేషు కశాభిఘాతో
 మౌండ్యం తథా లక్షణసన్నిపాతః
 ఏతాన్ హి దూతే ప్రవదంతి దండాన్
 వధస్తు దూతస్య న నః శ్రుతో పి 52.15
 కథం చ ధర్మార్థ విసీతబుద్ధిః
 పరావరప్రత్యయనిశ్చితార్థః
 భవద్విధః కోపవశే హి తిష్ఠేత్
 కోపం నియచ్ఛంతి హి సత్త్వవంతః 52.16
 న ధర్మవాదే న చ లోకవృత్తే
 న శాస్త్రబుద్ధిగ్రహణేషు చాపి
 విద్యేత కశ్చిత్ తవ వీర తుల్యః
 త్వం హ్యుత్తమ స్సర్వసురాసురాణామ్ 52.17
 పరాక్రమోత్సాహమనస్వినాం చ
 సురాసురాణామపి దుర్జయేన
 త్వయా ప్రమేయేణ సురేంద్ర సంఘాః
 జితాశ్చ యుద్ధేష్యసక్యన్నరేంద్రాః 52.18
 ఇత్థం విధస్యామరదైత్యశత్రోః
 శూరస్య వీరస్య తవాజితస్య
 కుర్వంతి వీరా మనసాప్యలీకం

ప్రాణైర్విముక్తా న తు భోః పురా తే 52.19
 నచాప్యస్య కపేర్హతే కంచితే పశ్యామ్యహం గుణమ్
 తేష్వయం పాత్యతాం దంఢో యైరయం ప్రేషితః కపిః 52.20
 సాధుర్వా యదివా సాధుః పరై రేష సమర్పితః
 బ్రువన్ పరార్థం పరవాన్ న దూతో వధమర్హతి 52.21
 అపిచాస్మిన్ హతే రాజన్ నాన్యం పశ్యామి ఖేచరమ్
 ఇహ యః పునరాగచ్ఛేత్ పరంపారం మహోదధేః 52.22
 తస్మాన్నాస్య వధే యత్నుః కార్యః పరపురంజయ
 భవాన్ సేంద్రేషు దేవేషు యత్నమాస్థాతు మర్హతి 52.23
 అస్మిన్ విసప్తే న హి దూత మన్యం
 పశ్యామి యస్మా నరరాజపుత్రౌ
 యుద్ధాయ యుద్ధప్రియ దుర్వినీతౌ
 ఉద్యోజయేద్ధీర్ఘపథావరుద్ధౌ 52.24
 పరాక్రమోత్సాహమనస్వినాం చ
 సురాసురాణామపి దుర్జయేన
 త్వయా మనోసందన నైర్యతానాం
 యుద్ధాయ తిర్నాశయితుం న యుక్తా 52.25
 హితాశ్చ శూరాశ్చ సమాహితాశ్చ
 కులేషు జాతాశ్చ మహాగుణేషు
 మనస్వినః శస్త్రభృతాం వరిష్ఠాః
 కోట్యగ్రతస్తే సుభృతాశ్చ యోధాః 52.26
 తదేక దేశేన బలస్య తావత్
 కేచిత్ తవాదేశకృతో భియాంతు
 తౌ రాజపుత్రౌ వినిగృహ్య మూఢౌ
 పరేషు తే భావయితుం ప్రభావమ్ 52.27
 నిశాచరాణామధిపోనుజస్య
 విభీషణస్యోత్తమవాక్యమిష్టమ్
 జగ్రాహ బుద్ధ్యా సురలోకశత్రుః
 మహాబలో రాక్షసరాజముఖ్యః 52.28

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ద్విపంచాశస్సర్గః

అథః త్రిపంచాశ స్సర్గః

(రాక్షసులు హనుమంతుని తోకకు నిప్పంటించి, నగరములో త్రిప్పుట)

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా దశగ్రీవో మహాబలః
 దేశకాలహితం వాక్యం భ్రాతురుత్తర మబ్రవీత్ 53. 1
 సమ్యగుక్తం హి భవతా దూతవధ్యా విగర్హితా
 అవశ్యంతు వధాదన్యః క్రియతామస్య నిగ్రహః 53. 2
 కపీనాం కిల లాంగూలమ్ ఇష్టం భవతి భూషణమ్
 తదస్య దీప్యతాం శీఘ్రం తేన దగ్ధేన గచ్ఛతు 53. 3
 తతః పశ్యంత్యిమం దీనమ్ అంగవైరూప్యకర్మితమ్
 సమిత్రజ్ఞాతయస్సర్వే బాంధవాః ససుహ్యజ్జనాః 53. 4
 ఆజ్ఞాపయద్రాక్షసేంద్రః పురం సర్వం సచత్వరమ్
 లాంగూలేన ప్రదీప్తేన రక్షోభిః పరిణీయతామ్ 53. 5
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా రాక్షసాః కోపకర్మితాః
 వేష్టయంతిస్మ లాంగూలం జీరైః కార్వాసకైః పటైః 53. 6
 సంవేష్టమానే లాంగూలే వ్యవర్ధత మహాకపిః
 శుష్కమింధనమాసాద్య వనేష్యివ హుతాశనః 53. 7
 తైలేన పరిషిచ్యాథ తే గ్నిం తత్రాభ్యపాతయన్
 లాంగూలేన ప్రదీప్తేన రాక్షసాంస్తానపాతయత్
 రోషామర్షపరీతాత్మా బాలసూర్యసమాననః 53. 8
 లాంగూలం సంప్రదీప్తంతు ద్రష్టుం తస్య హనూమతః
 సహస్రీబాలవృద్ధాశ్చ జగ్ముః ప్రీతా నిశాచరాః 53. 9
 స భూయ స్సంగతైః క్రూరైః రాక్షసైః హరిసత్తమః
 నిబద్ధః కృతవాన్ వీరః తత్కాలసద్యశీం మతిమ్ 53. 10
 కామం ఖలు న మే శక్తా నిబద్ధస్యాపి రాక్షసాః
 చిత్వాపాశాన్ సముత్పత్య హన్యా మహ మిమాన్ పునః 53. 11
 యది భర్తుర్హితార్థాయ చరంతం భర్తృశాసనాత్
 బద్ధంత్యేతే దురాత్మానో నతు మే నిష్క్యతిః కృతా 53. 12
 సర్వేషామేవ పర్యాప్తో రాక్షసానామహం యుధి 53. 13
 కింతు రామస్య ప్రీత్యర్థం విషహిష్యే హ మీద్యశమ్
 లంకా చారయితవ్యా వై పున రేవ భవేదితి 53. 14
 రాత్రా నహి సుదృష్టా మే దుర్గకర్మవిధానతః

అవశ్యమేవ ద్రష్టవ్యా మయా లంకా నిశాక్షయే 53. 15
 కామం బద్ధస్య మే భూయః పుచ్చస్యోద్ధీపనేన చ
 పీడాం కుర్వంతు రక్షాంసి న మే స్తి మనసశ్చమః 53. 16
 తతస్తే సంవృతాకారం సత్త్వవంతం మహాకపిమ్
 పరిగృహ్య యయుర్హృష్టా రాక్షసాః కపికుంజరమ్ 53. 17
 శంఖభేరీనినాదైస్తం ఘోషయంతః స్వకర్మభిః
 రాక్షసాః క్రూరకర్మాణః చారయంతిస్మ తాం పురీమ్ 53. 18
 అన్వీయమానో రక్షోభిః యయో సుఖ మరిందమః
 హనుమాంశ్చార్చయామాస రాక్షసానాం మహాపురీమ్ 53. 19
 అథాపశ్యద్విమానాని విచిత్రాణి మహాకపిః
 సంవృతాన్ భూమిభాగాంశ్చ సువిభక్తాంశ్చ చత్వరాన్ 53. 20
 వీధీశ్చ గృహసంబాధాః కపిః శృంగాటకాని చ
 తథా రథోపరథ్యాశ్చ తథైవచ గృహాంతరాన్
 గృహాంశ్చ మేఘసంకాశాన్ దదర్శ పవనాత్మజః 53. 21
 చత్వరేషు చతుష్కేషు రాజమార్గే తథైవ చ
 ఘోషయంతి కపిం సర్వే చారజత్యేవ రాక్షసాః 53. 22
 స్త్రీబాలవృద్ధా నిర్జగ్ముః తత్ర తత్ర కుతూహలాత్
 తం ప్రదీపితలాంగూలం హనుమంతం దిదృక్షవః 53. 23
 దీప్యమానే తతస్తస్య లాంగూలాగ్రే హనూమతః
 రాక్షస్య స్తా విరూపాక్ష్యః శంసుర్దేవ్యాస్తదప్రియమ్ 53. 24
 యస్త్యయా కృత సంవాదః సీతే తామ్రముఖః కపిః
 లాంగూలేన ప్రదీప్తేన స విష పరిణీయతే 53. 25
 శ్రుత్వా తద్వచనం క్రూరమ్ ఆత్మాపహరోణోపమమ్
 వైదేహీ శోకసంతప్తా హుతాశనముపాగమత్ 53. 26
 మంగలాభిముఖీ తస్య సా తదాసీన్మహాకపేః
 ఉపతస్థే విశాలాక్షీ ప్రయతా హవ్యవాహనమ్ 53. 27
 యద్యస్తి పతి శుశ్రూషా యద్యస్తి చరితం తపః
 యది చాస్త్యేకపత్నీత్వం శీతో భవ హనూమతః 53. 28
 యది కించిదనుక్రోశః తస్యమయ్యస్తి ధీమతః

యది వా భాగ్యశేషో మే శీతో భవ హనూమతః 53.29
 యది మాం వృత్తసంపన్నాం తత్సమాగమలాలసామ్
 స విజానాతి ధర్మాత్మా శీతో భవ హనూమతః 53.30
 యది మాం తారయేదార్యః సుగ్రీవస్సత్యసంగరః
 అస్మాదుఃఖాంబుసంరోధాత్ శీతో భవ హనూమతః 53.31
 తత్సీక్ష్ణార్చిరవ్యగ్రః ప్రదక్షిణశిఖోనలః
 జజ్వాల మృగశాబాక్ష్యాః శంసన్నివ శివం కపేః 53.32
 హనుమజ్జనకశ్చాపి పుచ్చానలయుతో నిలః
 వవౌ స్వాస్థ్యకరో దేవ్యాః ప్రాలేయానిలశీతలః 53.33
 దహ్యమానే చ లాంగూలే చింతయామాస వానరః 53.34
 ప్రదీప్తోగ్ని రయం కస్మాత్ న మాం దహతి సర్వతః
 దృశ్యతే చ మహాజ్వాలః కరోతి న చ మే రుజమ్ 53.35
 శిశిరస్యేవ సంపాతో లాంగూలాగ్రే ప్రతిష్ఠితః
 అథవా తదిదం వ్యక్తం యదృష్టం ప్లవతా మయా 53.36
 రామప్రభావా దాశ్చర్యం పర్వతస్సరితాంపతౌ
 యది తావత్ సముద్రస్య మైనాకస్య చ ధీమతః
 రామార్థం సంభ్రమస్తాద్భక్ కిమగ్నిర్నకరిష్యతి 53.37
 సీతాయాశ్చాన్యశంస్యేన తేజసా రాఘవస్య చ

పితుశ్చ మమ సఖ్యేన న మాం దహతి పావకః 53.38
 భూయస్సచింతయామాస ముహూర్తం కపికుంజరః 53.39
 కథమస్మద్విధస్యేహ బంధనం రాక్షసాధమైః
 ప్రతిక్రియాస్య యుక్తాస్యాత్ సతి మహ్యం పరాక్రమే 53.40
 తతశ్చిత్త్వా చ తాన్ పాశాన్ వేగవాన్ వై మహాకపిః
 ఉత్పవాతాథ వేగేన ననాద చ మహాకపిః 53.41
 పురద్వారం తతశ్చీమాన్ శైలశృంగమివోన్నతమ్
 విభక్తరక్షస్సంబాధమ్ అససాదానిలాత్మజః 53.42
 స భూత్వా శైలసంకాశః క్షణేన పునరాత్మవాన్
 హ్రస్వతాం పరమాం ప్రాప్తో బంధనాన్యవశాతయత్ 53.43
 విముక్తశ్చాభవత్ శ్రీమాన్ పునః పర్వతసన్నిభః
 వీక్షమాణశ్చ దదృశే పరిఘం తోరణాశ్రితమ్ 53.44
 స తం గృహ్య మహాబాహుః కాలాయసపరిష్కృతమ్
 రక్షిణస్తాన్ పునస్సర్వాన్ సూదయామాస మారుతిః 53.45
 స తాన్నిహత్వారణచండవిక్రమః
 సమీక్షమాణః పునరేవ లంకామ్
 ప్రదీప్తలాంగూలకృతార్చిమాలీ
 ప్రకాశతాదిత్యఇవార్చిమాలీ 53.46

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే త్రిపంచాశస్సర్గః

అథః చతుఃపంచాశస్సర్గః

(లంకా దహనము - రాక్షసుల విలాపము)

వీక్షమాణః తతో లంకాం కపిః కృతమనోరథః
 వర్ణమానసమూత్సాహః కార్యశేషమచింతయత్ 54.1
 కిన్నుఖల్వవశిష్టం మే కర్తవ్యమిహ సాంప్రతమ్
 యదేషాం రక్షసాం భూయః సంతాపజననం భవేత్ 54.2
 వనం తావత్ ప్రమథితం ప్రకృష్టా రాక్షసా హతాః
 బలైకదేశః క్షపితః శేషం దుర్గవినాశనమ్ 54.3
 దుర్గే వినాశితే కర్మ భవేత్ సుఖపరిశ్రమమ్
 అల్యయత్సేన కార్యే స్మిన్ మమ స్యాత్ సఫలశ్రమః 54.4
 యో హ్యాయం మమ లాంగూలే దీప్యతే హవ్యవాహనః

అన్య సంతర్పణం న్యాయ్యం కర్తు మేభిర్గుహోత్తమైః 54.5
 తతః ప్రదీప్తలాంగూలః సవిద్యుదివ తోయదః
 భవనాగ్రేషు లంకాయ విచచార మహాకపిః 54.6
 గృహోద్గ్రహం రాక్షసానాం ఉద్యానాని చ వానరః
 వీక్షమాణో హ్యసంత్రస్తః ప్రాసాదాంశ్చ చచార సః 54.7
 అవపుత్య మహావేగః ప్రహస్తస్య నివేశనమ్
 అగ్నిం తత్ర స నిక్షిప్య శ్వసనేన సమో బలీ 54.8
 తతో న్యత్ పుష్లవే వేశ్య మహాపార్శ్వస్య వీర్యవాన్
 ముమోచ హనుమానగ్నిం కాలానలశిఖోపమమ్ 54.9

వజ్రదంష్ట్రస్య చ తథా పుష్పవే స మహాకపిః
 శుకస్య చ మహాతేజాః సారణస్య చ ధీమతః 54.10
 తథాచేంద్రజితో వేశ్మ దదాహ హరియూథపః
 జంబుమాలేస్సుమాలేశ్చ దదాహ భవనం తతః 54.11
 రశ్మికేతోశ్చ భవనం సూర్యశత్రోస్తథైవచ
 హ్రస్వకర్ణస్య దంష్ట్రస్య రోమశస్య చ రక్షసః 54.12
 యుద్ధోన్మత్తస్య మత్తస్య ధ్వజగ్రీవస్య రక్షసః
 విద్యుజ్జిహ్వస్య ఘోరస్య తథా హస్తిముఖస్య చ 54.13
 కరాలస్య పిశాచస్య శోణితాక్షస్య చైవ హి
 కుంభకర్ణస్య భవనం మకరాక్షస్య చైవ హి 54.14
 యజ్ఞశత్రోశ్చ భవనం బ్రహ్మశత్రోస్తథైవచ
 నరాంతకస్య కుంభస్య నికుంభస్య దురాత్మనః 54.15
 వర్ణయిత్వామహాతేజా విభీషణ గృహం ప్రతి
 క్రమమాణః క్రమేణైవ దదాహ స మహాకపిః 54.16
 తేషుతేషు మహార్షేషు భవనేషు మహాయశాః
 గృహేష్వద్ధిమతామృద్ధిం దదాహ స మహాకపిః 54.17
 సర్వేషాం సమతిక్రమ్య రాక్షసేంద్రస్య వీర్యవాన్
 ఆససాదాథ లక్ష్మీవాన్ రావణస్య నివేశనమ్ 54.18
 తతస్తస్మిన్ గృహే ముఖ్యే నానారత్నవిభూషితే
 మేరుమందరసంకాశే సర్వమంగళశోభితే 54.19
 ప్రదీప్తమగ్నిముత్యజ్ఞ్య లాంగూలాగ్రే ప్రతిష్ఠితమ్
 ననాదహనుమాన్ వీరో యుగాంతజలదో యథా 54.20
 శ్వసనేన చ సంయోగాత్ అతివేగో మహాబలః
 కాలాగ్నిరివ జ్జ్వాల ప్రావర్థత హుతాశనః 54.21
 ప్రదీప్తమగ్నిం పవనః తేషు వేశ్మస్వచాలయత్
 అభూచ్ఛ్వసనసంయోగాత్ అతివేగో హుతాశనః 54.22
 తాని కాంచనజాలాని ముక్తామణిమయాని చ
 భవనాన్యవశీర్యంత రత్నవంతిమహాంతి చ 54.23
 తాని భగ్నువిమానాని నిపేతుర్వసుధాతలే
 భవనానీవ సిద్ధానామ్ అంబరాత్ పుణ్యసంక్షయే 54.24
 సంజజ్ఞే తుముల శ్శబ్ధో రాక్షసానాం ప్రధావతామ్

స్వగృహస్య పరిత్రాణే భగ్నోత్సాహోర్జితశ్రియామ్
 నూన మేషోగ్ని రాయాతః కపిరూపేణ హా ఇతి 54.25
 క్రందంత్యస్సహసా పేతుః స్తనంధయధరాః స్త్రియః 54.26
 కాశ్చిదగ్నిపరీతేభ్యో హర్ష్యేభ్యో ముక్తమూర్ధజాః
 పతంత్యోరేజిరే భ్రేభ్యః సౌదామిన్య ఇవాంబరాత్ 54.27
 వజ్రవిద్రుమవైదూర్య ముక్తారజతసంహతాన్
 విచిత్రాన్ భవనాన్ ధాతున్ స్యందమానాన్ దదర్శ సః 54.28
 నాగ్నిస్తృప్యతి కాష్ఠానాం తృణానాం హరియూథపః
 నాగ్నోర్నాపి విశస్తానాం రాక్షసానాం వసుంధరా 54.29
 క్వచిత్ కింశుకసంకాశాః క్వచిత్ శాల్యలిసన్నిభాః
 క్వచిత్ కుంకుమసంకాశాః శిఖావహ్నాః చకాశిరే 54.30
 హనూమతా వేగవతా వానరేణ మహాత్మానా
 లంకాపురం ప్రదగ్ధం తత్ రుద్రేణ త్రిపురం యథా 54.31
 తతస్తు లంకాపురపర్వతాగ్రే
 సముత్థితో భీమపరాక్రమోగ్నిః
 ప్రసార్య చూడావలయం ప్రదీప్తో
 హనూమతా వేగవతా విస్ఫుష్టః 54.32
 యుగాంత కాలానలతుల్యవేగః
 సమారుతో గ్నిర్వవృధే దివస్పృక్
 విధూమరశ్మిర్భవనేషు సక్తో
 రక్షశ్యరీరాజ్యసమర్పితార్పిః 54.33
 ఆదిత్యకోటీసదృశస్సుతేజా
 లంకాం సమస్తాం పరివార్య తిష్ఠన్
 శబ్దైరనేకైరశనిప్రరూఢైః
 భిందన్నివాండం ప్రబభౌ మహాగ్నిః 54.34
 తత్రాంబరాదగ్నిరతిప్రవృద్ధో
 రూక్షప్రభః కింశుకపుష్పచూడః
 నిర్వాణధూమాకులరాజయశ్చ
 నీలోత్పలాభాః ప్రచకాశిరే భ్రాః 54.35
 వజ్రీ మహేంద్ర స్త్రిదశేశ్వరో వా
 సాక్షాద్యమో వా పరుణో నిలో వా

రుద్రోగ్నిరర్కే ధనదశ్య సోమో
 న వానరో యం స్వయమేవ కాలః 54.36
 కిం బ్రహ్మణస్సర్వపితామహస్య
 సర్వస్య ధాతుశ్చతురాననస్య
 ఇహోగతో వానరరూపధారీ
 రక్షోపసంహారకరః ప్రకోపః 54.37
 కిం వైష్ణవం వా కపిరూపమేత్య
 రక్షోవినాశాయ పరం సుతేజః
 అనంతమవ్యక్తమచింత్యమేకం
 స్వమాయయా సాంప్రతమాగతం వా 54.38
 ఇత్యేవమూచుర్భహవో విశిష్టా
 రక్షోగణాస్తత్ర సమేత్య సర్వే
 సప్రాణిసంఘం సగృహం సవృక్షాం
 దగ్ధాంపురీం తాం సహసా సమీక్ష్య 54.39
 తతస్తు లంకా సహసా ప్రదగ్ధా
 సరాక్షసా సాశ్వరథా సనాగా
 సపక్షిసంఘా సమృగా సవృక్షా
 రురోద దీనా తుములం సశబ్దమ్ 54.40
 హో తాత హో పుత్రక కాంత! మిత్ర!
 హో జీవితం భోగయుతం సుపుణ్యమ్
 రక్షోభిరేవం బహుధా బ్రువద్మిః
 శబ్దః కృతో ఘోరతరస్సుభీమః 54.41
 హుతాశనజ్వాలసమావృతా సా
 హతప్రవీరా పరివృత్తయోధా
 హనూమతః క్రోధబలాభిభూతా
 బభూవ శాపోపహతేవ లంకా 54.42
 ససంభ్రమత్రస్తవిషణ్ణరాక్షసాం
 సముజ్జ్వలజ్జ్వాలహుతాశనాంకితామ్

దదర్శ లంకాం హనుమాన్ మహామనా
 స్వయంభుకోపోపహతామివావనిమ్ 54.43
 భంక్త్వా వనం పాదపరత్నసంకులం
 హత్వాతు రక్షాంసి మహాంతి సంయుగే
 దగ్ధాంపురీం తాం గృహరత్నమాలినీం
 తస్థౌ హనూమాన్ పవనాత్మజః కపిః 54.44
 త్రికూటశ్యంగాగ్రతలే విచిత్రే
 ప్రతిష్ఠితో వానరరాజసింహః
 ప్రదీప్తలాంగూలకృతార్పిమాలీ
 వ్యరాజతాదిత్య ఇవాంశుమాలీ 54.45
 సరాక్షసాంస్తాన్ సుబహూంశ్చ హత్వా
 వనం చ భంక్త్వా బహుపాదపం తత్
 విస్ఫుజ్య రక్షోభవనేషు చాగ్నిం
 జగామ రామం మనసా మహాత్మా 54.46
 తతస్తు తం వానరవీరముఖ్యం
 మహాబలం మారుతతుల్యవేగమ్
 మహామతిం వాయుసుతం వరిష్ఠం
 ప్రతుష్టువుర్దేవగణాశ్చ సర్వే 54.47
 భంక్త్వా వనం మహాతేజా హత్వా రక్షాంసి సంయుగే
 దగ్ధాలంకాపురీం రమ్యాం రరాజ స మహాకపిః 54.48
 తత్ర దేవాస్సగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః
 దృష్ట్వా లంకాం ప్రదగ్ధాం తాం విస్మయం పరమం గతాః 54.49
 తం దృష్ట్వా వానర శ్రేష్ఠం హనుమంతం మహాకపిమ్
 కాలాగ్నిరితి సంచింత్య సర్వభూతాని తత్రసుః 54.50
 దేవాశ్చ సర్వే మునిపుంగవాశ్చ
 గంధర్వ విద్యాధర నాగయక్షాః
 భూతాని సర్వాణి మహాంతి తత్ర
 జగ్ముః పరాం ప్రీతిమతుల్య రూపామ్ 54.51

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే చతుఃపంచాశస్సర్గః

అథః పంచపంచాశస్సర్గః

(సీతనుగూర్చి హనుమంతుడు చింతించుట)

లంకాం సమస్తాం సందీప్య లాంగూలాగ్నిం మహాబలః
 నిర్వాపయామాస తదా సముద్రే హరిసత్తమః 55.1
 సందీప్యమానాం విధ్వస్తాం త్రస్తరక్షోగణాం పురీమ్
 అవేక్ష్య హనుమాన్ లంకాం చింతయామాస వానరః 55.2
 తస్యాభూత్ సుమహంస్త్రాసః కుత్సాచాత్యన్యజాయాత
 లంకాం ప్రదహతా కర్మ కింస్విత్ కృతమిదం మయా 55.3
 ధన్యాస్తే పురుషశ్రేష్ఠా యే బుద్ధ్యా క్షోపముత్థితమ్
 నిరుంధంతి మహాత్మానో దీప్తమగ్నిమివాంభసా 55.4
 క్రుద్ధః పాపం న కుర్యాత్ కః క్రుద్ధో హన్యాద్ గురూనపి
 క్రుద్ధః పరుషయా వాచా సరస్నాధూనధిక్షిపేత్ 55.5
 వాచ్యావాయం ప్రకుపితో న విజానాతి కర్తాచిత్
 నా కార్యమస్తి క్రుద్ధస్య నావాయం విద్యతే క్వచిత్ 55.6
 య స్సముత్పత్తితం క్రోధం క్షమయైవ నిరస్యతి
 యథోరగస్తవం జీర్ణాం స వై పురుష ఉచ్యతే 55.7
 ధిగస్తు మాం సుదుర్బుద్ధిం నిర్లజ్యం పాపకృత్తమమ్
 అచింతయిత్వా తాం సీతామ్ అగ్నిదం స్వామిఘాతుకమ్ 55.8
 యది దగ్ధాత్వియం లంకా నూనమార్యాపి జానకీ
 దగ్ధా తేన మయా భర్తుః హతం కార్యమజానతా 55.9
 యదర్థమయమారమ్భః తత్కార్య మవసాదితమ్
 మయాహి దహతా లంకాం న సీతా పరిరక్షితా 55.10
 ఈషత్కార్య మిదం కార్యం కృతమాసీన్నసంశయః
 తస్య క్రోధాభిభూతేన మయా మూలక్షయః కృతః 55.11
 వినష్టా జానకీ నూనం నహ్యాదగః ప్రద్యశ్యతే
 లంకాయాం కశ్చిదుద్దేశః సర్వా భస్మీకృతా పురీ 55.12
 యది తద్విహతం కార్యం మమ ప్రజ్ఞావిపర్యయాత్
 ఇహైవ ప్రాణసన్యాసో మమాపి హ్యద్య రోచతే 55.13
 కిమగ్నో నిపతామ్యద్య ఆహోస్విద్బడబాముఖే
 శరీరమిహ సత్త్వానాం దద్మి సాగరవాసినామ్ 55.14
 కథం హి జీవతా శక్యో మయా ద్రష్టుం హరీశ్వరః

తౌ వా పురుషశార్దూలౌ కార్యసర్వస్వఘాతినా 55.15
 మయా ఖలు తదేవేదం రోషదోషాత్ ప్రదర్శితమ్
 ప్రథితం త్రిషు లోకేషు కపిత్వమనవస్థితమ్ 55.16
 ధిగస్తు రాజసంభావమ్ అనీశమనవస్థితమ్
 ఈశ్వరేణాపి యద్రాగాత్ మయా సీతా న రక్షితా 55.17
 వినష్టాయాం తు సీతాయాం తావుభౌ వినశిష్యతః
 తయోర్వినాశే సుగ్రీవః స బంధుర్వినశిష్యతి 55.18
 ఏతదేవ వచశ్చుత్వా భరతో భ్రాతృవత్సలః
 ధర్మాత్మాసహశత్రుఘ్నః కథం శక్యతి జీవితమ్ 55.19
 ఇక్ష్యాకువంశే ధర్మిష్ఠే గతే నాశమసంశయమ్
 భవిష్యంతి ప్రజాస్సర్వా శోకసంతాపపీడితాః 55.20
 తదహం భాగ్యరహితో లుప్తధర్మార్థసంగ్రహః
 రోషదోషపరీతాత్మా వ్యక్తం లోకవినాశనః 55.21
 ఇతి చింతయతస్తస్య నిమిత్తాన్యుపపేదిరే
 పూర్వమప్యుపలబ్ధాని సాక్షాత్ పునరచింతయత్ 55.22
 అథవా చారుసర్వాంగీ రక్షితా స్వేన తేజసా
 న నశిష్యతి కల్యాణీ నాగ్నిరగ్నోప్రవర్తతే 55.23
 నహి ధర్మాత్మానస్తస్య భార్యామమిత తేజసః
 స్వచారిత్రాభిగుప్తాం తాం స్తుష్టు మర్హతి పావకః 55.24
 నూనం రామ ప్రభావేణ వైదేహ్యోస్సుకృతేన చ
 యన్మాం దహనకర్మాయం నాదహత్ హవ్యవాహనః 55.25
 త్రయాణాం భరతాదీనాం భ్రాతృణాం దేవతా చ యా
 రామస్య చ మనఃకాంతా సా కథం వినశిష్యతి 55.26
 యద్వా దహనకర్మాయం సర్వత్ర ప్రభురవ్యయః
 న మే దహతి లాంగూలం కథమార్యాం ప్రథక్ష్మతి 55.27
 పునశ్చాచింతయత్ తత్ర హనుమాన్ విస్మితస్తదా
 హిరణ్యనాభస్య గిరేః జలమధ్యే ప్రదర్శనమ్ 55.28
 తపసా సత్యవాక్యేన అనన్యత్వాచ్చ భర్తరి
 అపి సా నిర్దహేదగ్నిం న తామగ్నిః ప్రథక్ష్మతి 55.29

స తథా చింతయంస్తత్ర దేవ్యా ధర్మపరిగ్రహమ్
 శుశ్రావ హనుమాన్ వాక్యం చారణానాం మహాత్మనామ్ 55.30
 అహో ఖలు కృతం కర్మ దుష్కరం హి హనుమాతా
 అగ్నిం విస్మజతాభీక్షం భీమం రాక్షసవేశ్మని 55.31
 ప్రపలాయిత రక్షస్త్రీ బాలవృద్ధసమాకులా
 జనకోలాహలాధ్యాతా క్రందంతీవాదికందరే 55.32
 దగ్ధేయం సగరీ సర్వా సాట్టప్రాకారతోరణా
 జానకీ నచ దగ్ధేతి విస్మయోద్భుత ఏవ నః 55.33

ఇతి శుశ్రావ హనుమాన్ వాచం తామమృతోపమామ్
 బభూవ చాస్య మనసః హర్షస్తత్కాలసంభవః 55.34
 స నిమితైశ్చ దృష్టార్థైః కారణైశ్చ మహాగుణైః
 ఋషివాక్తైశ్చ హనుమాన్ అభవత్ ప్రీతమానసః 55.35
 తతః కపిః ప్రాప్తమనోరథార్థః
 తామక్షతాం రాజసుతాం విదిత్వా
 ప్రత్యక్షతస్మాం పునరేవ దృష్ట్వా
 ప్రతిప్రయాణాయ మతిం చకార 55.36

ఇతి శ్రీ మద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచపంచాశస్సర్గః

అథః షట్పంచాశస్సర్గః

(హనుమంతుడు మరల సీతను దర్శించుట, సముద్రమును లంఘించుట)

తతస్తు శింశుపామూలే జానకీం పర్యుపస్థితామ్
 అభివాద్యాబ్రవీద్ధిష్ట్యా పశ్యామి త్వామిహాక్షతామ్ 56.1
 తతస్తం ప్రస్థితం సీతా వీక్షమాణా పునః పునః
 భర్తస్నేహోన్వితం వాక్యం హనుమంతమభాషత 56.2
 యది త్వం మన్యసేతాత వసైకాహమిహోనఘ
 క్వచిత్ సుసంవృతే దేశే విశ్రాంతః శోగమిష్యసి 56.3
 మమ చైవాల్యభాగ్యాయాః సాన్నిధ్యాత్ తవ వానర
 శోకస్యాస్యాప్రమేయస్య ముహూర్తం స్యాదపి క్షయః 56.4
 గతే హి హరిశార్దుల పునః సంప్రాప్తయే త్వయి
 ప్రాణేష్యసి న విశ్వాసో మమ వానరపుంగవ 56.5
 అదర్శనం చ తే వీర భూయోమాం దారయిష్యతి
 దుఃఖాత్ దుఃఖతరం ప్రాప్తాం దుర్మనః శోకకర్షితామ్ 56.6
 అయం చ వీర సందేహః తిష్ఠతీవ మమాగ్రతః
 సుమహత్సు సహాయేషు హర్యక్షేషు మహాబలః 56.7
 కథం ను ఖలు దుష్పారం సంతరిష్యంతి సాగరమ్
 తాని హర్యక్షసైన్యాని తౌ వా నరవరాత్మజౌ 56.8
 త్రయాణామేవ భూతానాం సాగరస్యాపి లంఘనే
 శక్తిస్యాద్వైనతేయస్య తవ వా మారుతస్య వా 56.9

తదత్ర కార్యనిర్భంధే సముత్పన్నే దురాసదే
 కిం పశ్యసి సమాధానం త్వం హి కార్యవిశారదః 56.10
 కామమస్య త్వమేవైకః కార్యస్య పరిసాధనే
 పర్యాప్తః పరవీరఘ్న! యశస్యస్తే ఫలోదయః 56.11
 శరైస్తు సంకులాం కృత్వా లంకాం పరబలార్దనః
 మాం నయేద్యది కాకుత్ స్థః తత్తస్య సదృశం భవేత్ 56.12
 తద్యథా తస్య విక్రాంతమ్ అనురూపం మహాత్మనః
 భవత్యాహవశూరస్య తథా త్వముపపాదయ 56.13
 త దర్థోపహితం వాక్యం ప్రశ్రితం హేతుసంహితమ్
 నిశమ్య హనుమాంస్తస్యా వాక్యముత్తరమబ్రవీత్ 56.14
 దేవి హర్యక్షసైన్యానామ్ ఈశ్వరః ప్లవతాం వరః
 సుగ్రీవః సత్త్వసంపన్నః తవార్థే కృతనిశ్చయః 56.15
 స వానరసహస్రాణాం కోటీభిరభిసంవృతః
 క్షిప్రమేష్యతి వైదేహి సుగ్రీవః ప్లవగాధివః 56.16
 తౌ చ వీరా నరవరౌ సహితౌ రామలక్ష్మణౌ
 ఆగమ్య నగరీం లంకాం సాయకైర్విధమిష్యతః 56.17
 సగణం రాక్షసం హత్వా న చిరాత్ రఘునందనః
 త్వామాదాయ వరారోహే స్వాం పురీం ప్రతియాస్యతి 56.18

సమాశ్వసిహి భద్రం తే భవత్వం కాలకాంక్షిణీ
 క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి రామేణ నిహతం రావణం రణే 56.19
 నిహతే రాక్షసేంద్రే చ సపుత్రామాత్యబాంధవే
 త్వం సమేష్యసి రామేణ శశాంకేనేవ రోహిణీ 56.20
 క్షిప్రమేష్యతి కాకుత్ స్థో హర్యక్షప్రవరైర్వృతః
 యస్తే యుధి విజిత్యారీన్ శోకం వ్యపనయిష్యతి 56.21
 ఏవమాశ్వాస్య వైదేహీం హనుమాన్ మారుతాత్యజః
 గమనాయ మతిం కృత్వా వైదేహీమభ్యవాదయత్ 56.22
 రాక్షసాన్ ప్రవరాన్ హత్వా నామ విశ్రావ్య చాత్యనః
 సమాశ్వాస్య చ వైదేహీం దర్శయిత్వా పరం బలమ్ 56.23
 నగరీమాకులాం కృత్వా వంచయిత్వా చ రావణమ్
 దర్శయిత్వా బలం ఘోరం వైదేహీ మభివాద్య చ 56.24
 ప్రతిగంతుం మనశ్చక్రే పునర్మధ్యేన సాగరమ్
 తతస్య కపిశార్దూలః స్వామి సందర్శనోత్సుకః 56.25
 ఆరురోహ గిరిశ్రేష్ఠమ్ అరిష్ఠమ్ అరిమర్దనః
 తుంగపద్మకజుష్టాభిః నీలాభిర్వనరాజిభిః 56.26
 సోత్తరీయమివాంభోదైః శృంగాంతర విలంబిభిః
 బోధ్యమానమివ ప్రీత్యా దివాకరకరైశ్శుభైః 56.27
 ఉన్మిషంతమివోద్ధూతైః లోచనైరివ ధాతుభిః
 తోయాఘనిస్సన్వైర్మండ్రైః ప్రాధీతమివ పర్వతమ్ 56.28
 ప్రగీతమివ నిస్సృష్టైః నానాప్రస్రవణస్వనైః
 దేవదారుభిరత్సుచ్చైః ఊర్ధ్వబాహుమివ స్థితమ్ 56.29
 ప్రపాతజలనిర్ఘోషైః ప్రాకృష్టమివ సర్వతః
 వేపమానమివ శ్యామైః కంపమానైః శరద్వనైః 56.30
 వేణుభిర్మారుతోద్ధూతైః కూజంతమివ కీచకైః
 నిశ్వసంతమివామరాత్ ఘోరైరాశీవిషోత్తమైః 56.31
 నీహారకృతగంభీరైః ధ్యాయంతమివ గహ్వరైః
 మేఘపాదనిభైః పాదైః ప్రక్రాంతమివ సర్వతః 56.32
 జ్యంభమాణమివాకాశే శిఖరైరభ్రమాలిభిః
 కూటైశ్చ బహుధాకీర్ణైః శోభితం బహుకందరైః 56.33
 సాలతాలాశ్వకరైశ్చ వంచైశ్చ బహుభిర్వృతమ్

లతావితానైర్వితతైః పుష్పవద్భిరలంకృతమ్ 56.34
 నానామృగగణాకీర్ణం ధాతునిష్యందభూషితమ్
 బహుప్రస్రవణోపేతం శిలాసంచయ సంకటమ్ 56.35
 మహర్షియక్షగంధర్వకిన్నరోరగ సేవితమ్
 లతాపాదపసంఘాతం సింహాధ్యుషితకందరమ్ 56.36
 వ్యాఘ్రసంఘసమాకీర్ణం స్వాదుమూలఫలద్రుమమ్
 తమారురోహ హనుమాన్ పర్వతం పవనాత్యజః
 రామదర్శనశీఘ్రేణ ప్రహర్షేణాభిచోదితః 56.37
 తేన పాదతలాక్రాంతా రమ్యేషు గిరిసానుషు
 సఘోషాః సమశీర్యంత శిలాశ్చూర్ణీకృతాస్తతః 56.38
 స తమారుహ్య శైలేంద్రం వ్యవర్థత మహాకపిః
 దక్షిణాదుత్తరం పారం ప్రార్థయన్ లవణాంభసః 56.39
 అధిరుహ్య తతోవీరః పర్వతం పవనాత్యజః
 దదర్శ సాగరం భీమం మీనోరగనిషేవితమ్ 56.40
 స మారుత ఇవాకాశం మారుతస్యాత్యసంభవః
 ప్రపేదే హరిశార్దులో దక్షిణాదుత్తరాం దిశమ్ 56.41
 స తదా పీడితస్తేన కపినా పర్వతోత్తమః 56.42
 రరాస సహ తైర్భూతైః ప్రవిశన్ వసుధాతలమ్
 కంపమానైశ్చ శిఖరైః పతద్భిరపి చ ద్రుమైః 56.43
 తస్యోరువేగోన్మథితాః పాదపాః పుష్పశాలినః
 నిపేతుర్భూతలే భగ్నాః శక్రాయుధ హతా ఇవ 56.44
 కందరాంతరసంస్థానాం పీడితానాం మహోజసామ్
 సింహానాం నినదో భీమో నభో భిందన్ స శుశ్రువే 56.45
 స్రస్తవ్యావిద్ధవసనా వ్యాకులీకృతభూషణాః
 విద్యాధర్యస్సముత్పేతుః సహసా ధరణీధరాత్ 56.46
 అతిప్రమాణా బలినో దీప్తజిహ్వో మహావిషాః
 నిపీడితశిరోగ్రీవా వ్యవేష్టంత మహాహయః 56.47
 కిన్నరోరగగంధర్వయక్షవిద్యాధరాస్తదా
 పీడితమ్ తం నగవరం త్యక్త్వా గగనమాస్థితాః 56.48
 స చ భూమిధరః శ్రీమాన్ బలినా తేన పీడితః
 సవృక్షశిఖరోదగ్రః ప్రవివేశ రసాతలమ్ 56.49

దశయోజనవిస్తారః త్రింశద్వ్యోజనముచ్చితః
ధరణ్యాం సమతాం యాతః స బభూవ ధరాధరః 56.50

స లిలంఘయిషుర్భీమం సలీలం లవణార్ణవమ్
కల్లోలాస్పాలవేలాంతమ్ ఉత్పాత నభో హరిః 56.51

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షట్పంచాశస్సర్గః

అథః సప్తపంచాశస్సర్గః

(హనుమంతుడు సముద్రమును దాటి, జాంబవంతుని, అంగదాదులను గలిసికొనుట)

అప్లుత్య చ మహావేగః పక్షవానివ పర్వతః
భుజంగయక్షగంధర్వప్రబుద్ధకమలోత్పలమ్ 57.1
సచంద్రకుముదం రమ్యం సార్కకారండవం శుభమ్
తిష్ఠశ్రవణకాదంబమ్ అభ్రశైవాలశాద్వలమ్ 57.2
పునర్వసు మహా మీనం లోహితాంగమహోగ్రహమ్
ఐరావతమహాద్వీపమ్ స్వాతీహంసవిలోలితమ్ 57.3
వాతసంఘాతజాతోర్మి చంద్రాంశుశిశిరాంబుమత్
హనుమాన్ మారుతగతిః మహానౌరివ సాగరమ్
అపారమపరిశ్రాంతః పుప్లువే గగనార్ణవమ్ 57.4
గ్రసమాస ఇవాకాశం తారాధిపమివోల్లిఖన్
హరన్నివ సనక్షత్రం గగనం సార్కమండలమ్ 57.5
మారుతస్యాత్మజ శ్రీమాన్ కపి ర్వ్యోమచరో మహాన్
హనుమాన్ మేఘజాలాని వికర్షన్నివ గచ్ఛతి 57.6
పాండురారుణవర్ణాని నీలమాంజిష్ఠకాని చ
హరితారుణవర్ణాని మహాభ్రాణి చకాశిరే 57.7
ప్రవిశన్నభ్రజాలాని నిష్పతంశ్చ పునః పునః
ప్రచ్ఛన్నశ్చ ప్రకాశశ్చ చంద్రమా ఇవ లక్ష్యతే 57.8
వివిధాభ్రఘనాపన్నగోచరో ధవళాంబరః
దృశ్యాదృశ్యతనుర్వీరః తదా చంద్రాయతేంబరే 57.9
తార్ క్షాయమాణో గగనే బభాసే వాయునందనః
దారయన్ మేఘబృందాని నిష్పతంశ్చ పునః పునః 57.10
నదన్ నాదేన మహతా మేఘస్వనమహాస్వనః
ప్రవరాన్ రాక్షసాన్ హత్వా నామవిశ్రావ్య చాత్మనః 57.11
ఆకులాం నగరీం కృత్వా వ్యధయిత్వా చ రావణమ్
అర్దయిత్వా బలం ఘోరం వైదేహీమభివాద్య చ
ఆజగామ మహాతేజాః పునర్మధ్యేన సాగరమ్ 57.12

పర్వతేంద్రం సునాభంచ సముపస్సృత్య వీర్యవాన్
జ్యాముక్తఇవ నారాచో మహావేగో భ్యుపాగతః 57.13
స కించిదనుసంప్రాప్తః సమాలోక్య మహాగిరిమ్
మహేంద్ర మేఘసంకాశం ననాద హరిపుంగవః 57.14
స పూరయామాస కపిః దిశో దశ సమంతతః
నదన్ నాదేన మహతా మేఘస్వనమహాస్వనః 57.15
స తం దేశమనుప్రాప్తః సుహృద్ధర్మనలాలసః
ననాద హరిశార్దూలో లాంగులం చాప్యకంపయత్ 57.16
తస్య నానద్యమానస్య సుపర్ణిచరితే పథి
ఫలతీవాస్య ఘోషేణ గగనం సార్కమండలమ్ 57.17
యే తు తత్రోత్తరే తీరే సముద్రస్య మహాబలాః
పూర్వం సంవిష్ఠితాశ్శూరా వాయుపుత్రం దిదృక్షవః 57.18
మహతో వాయునున్నస్య తోయదస్యేవ గర్జితమ్
శుశ్రువుస్తే తదా ఘోషమ్ ఊరువేగం హనుమాతః 57.19
తే దీనమనస స్సర్వే శుశ్రువుః కాననౌకసః
వానరేంద్రస్య నిర్ఘోషం పర్జన్యనినదోపమమ్ 57.20
నిశమ్య నదతో నాదం వానరాస్తే సమంతతః
బభూవురుత్సుకాస్సర్వే సుహృద్ధర్మనకాంక్షిణః 57.21
జాంబవాన్ స హరిశ్రేష్ఠః ప్రీతిసంహృష్టమానసః
ఉపామంత్ర్య హరీన్ సర్వాన్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ 57.22
సర్వథా కృతకార్యో సౌ హనుమాన్ నాత్ర సంశయః
నహ్యస్యాకృతకార్యస్య నాద ఏవంవిధో భవేత్ 57.23
తస్య బాహూరువేగం చ నినాదం చ మహాత్మనః
నిశమ్య హరయో హృష్టాః సముత్పేతుస్తతస్తతః 57.24
తే నగాగ్రాన్నగాగ్రాణి శిఖరాచ్ఛిఖరాణి చ
ప్రహృష్టాస్సమపద్యంత హనుమంతం దిదృక్షవః 57.25

తే ప్రీతాః పాదపాగ్రేషు గృహ్యశాఖాస్సునిష్ఠితాః
 వాసాంసీవ ప్రశాఖాశ్చ సమావిధ్యంత వానరాః 57.26
 గిరిగహ్వరసంలీనో యథా గర్జతి మారుతః
 ఏవం జగర్ష బలవాన్ హనుమాన్ మారుతాత్మజః 57.27
 తమభ్రఘనసంకాశమ్ ఆపతంతం మహాకపిమ్
 దృష్ట్వా తే వానరాస్సర్వే తస్థుః ప్రాంజలయస్తదా 57.28
 తతస్తు వేగవాంస్తస్య గిరేర్గిరినిభః కపిః
 నిపపాత మహేంద్రస్య శిఖరే పాదపాకులే 57.29
 హర్షేణాపూర్యమాణో సౌ రమ్యే పర్వతనిర్హరే
 భిన్నపక్ష ఇవాకాశాత్ పపాత ధరణీధరః 57.30
 తతస్తే ప్రీతమనసః సర్వే వానరపుంగవాః
 హనుమంతం మహాత్మానాం పరివార్యోపతస్థిరే 57.31
 పరివార్య చ తే సర్వే పరాం ప్రీతి ముపాగతాః
 ప్రహృష్టవదనాస్సర్వే తమరోగముపాగతమ్ 57.32
 ఉపాయనాని చాదాయ మూలాని చ ఫలానిచ
 ప్రత్యర్చయన్ హరిశ్రేష్ఠం హరయో మారుతాత్మజమ్ 57.33
 వినేదుర్ముదితాః కేచిత్ కేచిత్ కిలకిలాం స్తథా
 హృష్టాః పాదపశాఖాశ్చ అనిన్యూర్వానరర్షభాః 57.34
 హనుమాంస్తుగురూన్ వృద్ధాన్ జాంబవత్ప్రముఖాం స్తదా
 కుమారమంగదం చైవ సో వందత మహాకపిః 57.35
 స తాభ్యాం పూజితః పూజ్యః కపిభిశ్చ ప్రసాదితః
 దృష్ట్వా సీతేతి విక్రాంతః సంక్షేపేణ న్యవేదయత్ 57.36
 నిషసాద చ హస్తేన గృహీత్వా వాలిసస్సుతమ్
 రమణీయే వనోద్దేశే మహేంద్రస్య గిరే స్తదా 57.37
 హనుమానబ్రవీత్ పృష్ఠః తథా తాన్ వానరర్షభాన్
 అశోకవనికాసంస్థా దృష్ట్వా సా జనకాత్మజా 57.38
 రక్షమాణా సుఘోరాభీ రాక్షసీభిరనిందితా
 ఏకవేణీధరా బాలా రామదర్శనలాలసా
 ఉపవాసపరిశ్రాంతా జటిలా మలినా కృశా 57.39

తతో దృష్టేతి వచనం మహార్థమమృతోపమమ్
 నిశమ్యమారుతేస్సర్వే ముదితా వానరాభవన్ 57.40
 క్షేళంత్యన్యే నదంత్యన్యే గర్జంత్యన్యే మహాబలాః
 చక్రుః కిలకిలా మన్యే ప్రతిగర్జంతి చాపరే 57.41
 కేచిదుచ్చితలాంగూలాః ప్రహృష్టాః కపికుంజరాః
 అంచితాయతదీర్ఘాణి లాంగూలాని ప్రవివ్యధుః 57.42
 అపరేచ హనుమంతం వానరా వారణోపమమ్
 ఆఘ్రత్య గిరిశృంగేభ్యః సంస్పృశంతిస్మ హర్షితాః 57.43
 ఉక్తవాక్యం హనుమంతమ్ అంగదస్తమథాబ్రవీత్
 సర్వేషాం హరివీరాణాం మధ్యే వచనముత్తమమ్ 57.44
 సత్త్వే వీర్యే న తే కశ్చిత్ సమో వానర విద్యతే
 యదవఘ్రత్య విస్తీర్ణం సాగరం పునరాగతః 57.45
 జీవితస్య ప్రదాతా నః త్వమేకో వానరోత్తమ
 త్వత్ప్రసాదాత్ సమేష్వామః సిద్ధార్థా రాఘవేణ హ 57.46
 అహో స్వామిని తే భక్తిః అహో వీర్యమహో ధృతిః 57.47
 ద్విష్ట్యా దృష్ట్యా త్వయా దేవీ రామపత్నీ యశస్విసీ
 దిష్ట్యా త్వక్ష్మతి కాకుత్ స్థః శోకం సీతావియోగజమ్ 57.48
 తతోంగదం హనుమంతం జామ్బవంతం చ వానరాః
 పరివార్య ప్రముదితా భేజిరే విపులాశ్శిలాః 57.49
 ఉపవిష్టా గిరేస్తస్య శిలాసు విపులాసు తే
 శ్రోతుకామా సముద్రస్య లంఘనం వానరోత్తమాః 57.50
 దర్శనం చాపి లంకాయాః సీతాయా రావణస్య చ
 తస్థుః ప్రాంజలయస్సర్వే హనుమద్వదనోన్ముఖాః 57.51
 తస్థౌ తత్రాంగద శ్రీమాన్ వానరైర్వహుభి ర్వృతః
 ఉపాస్యమానో విబుధైః దివి దేవపతిర్యథా 57.52
 హనుమతా కీర్తిమతా యశస్విసా
 తథాంగదేనాంగదనద్దబాహునా
 ముదా తదాధ్యాసితమున్నతం మహత్
 న్యహీధరాగ్రం జ్వలితం శ్రియాభవత్ 57.53

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే సప్తపంచాశస్సర్గః

అథః అష్టపంచాశస్సర్గః

(హనుమంతుడు సీతాన్వేషణ వృత్తాంతమును వానరులకు తెల్పుట)

తతః స్తస్య గిరేః శృంగే మహేంద్రస్య మహాబలాః
 హనుమత్ప్రముఖాః ప్రీతిం హరయో జగ్ము రుత్తమామ్ 58. 1
 ప్రీతిమత్సూపవిష్టేషు వానరేషు మహాత్మసు
 తం తతః ప్రీతిసంహృష్టః ప్రీతిమంతం మహాకపిమ్ 58.2
 జాంబవాన్ కార్యవృత్తాంతమ్ అపృచ్ఛదనిలాత్మజమ్
 కథం దృష్ట్వా త్వయా దేవీ కథం వా తత్ర వర్తతే 58.3
 తస్యాం వా స కథం వృత్తః క్రూరకర్మా దశాననః
 తత్త్వత స్సర్వ మేతన్నః ప్రబ్రూహి త్వం మహాకపే 58.4
 సమ్మార్గితాకథం దేవీ కించ సా ప్రత్యభాషత
 శ్రుతార్థాశ్చింతయిష్యామో భూయః కార్యవినిశ్చయమ్ 58.5
 యశ్చార్థస్తత్ర వక్తవ్యో గత్తైరస్మాభి రాత్మవాన్
 రక్షితవ్యం చ యత్రత తద్భవాన్ వ్యాకరోతు నః 58.6
 స నియుక్తస్తతస్తేన సంప్రహృష్టతనూరుహః
 ప్రణమ్య శిరసా దేవ్యై సీతాయై ప్రత్యభాషత 58.7
 ప్రత్యక్షమేవ భవతాం మహేంద్రాగ్రాత్ ఖమాపుతః
 ఉదధేర్దక్షిణం పారం కాంక్షమాణస్సమాహితః 58.8
 గచ్ఛతశ్చ హి మే ఘోరం విఘ్నరూపమివాభవత్
 కాంచనం శిఖరం దివ్యం పశ్యామి సుమనోహరమ్ 58.9
 స్థితం పంథాన మావృత్య మేనే విఘ్నం చ తం నగమ్
 ఉపసంగమ్య తం దివ్యం కాంచనం నగసత్తమమ్ 58.10
 కృతా మే మనసా బుద్ధిః భేత్త వ్యో యం మయేతి చ
 ప్రహతం చ మయా తస్య లాంగూలేన మహాగిరేః 58.11
 శిఖరం సూర్యసంకాశం వ్యశీర్యత సహస్రధా
 వ్యవసాయం చ తం బుద్ధ్వాసహోవాచ మహాగిరిః 58.12
 పుత్రేతి మధురాం వాణీం మనః ప్రహ్లాదయన్నివ
 పితృవ్యం చాపి మాం విద్ధి సఖాయం మాతరిశ్వనః 58.13
 మైనాకమితి విఖ్యాతం నివసంతం మహోదధౌ
 పక్షవంతః పురా పుత్ర బభూవుః పర్వతోత్తమాః
 ఛందతః పృథివీం చేరుః బాధమానాస్సమంతతః 58.14

శ్రుత్వా నగానాం చరితం మహేంద్రః పాకశాసనః
 చిచ్ఛేద భగవాన్ పక్షాన్ వజ్రేణైషాం సహస్రశః 58.15
 అహం తు మోక్షితస్తస్మాత్ తవ పిత్రా మహాత్మనా
 మారుతేన తదా వత్స ప్రక్షిప్తోస్మి మహార్ణవే 58.16
 రామస్య చ మయా సాహ్యే వర్తితవ్యమరిందమ
 రామో ధర్మభృతాం శ్రేష్ఠో మహేంద్రసమవిక్రమః 58.17
 ఏతచ్చృత్వా వచస్తస్య మైనాకస్య మహాత్మనః 58.18
 కార్య మావేద్య తు గిరేః ఉద్యతం చ మనో మమ
 తేన చాహమనుజ్ఞాతో మైనాకేన మహాత్మనా 58.19
 స చా ప్యంతర్హితః శైలో మానుషేణ వపుష్మతా
 శరీరేణ మహాశైలః శైలేన చ మహోదధౌ 58.20
 ఉత్తమం జవమాస్థాయ శేషం పంథానమాస్థితః
 తతో హం సుచిరం కాలం వేగేనాభ్యగమం పథి 58.21
 తతః పశ్యామ్యహం దేవీం సురసాం నాగమాతరమ్
 సముద్రమధ్యే సా దేవీ వచనం మామభాషత 58.22
 మమ భక్షః ప్రదిష్టస్తస్యమ్ అమరైః హరిసత్తమ
 అతస్త్వాం భక్షయిష్యామి విహితస్త్వం చిరస్య మే 58.23
 ఏవముక్త స్సురసయా ప్రాంజలిః ప్రణతః స్థితః
 వివర్ణవదనో భూత్వా వాక్యం చేద ముదీరయమ్ 58.24
 రామో దాశరథిః శ్రీమాన్ ప్రవిష్టో దండకావనమ్
 లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా సీతయా చ పరంతపః 58.25
 తస్య సీతా హృతా భార్యా రావణేన దురాత్మనా
 తస్యాస్సకాశం దూతో హం గమిష్యే రామశాసనాత్ 58.26
 కర్తుమర్హసి రామస్య సాహాయ్యం విషయే సతీ
 అథవా మైథిలీం దృష్ట్వా రామం చాక్లిష్టకారిణమ్ 58.27
 ఆగమిష్యామి తే వక్త్రం సత్యం ప్రతిశృణోమి తే
 ఏవముక్తా మయా సా తు సురసా కామరూపిణీ 58.28
 అబ్రవీన్నాతివర్తేత కశ్చిదేష వరో మమ
 ఏవముక్తస్సురసయా దశయోజనమాయతః 58.29

తతో ర్దగుణవిస్తారో బభూవాహం క్షణేన తు
 మత్ప్రమాణానురూపం చ వ్యాదితం తు ముఖం తయా 58.30
 తద్భ్రష్ట్యావ్యాధితం చాస్యం ప్రాస్వం హ్యకరవం వపుః
 తస్మిన్ ముహూర్తే చ పునః బభూవాంగుష్ఠమాత్రకః 58.31
 అభిపత్యాశు తద్వక్త్రం నిర్గతోహం తతః క్షణాత్
 అబ్రవీత్ సురసా దేవీ స్వేన రూపేణ మాం పునః 58.32
 అర్థసిద్ధ్యై హరిశ్రేష్ఠ గభ్య సౌమ్య యథాసుఖమ్
 సమానయ చ వైదేహీం రాఘవేణ మహాత్మనా 58.33
 సుభీభవ మహాబాహో ప్రీతాస్మి తవ వాసర
 తతోహం సాధు సాధ్వితి సర్వభూతైః ప్రశంసితః 58.34
 తతోంతరిక్షం విపులం ప్లుతోహం గరుడో యథా
 ఛాయా మే నిగృహీతా చ న చ పశ్యామి కించన 58.35
 సోహం విగతవేగస్తు దిశో దశ విలోకయన్
 న కించిత్ తత్ర పశ్యామి యేన మే పహృతా గతిః 58.36
 తతో మే బుద్ధిరుత్పన్నా కిన్నామ గమనే మమ
 ఈదృశో విఘ్న ఉత్పన్నో రూపం యత్ర న దృశ్యతే 58.37
 అఘోభాగేన మే దృష్టిః శోచతా పాతితా మయా
 తతో ద్రాక్షమహం భీమాం రాక్షసీం సలిలేశయామ్ 58.38
 ప్రహస్య చ మహానాదమ్ ఉక్తోహం భీమయా తయా
 అవస్థితమసంభ్రాంతమ్ ఇదం వాక్యమశోభనమ్ 58.39
 క్వాసి గంతా మహాకాయ క్షుధితాయా మమేప్పితః
 భక్తః ప్రీణయ మే దేహం చిరమాహారవర్జితమ్ 58.40
 బాధమిత్యేవ తాం వాణీం ప్రత్యగృహ్ణామహం తతః
 ఆస్యప్రమాణాదధికం తస్యాఃకాయమపూరయమ్ 58.41
 తస్యాశ్చాస్యం మహద్భీమం వర్ధతే మమ భక్షణే
 న చ మాం సాతు బుబుధే మమ వా నికృతం కృతమ్ 58.42
 తతో హం విపులం రూపం సంక్షిప్య నిమిషాంతరాత్
 తస్యా హృదయమాదాయ ప్రపతామి నభః స్థలమ్ 58.43
 సా విస్పృష్టభుజా భీమా పపాత అవణాంభసి
 మయా పర్వతసంకాశా నికృత్తహృదయా సతీ 58.44
 శృణోమి ఖగతానాం చ సిద్ధానాం చారణైస్సహ

రాక్షసీ సింహికా భీమా క్షిప్రం హనుమతా హతా 58.45
 తాం హత్వా పునరేవాహం కృత్య మాత్యయికం స్యరన్
 గత్వా చాహం మహాధ్వానం పశ్యామి నగమండితమ్
 దక్షిణం తీరముదధేః లంకా యత్ర చ సా పురీ 58.46
 అస్తం దినకరే యాతే రక్షసాం నిలయం పురమ్
 ప్రవిష్టో హమవిజ్ఞాతో రక్షోభిర్భీమవిక్రమైః 58.47
 తత్ర ప్రవిశతశ్చాపి కల్పాంతఘనసన్నిభా
 అట్టహాసం విముంచంతీ నారీ కాప్యృత్థితా పురః 58.48
 జిఘాంసంతీం తతస్తాంతు జ్వలదగ్నిశిరోరుహామ్ 58.49
 సవ్యముష్టిప్రహారేణ పరాజిత్య సుభైరవామ్
 ప్రదోషకాలే ప్రవిశం భీతయా హం తయోదితః 58.50
 అహం లంకాపురీ వీర నిర్జితా విక్రమేణ తే
 యస్మాత్ తస్మాద్విజేతాసి సర్వరక్షాన్యశేషతః 58.51
 తత్రాహం సర్వరాత్రం తు విచిన్వన్ జనకాత్మజామ్
 రావణాంతఃపురగతో నచాపశ్యం సుమధ్యమామ్ 58.52
 తత స్సీతా మపశ్యంస్తు రావణస్య నివేశనే
 శోకసాగరమాసాద్య న పారముపలక్షయే 58.53
 శోచతా చ మయా దృష్టం ప్రాకారేణ సమావృతమ్
 కాంచనేన వికృష్టేన గృహోపవనముత్తమమ్ 58.54
 స ప్రాకారమవప్లుత్య పశ్యామి బహుపాదపమ్
 అశోకపనికామధ్యే శింశుపాపాదపో మహాన్ 58.55
 త మారుహ్య చ పశ్యామి కాంచనం కదలీవనమ్
 అదూరే శింశుపావృక్షాత్ పశ్యామి వరవర్ణినీమ్ 58.56
 శ్యామాం కమలపత్రాక్షీమ్ ఉపవాస కృశాననామ్
 తదేకవాసస్సంవీతాం రజోధ్వస్తశిరోరుహామ్ 58.57
 శోకసంతాపదీనాంగీం సీతాం భర్తృహితే స్థితామ్
 రాక్షసీభిర్విరూపాభిః క్రూరాభిరభిసంవృతామ్ 58.58
 మాంసశోణితభక్షాభిః వ్యాఘ్రీభిః హరిణీమివ
 సా మయా రాక్షసీమధ్యే తర్జమానా ముహూర్ముహూః 58.59
 ఏకవేణీధరా దీనా భర్తృచింతాపరాయణా
 భూమిశయ్యా వివర్ణాంగీ పద్మినీవ హిమాగమే 58.60

రావణాద్వినివృత్తార్థా మర్తవ్యకృతనిశ్చయా
 కథంచిన్మగశాబాక్షీ తూర్ణమాసాదితా మయా 58.61
 తాం దృష్ట్వా తాదృశీం నారీం రామపత్నీం యశస్వినీమ్
 తత్రైవ శింశుపావృక్షే పశ్యన్నహమవస్థితః 58.62
 తతో హలహలాశబ్దం కాంచీనూపురమిశ్రితమ్
 శృణోమ్యుధికగంభీరం రావణస్య నివేశనే 58.63
 తతో హం పరమోద్విగ్నః స్వం రూపం ప్రతిసంహరన్
 అహంతు శింశుపావృక్షే పక్షీవ గహనే స్థితః 58.64
 తతో రావణదారాశ్చ రావణశ్చ మహాబలః
 తం దేశం సమనుప్రాప్తా యత్ర సీతాభవత్ స్థితా 58.65
 తం దృష్ట్వాథ వరారోహా సీతా రక్షోగణేశ్వరమ్
 సంకుచ్యోరూ స్తనా పీనా బాహుభ్యాం పరిరభ్య చ 58.66
 విత్రస్తాం పరమోద్విగ్నాం వీక్షమాణాం తతస్తతః
 త్రాణం కించిదపశ్యంతీం వేపమానాం తపస్వినీమ్ 58.67
 తా మువాచ దశగ్రీవః సీతాం పరమదుఃఖితామ్
 అవాక్చిరాః ప్రపతితో బహుమన్యస్వ మామితి 58.68
 యది చేత్ త్వంతు దర్శాన్మాం నాభినందసి గర్విత్
 ద్వౌ మాసావంతరం సీతే పాస్యామి రుధిరం తవ 58.69
 ఏతచ్చృత్వా వచస్తస్య రావణస్య దురాత్మనః
 ఉవాచ పరమక్రుద్ధా సీతా వచనముత్తమమ్ 58.70
 రాక్షసాధమ రామస్య భార్యామమితతేజసః
 ఇక్ష్యాకుకులనాథస్య స్నుషాం దశరథస్య చ 58.71
 అవాచ్యం వదతో జిహ్వో కథం న పతితా తవ
 కింస్విద్విర్యం తవనార్య యో మాం భర్తు రసన్నిధౌ 58.72
 అపహృత్యాగతః పాప తేనాదృష్టో మహాత్మనా
 న త్వం రామస్య సదృశో దాస్యో వ్యస్య న యుజ్యసే
 అజేయస్సత్యవాదీ చ రణశ్లాఘీ చ రాఘవః 58.73
 జానక్యా పరుషం వాక్యమ్ ఏవముక్తో దశాననః
 జజ్వాల సహసా కోపాత్ చిత్తాస్థ ఇవ పావకః 58.74
 వివృత్య నయనే క్రూరే ముష్టిముద్యమ్య దక్షిణమ్
 మైథిలీం హంతు మారబ్ధః స్త్రీభిర్దాహాకృతం తదా 58.75

స్త్రీణాం మధ్యాత్ సముత్పత్య తస్య భార్యా దురాత్మనః 58.76
 వరా మందోదరీ నామ తయా స ప్రతిషేధితః
 ఉక్తశ్చ మధురాం వాణీం తయా స మదనార్దితః 58.77
 సీతయా తవ కిం కార్యం మహేంద్రసమవిక్రమ
 మయా సహ రమస్వార్య మద్విశిష్టా న జానకీ 58.78
 దేవగంధర్వకన్యాభిః యక్షకన్యాభిరేవ చ
 సార్థం ప్రభో రమస్వేహ సీతయా కిం కరిష్యసి 58.79
 తత స్తాభిస్సమేతాభిః నారీభిః స మహాబలః
 ప్రసాద్య సహసా నీతో భవనం స్వం నిశాచరః 58.80
 యాతే తస్మిన్ దశగ్రీవే రాక్షస్యో వికృతాననాః
 సీతాం నిర్భర్త్యమామాసుః వాక్యైః క్రూరైః సుదారుణైః 58.81
 తృణవద్భాషితం తాసాం గణయామాస జానకీ
 గర్జితం చ తదా తాసాం సీతాం ప్రాప్య నిరర్థకమ్ 58.82
 వృథా గర్జితనిశ్చేష్టా రాక్షస్యః పిశితాశనాః
 రావణాయ శశంసుస్తాః సీతాధ్యవసితం మహత్ 58.83
 తతస్తాస్సహితాస్సర్వా విహతాశా నిరుద్యమాః
 పరిక్షిప్య సమంతాత్ తాం నిద్రావశ ముపాగతాః 58.84
 తాసు చైవ ప్రసుప్తాసు సీతా భర్తృహితే రతా
 విలప్య కరుణం దీనా ప్రశుశోచ సుదుఃఖితా 58.85
 తాసాం మధ్యాత్ సముత్థాయ త్రిజటా వాక్యమబ్రవీత్
 ఆత్మానం ఖాదత క్షిప్రం న సీతా వినశిష్యతి
 జనకస్యాత్మజా సాధ్వీ స్నుషా దశరథస్య చ 58.86
 స్వప్నో హృద్య మయాదృష్టో దారుణో రోమహర్షణః
 రక్షసాం చ వినాశాయ భర్తృరస్యా జయాయ చ 58.87
 అల మస్మాత్ పరిత్రాతుం రాఘవాద్రాక్షసీగణమ్
 అభియాచామ వైదేహీమ్ ఏతద్ధి మమ రోచతే 58.88
 యస్యా హ్యేవంవిధస్సప్నో దుఃఖితాయాః ప్రదృశ్యతే
 సా దుఃఖైర్వివిధై ర్ముక్తా సుఖమాప్నోత్యనుత్తమమ్ 58.89
 ప్రణిపాతప్రసన్నా హి మైథిలీ జనకాత్మజా
 అలమేషా పరిత్రాతుం రాక్షస్యో మహతో భయాత్ 58.90
 తతస్నా హ్రీమతీ బాలా భర్తుర్విజయహర్షితా

అవోచద్యది తత్ తథ్యం భవేయం శరణం హి వః 58.91
 తాం చాహం తాద్యశీం ద్యష్ట్యా సీతాయా దారుణాం దశామ్
 చింతయామాస విక్రాంతో న చ మే నిర్వృతం మనః 58.92
 సంభాషణార్థంచ మయా జానక్యా శ్చింతితో విధిః
 ఇక్ష్వాకూణాం హి వంశస్తు తతో మమ పురస్కృతః 58.93
 శ్రుత్వా తు గదితాం వాచం రాజ్రిగణపూజితామ్
 ప్రత్యభాషత మాం దేవీ భాష్ట్యైః పిహితలోచనా 58.94
 కస్తం కేన కథం చేహ ప్రాప్తో వానరపుంగవ 58.95
 కా చ రామేణ తే ప్రీతిః తన్నే శంసితు మర్హసి
 తస్యాస్తద్యచనం శ్రుత్వా అహమప్యబ్రవం వచః 58.96
 దేవి రామస్య భర్తుస్తే సహాయో భీమవిక్రమః
 సుగ్రీవో నామ విక్రాంతో వానరేంద్రో మహాబలః 58.97
 తస్య మాం విద్ధి భృత్యం త్వం హనుమంతమిహాగతమ్
 భర్తాహం ప్రేషితస్తుభ్యం రామేణాక్లిష్టకర్మణా 58.98
 ఇదం చ పురుషవ్యాఘ్రుః శ్రీమాన్ దాశరథి స్వయమ్
 అంగులీయమభిజ్ఞానమ్ అదాత్ తుభ్యం యశస్విని 58.99
 త దిచ్ఛామి త్వయాజ్ఞప్తం దేవి కిం కరవాణ్యహమ్
 రామలక్ష్మణయోః పార్శ్వం నయామి త్వాం కిముత్తరమ్ 58.100
 ఏతచ్చృత్వా విదిత్వా చ సీతా జనకనందినీ
 ఆహ రావణముత్సాద్య రాఘవో మాం నయత్ప్వితీ 58.101
 ప్రణమ్య శిరసా దేవీమ్ అహమార్యామనిందితామ్
 రాఘవస్య మనోహోదమ్ అభిజ్ఞానమయాచిషమ్ 58.102
 అథ మామబ్రవీత్ సీతా గృహ్యతామయముత్తమః
 మణిర్యేన మహాబాహూ రామస్త్వాం బహుమన్యతే 58.103
 ఇత్తుక్త్వా తు వరారోహో మణిప్రవరమద్యుతమ్
 ప్రాయచ్ఛత్ పరమోద్విగ్నా వాచా మాం సందిదేశ హ 58.104
 తత స్తస్యైప్రణమ్యాహం రాజపుత్ర్యై సమాహితః
 ప్రదక్షిణం పరిక్రామమ్ ఇహోభ్యుద్గతమానసః 58.105
 ఉక్తోహం పున రేవేదం నిశ్చిత్య మనసా తయా
 హనుమన్ మమ వృత్తాంతం వక్తుమర్హసి రాఘవే 58.106
 యథా శ్రుత్వైవ నచిరాత్ తావుభౌ రామలక్ష్మణౌ

సుగ్రీవసహితౌ వీరౌ ఉపేయాతాం తథా కురు 58.107
 యద్యన్యథా భవేదేతత్ ద్వామాసౌ జీవితం మమ
 న మాం ద్రక్ష్యతి కాకుత్ స్థో మ్రియే సాహ మనాథవత్ 58.108
 తచ్చృత్వా కరుణం వాక్యం క్రోధో మా మభ్యవర్తత
 ఉత్తరం చ మయా ద్యుష్టం కార్యశేష మనంతరమ్ 58.109
 తతో వర్తత మే కాయః తదా పర్యతసన్నిభః
 యుద్ధకాంక్షీ వనం తచ్చ వినాశయితుమారభే 58.110
 తద్యగ్నం వనషండం తు భ్రాంతత్రస్తమృగద్విజమ్
 ప్రతిబుధ్య నిరీక్షంతే రాక్షసోః వికృతాననాః 58.111
 మాం చ ద్యష్ట్యా వనే తస్మిన్ సమాగమ్య తతస్తతః
 తాస్యమభ్యాగతాః క్షిప్రం రావణాయా చచక్షిరే 58.112
 రాజన్ వన మిదం దుర్గం తవ భగ్నం దురాత్మనా
 వానరేణ హ్యవిజ్ఞాయ తవ వీర్యం మహాబల 58.113
 దుర్బుద్ధేస్తస్య రాజేంద్ర తవ విప్రియకారిణః
 వధ మాజ్ఞాపయ క్షిప్రం యథాసౌ విలయం ప్రజేత్ 58.114
 తచ్చృత్వా రాక్షసేంద్రేణ విస్పృష్టా భృశదుర్జయాః
 రాక్షసాః కింకరా నామ రావణస్యమనోనుగాః 58.115
 తేషా మశీతిసాహస్రం శూలముద్గరపాణినామ్
 మయా తస్మిన్ వనోద్దేశే పరిఘేణ నిఘాదితమ్ 58.116
 తేషాం తు హతశేషా యే తే గత్వా లఘువిక్రమాః
 నిహతం చ మహత్ సైన్యం రావణాయాచచక్షిరే 58.117
 తతో మే బుద్ధి రుత్పన్నా చైత్యప్రాసాదమాక్రమమ్
 తత్రస్థాన్ రాక్షసాన్ హత్వా శతం స్తంభేన వై పునః
 లలామభూతో లంకాయాః సవై విధ్వంసితో మయా 58.118
 తతః ప్రహస్తస్య సుతం జంబుమాలినమాదిశత్
 రాక్షసైః బహుభిస్సార్థం ఘోరరూపైః భయానకైః 58.119
 తమహం బలసంపన్నం రాక్షసం రణకోవిదమ్
 పరిఘేణాతిఘోరేణ సూదయామి సహానుగమ్ 58.120
 తచ్చృత్వా రాక్షసేంద్రస్తు మంత్రిపుత్రాన్ మహాబలాన్ 58.121
 పదాతిబలసంపన్నాన్ ప్రేషయామాస రావణః
 పరిఘేణైవ తాన్ సర్వాన్ నయామి యమసాదనమ్ 58.122

మంత్రిపుత్రాన్ హతాన్ శ్రుత్వా సమరే లఘువిక్రమాన్
 పంచసేనాగ్రగాన్ శూరాన్ ప్రేషయామాస రావణః 58. 123
 తానహం సహసైన్యాన్ వై సర్వానేవాభ్యసూదయమ్
 తతః పునర్దశగ్రీవః పుత్రమక్షం మహాబలమ్
 బహుభీ రాక్షసైః సార్థం ప్రేషయామాస రావణః 58. 124
 తంతు మందోదరీపుత్రం కుమారం రణపండితమ్ 58. 125
 సహసా ఖం సముత్క్రాంతం పాదయో శ్చ గృహీతవాన్
 చర్మాసినం శతగుణం భ్రామయిత్వా వ్యపేషయమ్ 58. 126
 తమక్షమాగతం భగ్నం నిశమ్య స దశాననః
 తత ఇంద్రజితం నామ ద్వితీయం రావణస్సుతమ్
 వ్యాదిదేశ సుసంక్రుద్ధో బలినం యుద్ధదుర్మదమ్ 58. 127
 త చ్చాప్యహం బలం సర్వం తం చ రాక్షసపుంగవమ్
 నష్టాజసం రణే కృత్వా పరం హర్షముపాగమమ్ 58. 128
 మహతాపి మహాబాహుః ప్రత్యయేన మహాబలః 58. 129
 ప్రేషితో రావణేనైవ సహవీరైః మదోత్కటైః
 సో విషహ్యం హి మాం బుద్ధ్వా స్వబలం చావమర్ధితమ్ 58. 130
 బ్రాహ్మేణాస్త్రేణ స తు మాం ప్రాబధ్నాచ్ఛాతివేగితః
 రజుభిశ్చాభిబద్ధ్నంతి తతో మాం తత్ర రాక్షసాః 58. 131
 రావణస్య సమీపం చ గృహీత్వా మాముపానయన్
 దృష్ట్వా సంభాషితశ్చాహం రావణేన దురాత్మనా 58. 132
 పృష్టశ్చ లంకాగమనం రాక్షసానాం చ తం వధమ్
 తత్సర్వంచ మయా తత్ర సీతార్థమితిజల్పితమ్ 58. 133
 అస్యాః సందర్శనాకాంక్షీ ప్రాప్తస్త్వద్భవనం విభో
 మారుతస్వారసః పుత్రో వానరో హనుమానహమ్ 58. 134
 రామదూతం చ మాం విద్ధి సుగ్రీవసచివం కపిమ్
 సో హం దూత్యేన రామస్య త్వత్సకాశమిహాగతః 58. 135
 శృణు చాపి సమాదేశం యదహం ప్రబ్రవీమి తే
 రాక్షసేశ హరీశస్త్వాం వాక్యమాహ సమాహితమ్ 58. 136
 సుగ్రీవశ్చ మహాతేజాః స త్వాం కౌశల మబ్రవీత్
 దర్శార్థకామసహితం హితం పథ్య మువాచ చ 58. 137
 వసతో ఋష్యమూకే మే పర్వతే విపులద్రుమే

రాఘవో రణవిక్రాంతో మిత్రత్వం సముపాగతః 58. 138
 తేన మే కథితం రాజ్ఞా భార్యా మే రక్షసా హృతా
 తత్ర సాహాయ్య మస్మాకం కార్యం సర్వాత్మనా త్వయా 58. 139
 మయా చ కథితం తస్యై వాలినశ్చ వధంప్రతి
 తత్ర సాహాయ్య హేతోర్మే సమయం కర్తు మర్హసి 58. 140
 వాలినా హృతరాజ్యేన సుగ్రీవేణ మహాప్రభుః
 చక్రే గ్నిసాక్షికం సఖ్యం రాఘవః సహలక్షణః 58. 141
 తేన వాలినముత్పాట్య శరేణైకేన సంయుగే
 వానరాణాం మహారాజ కృతః సప్లవతాం ప్రభుః 58. 142
 తస్య సాహాయ్యమస్మాభిః కార్యం సర్వాత్మనాత్పిహ
 తేన ప్రస్థాపితస్తుభ్యం సమీపమిహ ధర్మతః 58. 143
 క్షిప్రమానీయతాం సీతా దీయతాం రాఘవాయ చ
 యావన్న హరయో వీరా విధమంతి బలం తవ 58. 144
 వానరాణాం ప్రభావో హి న కేన విదితః పురా
 దేవతానాం సకాశం చ యే గచ్ఛంతి నిమంత్రితాః 58. 145
 ఇతి వానరరాజస్త్వామ్ అహేత్యభిహితో మయా
 మామైక్షత తతః క్రుద్ధః చక్షుషా ప్రదహన్నివ 58. 146
 తేన వధో హమాజ్ఞప్తో రక్షసా రౌద్ర కర్మణా
 మత్ప్రభావమవిజ్ఞాయ రావణేన దురాత్మనా 58. 147
 తతో విభీషణో నామ తస్య భ్రాతా మహామతిః
 తేన రాక్షసరాజో సౌ యాచితో మమ కారణాత్ 58. 148
 నైవం రాక్షసశార్థుల త్యజ్యతామేష నిశ్చయః
 రాజశాస్త్రవ్యపేతో హి మార్గః సంసేవ్యతే త్వయా 58. 149
 దూతవధ్యా న దృష్ట్వా హి రాజశాస్త్రేషు రాక్షస
 దూతేన వేదితవ్యం చ యదార్థం హితవాదినా 58. 150
 సుమహాత్యపరాధే పి దూతస్యాతులవిక్రమ
 విరూపకరణం దృష్టం న వధో స్తీతి శాస్త్రతః 58. 151
 విభీషణేనైవముక్తో రావణ స్సందిదేశ తాన్
 రాక్షసానేతదేవాస్య లాంగూలం దహ్యతా మితి 58. 152
 తతస్తస్య వచశ్చుత్వా మమ పుచ్ఛం సమంతతః
 వేష్టితం శణవల్కేశ్చ జీరైః కార్వాసజైః పటైః 58. 153

రాక్షసాః సిద్ధసన్నాహాః తతస్నే చండవిక్రమాః
 తదా దహంత మే పుచ్చం నిఘ్నంతః కాష్ఠముష్టిభిః 58.154
 బద్ధస్య బహుభిః పాశైః యంత్రితస్య చ రాక్షసైః
 న మే పీడా భవత్ కాచిత్ దిదృక్షోః నగరీం దివా 58.155
 తతస్నే రాక్షసాశ్చూరా బద్ధం మామగ్నిసంవృతమ్
 అఘోషయన్ రాజమార్గే నగరద్వార మాగతాః 58.156
 తతో హం సుమహాద్రూపం సంక్షిప్య పునరాత్మనః
 విమోచయిత్వా తం బంధం ప్రకృతిస్థః స్థితః పునః 58.157
 ఆయసం పరిఘం గృహ్య తాని రక్షాన్యసూదయమ్
 తతస్తన్నగరద్వారం వేగేనాఘ్రతవానహమ్ 58.158
 పుచ్చేన చ ప్రదీప్తేన తాం పురీం సాట్టగోపురామ్
 దహోమ్యహమసంభ్రాన్తో యుగాన్తాగ్ని రివ ప్రజాః 58.159
 వినష్టా జానకీ వ్యక్తం న హ్యదగ్ధః ప్రదృశ్యతే
 లంకాయాం కశ్చిదుద్దేశః సర్వా భస్మీకృతా పురీ 58.160
 దహతా చ మయా లంకా దగ్ధా సీతా న సంశయః
 రామస్య హి మహత్ కార్యం మయేదం వితథీకృతమ్ 58.161
 ఇతి శోకసమావిష్టః చింతామహముపాగతః

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే అష్టపంచాశస్సర్గః

అథః ఏకోనషష్ఠితమస్సర్గః

(హనుమంతుడు వానరులకు సీత యొక్క దురవస్థను తెలిపి, లంకపై దండెత్తుటకు వారిని పురికొల్పుట)

ఏతదాఖ్యాయ తత్సర్వం హనుమాన్ మారుతాత్మజః
 భూయస్పముపచక్రామ వచనం వక్తముత్తరమ్ 59.1
 సఫలో రాఘవోద్ద్యోగః సుగ్రీవస్య చ సంభ్రమః
 శీలమాసాద్య సీతాయా మమ చ ప్రవణం మనః 59.2
 ఆర్యాయాః సదృశం శీలం సీతాయాః ప్లవగర్షభాః
 తపసా ధారయేల్లోకాన్ క్రుద్ధా వా నిర్దహేదపి 59.3
 సర్వథాతిప్రవృద్ధో సా రావణో రాక్షసాధిపః
 తస్య తాం స్పృశతో గాత్రం తపసా న వినాశితమ్ 59.4
 న తదగ్నిశిఖా కుర్యాత్ తంస్పృష్టా పాణినా సతీ

అథాహం వాచమశ్రౌషం చారణానాం శుభాక్షరామ్ 58.162
 జానకీ న చ దగ్ధేతి విస్మయోదంతభాషితామ్
 తతో మే బుద్ధిరుత్పన్నా శ్రుత్వా తామద్భుతాం గిరమ్
 అదగ్ధా జానకీ త్యేవం నిమిత్తైశ్చోపలక్షితా 58.163
 దీప్యమానే తు లాంగూలే న మాం దహతి పావకః 58.164
 హృదయం చ ప్రహృష్టం మే వాతాస్సురభిగంధినః
 తైర్నిమిత్తైశ్చ దృష్టార్థైః కారణైశ్చ మహాగుణైః 58.165
 ఋషివాక్యైశ్చ సిద్ధార్థైః అభవం హృష్టమానసః
 పునర్దృష్ట్యా చ వైదేహీం విస్మృష్టశ్చ తయా పునః 58.166
 తతః పర్వతమాసాద్య తత్రారిష్టమహం పునః
 ప్రతిప్లవనమారేభే యుష్మద్ధర్మనకాంక్షయా 58.167
 తతః పవనచంద్రార్కసిద్ధగంధర్వసేవితమ్
 పంథానమహమాక్రమ్య భవతో దృష్టవానిహ 58.168
 రాఘవస్య ప్రభావేణ భవతాం చైవ తేజసా
 సుగ్రీవస్య చ కార్యార్థం మయా సర్వ మనుష్ఠితమ్ 58.169
 ఏతత్ సర్వం మయా తత్ర యథావదుపపాదితమ్
 తత్ర య న్న కృతం శేషం తత్ సర్వం క్రియతా మితి 58.170

జనకస్యాత్మజా కుర్యాత్ యతోద్ధ కలుషీకృతా 59.5
 జాంబవత్ప్రముఖాన్ సర్వాన్ అనుజ్ఞాప్య మహాహరీన్
 అస్మిన్నేవం గతే కార్యే భవతాం చ నివేదితే
 న్యాయ్యం స్య సహ వైదేహ్యే ద్రష్టుం తౌ పార్థివాత్మజౌ 59.6
 అహ మేకో పి పర్యాప్తః సరాక్షసగణాం పురీమ్
 తాం లంకాం తరసా హంతుం రావణం చ మహాబలమ్ 59.7
 కింపునస్సహితో వీరైః బలవద్భిః కృతాత్మభిః
 కృతాస్త్రైః ప్లవగైః శూరైః భవద్విర్విజయైషిభిః 59.8
 అహంతు రావణం యుద్ధే స సైన్యం సపురస్సరమ్

సహపుత్రం వధిష్యామి సహోదరయుతం యుధి 59.9
 బ్రాహ్మమైంద్రంచ రౌద్రంచ వాయవ్యం వారుణం తథా
 యది శక్రజితో స్త్రాణి దుర్నిరీక్ష్యాణి సంయుగే 59.10
 తాన్యహం విధమిష్యామి నిహనిష్యామి రాక్షసాన్
 భవతా మభ్యనుజ్ఞాతో విక్రమో మే రుణధి తమ్ 59.11
 మయాతులా విసృష్టాహి శైలవృష్టిః నిరంతరా
 దేవానపి రణేహన్యాత్ కింపునస్తాన్ నిశాచరాన్ 59.12
 సాగరో వృతియాద్వేలాం మందరః ప్రచలేదపి
 న జాంబవంతం సమరే కంపయేదరివాహినీ 59.13
 సర్వరాక్షససంఘానాం రాక్షసా యేచ పూర్వకాః
 అలమేకో వినాశాయ వీరో వాలిసుతః కపిః 59.14
 పనసస్యోరువేగేన నీలస్య చ మహాత్మనః
 మందరో వ్యవశీరేత కింపున ర్యుధి రాక్షసాః 59.15
 సదేవాసురయక్షేసు గంధర్వోర్వరగపక్షిషు
 మైందస్య ప్రతియోద్ధారం శంసతద్వివిదస్య వా 59.16
 అశ్విపుత్రౌ మహావేగౌ ఏతౌ ప్లవగసత్తమౌ
 ఏతయోః ప్రతియోద్ధారం న పశ్యామి రణాజిరే 59.17
 పితామహవరోత్సేకాత్ పరమం దర్ప మాస్థితౌ
 అమృతప్రాశినావేతౌ సర్వవానరసత్తమౌ 59.18
 అశ్వినోః మాననార్థం హి సర్వలోకపితామహాః
 సర్వావధ్యత్వమతులమ్ అనయోర్ధత్తవాన్ పురా 59.19
 వరోత్సేకేన మత్తౌ చ ప్రమథ్య మహతీం చమూమ్
 సురాణామమృతం వీరౌ పీతవంతౌ ప్లవంగమౌ 59.20
 ఏతావేవ హి సంక్రుద్ధౌ సవాజిరథకుంజరామ్
 లంకాం నాశయితుం శక్తౌ సర్వే తిష్ఠంతు వానరాః 59.21
 మయైవ నిహతా లంకా దగ్ధా భస్మీకృతా పునః
 రాజమార్గేషు సర్వత్ర నామ విశ్రావితం మయా 59.22
 జయత్యతిబలోరామో లక్ష్మణశ్చ మహాబలః

రాజా జయతి సుగ్రీవో రాఘవేణాభిపాలితః 59.23
 అహం కోసలరాజస్య దాసః పవనసంభవః
 హనుమా నితి సర్వత్ర నామ విశ్రావితం మయా 59.24
 అశోకవనికామధ్యే రావణస్య దురాత్మనః
 అధస్తాత్ శింశుపావృక్షే సాధ్వీ కరుణమాస్థితా 59.25
 రాక్షసీభిః పరివృతా శోకసంతాపకర్మితా
 మేఘలేఖాపరివృతా చంద్రలేఖేవ నిష్ప్రభా 59.26
 అచింతయంతీ వైదేహీ రావణం బలదర్శితమ్
 పతివ్రతా చ సుశ్రోణీ అవష్టభా చ జానకీ 59.27
 అనురక్తా హి వైదేహీ రామం సర్వాత్మనా శుభా
 అనన్యచిత్తా రామే చ పౌలోమీవ పురందరే 59.28
 తదేకవాసస్సంవీతా రజోధ్వస్తా తథైవ చ
 శోకసంతాపదీనాంగీ సీతా భర్తృహితే రతా
 సా మయా రాక్షసీమధ్యే తర్జ్యమానా ముహుర్ముహూః 59.29
 రాక్షసీభిః విరూపాభిః దృష్టా హి ప్రమదావనే
 ఏకవేణీధరా దీనా భర్తృచింతాపరాయణా 59.30
 అధశ్శయ్యా వివర్ణాంగీ పద్మినీవ హిమాగమే
 రావణాద్వినివృత్తార్థా మర్తవ్యకృతనిశ్చయా 59.31
 కథంచిన్మృగశాభాక్షీ విశ్వాసముపపాదితా
 తత స్సంభాషితా చైవ సర్వమర్థం చ దర్శితా 59.32
 రామసుగ్రీవసఖ్యం చ శ్రుత్వా ప్రీతి ముపాగతా
 నియతస్సముదాచారో భక్తిర్భర్తరి చోత్తమా 59.33
 యన్నహంతి దశగ్రీవం స మహాత్మా కృతాగసమ్
 నిమిత్తమాత్రం రామస్తు వధే తస్య భవిష్యతి 59.34
 సా ప్రకృత్యైవ తన్వంగీ తద్వియోగాచ్చ కర్మితా
 ప్రతిపత్పారశీలస్య విద్యేవ తనుతాం గతా 59.35
 ఏవ మాస్తే మహాభాగా సీతా శోకపరాయణా
 య దత్ర ప్రతికర్తవ్యం తత్సర్వ ముపపద్యతామ్ 59.36

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకోనషష్ఠితమస్సర్గః

అథః షష్ఠితమస్సర్గః

(లంకను జయించి, సీతను గొనివచ్చెదనని అంగదడు ఉత్సాహముతో పలుకుట)

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా వాలినూనురభాషత
అయుక్తం తు వినా దేవీం దృష్టవద్భిశ్చ వానరాః
సమీపం గంతుమస్మాభీ రాఘవస్య మహాత్మనః 60.1
వాయుసూనోః బలేనైవ దగ్ధా లంకేతి నః శ్రుతమ్
దృష్టా దేవీ స చానీతా ఇతి తత్ర నివేదితుమ్
న యుక్తమివ పశ్యామి భవద్భిః ఖ్యాతపౌరుషైః 60.2
స హి సః ప్లవనే కశ్చిత్ నాపి కశ్చిత్ పరాక్రమే
తుల్యః సామరదైత్యేషు లోకేషు హరిసత్తమాః 60.3
జిత్వా లంకాం సరక్షౌఘాం హత్వా తం రావణం రణే
సీతామాదాయ గచ్ఛామః సిద్ధార్థా హృష్టమానసాః 60.4
తేష్యేవం హతవీరేషు రాక్షసేషు హనూమతా
కిమన్యదత్ర కర్తవ్యం గృహీత్వా యామ జానకీమ్ 60.5
రామలక్ష్మణయోర్మధ్యే న్యస్యామ జనకాత్మజామ్
కిం వ్యలీకైస్తు తాన్ సర్వాన్ వానరాన్ వానరర్షభాన్ 60.6
వయమేవ హి గత్వా తాన్ హత్వా రాక్షసపుంగవాన్
రాఘవం ద్రష్టుమర్థామః సుగ్రీవం సహలక్ష్మణమ్ 60.7
తమేవం కృతసంకల్పం జాంబవాన్ హరిసత్తమః

ఉవాచ పరమప్రీతో వాక్యమర్థవదర్థవిత్ 60.8
నైషా బుద్ధిర్మహాబుద్ధే యదృచ్ఛీషి మహాకపే
విచేతుం వయమాజ్ఞప్తా దక్షిణాం దిశముత్తమామ్ 60.9
నానేతుం కపిరాజేన నైవ రామేణ ధీమతా
కథంచన్నిర్జితాం సీతాం అస్మాభిః నాభిరోచయేత్ 60.10
రాఘవో నృపశార్దూలః కులం వ్యపదిశన్ స్వకమ్
ప్రతిజ్ఞాయ స్వయం రాజా సీతావిజయమగ్రతః 60.11
సర్వేషాం కపిముఖ్యానాం కథం మిథ్యా కరిష్యతి
విఫలం కర్మ చ కృతం భవేత్ తుష్టిర్న తస్య చ
వృథా చ దర్శితం వీర్యం భవేద్వానరపుంగవాః 60.12
తస్మాద్గచ్ఛామ వై సర్వే యత్ర రామః సలక్ష్మణః
సుగ్రీవశ్చ మహాతేజాః కార్యస్యాస్య నివేదనే 60.13
న తావదేషా మతిరక్షమానో
యథా భవాన్ పశ్యతి రాజపుత్ర
యథా తు రామస్య మతిర్నివిష్టా
తథా భవాన్ పశ్యతు కార్యసిద్ధిమ్ 60.1

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షష్ఠితమస్సర్గః

అథః ఏకషష్ఠితమస్సర్గః

(వానరుల మధువన ప్రవేశము, వారి కేరింతలు)

తతో జాంబవతో వాక్యమ్ అగృహ్ణంత వనౌకసః
అంగదప్రముఖా వీరా హనుమాంశ్చ మహాకపిః 61.1
ప్రీతిమంతస్తస్సర్వే వాయుపుత్రపురస్సరాః
మహేంద్రాద్రిం పరిత్యజ్య పుష్పపుః ప్లవగర్షభాః 61.2
మేరుమందరసంకాశా మత్తా ఇవ మహాగజాః
భాదయంతఇవాకాశం మహాకాయా మహాబలాః 61.3

సభాజ్యమానం భూతైస్తమ్ ఆత్మవంతం మహాబలమ్
హనుమంతం మహావేగమ్ వహంత ఇవ దృష్టిభిః 61.4
రాఘవే చార్థనిర్వృత్తిం కర్తుం చ పరమం యశః
సమాధాయ సమృద్ధార్థాః కర్మసిద్ధిభి రున్నతాః 61.5
ప్రియాఖ్యానోన్ముఖాస్సర్వే సర్వే యుద్ధాభినందినః
సర్వే రామప్రతీకారే నిశ్చితార్థా మనస్వినః 61.6

ప్లవమానాః ఖమాఘ్లత్య తతస్తే కాననాకసః
 నందనోపమమాసేదుః వనం ద్రుమలతాయుతమ్ 61.7
 యత్తన్మధువనం నామ సుగ్రీవస్యాభిరక్షితమ్
 అధ్యవ్యం సర్వభూతానాం సర్వభూతమనోహరమ్ 61.8
 యద్రక్షతి మహావీరః సదా దధిముఖః కపిః
 మాతులః కపిముఖ్యస్య సుగ్రీవస్య మహాత్మనః 61.9
 తే తద్వనముపాగమ్య బభూవుః పరమోత్కటాః
 వానరా వానరేంద్రస్య మనఃకాంతతమం మహత్ 61.10
 తతస్తే వానరా హృష్టా దృష్ట్యా మధువనం మహత్
 కుమార మభ్యయాచంత మధూని మధుసింగలాః 61.11
 తతః కుమారస్తాన్ వృద్ధాన్ జాంబవత్ప్రముఖాన్ కపీన్
 అనుమాన్య దదౌ తేషాం నిసర్గం మధుభక్షణే 61.12
 తే నిస్పృష్టాః కుమారేణ ధీమతా వాలిసూనునా
 హరయస్సపద్యంత ద్రుమాన్ మధుకరాకులాన్ 61.13
 భక్షయంతస్సుగంధీని మూలాని చ ఫలానిచ
 జగ్ముః ప్రహర్షం తే సర్వే బభూవుశ్చ మదోత్కటాః 61.14
 తతశ్చానుమతాస్సర్వే సంప్రహృష్టా వనాకసః
 ముదితాః ప్రేరితా శ్చాపి ప్రన్యత్యంతో భవం స్తతః 61.15
 గాయంతి కేచిత్ ప్రణమంతి కేచిత్
 నృత్యంతి కేచిత్ ప్రహసంతి కేచిత్
 పతంతి కేచిత్ విచరంతి కేచిత్
 ప్లవంతి కేచిత్ ప్రలపంతి కేచిత్ 61.16
 పరస్పరం కేచిదుపాశ్రయంతే
 పరస్పరం కేచిదుపాక్రమంతే
 పరస్పరం కేచిదుపబ్రువంతే
 పరస్పరం కేచిదుపారమన్తే 61.17
 ద్రుమాద్మ్రుమం కేచిదభిద్రవంతే
 క్షితౌ నగాగ్రాన్నిపతంతి కేచిత్
 మహీతలాత్ కేచిదుదీర్ఘవేగా

మహాద్రుమాగ్రాణ్యభిసంపతంతి 61.18
 గాయంతమన్యః ప్రహసన్ముపైతి
 హసంతమన్యః ప్రరుదన్ముపైతి
 రుదంతమన్యః ప్రణుదన్ముపైతి
 నుదంతమన్యః ప్రణుదన్ముపైతి 61.19
 సమాకులం తత్కపి సైన్యమాసీత్
 మధుప్రపానోత్కటసత్త్వచేష్టమ్
 నచాత్ర కశ్చిన్నబభూవ మత్తో
 నచాత్ర కశ్చిన్నబభూవ తృప్తః 61.20
 తతో వనం తత్పురిభక్త్యమాణం
 ద్రుమాంశ్చ విధ్వంశితపత్రపుష్పాన్
 సమీక్ష్యకోపాద్ధధివక్త్రనామా
 నివారయామాస కపిః కపీంస్తాన్ 61.21
 స తైః ప్రవృద్ధైః పరిభర్త్యమానో
 వనస్య గోష్టా హరివీరవృద్ధః
 చకార భూయో మతిముగ్రతేజా
 వనస్య రక్షాం ప్రతి వానరేభ్యః 61.22
 ఉవాచ కాంశ్చిత్ పరుషాణి ధృష్టమ్
 అసక్తమన్యాంశ్చ తలైర్ణఘాన
 సమేత్య కైశ్చిత్ కలహం చకార
 తధైవ సామోపజగామ కాంశ్చిత్ 61.23
 స తైర్మదాత్ సంపరివార్య వాక్యైః
 బలాచ్చ తేన ప్రతివార్యమాణైః
 ప్రధర్షితస్తక్తభయైస్సమేత్య
 ప్రకృష్యతే చావ్యనవేక్ష్య దోషమ్ 61.24
 నఖై స్తుదంతో దశనైర్దశంతః
 తలైశ్చ పాదైశ్చ సమాపయంతః
 మదాత్ కపిం తం కపయస్సమగ్రా
 మహావనం నిర్విషయం చ చక్రుః 61.25

ఇత్యార్యే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకషష్ఠితమస్కంధః

అథః ద్విషష్టితమస్సర్గః

(వానరులు మధువన రక్షకులను, దధిముఖిని పరాభవించుట, అతడు సేవకులతోడ సుగ్రీవుని కడకు వెడలుట)

తానువాచ హరిశ్రేష్ఠో హనుమాన్ వానరర్షభః

అవ్యగ్రమనసో యూయం మధు సేవత వానరాః

అహమావరయిష్యామి యుష్యాకం పరిపంథినః 62. 1

శ్రుత్వా హనుమతో వాక్యం హరీణాం ప్రవరోగదః

ప్రత్యువాచ ప్రసన్నాత్మా పిబంతు హరయో మధు 62. 2

అవశ్యం కృతకార్యస్య వాక్యం హనుమతో మయా

అకార్యమపి కర్తవ్యం కిమంగ పునరీద్యశమ్ 62. 3

అంగదస్య ముఖాచ్ఛ్చుత్వా వచనం వానరర్షభాః

సాధుసాధ్వితి సంహృష్టా వానరాః ప్రత్యపూజయన్ 62. 4

పూజయిత్వాంగదం సర్వే వానరా వానరర్షభమ్

జగ్ముర్మధువనం యత్ర నదీవేగా ఇవ ద్రుతమ్ 62. 5

తే ప్రవిష్టా మధువనం పాలానాక్రమ్య వీర్యతః 62. 6

అతినర్గాచ్చ పటవో దృష్ట్వా శ్రుత్వా చ మైథిలీమ్

పపుస్సర్వే మధు తదా రసవత్ఫలమాదదుః 62. 7

ఉత్పత్య చ తత స్సర్వే వనపాలాన్ సమాగతాన్

తాడయంతిస్మ శతశః సక్తాన్ మధువనే తదా 62. 8

మధూని ద్రోణమాత్రాణి బాహుభిః పరిగృహ్యతే

పిబంతి సహితాస్సర్వే నిఘ్నంతిస్మ తథా పరే 62. 9

కేచిత్ పీత్వా పవిధ్యంతి మధూని మధుపింగలాః

మధూచ్చిష్టేన కేచిచ్చ జఘ్నురన్యోన్యముత్కటాః 62. 10

అపరే వృక్షమూలేషు శాఖాం గృహ్యవ్యవస్థితాః

అత్యర్థం చ మదగ్లానాః పర్ణాన్యాస్తీర్య శేరతే 62. 11

ఉన్మత్తభూతాః ప్లవగా మధుమత్తాశ్చ హృష్టవత్

క్షిపంతి చ తదాన్యోన్యం స్థలంతి చ తథాపరే 62. 12

కేచిత్ క్షేలాం ప్రకుర్వంతి కేచిత్ కూజంతి హృష్టవత్

హరయో మధునా మత్తాః కేచిత్ సుప్తా మహీతలే 62. 13

కృత్వా కేచిత్ హసంత్యన్యే కేచిత్ కుర్వంతి చేతరత్

కృత్వా కేచిత్ వదంత్యన్యే కేచిత్ కుర్వంతి చేతరత్ 62. 14

యే ప్యత్ర మధుపాలాస్సుః ప్రేషా దధిముఖస్య తు

తే పి తైః వానరైః భీమైః ప్రతిషిద్ధా దిశో గతాః 62. 15

జానుభిస్తు ప్రకృష్టాశ్చ దేవమార్గం ప్రదర్శితాః

అబ్రువన్ పరమోద్విగ్నా గత్వా దధిముఖం వచః 62. 16

హనూమతా దత్తవరైః హతం మధువనం బలాత్

వయం చ జానుభిః కృష్టా దేవమార్గం చ దర్శితాః 62. 17

తతో దధిముఖః క్రుద్ధో వనపస్త్రత వానరః

హతం మధువనం శ్రుత్వా సాంత్యయామాస తాన్ హరీన్ 62. 18

ఇహోగచ్ఛత గచ్ఛామో వానరాన్ బలదర్శితాన్

బలేన వారయిష్యామో మధు భక్షయతో వయమ్ 62. 19

శ్రుత్వా దధిముఖస్యేదం వచనం వానరర్షభాః

పునర్వీరా మధువనం తేనైవ సహసా యయుః 62. 20

మధ్యే చైషాం దధిముఖః ప్రగృహ్య తరసా తరుమ్

సమభ్యధావద్వేగేన తే చ సర్వే ప్లవంగమాః 62. 21

తే శిలాపాదపాంశ్చాపి పర్వతాంశ్చాపి వానరాః

గృహీత్వా అభ్యగమన్ క్రుద్ధా యత్ర తే కపికుంజరాః 62. 22

తే స్వామి వచనం వీరా హృదయేష్యవసజ్య తత్

త్వరయా హ్యభ్యధావంత సాలతాలశిలాయుధాః 62. 23

వృక్షస్థాంశ్చ తలస్థాంశ్చ వానరాన్ బలదర్శితాన్

అభ్యక్రామంస్తతో వీరాః పాలాస్త్రత సహస్రశః 62. 24

అథ దృష్ట్వా దధిముఖం క్రుద్ధం వానరపుంగవాః

అభ్యధావంత వేగేన హనుమత్ప్రముఖాస్తదా 62. 25

తం సవృక్షం మహాబాహుమ్ ఆపతంతం మహాబలమ్

ఆర్యకం ప్రాహరత్ తత్ర బాహుభ్యాం కుపితోగదః 62. 26

మదాంధశ్చ న వేదైనమ్ ఆర్యకో యం మమేతి సః

అధైనం నిష్పిపేషాశు వేగవద్వసుధాతలే 62. 27

స భగ్నబాహూరుభుజో విహ్వల శ్శోణితోత్ క్షితః

ముమోహ సహసా వీరో ముహూర్తం కపికుంజరః 62. 28

స సమాశ్వాస్య సహసా సంక్రుద్ధో రాజమాతులః

వానరాన్ వారయామాస దందేన మధుమోహితాన్ 62. 29

స కథంచిద్విముక్తస్యైః వానరైః వానరర్షభః
 ఉవాచైకాంత మాశ్రిత్య భృత్యాన్ స్వాన్ సముపాగతాన్ 62.30
 ఏతే తిష్ఠంతు గచ్ఛామో భర్తా నో యత్ర వానరః
 సుగ్రీవో విపులగ్రీవః సహ రామేణ తిష్ఠతి 62.31
 సర్వం చైవాంగదే దోషం శ్రావయిష్యామి పార్థివే
 అమర్షీ వచనం శ్రుత్వా ఘాతయిష్యతి వానరాన్ 62.32
 ఇష్టం మధువనం హ్యేతత్ సుగ్రీవస్య మహాత్మనః
 పితృపైతామహం దివ్యం దేవైరపి దురాసదమ్ 62.33
 స వానరానిమాన్ సర్వాన్ మధులుభాన్ గతాయుషః
 ఘాతయిష్యతి దందేన సుగ్రీవస్సనుహృజ్జనాన్ 62.34
 వధ్యా హ్యేతే దురాత్మానో నృపాజ్ఞాపరిభావినః

అమర్షప్రభవో రోషః సఫలో నో భవిష్యతి 62.35
 ఏవముక్త్యా దధిముఖో వనపాలాన్మహాబలః
 జగామ సహసోత్పత్య వనపాలైస్సమన్వితః 62.36
 నిమేషాంతరమాత్రేణ స హి ప్రాప్తో వనాలయః
 సహస్రాంశుసుతో ధీమాన్ సుగ్రీవో యత్ర వానరః 62.37
 రామం చ లక్ష్మణం చైవ దృష్ట్వా సుగ్రీవమేవ చ
 సమప్రతిష్ఠాం జగతీమ్ ఆకాశాన్నిపపాత హ 62.38
 సన్నిపత్య మహావీర్య స్సర్వైః తైః పరివారితః
 హరిర్దధిముఖః పాలైః పాలానాం పరమేశ్వరః 62.39
 స దీనవదనో భూత్వా కృత్వా శిరసి చాంజలిమ్
 సుగ్రీవస్య శుభౌ మూర్ధ్నా చరణౌ ప్రత్యపీడయత్ 62.40

ఇత్యార్యే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ద్విషష్టితమస్సర్గః

అథః త్రిషష్టితమస్సర్గః

(మధువనవిధ్వంస వార్తను విని, సుగ్రీవుడు హనుమదాడులవలన కార్యము సఫలమైనట్లు భావించుట)

తతో మూర్ధ్నా నిపతితం వానరం వానరర్షభః
 దృష్ట్వావోద్విగ్నహృదయో వాక్యమేత దువాచ హ 63.1
 ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ కస్మాత్ త్వం పాదయోః పతితో మమ
 అభయం తే ప్రదాస్యామి సర్వమేవాభిధీయతామ్ 63.2
 కిం సంభ్రమాద్దితం కృత్స్నం బ్రూహి యద్వక్తుమర్హసి
 కచ్చిన్మధువనే స్వస్తి శ్రోతుమిచ్ఛామి వానర 63.3
 స సమాశ్వాసితస్తేన సుగ్రీవేణ మహాత్మనా
 ఉత్థాయ స మహాప్రాజ్ఞో వాక్యం దధిముఖో బ్రవీత్ 63.4
 నైవర్ క్షరజసా రాజన్ న త్వయా నా పి వాలినా
 వనం నిస్సృష్టపూర్వం హి భక్షితం తచ్చ వానరైః 63.5
 వ్యవారయమహం సర్వాన్ సహైభిః వనచారిభిః
 అచింతయిత్వా మాం హృష్టాభక్షయంతి పిబంతి చ 63.6
 ఏభిః ప్రధర్షితాశ్చైవ వానరా వనరక్షిభిః
 మధూన్యచింతయిత్వేమాన్ భక్షయంతి పిబంతి చ 63.7
 శిష్టమత్రాపవిధ్యంతి భక్షయంతి తథాపరే

నివార్యమాణాస్తే సర్వే భ్రువౌ వై దర్శయంతి హి 63.8
 ఇమే హి సంరభ్రతరాః తథా తైస్సంప్రధర్షితాః
 వారయంతో వనాత్ తస్మాత్ క్రుద్ధైః వానరపుంగవైః 63.9
 తత సైర్బహుభిర్నైః వానరైః వానరర్షభ
 సంరక్తనయనైః క్రోధాత్ హరయః ప్రవిచాలితాః 63.10
 పాణిభిర్నహతాః కేచిత్ కేచిత్ జానుభిరాహతాః
 ప్రకృష్టాశ్చ యథాకామం దేవమార్గం చ దర్శితాః 63.11
 ఏవమేతే హతా శూరాః త్వయి తిష్ఠతి భర్తరి
 కృత్స్నం మధువనం చైవ ప్రకామం తైః ప్రభక్త్యతే 63.12
 ఏవం విజ్ఞాప్యమానం తం సుగ్రీవం వానరర్షభమ్
 అపృచ్ఛత్ తం మహాప్రాజ్ఞో లక్ష్మణః పరవీరహా 63.13
 కిమయం వానరో రాజన్ వనపః ప్రత్యుపస్థితః
 కంచార్థమభినిర్దిశ్య దుఃఖితో వాక్యమబ్రవీత్ 63.14
 ఏవముక్తస్సు సుగ్రీవో లక్ష్మణేన మహాత్మనా
 లక్ష్మణంప్రత్యువాచేదం వాక్యం వాక్యవిశారదః 63.15

ఆర్య లక్ష్మణ సంప్రాహ వీరో దధిముఖః కపిః
 అంగదప్రముఖైర్వీరైః భక్షితం మధు వానరైః 63.16
 విచిత్య దక్షిణామాశాం ఆగతైః హరిపుంగవైః
 నైషామకృతకృత్యానామ్ ఈద్యశస్య్యాదుపక్రమః 63.17
 వారయంతో భృశం ప్రాప్తాః పాలా జానుభిః ఆహతాః
 తథా న గణితశ్చాయం కపిర్దధిముఖో బలీ 63.18
 పతిర్మమ వనస్యాయమ్ అస్మాభిః స్థాపితః స్వయమ్
 దృష్ట్వా దేవీ న సందేహో న చాన్యేన హనూమతా 63.19
 నహ్యన్యస్యాధనే హేతుః కర్మణోస్య హనూమతః
 కార్యసిద్ధిర్మతిశ్చైవ తస్మిన్ వానరపుంగవే 63.20
 వ్యవసాయశ్చ వీర్యం చ శ్రుతం చాపి ప్రతిష్ఠితమ్
 జాంబవాన్ యత్ర నేతా స్యాత్ అంగదశ్చ మహాబలః 63.21
 హనుమాంశ్చాప్యధిష్ఠాతా న తస్య గతి రన్యథా
 అంగదప్రముఖైః వీరైః హతం మధువనం కిల 63.22
 విచిత్య దక్షిణామాశామ్ ఆగతైః హరిపుంగవైః
 ఆగతైః చ అప్రధృష్యం తత్ హతం మధువనం కిల 63.23
 ధర్షితం చ వనం కృత్స్నమ్ ఉపయుక్తం తు వానరైః
 పాతితా వనపాలాస్తే తదా జానుభిరాహతాః 63.24
 ఏతదర్థమయంప్రాప్తో వక్తం మధురవాగిహ
 నామ్నా దధిముఖో నామ హరిః ప్రఖ్యాతవిక్రమః 63.25
 దృష్ట్వా సీతా మహాబాహో సౌమిత్రే పశ్య తత్త్వతః

ఇత్యారే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే త్రిషష్ఠితమస్కంధః

అథః చతుష్ఠష్ఠితమస్కంధః

(సుగ్రీవుని సందేశము ప్రకారము అంగద హనుమదాదులు కిష్కింధకు వచ్చుట, హనుమంతుడు శ్రీరామునకు ప్రణమిల్లి, సీతా సందర్శన వార్తను తెలుపుట)

సుగ్రీవేణైవ ముక్తస్తు హృష్టో దధిముఖః కపిః
 రాఘవం లక్ష్మణం చైవ సుగ్రీవం చాభ్యవదయత్ 64.1
 స ప్రణమ్య చ సుగ్రీవం రాఘవౌ చ మహాబలౌ
 వానరైః సహితశ్చూరైః దివమేవోత్పాత హ 64.2
 స యథైవాగతః పూర్వం తథైవ త్వరితం గతః
 నిపత్య గగనాద్భూమౌ తద్వనం ప్రవివేశ హ 64.3

అభిగమ్య తథా సర్వే పిబంతి మధు వానరాః 63.26
 నచాప్యదృష్ట్వా వైదేహీం విశ్రుతాః పురుషర్షభ
 వనం దత్తవరం దివ్యం ధర్షయేయుర్వనౌకసః 63.27
 తతః ప్రహృష్టో ధర్మాత్మా లక్ష్మణస్సహరాఘవః
 శ్రుత్వా కర్ణసుఖాం వాణీం సుగ్రీవవదనాచ్ఛృతామ్ 63.28
 ప్రాహృష్యత భృశం రామో లక్ష్మణశ్చ మహాబలః
 శ్రుత్వా దధిముఖస్యేదం సుగ్రీవస్తు ప్రహృష్య చ 63.29
 వనపాలం పునర్వాక్యం సుగ్రీవః ప్రత్యభాషత
 ప్రీతోస్మి సోహం యద్భుక్తం వనం తైః కృతకర్మభిః 63.30
 మర్షితం మర్షణీయం చ చేష్ఠితం కృతకర్మణామ్
 గచ్ఛ శీఘ్రం మధువనం సంరక్షస్వ త్వమేవ హి
 శీఘ్రం ప్రేషయ సర్వాంస్తాన్ హనూమత్ప్రముఖాన్ కపీన్ 63.31
 ఇచ్ఛామి శీఘ్రం హనుమత్ప్రధానాన్
 శాఖామృగాంస్తాన్ మృగరాజదర్పాన్
 ద్రష్టుం కృతార్థాన్ సహ రాఘవాభ్యాం
 శ్రోతుం చ సీతాధిగమే ప్రయత్నమ్ 63.32
 ప్రీతి స్సీతాక్షౌ సంప్రహృష్టౌ కుమారౌ
 దృష్ట్వా సిద్ధార్థౌ వానరాణాం చ రాజా
 అంగైస్సంహృష్టైః కర్మసిద్ధిం విదిత్వా
 బాహ్వో రాసన్నాం సో తిమాత్రం ననంద 63.33

స ప్రవిష్టో మధువనం దదర్శ హరియూథపాన్
 విమదానుత్థితాన్ సర్వాన్ మేహమానాన్ మధూదకమ్ 64.4
 స తానుపాగమద్వీరో బద్ధ్వా కరపుటాంజలిమ్
 ఉవాచ వచనం శ్లక్షణమ్ ఇదం హృష్టవదంగదమ్ 64.5
 సౌమ్య రోషో న కర్తవ్యో యదేభిరభివారితః
 అజ్ఞానాద్రక్షిభిః క్రోధాత్ భవంతః ప్రతిషేధితాః 64.6

శ్రాంతో దూరాదనుప్రాప్తో భక్షయస్వ స్వకం మధు
 యువరాజస్త్వమీశశ్చ వనస్యాస్య మహాబల 64.7
 మౌర్యాత్ పూర్వం కృతో దోషః తం భవాన్ క్షంతు మర్హతి
 యదైవ హి పితా తే భూత్ పూర్వం హరిగణేశ్వరః 64.8
 తథా త్వమపి సుగ్రీవో నాన్యస్తు హరిసత్తమ
 ఆఖ్యాతం హి మయాగత్వా పితృవ్యస్య తవానఘ 64.9
 ఇహోపయానం సర్వేషామ్ ఏతేషాం వనచారిణామ్
 స త్వదాగమనం శ్రుత్వా సహైభిః హరియాధపైః 64.10
 ప్రహృష్టో న తు రుష్టో సౌ వనం శ్రుత్వా ప్రధర్షితమ్
 ప్రహృష్టో మాం పితృవ్యస్తే సుగ్రీవో వానరేశ్వరః 64.11
 శీఘ్రం ప్రేషయ సర్వాం స్తాన్ ఇతిహోవాచ పార్థివః
 శ్రుత్వా దధిముఖస్యేదం వచనం శ్లక్ష్య మంగదః 64.12
 అబ్రవీత్ తాన్ హరిశ్రేష్ఠో వాక్యం వాక్యవిశారదః
 శంకే శ్రుతో యం వృత్తాంతో రామేణ హరియాధపాః 64.13
 అయం చ హర్షాదాఖ్యాతి తేన జానామి హేతునా
 తత్ క్షమం నేహ నః స్థాతుం కృతే కార్యే పరంతపాః 64.14
 పీత్వా మధు యథాకామం విశ్రాంతా వనచారిణః
 కిం శేషం గమనం తత్ర సుగ్రీవో యత్ర మే గురుః 64.15
 సర్వే యథా మాం వక్ష్యంతి సమేత్య హరియాధపాః
 తథాస్మి కర్తా కర్తవ్యే భవద్భిః పరవానహమ్ 64.16
 నాజ్ఞాపయితు మీశో హం యువరాజోస్మి యద్యపి
 అయుక్తం కృతకర్మాణో యూయం ధర్షయితుం మయా 64.17
 బ్రువతశ్చాంగదస్యైనం శ్రుత్వా వచనముత్తమమ్
 ప్రహృష్టోమనసో వాక్యమ్ ఇద మూచుర్వనాకసః 64.18
 ఏవం వక్ష్యతి కో రాజన్ ప్రభుస్సున్ వానరర్షభ
 ఐశ్వర్యమదమత్తో హి సర్వో హమితి మన్యతే 64.19
 తవ చేదం సుసద్యశం వాక్యం నాన్యస్య కన్యచిత్
 సన్నత్తిర్థి తవాఖ్యాతి భవిష్యచ్చుభయోగ్యతామ్ 64.20
 సర్వే వయమపి ప్రాప్తాః తత్ర గంతుం కృతక్షణాః
 స యత్ర హరివీరాణాం సుగ్రీవః పతిరవ్యయః 64.21
 త్వయా హ్యనుకైర్హరిభిః నైవ శక్యం పదాత్పదమ్

క్వచిద్గంతుం హరిశ్రేష్ఠ బ్రూమస్సత్యమిదం తు తే 64.22
 ఏవం తు వదతాం తేషామ్ అంగదః ప్రత్యభాషత
 బాధం గచ్ఛామ ఇత్యుక్త్వా ఖముత్పేతుర్మహాబలాః 64.23
 ఉత్పతంతమనూత్సేతుః సర్వే తే హరియుధపాః
 కృత్వాకాశాం నిరాకాశం యంత్రోత్ క్షిప్తా ఇవాచలాః 64.24
 అంగదం పురతః కృత్వా హనూమంతం చ వానరమ్
 తేంబరం సహసోత్పత్య వేగవంతః ప్లవంగమాః
 వినదంతో మహానాదం ఘనా వాతేరితా యథా 64.25
 అంగదే సమనుప్రాప్తే సుగ్రీవో వానరాధిపః 64.26
 ఉవాచ శోకోపహతం రామం కమలలోచనమ్
 సమాశ్వాసిహి భద్రం తే దృష్ట్వా దేవీ న సంశయః 64.27
 నాగంతుమిహ శక్యం తైః అతీతే సమయే హి నః
 అంగదస్య ప్రహర్షాచ్చ జానామి శుభదర్శన 64.28
 న మత్సకాశ మాగచ్ఛేత్ కృత్యే హి వినిపాతితే
 యువరాజో మహాబాహుః ప్లవతాం ప్రవరోంగదః 64.29
 యద్యప్రకృతకృత్వానామ్ ఈదృశస్యాదుపక్రమః
 భవేత్ స దీనవదనో భ్రాంతవిప్లుతమానసః 64.30
 పితృపైతామహం చైతత్ పూర్వకైరభిరక్షితమ్
 న మే మధువనం హన్యాత్ అహృష్టః ప్లవగేశ్వరః 64.31
 కౌసల్యా సుప్రజా రామ సమాశ్వాసిహి సుప్రత
 దృష్ట్వా దేవీ న సందేహో నచాన్యేన హనూమతా 64.32
 న హ్యన్యః కర్మణో హేతుః సాధనే స్య హనూమతః
 హనూమతి హి సిద్ధి శ్చ మతి శ్చ మతిసత్తమ
 వ్వవసాయ శ్చ వీర్యం చ సూర్యే తేజ ఇవ ధ్రువమ్ 64.33
 జాంబవాన్ యత్ర నేతా స్యాత్ అంగద శ్చ బలేశ్వరః
 హనూమాం శ్చాప్యధిష్ఠాతా న తస్య గతి రన్యథా 64.34
 మా భూశ్చింతాసమాయుక్తః సంప్రత్యమితవిక్రమ
 యదా హి దర్శితోదగ్రాః సంగతాః కాననాకసః 64.35
 నైషామకృతకార్యాణామ్ ఈదృశః స్యాదుపక్రమః
 వనభంగేన జానామి మధూనాం భక్షణేన చ 64.36
 తతః కిలకిలాశబ్దం శుశ్రావాసన్నమంబరే 64.37

హనుమత్కర్మద్యష్టానాం సర్దతాం కాననౌకసామ్
 కిష్కింధాముపయాతానాం సిద్ధిం కథయతా మివ 64.38
 తతశ్చుత్వానినాదం తం కపీనాం కపిసత్తమః
 ఆయతాంచితలాంగూలః సో భవత్ హృష్టమానసః 64.39
 ఆజగ్ముస్తే పి హరయో రామదర్శనకాంక్షిణః
 అంగదం పురతః కృత్వా హనుమంతం చ వానరమ్ 64.40
 తేంగదప్రముఖా వీరాః ప్రహృష్టా శ్చ ముదాన్వితాః
 నిపేతుర్ధిరిరాజస్య సమీపే రాఘవస్య చ 64.41

హనుమాంశ్చ మహాబాహుః ప్రణమ్య శిరసా తతః
 నియతా మక్షతాం దేవీం రాఘవాయ న్యవేదయత్ 64.42
 దృష్ట్వా దేవీతి హనుమద్ వదనాదమృతోపమమ్
 ఆకర్ణ్య వచనం రామో హర్షమాప సలక్ష్మణః 64.43
 నిశ్చితార్థస్తతస్తస్మిన్ సుగ్రీవం పవనాత్మజే
 లక్ష్మణః ప్రీతిమాన్ ప్రీతం బహుమానాదవైక్షత 64.44
 ప్రీత్యా చ రమమాణో ధ రాఘవః పరవీరహ
 బహుమానేన మహతా హనుమంతమవైక్షత 64.45

ఇత్యారే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే చతుష్ఠష్టితమస్సర్గః

అథః పంచషష్టితమస్సర్గః

(హనుమంతుడు సీతాదేవి సమాచారమును శ్రీరామునకు తెలుపుట)

తతః ప్రస్రవణం శైలం తే గత్వా చిత్రకాననమ్
 ప్రణమ్య శిరసా రామం లక్ష్మణం చ మహాబలమ్ 65.1
 యువరాజం పురస్కృత్య సుగ్రీవమభివాద్య చ
 ప్రవృత్తిమథ సీతాయాః ప్రవక్తముపచక్రముః 65.2
 రావణాంతఃపురే రోధం రాక్షసీభిశ్చ తర్జనమ్
 రామే సమనురాగం చ యశ్చాయం సమయః కృతః 65.3
 ఏత దాఖ్యాంతి తే సర్వే హరయో రామసన్నిధౌ
 వైదేహీమక్షతాం శ్రుత్వా రామస్తూత్తర మబ్రవీత్ 65.4
 క్వసీతా వర్తతే దేవీ కథం చ మయి వర్తతే
 ఏత న్నే సర్వమాఖ్యాత వైదేహీం ప్రతి వానరాః 65.5
 రామస్య గదితం శ్రుత్వా హరయో రామసన్నిధౌ
 చోదయంతి హనూమంతం సీతావృత్తాంతకోవిదమ్ 65.6
 శ్రుత్వా తు వచనం తేషాం హనుమాన్ మారుతాత్మజః
 ప్రణమ్య శిరసా దేవ్యై సీతయై తాం దిశం ప్రతి
 ఉవాచ వాక్యం వాక్యజ్ఞః సీతాయా దర్శనం యథా 65.7
 తం మణిం కాంచనం దివ్యం దీప్యమానం స్వతేజసా
 దత్త్వా రామాయ హనుమాన్ తతః ప్రాంజలిరబ్రవీత్ 65.8
 సముద్రం లంఘయిత్వాహం శతయోజన మాయతమ్
 అగచ్ఛం జానకీం సీతాం మార్గమాణో దిదృక్షయా 65.9

తత్ర లంకేతి నగరీ రావణస్య దురాత్మనః 65.10
 దక్షిణస్య సముద్రస్య తీరే వసతి దక్షిణే
 తత్ర దృష్ట్వా మయా సీతా రావణాంతః పురే సతీ 65.11
 సన్న్యస్య త్వయి జీవంతీ రామా రామ మనోరథమ్
 దృష్ట్వా మే రాక్షసీమధ్యే తర్జ్ణమానా ముహుర్ముహుః 65.12
 రాక్షసీభిర్విరూపాభీ రక్షితా ప్రమదావనే
 దుఃఖమాసాద్యతే దేవీ తథా దుఃఖోచితా సతీ 65.13
 రావణాంతః పురే రుద్ధా రాక్షసీభిస్సురక్షితా
 ఏకవేణీధరా దీనా త్వయి చింతాపరాయణా 65.14
 అధశ్శయ్యా వివర్ణాంగీ పద్మినీవ హిమాగమే
 రావణాద్వినివృత్తార్థా మర్తవ్యకృతనిశ్చయా 65.15
 దేవీ కథంచితే కాకుత్స్థ త్వన్మనా మార్గితా మయా
 ఇక్షావకువంశవిఖ్యాతిం శనైః కీర్తయతా నఘ 65.16
 సా మయా నరశార్దూల విశ్వాసముపపాదితా
 తతస్సంభాషితా దేవీ సర్వమర్థం చ దర్శితా 65.17
 రామసుగ్రీవసఖ్యం చ శ్రుత్వా ప్రీతి ముపాగతా
 నియతస్సముదాచారో భక్తిశ్చాస్యస్తథా త్వయి 65.18
 ఏవం మయా మహాభాగా దృష్ట్వా జనకనందినీ
 ఉగ్రేణ తపసా యుక్తా త్వద్భక్త్యా పురుషర్షభ 65.19

అభిజ్ఞానం చ మే దత్తం యథావృత్తం తవాంతికే
 చిత్రకూటే మహాప్రాజ్ఞ వాయసం ప్రతి రాఘవ 65. 20
 విజ్ఞాప్యశ్చ నరవ్యాఘ్రో రామో వాయుసుత త్వయా
 అభిలేనేహ యద్దృష్టమ్ ఇతి మామాహ జానకీ 65. 21
 అయంచాస్త్యై ప్రదాతవ్యో యత్నాత్ సుపరిరక్షితః
 బ్రువతా వచనాన్యేవం సుగ్రీవస్యోపశృణ్వతః 65. 22
 ఏష చూడామణిః శ్రీమాన్ మయా సుపరిరక్షితః
 మనశ్చిలాయాస్తిలకో గండపార్శ్వే నివేశితః 65. 23
 ఏష నిర్యాతితః శ్రీమాన్ మయా తే వారిసంభవః
 ఏతం దృష్ట్వా ప్రమోదిష్యే వ్యసనే త్వా మివానఘ 65. 24

జీవితం ధారయిష్యామి మాసం దశరథాత్మజ
 ఊర్ధ్వం మాసాన్నజీవేయం రక్షసాం వశమాగతా 65. 25
 ఇతి మామబ్రవీత్ సీతా కృశాంగీ ధర్మచారిణీ
 రావణాంతః పురే రుద్ధా మృగీవోత్పుల్లలోచనా 65. 26
 ఏతదేవ మయా ఖ్యాతం సర్వం రాఘవ యద్యథా
 సర్వథా సాగరజలే సంతారః ప్రవిధీయతామ్ 65. 27
 తౌ జాతాశ్వాసౌ రాజపుత్రౌ విదిత్వా
 తచ్ఛాభిజ్ఞానం రాఘవాయ ప్రదాయ
 దేవ్యా చాఖ్యాతం సర్వ మేవానుపూర్వాత్
 వాచా సంపూర్ణం వాయుపుత్రశృశంస 65. 28

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచషష్ఠితమస్కంధః

అథః షట్ షష్ఠితమస్కంధః

(చూడామణిని గాంచి, సీతాదేవి క్లేశములు విని, శ్రీరామచంద్రుడు పరితపించుట)

ఏవముక్తో హనుమతా రామో దశరథాత్మజః
 తం మణిం హృదయే కృత్వా ప్రరురోద సలక్షణః 66. 1
 తం తు దృష్ట్వా మణిశ్రేష్ఠం రాఘవ శోకకర్మితః
 నేత్రాభ్యాం అశ్రుపూర్ణాభ్యాం సుగ్రీవమిదమబ్రవీత్ 66. 2
 యథైవ ధేనుస్సవతి స్నేహోద్వృత్తస్య వత్సలా
 తథా మమాపి హృదయం మణిరత్నస్య దర్శనాత్ 66. 3
 మణిరత్నమిదం దత్తం వైదేహ్యః శ్వశురేణ మే
 వధూకాలే యథా బద్ధమ్ అధికం మూర్ధ్ని శోభతే 66. 4
 అయం హి జలసంభూతో మణిస్సజ్జనపూజితః
 యజ్ఞే పరమతుష్టేన దత్తశ్శక్రేణ ధీమతా 66. 5
 ఇమం దృష్ట్వా మణిశ్రేష్ఠం యథా తాతస్య దర్శనమ్
 అద్యాస్మ్యవగతస్సౌమ్య వైదేహస్య తథా విభోః 66. 6
 అయం హి శోభతే తస్యాః ప్రియాయా మూర్ధ్ని మే మణిః
 అస్యాద్య దర్శనేనాహం ప్రాప్తాం తామివ చింతయే 66. 7
 కిమాహ సీతా వైదేహీ బ్రుహి సౌమ్య పునః పునః
 పిపాసుమివ తోయేన సించంతీ వాక్యవారిణా 66. 8

ఇతస్తు కిం దుఃఖతరం యదిమం వారిసంభవమ్
 మణిం పశ్యామి సౌమిత్రే వైదేహీ మాగతాం వినా 66. 9
 చిరంజీవతి వైదేహీ యది మాసం ధరిష్యతి
 క్షణం సౌమ్య న జీవేయం వినా తామసితేక్షణామ్ 66. 10
 నయ మామపి తం దేశం యత్ర దృష్ట్వా మమ ప్రియా
 న తిష్ఠేయం క్షణమపి ప్రవృత్తి ముపలభ్య చ 66. 11
 కథం సా మమ సుశ్రోణి భీరుభీరుస్సతీ సదా
 భయావహానాం ఘోరాణాం మధ్యే తిష్ఠతి రక్షసామ్ 66. 12
 శారదస్తమిరోన్ముక్తో నూనం చంద్ర ఇవాంబుధైః
 ఆవృతం వదనం తస్యా న విరాజతి రాక్షసైః 66. 13
 కిమాహ సీతా హనుమాన్ తత్త్వతః కథయాద్య మే
 ఏతేన ఖలు జీవిష్యే భేషజేనాతురో యథా 66. 14
 మధురా మధురాలాపా కిమాహ మమ భామినీ
 మద్విహీనా వరారోహా హనుమన్ కథయస్వ మే
 దుఃఖాద్దుఃఖతరం ప్రాప్య కథం జీవతి జానకీ 66. 15

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షట్ షష్ఠితమస్కంధః

అథః సప్తషష్ఠితమస్సర్గః

(హనుమంతుడు సీతా సందేశమును శ్రీరామచంద్రునకు వినిపించుట)

ఏవ ముక్తస్తు హనుమాన్ రాఘవేణ మహాత్మనా
 సీతాయా భాషితం సర్వం న్యవేదయత రాఘవే 67.1
 ఇదముక్తవతీ దేవీ జానకీ పురుషర్షభ
 పూర్వవృత్తమభిజ్ఞానం చిత్రకూటే యథాతథమ్ 67.2
 సుఖసుప్తా త్వయా సార్థం జానకీ పూర్వముత్థితా
 వాయసస్సహసోత్పత్య విదదార స్తనాంతరే 67.3
 పర్యాయేణ చ సుప్తస్త్వం దేవ్యంకే భరతాగ్రజ
 పునశ్చ కిల పక్షి స దేవ్యా జనయతి వ్యథామ్ 67.4
 పునః పునరుపాగమ్య విదదార భృశం కిల
 తత్త్వం బోధితస్తస్యాః శోణితేన సముక్షితః 67.5
 వాయసేన చ తేనైవం సతతం బాధ్యమానయా
 బోధితః కిల దేవ్యా త్వం సుఖసుప్తః పరంతప 67.6
 తాం తు దృష్ట్వా మహాబాహో దారితాం చ స్తనాంతరే
 ఆశీవిష ఇవ క్రుద్ధో నిశ్చ్వసన్నభృభాషణః 67.7
 సఖాగ్రైః కేన తే భీరు దారితం తు స్తనాంతరమ్
 కః క్రీడతి సరోషేణ పంచవక్త్రేణ భోగినా 67.8
 నిరీక్షమాణస్సహసా వాయసం సమవైక్షణః
 సఖైః సరుధిరైః తీక్ష్ణైః తామేవాభిముఖం స్థితమ్ 67.9
 సుతః కిల స శక్రస్య వాయసః పతతాం వరః
 ధరాంతరచరశ్రీఘ్రం పవనస్య గతౌ సమః 67.10
 తతస్తస్మిన్ మహాబాహో కోపసంవర్తితేక్షణః
 వాయసే త్వం కృణాః క్రూరాం మతిం మతిమతాం వర 67.11
 స దర్శం సంస్తరాద్గృహ్య బ్రహ్మస్త్రేణ హ్యయోజయః
 స దీప్తఇవ కాలాగ్నిః జజ్వాలాభిముఖః ఖగమ్ 67.12
 క్షిప్తవాం స్త్వం ప్రదీప్తం హి దర్శం తం వాయసం ప్రతి
 తతస్తు వాయసం దీప్తః సదర్శో నుజగామ హా 67.13
 స పిత్రా చ పరిత్యక్తః సురైశ్చ సమహర్షిభిః
 శ్రీన్ లోకాన్ సంపరిక్రమ్య త్రాతారం నాధిగచ్ఛతి 67.14
 పునరేవాగతః త్రస్తః త్వత్సకాశమరిన్దమ

త్వం తం నిపతితం భూమౌ శరణ్య శృరణాగతమ్
 వధార్థమపి కాకుత్స్థ కృపయా పర్యపాలయః 67.15
 మోఘ మస్త్రం స శక్యంతు కర్తుమిత్యేవ రాఘవ
 భవాంస్తస్యాక్షి కాకస్య హినస్తిస్య సదక్షిణమ్ 67.16
 రామ త్వాం స నమస్కృత్య రాజ్ఞే దశరథాయ చ
 విస్మయస్థు తదా కాకః ప్రతిపేదే స్వమాలయమ్ 67.17
 ఏవ మస్త్రవిదాం శ్రేష్ఠః సత్త్వవాన్ శీలవాసపి
 కిమర్థ మస్త్రం రక్షస్సు న యోజయతి రాఘవః 67.18
 న నాగా నాపి గంధర్వా నా సురా న మరుద్గణాః
 న చ సర్వే రణే శక్తా రామం ప్రతి సమాసితమ్ 67.19
 తస్య వీర్యవతః కశ్చిత్ యద్యస్తి మయి సంభ్రమః
 క్షిప్రం సునిశితైః బాణైః హన్యతాం యుధి రావణః 67.20
 భ్రాతురాదేశమాస్థాయ లక్ష్మణో వా పరంతపః
 స కిమర్థం నరవరో న మాం రక్షతి రాఘవః. 67.21
 శక్తౌ తౌ పురుషవ్యాఘ్రౌ వాయుగ్నిసమతేజసౌ
 సురాణామపి దుర్ధర్షౌ కిమర్థం మాముపేక్షతః 67.22
 మమైవ దుష్కృతం కించిన్మహదస్తి న సంశయః
 సమర్థా సహితౌ యన్మాం నావేక్షతే పరంతపౌ 67.23
 వైదేహ్యో వచనం శ్రుత్వా కరుణం సాశ్రుభాషితమ్
 పునరప్యహమార్యం తామ్ ఇదం వచన మబ్రవమ్ 67.24
 త్వచ్చోకవిముఖో రామో దేవి సత్యేన తే శపే 67.25
 రామే దుఃఖాభిభూతే తు లక్ష్మణః పరితప్యతే
 కథంచిద్భవతీ దృష్ట్వా న కాలః పరిశోచితుమ్
 అస్మిన్ ముహూర్తే దుఃఖానామ్ అంతం ద్రక్ష్యసి భామిని 67.26
 తావుభౌ నరశార్దూలౌ రాజపుత్రావనిందితౌ
 త్వద్ధర్మనకృతోత్సాహో లంకాం భస్మీకరిష్యతః 67.27
 హత్వా చ సమరే రౌద్రం రావణం సహబాంధవమ్
 రాఘవస్త్వాం వరారోహే స్వాం పురీం నయతే ధ్రువమ్ 67.28
 యత్తు రామో నిజానీయాత్ అభిజ్ఞానమనిందితే

ప్రీతినంజననం తస్య ప్రదాతుం త్వమిహార్హసి 67.29
 సాభివీక్ష్మ దిశస్సర్వా వేణ్యుద్ధధనముత్తమమ్
 ముక్తావస్త్రాద్దదౌ మహ్యం మణిమేతం మహాబల 67.30
 ప్రతిగృహ్య మణిం దివ్యం తవ హేతో రఘూద్వహ
 శిరసా తాం ప్రణమ్యార్యామ్ అహ మాగమనే త్వరే 67.31
 గమనే చ కృతోత్సాహమ్ అవేక్ష్మ వరవర్షినీ
 వివర్ధమానం చ హి మామ్ ఉవాచ జనకాత్మజా 67.32
 అశ్రుపూర్ణముఖీ దీనా బాష్పసంధిగ్ధభాషిణీ 67.33
 మమోత్పతనసంభ్రాంతా శోకవేగసమాహతా
 మామువాచ తతః సీతా సభాగ్యో సి మహాకపే 67.34
 యద్దక్ష్మసి మహాబాహుం రామం కమలలోచనమ్
 లక్ష్మణం చ మహాబాహుం దేవరం మే యశస్వినమ్ 67.35
 సీతయాప్యేవముక్తోహమ్ అబ్రవం మైథిలీం తథా
 పృష్ఠమారోహ మే దేవి క్షిప్రం జనకనందిని 67.36
 యావత్తే దర్శయామ్యద్య ససుగ్రీవం సలక్ష్మణమ్
 రాఘవం చ మహాభాగే భర్తారమసితేక్షణే 67.37
 సాబ్రవీన్యాం తతో దేవీ నైష ధర్మో మహాకపే

యత్తే పృష్ఠం సిషేవే హం స్వవశా హరిపుంగవ 67.38
 పురా చ యదహం వీర స్పృష్టా గాత్రేషు రక్షసా
 తత్రాహం కిం కరిష్యామి కాలేనోపనిపీడితా 67.39
 గచ్ఛ త్వం కపిశార్దుల యత్ర తౌ నృపతేః సుతౌ
 ఇత్యేవం సా సమాభాష్య భూయః సందేష్టుమాస్థితా 67.40
 హనుమన్ సింహసంకాశౌ ఉభౌ తౌ రామలక్ష్మణౌ
 సుగ్రీవం చ సహమాత్యం సర్వాన్ బ్రూయా హ్యనామయమ్ 67.41
 యథా చ స మహాబాహుః మాం తారయతి రాఘవః
 అస్మాద్దుఃఖాంబుసంరోధాత్ త్వం సమాధాతు మర్హసి 67.42
 ఇమం చ తీవ్రం మమ శోకవేగం
 రక్షోభిరేభిః పరిభర్తనం చ
 బ్రూయాస్తు రామస్య గతస్సమీపం
 శివశ్చ తే ధ్వాస్తు హరిప్రవీర 67.43
 ఏతత్తవార్యా నృప రాజసింహ
 సీతా వచః ప్రాహ విషాదపూర్వమ్
 ఏతశ్చ బుద్ధ్యా గదితం మాయా త్వం
 శ్రద్ధత్స్వ సీతాం కుశలాం సమగ్రామ్ 67.44

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే సప్తషష్ఠితమస్సర్గః

అథః అష్టషష్ఠితమస్సర్గః

అథాహముత్తరం దేవ్యా పునరుక్తస్ససంభ్రమః
 తవ స్నేహోన్నరవ్యాఘ్రు సౌహార్దాదనుమాన్య వై 68. 1
 ఏవం బహువిధం వాచ్యో రామో దాశరథిస్త్యయా
 యథా మామాప్పుయాత్ శీఘ్రం హత్వా రావణమాహనే 68. 2
 యది వా మన్యసే వీర వసైకాహమరిందమ
 కస్మింశ్చిత్ సంవృతే దేశే విశ్రాంతః శ్వో గమిష్యసి 68. 3
 మమ చాప్యల్పభాగ్యాః సాన్నిధ్యాత్ తవ వీర్యవన్
 అస్య శోకవిపాకస్య ముహూర్తం స్యాద్విమోక్షణమ్ 68. 4
 గతే హి త్వయి విక్రాంతే పునరాగమనాయ వై
 ప్రాణానామపి సందేహో మమ స్యాన్నాత్ర సంశయః 68. 5
 తవాదర్శనజశ్శోకో భూయో మాం పరితాపయేత్

దుఃఖాద్దుఃఖపరాభూతాం దుర్గతాం దుఃఖభాగినీమ్ 68. 6
 అయం చ వీర సందేహః తిష్ఠతీవ మమాగ్రతః
 సుమహోస్తత్సహాయేషు హర్యక్షేషు హరీశ్వర 68. 7
 కథం ను ఖలు దుష్పారం తరిష్యంతి మహోదధిమ్
 తాని హర్యక్షసైన్యాని తౌ వా నరవరాత్మజౌ 68. 8
 త్రయాణామేవభూతానాం సాగరస్యాస్య లంఘనే
 సిద్ధిస్సాద్వైనతేయస్య తవ వా మారుతస్య వా 68. 9
 తదస్మిన్ కార్యనిర్మోగే వీరైవం దురతిక్రమే
 కిం పశ్యసి సమాధానం బ్రూహి కార్యవిదాంవర 68. 10
 కామమస్య త్వమేవైకః కార్యస్య పరిసాధనే
 పర్యాప్తః పరవీరఘ్న యశస్యస్తే బలోదయః 68. 11

బలైః సమగ్రైః యది మాం హత్వా రావణమాహవే
 విజయీ స్వాం పురీం రామో నయేత్ తత్ స్యాద్యశస్కరమ్ 68.12
 యథాహం తస్య వీరస్య వనాదుపధినా హృతా
 రక్షసా తద్భయాదేవ తథా నార్హతి రాఘవః 68.13
 బలైస్తు సంకులాం కృత్వా లంకాం పరబలార్దనః
 మాం నయేద్యది కాకుత్స్థః తత్ తస్య సదృశం భవేత్ 68.14
 తద్యథా తస్య విక్రాంతమ్ అనురూపం మహాత్మనః
 భవత్యాహవశూరస్య తథా త్వముపపాదయ 68.15
 తదర్థోపహితం వాక్యం ప్రశ్రితం హేతుసంహితమ్
 నిశమ్యాహం తతశ్శేషం వాక్యముత్తరమబ్రవమ్ 68.16
 దేవి హర్యక్ష సైన్యానామ్ ఈశ్వరః ప్లవతాం వరః
 సుగ్రీవస్సత్త్వసంపన్నః తవార్థే కృతనిశ్చయః 68.17
 తస్య విక్రమసంపన్నాః సత్త్వవంతో మహాబలాః
 మనస్సంకల్పసంపాతా నిదేశే హరయః స్థితాః 68.18
 యేషాం నోపరి నాథస్తాత్ నతిర్యక్ సజ్జతే గతిః
 న చ కర్మసు సీదంతి మహత్స్వమితతేజసః 68.19
 అసక్తైర్మహాభాగైః వానరైః బలగర్వితైః
 ప్రదక్షిణీకృతా భూమిః వాయుమార్గానుసారిభిః 68.20
 మద్విశిష్టాశ్చ తుల్యాశ్చ సంతి తత్ర వనౌకసః

మత్తః ప్రత్యవరః కశ్చిత్ నాస్తి సుగ్రీవసన్నిధౌ 68.21
 అహం తావదిహ ప్రాప్తః కిం పునస్తే మహాబలాః
 న హి ప్రకృష్టాః ప్రేష్యంతే ప్రేష్యంతే హీతరే జనాః 68.22
 తదలం పరితాపేన దేవి మన్యుర్వ్యవైతు తే
 ఏకోత్పాతేన తే లంకామ్ ఏష్యంతి హరియూథపాః 68.23
 మమ పృష్టగతౌ తౌ చ చంద్రసూర్యావివోదితౌ
 త్వత్సకాశం మహాభాగే నృసింహావగమిష్యతః 68.24
 అరిఘ్నం సింహసంకాశం క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి రాఘవమ్
 లక్షణం చ ధనుష్పాణిం లంకాద్వారాముపస్థితమ్ 68.25
 నఖదంష్ట్రాయుధాన్ వీరాన్ సింహశార్దూలవిక్రమాన్
 వానరాన్ వారణేంద్రాభాన్ క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి సంగతాన్ 68.26
 శైలాంబుదనికాశానాం లంకామలయసానుషు
 నర్దతాం కపిముఖ్యానామ్ అచిరాచ్ఛ్రోష్యసి స్వనమ్ 68.27
 నివృత్తవనవాసం చ త్వయా సార్థమరిందమమ్
 అభిషిక్తమయోధ్యాయాం క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి రాఘవమ్ 68.28
 తతో మయా వాగ్మిరదీన భాషిణా
 శివాభిరిష్టాభిరభిప్రసాదితా
 జగామ శాంతిం మమ మైథిలాత్యజా
 తవాతిశోకేన తథాతిపీడితా 68.29

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే అష్టషష్ఠితమస్కంధః

సుందరకాండము సంపూర్ణము
 శ్రీ శ్రీ శ్రీ మంగళం మహాత్

అథః శ్రీరామ పట్టాభిషేక ఘట్టః

పరమపవిత్రమైన శ్రీరామపట్టాభిషేక ఘట్టం వాల్మీకి మహర్షి తన తపశ్శక్తితో రచించిన వేద స్వరూపం. శ్రీరామాయణ ఆదికావ్యంలో ఈ పట్టాభిషేక ఘట్టాన్ని భక్తిశ్రద్ధలతో పారాయణం చేసినా లేదా గురువులు పారాయణం చేసింది విన్నా అటువంటివారు తక్షణం సమస్త పాపాల నుండి విముక్తి పొందుతారు. పుత్రులు కావలసిన వారికి పుత్రులు జన్మిస్తారు, ధనం కావలసిన వారికి ధనం వస్తుంది. శత్రువుల మీద విజయం పొందడానికి ఈ ఘట్టాన్ని తప్పక పారాయణం చేయండి లేదా వినండి. స్త్రీలకు సత్సంతానం కలిగి సకల సంపదలు పొందడం జరుగుతుంది. సకల వాస్తు దోషాలు తొలగిపోతాయి. నవగ్రహాల యొక్క, పితృదేవతల యొక్క అనుగ్రహం లభిస్తుంది.

బలం విష్ణోః ప్రవర్ధతాం అని పదే పదే అనాలి, అంటే విష్ణువు యొక్క బలం పెరగాలి అని అర్థం. విష్ణువు యొక్క బలం పెరిగితే మనకు కలిగే ఫలితం ఏమిటంటే మనకి బలం పెరుగుతుంది. కాబట్టి భక్తిశ్రద్ధలతో ఈ పట్టాభిషేక ఘట్టాన్ని పారాయణం చేయండి, చేయించండి లేదా కనీసం వినండి. వీలుంటే శ్రీ రామాయణం పుస్తకమును కొనుక్కుని మీ ఇళ్ళలో పూజించండి, తరించండి.

శ్రీ రామ పట్టాభిషేక ఘట్టః

తత స్స ప్రయతో వృద్ధో వసిష్ఠో బ్రాహ్మణైః సహ
 రామం రత్నమయే పీఠే సహసీతం న్యవేశయత్ 1
 వసిష్ఠో వామదేవశ్చ జాబాలిః అథ కాశ్యపః
 కాత్యాయనస్సుయజ్ఞశ్చ గౌతమో విజయస్తథా 2
 అభ్యషించన్ నరవ్యాఘ్రం ప్రసన్నేన సుగంధినా
 సలిలేన సహస్రాక్షం వసవో వాసవం యథా 3
 ఋత్విగ్నిః బ్రాహ్మణైః పూర్వం కన్యాభిః మంత్రిభిస్తథా
 యోధై శ్చైవాభ్యషించంస్తే సంప్రహ్యష్టాః సనైగమైః 4
 సర్వాషధిరసైః దివ్యైః దేవతైః నభసి స్థితైః
 చతుర్థిరోకపాలైశ్చ సర్వైః దేవైశ్చ సంగతైః 5
 బ్రహ్మణా నిర్మితం పూర్వం కిరీటం రత్నశోభితమ్
 అభిషిక్తః పురాయేన మనుస్తం దీప్త తేజసమ్ 6
 తస్యాన్వవాయే రాజానః క్రమాద్యేనా భిషేచితాః
 సభాయం హేమక్లుప్తాయాం శోభితాయాం మహాజనైః 7
 రత్నైః నానావిధైశ్చైవ చిత్రితాయాం సుశోభనైః
 నానారత్నమయే పీఠే కల్పయిత్వా యథావిధి 8
 కిరీటేన తతః పశ్చాత్ వసిష్ఠేన మహాత్మనా

ఋత్వగ్నిరూషణైశ్చైవ సమయోక్త్యత రాఘవః 9
 చత్రం తు తస్య జగ్రాహ శత్రుఘ్నః పాండురం శుభమ్
 శ్వేతం చ వాలవ్యజనం సుగ్రీవో వానరేశ్వరః 10
 అపరం చంద్రసంకాశం వాలవ్యజనముత్తమమ్
 హృష్టిో రామస్య జగ్రాహ రాక్షసేంద్రో విభీషణః 11
 మాలాం జ్వలంతీం వపుషా కాంచనీం శతపుష్కరామ్
 రాఘవాయ దదౌ వాయుః వాసవేన ప్రచోదితః 12
 సర్వరత్నసమాయుక్తం మణిరత్నవిభూషితమ్
 ముక్తాహారం నరేంద్రాయ దదౌ శత్రప్రచోదితః 13
 ప్రజగుర్దేవగంధర్వాః నన్యతుశ్చాప్సరోగణాః
 అభిషేకే తదర్హస్య తదా రామస్య ధీమతః 14
 భూమిః సన్యవతీచైవ ఫలవంతశ్చ పాదపాః
 గంధవంతి చ పుష్పాణి బభూవూ రాఘవోత్సవే 15
 సహస్రశతమశ్వానాం ధేనూనాం చ గవాం తథా
 దదౌ శతం వృషాన్ పూర్వం ద్విజేభ్యో మనుజర్షభః 16
 త్రింశతోఽఠ్ఠ్ఠిరణస్య బ్రాహ్మణేభ్యో దదౌ పునః
 నానాభరణవస్త్రాణి మహార్థాణి చ రాఘవః 17

అర్కశ్శిప్రతీకాశాం కాంచనీం మణివిగ్రహామ్
 సుగ్రీవాయ స్రజం దివ్యాం ప్రాయచ్చన్మనుజుర్లభః 18
 వైధూర్యమణిచిత్రే చ వజ్రరత్నవిభూషితే
 వాలిపుత్రాయ ధృతిమాన్ అంగదాయాంగదే దదౌ 19
 మణి ప్రవరజుష్టం చ ముక్తాహారమ్ అనుత్తమమ్
 సీతాయై ప్రదదౌ రామః చంద్రశ్శిసమప్రభమ్ 20
 అరజే వాససీ దివ్యే శుభాన్యాభరణాని చ
 అవేక్షమాణా వైదేహీ ప్రదదౌ వాయుసూనవే 21
 అవముచ్యాత్మనః కంఠాత్ హారం జనకనందినీ
 అవైక్షత హరీన్ సర్వాన్ భర్తారం చ ముహుర్ముహుః 22
 తామింగితజ్జస్సంప్రేక్ష్య బభాషే జనకాత్మజామ్
 ప్రదేహి సుభగే! హారం యస్య తుష్టాసి భామిని
 పౌరుషం విక్రమో బుద్ధిః యస్మిన్నేతాని సర్వశః 23
 దదౌ సా వాయుపుత్రాయ తం హారమ్ అసితేక్షిణా
 హనుమాంస్తేన హారేణ శుశుభే వానరర్లభః
 చంద్రాంశుచయగౌరేణ శ్వేతాభ్రేణ యథా చలః 24
 తతో ద్వివిదమైందాభ్యాం నీలాయ చ పరంతపః
 సర్వాన్ కామగుణాన్ వీక్ష్య ప్రదదౌ వసుధాధిపః 25
 సర్వవానరవృద్ధాశ్చ యే చాన్యే వానరేశ్వరాః
 వాసోభిర్భూషణైశ్చైవ యథార్థం ప్రతిపూజితాః 26
 విభీషణో ధ సుగ్రీవో హనుమాన్ జాంబవాం స్తథా
 సర్వవానరముఖ్యాశ్చ రామేణా క్లిష్టకర్మణా 27
 యథార్థం పూజితాః సర్వైః కామై రత్నైశ్చ పుష్కలైః
 ప్రహృష్టమనసః సర్వే జగ్మురేవ యథాగతమ్ 28
 నత్వా సర్వే మహాత్మానం తతస్తే ప్లవగర్లభాః
 విన్మృష్టాః పార్థివేంద్రేణ కిష్కింధామ్ అభ్యుపాగమన్ 29
 సుగ్రీవో వానరశ్రేష్ఠో దృష్ట్వా రామాభిషేచనమ్
 పూజితశ్చైవ రామేణ కిష్కింధాం ప్రావిశత్ పురీమ్ 30
 రామేణ సర్వకామైశ్చ యథార్థం ప్రతిపూజితః
 లభ్యా కులధనం రాజా లంకాం ప్రాయాద్విభీషణః 31
 స రాజ్యమఖిలం శాసన్ నిహతారిర్యహాయశాః 32

రాఘవః పరమోదారః శశాస పరయా ముదా
 ఉవాచ లక్ష్మణం రామో ధర్మజ్ఞం ధర్మవత్సలః 33
 ఆతిష్ఠ ధర్మజ్ఞ! మయా సహేమాం
 గాం పూర్వరాజాధ్యుషితాం బలేన
 తుల్యం మయా త్వం పితృభిః ధృతా యా
 తాం యౌవరాజ్యే ధురముద్వహస్వ 34
 సర్వాత్మనా పర్యనునీయమానో
 యదా న సౌమోత్తిరుపైతి యోగమ్
 నియుజ్యమానోపిచ యౌవరాజ్యే
 తతో భృషిచద్యరతం మహాత్మా 35
 పౌండరీకాశ్వమేధాభ్యాం వాజపేయేన చాసకృత్
 అన్యైశ్చ వివిధైః యజ్జైః అయజత్ పార్థివర్లభః 36
 రాజ్యం దశసహస్రాణి ప్రాప్య వర్షాణి రాఘవః
 శతాశ్వమేధాన్ ఆజహ్రా సదశ్వాన్ భూరిదక్షిణాన్ 37
 ఆజానులంబబాహుః స మహాస్కంధః ప్రతాపవాన్
 లక్ష్మణానుచరో రామః పృథీవీమ్ అన్వపాలయత్ 38
 రాఘవశ్చాపి ధర్మాత్మా ప్రాప్య రాజ్యమ్ అనుత్తమమ్
 ఈజే బహువిధైః యజ్జైః ససుహృత్ జ్ఞాతిబాంధవః 39
 న పర్యదేవన్ విధవా న చ వ్యాళకృతం భయమ్
 న వ్యాధిజం భయం వాపి రామే రాజ్యం ప్రశాసతి 40
 నిర్దస్యరభవల్లోకో నా సర్థః కంచిదస్పృశత్
 న చ స్మృద్ధా బాలానాం ప్రేతకార్యాణి కుర్వతే 41
 సర్వం ముదితమేవాసీత్ సర్వో ధర్మపరో భవత్
 రామమేవానుపశ్యంతో నాభ్యహింసన్ పరస్పరమ్ 41
 ఆసన్ వర్షసహస్రాణి తథా పుత్రసహస్రిణః
 నిరామయా విశోకాశ్చ రామే రాజ్యం ప్రశాసతి 42
 రామో రామో రామ ఇతి ప్రజానామ్ అభవన్ కథాః
 రామభూతం జగదభూత్ రామే రాజ్యం ప్రశాసతి 43
 నిత్యపుష్పా నిత్యఫలాః తరవః స్కంధవిస్తృతాః
 కాలే వర్షచ పర్జన్యః సుఖస్పృశ్చ మూరుతః 44
 బ్రాహ్మణాః క్షత్రియాః వైశ్యాః శూద్రాః లోభవివర్జితాః

స్వకర్మ ప్రవర్తనే తుష్టాః స్వైరేవ కర్మభిః 45
 అసన్ ప్రజాధర్మరతా రామే శాసతి నా నృతాః
 సర్వే లక్షణసంపన్నాః సర్వే ధర్మపరాయణాః 46
 దశవర్షసహస్రాణి దశవర్షశతాని చ
 భ్రాతృభిః సహితః శ్రీమాన్ రామో రాజ్యమ్ అకారయత్ 47
 ధన్యం యశస్యమ్ ఆయుష్యం రాజ్ఞాం చ విజయావహమ్
 ఆదికావ్యమ్ ఇదం త్సార్వం పురా వాల్మీకినా కృతమ్
 యః పఠేత్ శ్రుణుయాత్ లోకే నరః పాపాద్విముచ్యతే 48
 పుత్రకామస్తు పుత్రాన్ వై ధనకామో ధనాని చ
 లభతే మనుజో లోకే శ్రుత్వా రామాభిషేచనమ్ 49
 మహీం విజయతే రాజా రిపూంశ్చాప్యధితిప్తి
 రాఘవేణ యథా మాతా సుమిత్రా లక్ష్మణేన చ 50
 భరతేనేన కైకేయీ జీవపుత్రాస్తథా స్త్రియః
 భవిష్యంతి సదా నందాః పుత్రపౌత్రసమన్వితాః 51
 శ్రుత్వా రామాయణమిదం దీర్ఘమాయుశ్చ విందతి
 రామస్య విజయం చైవ సర్వమ్ అక్లిష్టకర్మణః 52
 శృణోతి య ఇదం కావ్యమ్ అర్షం వాల్మీకినా కృతమ్
 శ్రద్ధధానో జితక్రోధో దుర్గాణ్యతితరత్యసౌ 53
 సమాగమం ప్రవాసాంతే లభతే చాపి బాంధవైః
 ప్రార్థితాంశ్చ వరాన్ సర్వాన్ ప్రాప్నుయాదిహ రాఘవాత్ 54
 శ్రవణేన సురాస్సర్వే ప్రీయంతే సంప్రశృణ్వతామ్
 వినాయకాశ్చ శామ్యంతి గృహే తిష్ఠంతి యస్యవై 55
 విజయేత మహీం రాజా ప్రవాసీ స్వస్తిమాన్ ప్రజేత్
 స్త్రియో రజస్వలాః శ్రుత్వా పుత్రాన్ సూయురనుత్తమాన్ 56
 పూజయంశ్చ పఠంశ్చేమమ్ ఇతిహాసం పురాతనమ్

సర్వపాపాత్ ప్రముచ్యేత దీర్ఘమాయురవాప్నుయాత్ 57
 ప్రణమ్య శిరసా నిత్యం శ్రోతవ్యం క్షత్రియైర్దివిజాత్
 ఐశ్వర్యం పుత్రలాభశ్చ భవిష్యతి న సంశయః 58
 రామాయణమిదం కృత్స్నం శృణ్వతః పఠతః సదా
 ప్రీయతే సతతం రామః సహి విష్ణుస్సనాతనః 59
 ఆదిదేవో మహాబాహుః హరిర్నారాయణః ప్రభుః
 సాక్షాద్రామో రఘుశ్రేష్ఠః శేషో లక్షణ ఉచ్యతే 60
 కుటుంబవృద్ధిం ధనధాన్యవృద్ధిం
 స్త్రియశ్చ ముఖ్యాః సుఖముత్తమం చ
 శ్రుత్వా శుభం కావ్యమిదం మహార్థం
 ప్రాప్నోతి సర్వాం భువి చార్థసిద్ధమ్ 61
 ఆయుష్య మారోగ్యకరం యశస్యం
 సౌభ్రాతృకం బుద్ధికరం సుఖం చ
 శ్రోతవ్య మేతన్నియమేన సద్భిః
 ఆఖ్యానమోజస్కరమృద్ధికామైః 62
 ఏవమేతత్ పురావృత్తమ్ ఆఖ్యానం భద్రమస్తు వః
 ప్రవ్యాహరత విస్రబ్ధం బలం విష్ణోః ప్రవర్థతామ్ 63
 ఏవమేతత్ పురావృత్తమ్ ఆఖ్యానం భద్రమస్తు వః
 ప్రవ్యాహరత విస్రబ్ధం బలం విష్ణోః ప్రవర్థతామ్ 63
 ఏవమేతత్ పురావృత్తమ్ ఆఖ్యానం భద్రమస్తు వః
 ప్రవ్యాహరత విస్రబ్ధం బలం విష్ణోః ప్రవర్థతామ్ 63
 దేవాశ్చ సర్వే తుష్యంతి గ్రహణాత్ శ్రవణాత్ తథా
 రామాయణస్య శ్రవణాత్ తుష్యంతి పితరస్తథా 64
 భక్త్యారామస్య యే చేమాం సంహితామ్ ఋషిణా కృతమ్
 లేఖయంతీహ చ నరాః తేషాం వాసః త్రివిష్టపే 65

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకత్రతీంశదుత్తరశతతమః స్సర్గః

సర్వం శ్రీ సీతారామచంద్ర చరణారవిందార్పణమస్తు
 సర్వం శ్రీ గురుచరణారవిందార్పణమస్తు
 సమస్త లోకాః సుఖినో భవంతు